thackeray

VĂ RECOMANDĂM ULTIMELE APARIȚII ALE «BIBLIOTECII PENTRU TOȚI»

668. U-Ceng-en — *Călătorie spre soare-apune*, roman.

669—670. Federico de Roberto — *Vice-regii*, roman, 2 vol.

671. Pierre Rousseau — *Călătorie la capătul științei*, lucrare de popularizare a științei («Cultură generală»).

672—676. Karl May — *Winnetou*, roman, 5 vol.

677—679. George Sand — *Povestea vieții mele*, 3 vol.

680. Plaut — *Cartaginezul* (Teatru, vol. III).

681. G. Mongrédien — *Viața de fiecare zi în vremea lui Ludovic al XIV-lea* («Cultură generală»).

editura minerva

Vol. I—III lei 15

169

thackeray

thackeray

bîlciul deșertăciunilor

***

Ilustrația copertei : *Victor Feodorov*

william thackeray

bîlciul deșertăciunilor

UN ROMAN FĂRĂ EROU

★★★

TRADUCERE DE CONSTANȚA TĂNĂSESCU
ȘI ION FRUNZETTI

BIBLIOTECA PENTRU TOȚI • 1972
EDITURA MINERVA • BUCUREȘTI

CAPITOLUL XLVII

GAUNT HOUSE

Aproape nu-i om care să nu știe că palatul din Londra al lordului Steyne e situat în Gaunt Square, piațetă în care dă și strada Great Gaunt, acolo unde am condus-o noi întîi pe Rebecca, pe vremea răposatului *sir* Pitt Crawley. Uitîndu-te cu băgare de seamă peste grilaj și printre arborii întunecați din grădina scuarului, zărești cîteva nefericite guvernante cu cîțiva copii gălbejiți, rătăcind pe lîngă gard sau dînd roată jalnicului rond de iarbă, în mijlocul căruia se înalță statuia lordului Gaunt — cel care a luat parte la lupta de la Minden [1] — purtînd perucă cu coadă iar în rest înveșmîntat ca un împărat roman. Gaunt House ocupă aproape o întreagă latură a scuarului. De celelalte trei laturi sînt locuințe care au intrat de-atunci în văduvie — case înalte și întunecoase, cu chenare de piatră sau de cărămidă roșie la ferestre. Foarte puțină mișcare pare a mai fi acuma

[1] A avut loc în 1759, în timpul războiului de șapte ani (1756—1763), dus de către Franța, Austria, Saxa și Rusia, coalizate împotriva Prusiei, care iese victorioasă, asigurîndu-și stăpînirea asupra Sileziei.

înăuntrul locuințelor acestora sărăcăcioase și triste; căci ospitalitatea ușilor lor s-a dus o dată cu lacheii îmbrăcați în fireturi care le străjuiau și cu purtătorii de făclii de pe vremuri care obișnuiau să-și înfigă torțele în brațele negre de fier care mai străjuiesc încă și acuma lămpile de pe scări. Tăblițele de aramă și-au făcut apariția și în scuar — medici, banca „Diddlesex Western Branch", „English and European Reunion" etc., tristă priveliște, și nici palatul lordului Steyne nu e mai puțin trist. Singurul lucru pe care l-am văzut din acest palat este zidul cel mare din față, cu coloanele lui rustice de la poarta principală, coloane printre care se zărește uneori un portar bătrîn, cu o față buhăită, roșie și posomorîtă, iar deasupra zidului, mansarda, ferestrele dormitorului și coșul din care acuma se ridică rareori fumul. Căci actualul lord Steyne trăiește la Napoli, preferînd priveliștea golfului, a insulei Capri și a Vezuviului înfățișării întunecate a zidurilor din Gaunt Square.

La cîțiva zeci de yarzi mai în jos, pe New Gaunt Street, și dînd în Gaunt Mews, se găsește o portiță simplă și tainică, pe care nici n-ai fi băgat-o în seamă printre celelalte porți ale grajdurilor. Dar multe cupeuri închise s-au oprit în fața portiței aceleia, după cum mi-a istorisit informatorul meu (micul Tom Știetot, căruia nu-i scapă nimic, și care mi-a arătat chiar și locul). „Prințul și cu Perdita [1] au intrat și au ieșit pe portița asta, domnule", mi-a spus el adesea; „Marianne Clarke a trecut tot pe-aici cu ducele de... [1] Portița asta îți poartă pașii spre faimoasele *petits appartements* [2] ale lordului Steyne — unul, domnule, mobilat numai în fildeș și mătase albă, altul, în abanos și catifea neagră; mai era și o mică încăpere pentru ospețe, copiată după cea din casa lui Sallustius [3] din Pompei și pictată de Cosway [4], o bucătărioară neștiută de nimeni, în care fiecare tingire era de argint și toate frigările de aur. Aici și-a fript potîrnichile Égalité Orléans [5] în noaptea în care a cîștigat, împreună cu marchizul de Steyne, o sută de mii de lire de la un înalt personaj la ombră [6]. Jumătate din bani au fost înghițiți de Revoluția franceză, iar din cealaltă jumătate și-a cumpărat titlul de marchiz și Ordinul Jartierei lordul Gaunt, iar cu ce-a mai rămas"... dar nu intră în planul nostru să povestim ce s-a întîmplat cu banii care au mai rămas, despre care micul Tom Știetot, care cunoaște combinațiile fiecăruia, e gata să dea socoteală pînă la cel din urmă șiling, ba și mai mult chiar.

În afară de palatul lui din Londra, marchizul avea castele și palate în diferite colțuri ale celor trei regate, și descrierea lor poate fi găsită în ghiduri — castelul Strongbow, cu pădurile lui,

---

[1] E vorba despre prințul de Wales, viitorul rege George al IV-lea, și favorita sa, actrița *Mary Robinson* (1758—1800), care a jucat rolul Perditei în *Poveste de iarnă* de Shakespeare.

---

[1] *Ducele de...* și *Marianne Clarke* — e vorba despre fratele prințului de Wales, ducele de York, și iubita lui.
[2] Apartamente secrete (fr.).
[3] *Caius Sallustius Crispus* (86—34 î.e.n.), istoric roman; și-a construit o vilă minunată din averile adunate pe cînd era guvernator în Africa.
[4] *Richard Cosway* (1740—1821), pictor și portretist al curții engleze.
[5] *Louis-Philippe-Joseph, duce d'Orléans* (1747—1793), tatăl regelui Louis-Philippe al Franței; a luat parte la revoluția burgheză din Franța, la sfîrșitul secolului al XVIII-lea, fapt pentru care a primit porecla „Égalité", în 1793, fiind bănuit de trădare, a fost decapitat.
[6] Joc de cărți.

pe țărmul de la Shannon; castelul Gaunt, din Carmarthenshire, unde a fost făcut prizonier Richard al II-lea [1]; castelul Gauntly din Yorkshire, unde am aflat că se găsesc două sute de cești de ceai din argint pentru micul dejun al musafirilor casei, castelul fiind la fel de opulent și în celelalte privințe; și Stillbrook în Hampshire, care era ferma lordului, neînsemnată reședință, despre al cărei extraordinar mobilier, vîndut la mezat de un vestit portărel, la moartea lordului, ne aducem foarte bine aminte cu toții.

Marchiza de Steyne se trăgea din faimoasa și străvechea familie Caerlyon, marchizi de Camelot, care și-au păstrat credința lor din bătrîni, chiar și după convertirea venerabilului druid, primul lor strămoș, al cărui arbore genealogic se întindea pînă dincolo de data descălecării regelui Brutus [2] în insulele acestea. Fiului celui mai mare al casei i se spune Pendragon. Pe ceilalți feciori i-a chemat — din vremuri imemoriale — Arthur, Uther și Caradoc. Capetele lor au căzut în nenumărate conspirații leale. Elizabeth reteză capul lui Arthur de pe vremea ei, care fusese șambelanul lui Filip și al Mariei [3] și purtase scrisorile dintre regina Scoției [4] și unchii săi, ducii de Guise. Unul din cadeții casei fusese aghiotantul marelui duce de Guise [5] și s-a distins în faimoasa conspirație din

[1] *Richard al II-lea* (1377—1399), rege al Angliei.

[2] Cuceritor și rege legendar al Angliei.

[3] *Filip al II-lea* (1527—1598), regele Spaniei, unul din susținătorii reacțiunii catolice feudale din Europa în secolul al XVI-lea. A fost scurt timp soțul reginei *Maria Tudor* a Angliei (1516—1558), poreclită „Sîngeroasa", pentru că i-a masacrat fără cruțare pe protestanți.

[4] E vorba de *Maria Stuart* (1542—1587), de origine franceză, din familia de Guise.

[5] Este vorba de *Henri I de Guise* (1550—1588), unul din cei mai fanatici și activi participanți la Noaptea Sfîntului Bartolomeu (masacrarea hughenoților de către catolici la Paris în noaptea de 23 spre 24 august 1572. Au fost uciși aproximativ 30.000 de oameni, ceea ce a provocat un război între catolici și hughenoți).

Noaptea Sfîntului Bartolomeu. Tot timpul captivității Mariei Stuart, ilustra casă Camelot a uneltit pentru salvarea acesteia. Și a suferit mari pagube de pe urma furniturilor de armament împotriva spaniolilor în timpul Armadei [1], cît și de pe urma amenzilor și confiscărilor impuse de Elizabeth pentru vina de a fi dat azil unor preoți din înverșunata sectă antianglicană, și unor eretici papistași. Un apostat de pe vremea lui Iacob I [2] fu pentru moment abătut de la religia strămoșilor lui de argumentele acestui mare teolog, iar averile familiei se refăcură întrucîtva datorită slăbiciunii așa de oportune a acestuia. Dar contele de Camelot din timpul domniei lui Carol [3] se reîntoarse la vechea credință a familiei, iar el și urmașii lui continuară să lupte pentru credința aceasta și să se ruineze pentru ea atîta timp cît se găsea vreun Stuart care să conducă sau să pună la cale vreo răscoală.

Lady Mary Caerlyon fusese crescută într-o mănăstire pariziană. Nașă îi fusese dauphina [4] Marie-Antoinette [5]. În plină strălucire a frumuseții sale,

[1] Flota spaniolă, cunoscută în istorie sub denumirea de *Invincibile Armada*, a fost trimisă în 1588 de către Filip al II-lea spre țărmurile Angliei. Înfrîngerea acestei *Invincibile Armada* a pus capăt dominației spaniole în Europa și a întărit puterea Angliei.

[2] *Iacob I* (1566—1625), rege al Angliei, fiul Mariei Stuart.

[3] *Carol I* (1600—1649), rege al Angliei, executat în timpul revoluției burgheze din Anglia.

[4] Soția prințului moștenitor în Franța.

[5] E vorba de *Marie-Antoinette* (1755—1793), regina Franței, soția lui Ludovic al XVI-lea.

a fost măritată, vîndută — după cum se spunea — lordului Gaunt, pe atunci la Paris și el, care cîștigase niște sume fabuloase de bani de la fratele numitei *lady* la banchetele lui Philippe d'Orléans. Faimosul duel al contelui de Gaunt cu contele de la Marche din „Corpul mușchetarilor cenușii" fu atribuit de către opinia publică pretențiilor acelui ofițer (fost paj și actual favorit al reginei) la mîna faimoasei *lady* Mary Caerlyon. Ea fu măritată cu lordul Gaunt pe cînd contele mai zăcea încă din pricina rănilor primite și veni să locuiască în Gaunt House și să figureze, pentru scurtă vreme, la strălucita curte a prințului de Wales. Fox închinase de multe ori paharul în cinstea frumuseții ei. Morris[1] și Sheridan[2] scriseseră nenumărate versuri pentru ea. Malmesbury[3] îi făcuse cele mai înflăcărate complimente ; Walpole[4] spusese că e o ființă încîntătoare ; chiar și ducesa de Devonshire însăși fusese aproape geloasă pe ea ; dar pe *lady* Steyne o înspăimîntară plăcerile acelea nebunești și desfătările societății în care o aruncase soarta, și, după ce născu doi băieți, se retrase într-o viață de cucernică recluziune. Nu e de mirare că lordul Steyne, care iubea veselia și plăcerile, nu era prea des văzut, după căsătoria lor,

[1] Guvernatorul *Morris* (1752—1815), om politic american ; ministru al Statelor Unite în Franța între 1792—1794 ; a călătorit în Anglia și Germania.

[2] *Richard Brinsley Sheridan* (1751—1816), dramaturg englez din secolul al XVIII-lea ; aparține grupului democrat-radical al iluminiștilor englezi.

[3] *James Harris Malmesbury* (1746—1820), diplomat englez.

[4] *Horace Walpole* (1717—1797), creatorul romanului gotic în literatura engleză, cunoscut și sub denumirea de „roman al ororilor și misterelor".

alături de această sfioasă, tăcută, superstițioasă și nefericită *lady*.

Tom Știetot, despre care am amintit mai sus (și care n-are nici un amestec în istorisirea de față, în afară de acela că el cunoaște toată lumea sus-pusă din Londra și dedesubturile și tainele fiecărei familii), mi-a mai dat și alte informații despre *lady* Steyne, care pot să fie și să nu fie adevărate. „Umilirile pe care a fost sortită să le îndure *lady* Steyne în propria ei casă au fost îngrozitoare, spunea Tom ; lordul Steyne a silit-o să stea la masă cu asemenea femei, încît mai degrabă aș fi văzut-o moartă pe doamna Știetot decît s-o las să se împrieteneascä cu ele — cu *lady* Crackenbury, cu doamna Chippenham, cu doamna de la Cruchecassée, nevasta diplomatului francez (doamne cu care Tom Știetot — deși și-ar fi sacrificat mai bine nevasta decît s-o vadă în tovărășia lor — ar fi fost prea fericit să schimbe un salut sau să prînzească), cu *favorita zilei*, într-un cuvînt. Și credeți că femeia asta, care se trage dintr-o spiță tot atît de aleasă ca și Bourbonii[1] și pe lîngă care conții de Steyne nu sînt decît niște lachei, niște parveniți de ieri, de alaltăieri (căci, la urma urmei, ei *nu* se trag din vechea casă Gaunt, ci dintr-o ramură mai mică și destul de îndoielnică a casei), credeți, spun (cititorul trebuie să țină minte că cel care vorbește e tot Tom Știetot), că marchiza de Steyne, cea mai de viță femeie din Anglia, ar fi atît de plecată în fața bărbatului ei dacă n-ar fi la mijloc vreo pricină oarecare ? La naiba ! Vă spun eu că există anumite *pricini tainice*. Vă spun eu

[1] Familie seniorială din care se trăgeau regii Franței, ai Spaniei și ai altor țări europene.

că, în timpul emigrației, abatele de la Marche, care a fost prin Anglia și care era amestecat în atacul de la Quiberon [1], împreună cu Puisaye și Tinteniac, era unul și același om cu colonelul acela din «Corpul mușchetarilor cenușii» cu care se bătuse Steyne în anul 86... că el și marchiza s-au întîlnit din nou ; și că, după ce cucernicul colonel fu împușcat în Bretania, *lady* Steyne căzu în practicile acelea de exagerată devoțiune pe care le continuă și acuma ; căci stă toată ziua închisă cu duhovnicul ei și ia parte la slujba religioasă din Spanish Place în fiecare dimineață — am urmărit-o chiar eu acolo, adică s-a întîmplat să trec o dată pe-acolo — și, credeți-mă, viața ei ascunde o taină. Oamenii nu se simt niciodată atît de nefericiți dacă nu au ceva de care să se căiască, adăugă Tom Știetot, dînd din cap cu înțeles ; și asta dovedește că femeia respectivă nu ar sta atît de supusă bărbatului ei, cum de fapt stă, dacă marchizul n-ar avea o anumită sabie pe care s-o țină mereu deasupra capului ei."

Așa că, dacă informația domnului Știetot este exactă, e foarte cu putință ca numita *lady*, cu tot rangul ei înalt, să fie nevoită să îndure multe lucruri umilitoare în viața ei particulară și să ascundă multe și tainice dureri sub o înfățișare nespus de liniștită. Și, fraților, noi, care nu avem nume trecute în *Anuarul nobilimii*, să ne mîngîiem cu gîndul la nenorocirile celor care sînt mult mai presus ca noi și la faptul că Damocles, care se tolănește numai pe perne de mătase și e servit pe o tavă de aur, ține atîrnată deasupra capului

[1] În timpul Revoluției franceze, în 1795, un detașament de emigranți francezi contrarevoluționari a debarcat cu ajutorul flotei engleze în peninsula Quiberon, din Bretania, unde a fost zdrobit de armatele revoluționare.

lor o sabie înfricoșătoare, sub forma unui judecător, a unei boli ereditare, sau a unui secret de familie, care își scoate din cînd în cînd capul de sub tapițeriile brodate, într-un chip înspăimîntător, o sabie care are să cadă într-o zi sau alta acolo unde trebuie.

Și ducînd mai departe comparația între situația unui muritor de rînd și a unuia sus-pus, descoperi (tot potrivit părerii domnului Știetot) și alt izvor de mîngîiere pentru cel dintîi. Dumneata, care posezi așa de puține lucruri, iar uneori nimica toată de lăsat prin testament sau de moștenit, poți rămîne în termeni foarte buni cu tatăl sau cu fiul dumitale, în timp ce moștenitorul unui nobil de viță ca lordul Steyne e cît se poate de firesc să se mînie cînd e înlăturat de la moștenire și să se uite chiorîș la ocupantul tronului. „Ia asta ca regulă generală — spunea acest sardonic și bătrîn Știetot — tații și fiii cei mai vîrstnici din toate familiile mari se urăsc între ei. Prințul de coroană e veșnic în opoziție cu coroana, sau oftează după ea. Shakespeare a cunoscut bine oamenii, bunul meu domn, și cînd îl descrie pe prințul Hal [1] (din care pretinde a se trage și familia Gaunt, deși aceasta nu e mai înrudită cu John de Gaunt decît ești dumneata), încercînd coroana tatălui său, el îți face o descriere firească a tuturor moștenirilor prezumtive. Dacă dumneata ai fi moștenitorul unui ducat și a o mie de lire pe zi, vrei să spui că n-ai avea chef să pui mîna pe ele ? N-o cred ! Și asta e pricina pentru care fiecare dintre cei mari, după ce a încercat el însuși simțămîntul respectiv față de propriul lui părinte, tre-

[1] Prințul Henric, viitorul rege Henric al V-lea al Angliei. Scena în care prințul încearcă coroana tatălui său se află în tragedia *Henric al IV-lea*, partea a II-a.

buie să știe prea bine că fiul lui simte exact același lucru față de el; așa că ei nu pot fi decît prepuielnici și plini de dușmănie.

Și la fel, în ceea ce privește sentimentele fratelui celui mai mare față de frații mai tineri. Iubitul meu domn, trebuie să știi că primul născut consideră cadeții familiei drept dușmanii lui firești, care îl deposedează de-o sumă respectabilă de bani pe care-i cheltuiesc și care ar trebui să-i revină de drept lui. L-am auzit deseori pe George MacTurk, fiul cel mai vîrstnic al lordului Bajazed, afirmînd că dacă i-ar sta în putere, atunci cînd și-ar lua în primire titlul, ar proceda ca sultanii și ar degreva averea de cheltuieli retezînd pe dată capetele tuturor fraților lui mai tineri; și așa stau lucrurile, mai mult sau mai puțin, cu aceștia toți. Vă spun eu că în inimile lor ei sînt cu toții niște adevărați turci. Uf, domnule, aceștia cunosc bine lumea!" Dar în clipa aceasta, din fericire, apărînd un personaj din lumea mare, pălăria lui Tom Știetot s-ar face numaidecît nevăzută de pe cap, și el s-ar năpusti înainte trăgînd la plecăciuni și rînjind, ceea ce ar lăsa să se vadă că și el cunoaște lumea în felul lui.

Și depunîndu-și și cel din urmă șiling din averea lui în schimbul unor anuități pe tot timpul vieții, Tom își putea îngădui să nu dea naștere nici unui fel de pizmă din partea nepoților sau nepoatelor lui și să nu aibă nici un alt simțămînt față de cei vîrstnici decît o statornică și generoasă dorință de a lua masa cu ei.

Între marchiză și fireasca și gingașa dragoste de mamă pentru copii stătea acea crudă barieră statornicită de deosebirea de credință. Pînă și dragostea pe care putea s-o simtă față de fiii ei nu-i

slujea decît s-o facă și mai temătoare și mai nefericită pe sfioasa și cucernica *lady*. Prăpastia care-o despărțea de copii era de netrecut și prevestitoare de moarte. Și ea nu putea întinde pe deasupra acestei prăpastii brațele-i slăbite și nici nu-și putea trage copiii dincoace, de partea cealaltă a prăpastiei, dincolo de care religia ei o încredința că nu există mîntuire. În timpul adolescenței copiilor săi, lordul Steyne, care era un om învățat și amator de cazuistică, nu găsea mai plăcută îndeletnicire în serile de după cină, la țară, decît să-l ațîțe la un pahar de vin pe preceptorul băieților, cucernicul Trail (acum lordul episcop de Ealing), împotriva confesorului soției sale, părintele Mole, să pună adică Oxfordul față în față cu Saint-Acheul[1]. Și striga: „Bravo, Latimer[2]!" alternînd cu: „Bine mai spunea Loyola[3]", făgăduindu-i lui Mole un episcopat dacă ar trece de partea cealaltă și jurîndu-se să facă uz de toată influența lui pentru a-i face rost lui Trail de o pălărie de cardinal în cazul că ar face dizidență. Dar nici unul din preoți nu se arăta dornic să se lase convins; și cu toate că iubitoarea mamă nădăjduia că fiul ei cel mai tînăr și cel mai drag avea să se împace cu biserica ei — biserica mamei lui — o lugubră și îngrozitoare dezamăgire o aștepta pe cucernica doamnă, dezamăgire ce părea a fi dreapta pedeapsă pentru păcatul săvîrșit cu prilejul căsătoriei ei cu un protestant.

---

[1] E vorba despre Facultatea de teologie de la Universitatea din Oxford și despre școala catolică de la Saint-Acheul, întemeiată în Franța în anii Restaurației.

[2] *Hugh Latimer* (1472—1555), unul dintre primii reformatori ai bisericii din Anglia, ars pe rug în timpul domniei Mariei Tudor, regină a Angliei între 1553—1558.

[3] *Ignatius de Loyola* (1491—1556), întemeietorul ordinului catolic al iezuiților (1534).

Lordul Gaunt, fiul ei cel mai mare, s-a căsătorit, precum bine știe orice persoană care frecventează nobilimea, cu *lady* Blanche Thistlewood, o fiică din nobila casă de Bareacres, mai înainte pomenită în această foarte adevărată istorisire. O aripă din Gaunt House fu dată spre folosință acestei perechi, căci capul familiei voia s-o aibă sub ochi cît timp ținea domnia lui absolută ; fiul și moștenitorul său, cu toate acestea, stînd prea puțin pe acasă, neînțelegîndu-se mai de loc cu nevastă-sa, contracta datorii, semnînd polițe exigibile după ce avea să intre în drepturile lui de șef al familiei, adică după moartea bătrînului lord, completîndu-și în felul acesta sumele foarte modeste pe care tatăl său era dispus să i le acorde. Marchizul avea cunoștință de toate datoriile fiului său pînă la cel din urmă șiling. La regretata sa săvîrșire dintre cei vii, se descoperi a fi posesorul mai multor polițe de ale moștenitorului său, pe care le cumpărase pentru dobînda lor și pe care înălțimea-sa le lăsase prin testament copiilor fiului său mai mic.

Cum, spre deznădejdea lordului Gaunt și spre desăvîrșita mulțumire a firescului său dușman — tatăl său — *lady* Gaunt nu avea copii, lordul George Gaunt, al doilea fiu al casei, fu poftit să se înapoieze de la Viena, unde se îndeletnicea cu valsul și cu diplomația, și să se însoare cu onorabila Joan, unica fiică a lui John Johnes, cel dintîi baron Helvellyn, conducătorul firmei „Jones, Brown & Robinson, din Threadneedle Street, bancheri" ; din care căsătorie se născură mai mulți fii și fiice, ale căror fapte nu țin de istorisirea aceasta.

A fost o căsătorie fericită și înfloritoare la început. Lordul George Gaunt știa nu numai să citească, ci și să scrie, și încă destul de corect. Vorbea franțuzește cît se poate de curgător și știa să valseze ca puțini alții în Europa. Înzestrat cum era cu asemenea talente și cu rangul pe care îl avea în țara sa de baștină, nu exista nici un fel de îndoială că domnia-sa va ajunge în cele mai înalte demnități în profesiunea respectivă. Soția sa simțea o deosebită atracție pentru viața de curte, și averea îi dădea posibilitatea să dea strălucitoare recepții în orașele acelea de pe continent în care îi trimiteau îndatoririle diplomatice ale soțului său. Se vorbea că avea să fie făcut ministru și se puneau rămășaguri la „Clubul călătorilor" că avea să fie numit în curînd ambasador, cînd sosiră dintr-o dată anumite zvonuri în legătură cu unele ciudățenii ale purtării secretarului de legație. La un mare dineu diplomatic dat de șeful său, el se ridică de la masă și declară că acel *pâté de foie gras* e otrăvit. La un bal dat de trimisul Bavariei, contele de Springbock-Hohenlaufen, el se prezentă cu capul complet ras și îmbrăcat ca un călugăr capucin. Nu era bal mascat, cum au vrut să vă convingă unele persoane. Era numai o originalitate, șoptea lumea. Așa fusese și bunicul său. Era o trăsătură de familie.

Nevasta și copiii s-au întors în țară și și-au luat reședința în Gaunt House. Lordul George a renunțat la postul său de pe continentul european, și gazetele anunțară că ar fi fost trimis în Brazilia. Dar lumea era mult mai bine informată ; el nu s-a reîntors niciodată din misiunea aceea din Brazilia, și nicicînd nu și-a găsit acolo moartea ; nicicînd n-a locuit și nici n-a pus piciorul acolo. Căci nu fusese trimis nicăieri, ci pur și simplu dispăruse. „Brazilia, spunea, rînjind, cîte-un palavragiu altuia, Brazilia e spitalul «St. John's Wood», și Rio

de Janeiro e căsuţa împrejmuită de patru ziduri ; iar George Gaunt e acreditat pe lîngă un gardian, care l-a învestit cu Ordinul «Cămăşii de forţă» !“ Cam în felul acesta sună epitafele pe care şi le închină unii altora oamenii din Bîlciul deşertăciunilor.

De două sau de trei ori pe săptămînă, dis-de-dimineaţă, nefericita mamă se ducea, pentru ispăşirea păcatelor ei, să-l vadă pe bietul bolnav. Uneori acesta rîdea (şi rîsul lui era mai sfîşietor decît plînsul) ; alteori îl găsea pe strălucitorul şi elegantul diplomat, care luase parte la Congresul de la Viena, tîrînd după el cine ştie ce jucărie de copil, sau legănînd păpuşa fetiţei gardianului. Uneori o recunoştea atît pe ea, cît şi pe părintele Mole, duhovnicul şi însoţitorul ei ; dar mai adesea el o uita, deoarece terminase cu soţia, cu copiii, cu dragostea, cu ambiţia, cu vanitatea. Dar îşi aducea aminte de ora mesei şi obişnuia să facă scandal ori de cîte ori vinul său cu apă nu era destul de tare.

Asta era din pricina misterioasei stricăciuni a sîngelui ; biata mamă-sa o adusese cu ea din neamul ei străvechi. Răul izbucnise o dată sau de două ori în familia tatălui ei, mult mai înainte de-a fi căzut în păcat *lady* Steyne şi mai înainte de-a fi început să postească, să se tînguie şi să se pocăiască întru izbăvirea greşelilor sale. Trufia familiei fusese lovită asemeni întîiului născut al faraonului. Pecetea întunecată a ursitei şi a destinului fusese pusă deasupra pragului — cutezătorul şi străvechiul prag, împodobit cu nenumărate cununi nobiliare şi cu blazonul săpat în piatră.

Între timp, copiii lordului absent flecăreau şi creşteau cu totul neştiutori de fatalitatea care plutea deasupra lor. La început mai vorbeau din cînd în cînd despre tatăl lor, făcînd fel de fel de planuri în legătură cu întoarcerea lui. Apoi numele mortului acestuia viu se ivi din ce în ce mai rar pe buzele lor, şi nu mai fu pomenit de loc. Dar nefericita şi bătrîna bunică tremura la gîndul că aceştia ar putea să moştenească ocara părintelui lor, o dată cu titlurile lui nobiliare ; şi aştepta cu inima zgîrcită de durere ziua în care groaznicul blestem strămoşesc se va abate şi asupra lor.

Presimţirea aceasta sinistră îl chinuia şi pe lordul Steyne. El căuta să alunge îngrozitoarea fantomă, care-l urmărea şi ziua şi noaptea, chefuind şi petrecînd. Şi purtat de vîrtejul orgiilor izbutea să o uite cîtva timp. Dar ea se întorcea din nou cînd rămînea singur şi părea că devine tot mai ameninţătoare cu trecerea anilor. „Ţi-am luat băiatul — îi spunea ea — de ce nu te-aş lua adică şi pe tine? Iar într-o bună zi te pot închide într-un balamuc ca pe fiu-tău, George. Îţi pot da la cap chiar mîine, şi atunci adio plăceri şi onoruri, ospeţe şi strălucire, prieteni, linguşitori, bucătari francezi, cai de rasă şi case frumoase... în schimbul unui gardian şi a unei saltele de paie ca a lui George Gaunt.“ Şi atunci lordul voia să scape de năluca asta ameninţătoare ; căci el ştia leacul prin care îşi putea amăgi duşmanul.

Aşa că îndărătul înaltelor portaluri sculptate cu cununi nobiliare şi cifre înnegrite de vreme ale palatului Gaunt domneau strălucirea şi belşugul, dar, întîmplător, nici un fel de fericire. Acolo aveau loc cele mai fastuoase banchete din Londra, dar cu acestea nu se înveselea nimeni prea din cale-afară, cu excepţia musafirilor care şedeau la masa lordului. Dacă el n-ar fi fost un personaj atît de înalt, poate că foarte puţină lume i-ar fi călcat

pragul casei ; dar în Bîlciul deșertăciunilor păcatele celor mari sînt privite cu îngăduință...„*Nous regardons à deux fois*“ [1] (cum spun francezii) înainte de-a arunca cu piatra într-o persoană de rangul, mai presus de orice tăgadă, al lordului. Chiar dacă unii foarte cunoscuți critici sau unii moraliști năzuroși îi făceau mutre lordului Steyne, erau cît se poate de încîntați să-i vină în casă dacă se întîmpla să fie poftiți.

„Lordul Steyne e într-adevăr un mare desfrînat, spunea *lady* Slingstone, dar toată lumea se duce la recepțiile lui, și, bineînțeles, voi veghea să nu li se întîmple nimic rău fetelor mele !“ „Lordul e un om căruia îi datoresc foarte mult, aproape totul“, grăia preacucernicul Trail, gîndindu-se că arhiepiscopul abia își mai ducea zilele, iar doamna Trail și domnișoarele ar fi lipsit mai curînd de la biserică decît de la una din recepțiile înălțimiisale. „Are niște moravuri tare păcătoase, își dădea cu părerea și tînărul lord Southdown față de sora lui, care îl dojenea cu blîndețe, după ce auzise fel de fel de grozăvii de la maică-sa privitor la ceea ce se petrecea cu prilejul dineurilor de la Gaunt House, dar naiba să-l ia, are cea mai bună șampanie din Europa !“ Cît despre *sir* Pitt Crawley, baronetul — *sir* Pitt, pilda aceasta de bunăcuviință, *sir* Pitt, care prezidase adunări religioase — nu s-a gîndit niciodată, și nici un singur moment măcar, că nu ar trebui să se ducă acolo. „Într-o casă în care întîlnești oameni ca episcopul de Ealing și contesa de Slingstone, poți fi foarte sigură, Jane, spunea baronetul, că nu greșim nici *noi* dacă mergem. Rangul și situația lordului Steyne îi conferă un rol de frunte în viața noastră

[1] Cîntărim bine lucrurile (fr.).

socială. Magistratul suprem al unui comitat, draga mea, e un om care se bucură de toată considerația, și, în afară de asta, George Gaunt și cu mine am fost prieteni pe vremuri ; era mai tînăr decît mine cînd am fost trimiși amîndoi ca atașați la legația din Pumpernickel !“

Într-un cuvînt, toată lumea se îmbulzea să prezinte omagii acestui preaînalt personaj — toți cei care erau poftiți : după cum și dumneata, cititorule (nu spune ba), și, după cum și eu, scriitorul rîndurilor acestora, ne-am fi dus acolo dacă am fi primit vreo invitație.

CAPITOLUL XLVIII

ÎN CARE CITITORUL E INTRODUS ÎN LUMEA MARE

Amabilitatea și atențiile Rebeccăi față de capul familiei soțului său erau menite să-și aibă pînă în cele din urmă o foarte mare răsplată ; răsplată care, deși cu siguranță cam nesubstanțială, era mai stăruitor rîvnită de către micuța femeie decît orice alte beneficii mai pozitive. Căci dacă nu intra în socotelile ei să ducă o viață virtuoasă, ea dorea din tot sufletul să aibă măcar reputația unei femei virtuoase, și noi știm că nici o doamnă din lumea mare nu-și poate atinge această dorință pînă nu-și pune o rochie cu trenă și o podoabă de pene și pînă nu e prezentată suveranului său la curte. Din această augustă întrevedere ele ies marcate cu eticheta de femei fără de prihană. Lordul șambe-

lan le dă un certificat de virtute. Și precum bunurile și scrisorile dubioase sînt trecute la carantină prin etuvă, stropite cu oțet aromatic, și apoi declarate curate, multe doamne, a căror reputație ar fi părut altminteri îndoielnică și aptă de-a împrăștia anumite molimi, trecînd proba de nevinovăție în fața curții regale, ies din ea purificate de orice pată.

Lady Bareacres, *lady* Tufto și doamna Bute Crawley din fundul ei de provincie, ca și alte doamne care veniseră în contact cu doamna Rawdon Crawley, n-aveau decît să se revolte la ideea că îngrozitoarea și micuța aventurieră își făcuse reverența în fața suveranului și să susțină sus și tare că, dacă iubita și buna regină Charlotte ar mai fi fost în viață, *ea* n-ar fi admis niciodată în neprihănitul ei salon o ființă atît de compromisă! Dar ținînd seama că doamna Rawdon și-a trecut examenul acesta în înalta prezență a celui dintîi *gentleman* din Europa și că, oricum ar fi fost ea, și-a luat diploma de bună-purtare, ar fi însemnat, fără îndoială, o dovadă de nemărginită rea-credință să te îndoiești cît de cît de virtutea ei. Eu, despre partea mea, cat cu multă dragoste și respect înapoi la acest înalt și istoric personaj. Ah, ce semn de nespusă și măreață prețuire a tot ceea ce reprezintă un *gentleman* trebuie să fi fost, în Bîlciul deșertăciunilor, momentul cînd această slăvită și augustă făptură fu învestită, prin unanima aclamație a clasei rafinate și bine educate din imperiul său, cu titlul de *Premier gentilhomme*[1] al regatului. Îți mai aduci aminte, scumpul meu M. — oh, prietenul tinereții mele! — de noaptea aceea fericită de acum douăzeci și cinci de ani, cînd s-a jucat *Ipocritul*, în regia lui Elliston, cu Dowton și

[1] Primul gentilom (fr.).

cu Liston, și cînd doi anumiți băieți au șters-o pur și simplu de la „Slaughter House School", unde li se făcea educația, și au apărut în incinta teatrului „Drury Lane"[1], printre mulțimea care se înghesuia acolo ca să-l salute pe rege? REGELE? Era acolo! În fața augustei loji stătea garda regală; marchizul de Steyne (lordul Cabinetului pulberăriei) și alți înalți demnitari ai statului străjuiau în spatele fotoliului pe care ședea el, rumen la față, impunător la trup, acoperit cu decorații și cu un păr stufos și cîrlionțat. Cum mai cîntam noi *God save*[2]! Cum e mai agita și mai aclama sala, în ritmul acestei melodii mărețe! Cum mai aplaudau, strigau și-și fluturau batistele! Doamnele plîngeau, mamele își strîngeau copiii la sîn; unele leșinară de emoție. Lumea se sufoca la parter, strigăte și țipete se ridicau din masa aceea de oameni, care se frămîntau, și aclamau, și care erau gata, și se arătau într-adevăr aproape gata, să-și dea viața pentru el. Da, l-am văzut și noi. Soarta nu ne mai poate lua *asta* înapoi. Alții l-au văzut pe Napoleon. Mai trăiesc cîțiva oameni care l-au întîlnit pe Frederic cel Mare, pe doctorul Johnson, pe Marie-Antoinette etc., dar pricină de nesmintită fală în fața copiilor noștri să fie că noi l-am văzut pe George cel Bun[3], cel Magnific, cel Mare!

Ei bine, sosi și ziua aceea fericită în existența doamnei Rawdon Crawley cînd îngerului acestuia îi fu îngăduit să treacă pragul paradisului, acelei curți la care ea rîvnea de-atîta vreme; cumnata ei

[1] Teatru londonez.

[2] Cuvinte cu care începe imnul național englez: *Dumnezeu să-l aibă în pază pe rege (God save the king).*

[3] Poreclă ironică dată regelui George al IV-lea al Angliei (1762—1830).

îi ținu loc de nașă. În ziua fixată, *sir* Pitt și doamna lui, în încăpătorul lor echipaj de casă (nou-nouț și gata pentru ceremonia înălțării baronetului la rangul de înalt șerif al comitatului său), se opriră în fața unei căsuțe din Curzon Street, spre uimirea lui Raggles, care spiona totul din dugheana de zarzavaturi și care văzu înăuntrul trăsurii un smoc de pene minunate și uriașe buchete de flori pe piepturile lacheilor în livrele îmbrăcate atunci pentru prima oară.

Sir Pitt, într-o uniformă strălucitoare, coborî din trăsură și intră în căsuța din Curzon Street, cu sabia încurcîndu-i-se printre picioare. Micul Rawdon stătea cu nasul lipit de geamurile salonului, zîmbind și salutînd-o de nenumărate ori pe mătușa lui, care rămăsese în trăsură ; *sir* Pitt ieși numaidecît din casă, însoțit de o doamnă împodobită cu un smoc de pene enorme, învăluită într-un șal și ținîndu-și cu gingășie trena de brocart. Ea se sui în vehicul ca și cum ar fi fost o prințesă deprinsă de cînd lumea să se ducă la curte, zîmbind grațios lacheului care ținea portiera, ca și lui *sir* Pitt, care se urcă după aceea și el în trăsură.

În urma lor venea Rawdon, în vechea lui uniformă de ofițer din gardă, care era nemaipomenit de uzată și mult prea strîmtă pentru el. El trebuia să urmeze procesiunea și să se ducă pînă la palatul suveranului său într-o birjă ; dar binevoitoarea sa cumnată stărui să meargă împreună cu ei. Trăsura era încăpătoare, iar doamnele, nu prea grase, își vor ține trenele pe genunchi, așa că, în cele din urmă, cei patru porniră frățește laolaltă ; trăsura lor se întîlni în curînd cu șiragul cortegiului regesc care se scurgea în jos pe Piccadilly și St. James's Street spre vechiul palat de cărămidă roșie

în care steaua din Brunswick[1] aștepta să-și primească nobilii și curtenii.

Becky simțea imboldul să facă semnul binecuvîntării peste poporul de dincolo de ferestrele trăsurii, într-atîta era de însuflețită și așa înaltă semnificație acorda ea situației acesteia mărețe pe care o atinsese. Becky avea deci și ea o slăbiciune, aceea cu care vezi deseori că oamenii se împăunează, și anume cu merite pe care ceilalți întîrzie să le recunoască. După cum, de pildă, Comus[2] e ferm încredințat că în Anglia nu există mai mare actor de tragedie ca el, după cum Brown, faimosul romancier, își dorește din toată inima să fie socotit nu om de geniu, ci bărbat monden, în timp ce lui Robinson, marele avocat, nu-i pasă cîtuși de puțin de reputația lui la palatul Westminster, dar se crede fără seamăn în toată țara în materie de eleganță, tot așa și țelul vieții Rebeccăi era să fie mai cu seamă considerată drept femeie respectabilă ; și ea a pătruns în lumea mare cu o surprinzătoare rîvnă, îndemînare și succes. Am spus că avea momente cînd se socotea ea singură o desăvîrșită *lady* și cînd uita că n-avea în casă nici un ban, că la poartă o așteptau creditorii și că era nevoită să-și ademenească și să-și lingușească furnizorii, într-un cuvînt, că pămîntul i se clătina sub picioare. Cînd porni spre curte în echipajul acela strălucitor, ea luă o ținută atît de falnică și încîntată de sine, atît de impunătoare și sigură de ea însăși, încît stîrni pînă și rîsul *lady*-ei Jane. Ea păși în apartamentele regale ținîndu-și

---

[1] George al IV-lea al Angliei făcea parte din dinastia de Hanovra și era căsătorit cu o principesă din casa de Brunswick.

[2] Celebru scamator din secolele XVIII-XIX (mort în 1820).

capul asemenea unei împărătese, și nu mă îndoiesc că, dacă ar fi fost cu adevărat împărăteasă, și-ar fi jucat cu mare măiestrie rolul.

Sîntem autorizați să declarăm că *le costume de cour* [1] pe care doamna Rawdon Crawley l-a purtat cu prilejul prezentării sale în fața suveranului ar putea face obiectul celei mai strălucitoare și elegante cronici mondene. Am putut vedea anumite doamne — noi, cei acoperiți de decorații și cordoane și care frecventăm recepțiile de la St. James, sau noi care, încălțați cu ghetele noastre scîlciate, hoinărim în sus și-n jos pe Pall Mall și tragem cu ochiul la trăsurile care poartă numai persoane alese, împodobite cu felurite pene — am putut vedea, zic, anumite doamne de lume, în jurul orei 2 după-amiază, într-o zi de recepție, în timp ce fanfara gărzii regale, în vestoane acoperite de fireturi, intona marșuri triumfale, stînd pe cai masivi și albi, ca pe niște adevărate scaune, doamne care sînt departe de-a arăta ca niște drăgălașe și ispititoare obiecte la ora aceea timpurie a amiezii. O dolofană contesă de vreo 60 de ani, *décolletée*, boită, zbîrcită toată de-atîtea sulimanuri, cu pleoapele căzute și cu diamante scînteindu-i în perucă, e o priveliște din care se pot trage multe învățăminte folositoare, dar nicidecum desfătătoare. Veștede, ca iluminația străzii St. James, așa cum se prezintă ea în zori de zi, cînd jumătate din felinare sînt stinse, iar cealaltă jumătate abia mai clipește, ca și cum ar vrea să dispară asemenea nălucirilor din fața aurorii, frumusețile acelea pe care le zărim doar în trecere, în timp ce trăsura înălțimilor-lor aleargă pe lîngă noi, ar trebui să apară numai după căderea nopții. Dacă pînă și Cynthia[1] pare ștearsă în lumina după-amiezii, după cum o putem vedea uneori în anotimpul acesta friguros, cînd Phoebus [2] se uită la ea țintă din partea opusă a cerului, cu atît mai puțin îi dă mîna bătrînei *lady* Castlemouldy să-și țină fruntea sus cînd soarele își aruncă razele din plin pe ferestrele trăsurii sale și îi arată toate șanțurile și toate zbîrciturile cu care timpul i-a însemnat obrazul ! Nu. Recepțiile acestea ar trebui să aibă loc în luna noiembrie, sau în prima zi cu ceață ; sau dacă nu, sultanele în vîrstă din acest Bîlci al deșertăciunilor să umble în cupeuri închise, din care să coboare cu vălul pe față și să se încline în fața suveranului la adăpostul luminii candelabrelor.

Iubita noastră Rebecca nu avea nevoie, însă, de nici un fel de asemenea prielnică auroră pentru a-și arăta frumusețea. Deocamdată, chipul ei nu se sfia de lumina soarelui ; iar rochia — deși dacă ar fi văzută în momentul de față ar fi socotită de orice doamnă din Bîlciul deșertăciunilor drept cea mai ridicolă și mai absurdă găteală care s-a purtat vreodată — părea tot atît de frumoasă în ochii ei și ai publicului, acum vreo douăzeci și cinci de ani, ca cea mai strălucitoare rochie de gală a celei mai vestite frumuseți din epoca noastră. Dar peste douăzeci de ani chiar și o asemenea minune de croială va fi trecut în domeniul absurdului, deopotrivă cu celelalte deșertăciuni. Prea ne îndepărtăm însă de subiect. Rochia doamnei Rawdon fu găsită încîntătoare în acea plină de evenimente zi a prezentării. Chiar și buna și micuța *lady* Jane fu silită să recunoască lucrul acesta, în timp ce-și examina cumnata, mărturisindu-și plină de mîhnire

[1] Îmbrăcămintea pe care a purtat-o la curte (fr.).

[1]—[2] În mitologie : luna ; soarele.

că, în privința gustului, ea era cu mult mai prejos ca Becky.

Ea nu știa cîtă muncă, gîndire și dibăcie cheltuise doamna Rawdon pentru această toaletă. Rebecca avea un gust la fel de desăvîrșit ca și cea mai bună croitoreasă din Europa, și tot atîta iscusință în a combina lucrurile pe cît de nepricepută era în privința asta *lady* Jane, care băgă însă numaidecît de seamă mîndrețea brocartului din care era croită trena Rebeccăi și raritatea dantelei cu care-i era împodobită rochia.

Brocartul era un rest mai vechi, spunea Becky ; cît despre dantelă, fusese un adevărat chilipir. O avea de un veac.

— Draga mea doamnă Crawley, asta valorează o mică avere, zise *lady* Jane, uitîndu-se la propria ei dantelă, care nu era nici pe departe așa de frumoasă ; și verificînd după asta calitatea vechiului brocart din care era făcută rochia de curte a doamnei Rawdon, era gata-gata să-i scape mărturisirea că ei nu-i dădea mîna să-și comande o îmbrăcăminte atît de costisitoare, dar, făcînd oarecare sforțări, se stăpîni, găsind că ar fi prea aspră față de rubedenia ei.

Și, totuși, dacă *lady* Jane ar fi cunoscut adevărul, cred că n-ar mai fi putut să dea dovadă de nemaipomenita ei bunătate. Realitatea este că, atunci cînd punea în ordine casa lui *sir* Pitt, doamna Rawdon găsise și dantela și brocartul în dulapurile străvechi de-acolo — ele aparținuseră răposatelor stăpîne ale casei — și-și dusese liniștită acasă bunurile respective pentru a-și împodobi micuța ei persoană. Briggs văzu totul, dar nu întrebă nimic și nici nu povesti cuiva ceva ; dar eu cred că ea fu întru totul de acord cu Rebecca în această privință, și tot așa ar fi procedat și multe alte femei cinstite.

Iar diamantele : „De unde naiba ai diamantele astea, Becky ?" o întrebase soțul ei, cu ochii țintă la giuvaericalele pe care nu le mai văzuse pînă atunci și care-și aruncau belșugul luminii lor strălucitoare din urechile și de la gîtul ei.

Becky roși puțin și îl privi o clipă cu asprime. Pitt Crawley roși de asemenea și el puțin și se uită afară pe fereastră. Adevărul este că el era cel care îi dăruise o mică parte din briliante, o frumoasă broșă bătută cu nestemate, ce stătea alături de un colan de perle care-i împodobeau gîtul, iar baronetul pierduse din vedere să-i aducă și doamnei sale la cunoștință lucrul acesta.

Becky se uită la soțul ei și apoi la *sir* Pitt, cu un aer de nerușinată viclenie, ca și cum i-ar fi spus : „Să te trădez ?"

— Ghici ! îi spuse ea bărbatului ei. Cum, prostule, continuă ea, de unde crezi că le am, toate, în afară de broșa asta mică, pe care mi-a dat-o de demult o bună prietenă de-a mea ? Le-am închiriat, bineînțeles. Le-am închiriat de la domnul Polonius, din Coventry Street. Să nu-ți închipui că toate diamantele care se văd la curte sînt ale celor care le poartă, așa, ca pietrele astea minunate pe care le are *lady* Jane și care sînt cu mult mai frumoase decît ale mele, sînt cît se poate de sigură !

— Acestea sînt bijuterii de familie, declară *sir* Pitt, privind din nou stînjenit.

Și, în vreme ce între ei avea loc această discuție, trăsura își continuă drumul pînă ce-și deșertă în cele din urmă încărcătura la porțile palatului în care aștepta cu mare pompă suveranul.

Diamantele care pricinuiseră admirația lui Rawdon nu se întoarseră niciodată în prăvălia domnului Polonius din Coventry Street, și *gentleman*-ul

respectiv nu și le-a revendicat niciodată, ci ele fură tăinuite într-un mic depozit particular dintr-un vechi pupitru, pe care i-l dăruise cu mulți ani în urmă Amelia Sedley, și în care Becky păstra o seamă de lucruri folositoare și, poate, de preț, despre care bărbatul ei habar nu avea. A nu avea habar de nimic, sau numai de prea puține lucruri, stă în firea multor bărbați. Și a se ascunde, în firea cîtor femei ? O, doamnelor ! Cîte dintre dumneavoastră nu aveți conturi secrete la croitoreasă ? Cîte dintre dumneavoastră nu posedați rochii și brățări pe care nu îndrăzniți să le scoateți la iveală, sau pe care le purtați tremurînd de frică ?... tremurînd de frică și copleșindu-vă cu zîmbete soțul care nu-i în stare să deosebească rochia nouă de catifea de cea veche, sau brățara cea nouă de cea de-acum un an și nici să-i treacă prin cap măcar că eșarfa cea galbenă de dantelă, care arată așa de ponosită, costă patruzeci de guinee, și că *madame* Bobinot trimite în fiecare săptămînă biletele supărătoare, cerînd bani !

Așadar, Rawdon nu știa nimic în legătură cu scînteietorii cercei de mărgăritar, sau cu minunata și strălucitoarea podoabă de pe frumosul piept al soției sale ; dar lordul Steyne, care își avea locul său la curte, ca lord al Cabinetului pulberăriei și ca unul din cei mai înalți demnitari și iluștri apărători ai tronului Angliei, și care se înfățișă cu toate decorațiile, Ordinul Jartierei, colanele și cordoanele sale, și care dădea o atenție deosebită micuței femei, știa de unde-i vin giuvaericalele și cunoștea și pe cel care le plătise.

În timp ce se înclina în fața ei, el zîmbi și-i recită banalele și frumoasele versuri din *Răpirea buclei* [1] în legătură cu diamantele Belindei, „pe care evreii le puteau săruta, dar necredincioșii numai adora !“

— Nădăjduiesc însă că înălțimea-voastră e dreptcredincios, răspunse micuța doamnă, clătinîndu-și capul.

Și multe doamne din jur șopteau și discutau între ele și mulți *gentlemen* se mirau și șopteau văzînd ce atenție nemaipomenită dădea înaltul lord micii aventuriere.

Felul în care a decurs întrevederea dintre Rebecca Crawley, născută Sharp, și împărătescul ei stăpîn nu stă în puterea unei pene atît de slabe și de lipsite de experiență ca a mea să încerce a istorisi. Ochii noștri orbiți de atîta strălucire se închid în fața măreției gîndului acestuia. Iar respectul nostru plin de devotament și bună-cuviință spune pînă și imaginației să nu cerceteze cu prea multă înflăcărare și îndrăzneală sacra sală de audiențe și să facă repede și în tăcere calea întoarsă, plecîndu-se cît mai adînc cu putință în fața augustei prezențe.

Dar că, după această întrevedere, în toată Londra nu găseai inimă mai devotată regelui ca inima Rebeccăi, poate fi spus. Numele suveranului era veșnic pe buzele doamnei Crawley, și ea îl proclamă drept cel mai fermecător dintre oameni. Se duse apoi la „Colnaghi“ și comandă cel mai frumos portret al regelui pe care-l putuse da la iveală arta și pe care i-l putea furniza creditul. Ea alese portretul acela faimos în care cel mai bun dintre monarhi e reprezentat într-o redingotă cu guler de blană, cu pantaloni strînși sub

[1] Poem eroicomic al poetului englez *Alexander Pope* (1688—1744). Aici e vorba despre „crucea strălucitoare“ de pe pieptul Belindei, eroina poemului.

genunchi și ciorapi de mătase, zîmbind afectat de sub peruca sa brună și încîrlionțată și stînd pe o sofa. Puse să i se picteze o miniatură pe o broșă de care nu se mai despărțea, și adevărul este că ea își amuza, deși întrucîtva își plictisea îngrozitor cunoștințele cu nesecatul subiect în legătură cu frumusețea și curtenia lui. Cine știe? Poate că micuța femeie se gîndea că ar putea juca rolul unei Maintenon [1] sau al unei Pompadour [2]!

Dar, după prezentarea ei la curte, cea mai reușită glumă din toate fu limbajul ei virtuos. Rebecca avea puține cunoștințe feminine și, trebuie să mărturisim, nu dintre cele care se bucurau de cea mai bună reputație în Bîlciul deșertăciunilor. Dar după prezentarea ei la curte, fiind învestită, ca să zicem așa, cu titlul de femeie cinstită, Becky nu mai voi să se întovărășească cu femeile acelea de moravuri îndoielnice și, cînd *lady* Crackenbury o salută din loja ei de la Operă, întoarse pur și simplu capul în altă parte; iar pe doamna Washington White se făcu a nu o cunoaște cînd o întîlni în parc. „Trebuie să-și țină fiecare rangul său, draga mea, obișnuia ea să spună. Nu trebuie să te lași văzută în tovărășia persoanelor îndoielnice. O compătimesc din toată inima pe *lady* Crackenbury; iar doamna Washington White poate că e o femeie foarte cumsecade. Tu te poți duce să iei masa cu ele, dacă îți place așa de mult *whist*-ul lor. Dar *eu* nu pot și nici nu vreau; și te rog să ai bunătatea să-l anunți pe Smith să le spună că nu sînt acasă dacă întreabă vreuna de mine."

[1] *Doamna de Maintenon* (1635—1719), favorita și apoi soția regelui Ludovic al XIV-lea.
[2] *Marchiza de Pompadour* (1721—1764), favorita regelui Ludovic al XV-lea.

În gazete apărură nenumărate amănunte cu privire la rochia de curte a Rebeccăi — penaje, falduri, diamante superbe și toate celelalte. *Lady* Crackenbury citi paragraful respectiv cu un junghi în inimă și trăncăni multă vreme cu adoratorii pe socoteala ifoselor pe care și le dădea Becky. Doamna Bute Crawley și domnișoarele ei de la țară puseră și ele mîna pe un exemplar din ediția de oraș a ziarului *Morning Post*; și dădură drumul justificatei lor indignări. „Dacă ai avea și tu părul ca nisipul, ochii verzi și ai fi fata unei franțuzoaice, dansatoare pe frînghie, spunea doamna Bute fiicei ei celei mai mari (care era, dimpotrivă, o domnișoară foarte întunecată la față, bondoacă și cîrnă), ai fi avut și tu, bineînțeles, un colan de strălucitoare diamante și ai fi fost prezentată la curte de verișoara ta, *lady* Jane. Dar tu nu ești decît o fată cumsecade, dragul și bietul meu copil. În vinele tale curge sîngele celui mai de viță neam din Anglia și ai parte de o educație sănătoasă și de o viață plină de cucernicie. Și ia pildă de la mine: mie, soția fratelui mai tînăr al unui baronet, nu mi-ar fi trecut niciodată prin gînd un lucru ca acesta... să fiu adică prezentată la curte; și sînt sigură că nici altele n-ar fi fost, dacă ar fi trăit buna regină Charlotte!" Acesta era chipul în care se mîngîia merituoasa preoteasă; iar fiicele ei suspinau și se cufundară toată noaptea aceea în *Anuarul nobilimii.*

La cîteva zile după vestita prezentare, o altă deosebită și covîrșitoare favoare fu acordată virtuoasei Becky. Echipajul *lady*-ei Steyne se opri la poarta domnului Rawdon Crawley, iar lacheul, în loc să dărîme fațada casei, așa după cum părea înclinat să facă judecînd după felul înspăimîntător în care lovi ciocănașul, se liniști și înmînă numai o pereche de cărți de vizită, pe care erau

gravate numele marchizei de Steyne şi al contesei de Gaunt. Dacă bucăţile acelea de carton ar fi fost nişte tablouri de preţ, sau ar fi avut o sută de yarzi de dantelă de Malines înfăşurate în jurul lor, valorînd de două ori atîtea guinee, Becky nu le-ar fi privit cu mai multă plăcere. Şi puteţi fi siguri că ele fură aşezate cît mai la vedere în vasul chinezesc de pe masa din salon în care îşi ţinea Becky cărţile de vizită ale musafirilor ei. Doamne! Doamne! şi cărţile de vizită ale bietei doamne Washington White şi ale *lady*-ei Crackenbury, pe care micuţa noastră prietenă era cît se poate de mulţumită să le primească cu cîteva luni în urmă şi de care prostuţa şi micuţa creatură era pe vremea aceea foarte mîndră! Doamne! Doamne! zic, în ce viteză, după apariţia acestor înalte şi nobile cărţi de vizită, fură celelalte lăsate să cadă tocmai la fundul teancului, întrucît nu mai prezentau nici un fel de însemnătate. Steyne! Bareacres, Johnes de Helvellyn! şi Caerlyon de Camelot! putem fi siguri că Becky şi Briggs căutară aceste auguste nume în *Anuarul nobilimii* şi le urmăriră nobila spiţă pînă la cele mai îndepărtate ramuri ale arborelui lor genealogic.

Cîteva ceasuri mai tîrziu, lordul Steyne veni să-i facă o vizită şi, uitîndu-se cu atenţie împrejur, înregistră absolut totul, după cum îi era obiceiul; descoperind şi cărţile de vizită ale soţiei şi nurorii sale, aşezate la vedere de mîna Rebeccăi, începu să rîdă batjocoritor, aşa cum bătrînul acesta cinic făcea întotdeauna în faţa oricărei manifestări a slăbiciunilor omeneşti. Becky coborî în salon numaidecît; ori de cîte ori draga de ea îl aştepta pe lordul Steyne, toaleta îi era desăvîrşită, părul în perfectă ordine, batistele, gulerele, eşarfele, micii ei papuci de marochin şi celelalte nimicuri femeieşti

bine puse la punct, şi se pregătea să-l primească luîndu-şi un aer de gingaşă nevinovăţie, dar ori de cîte ori era luată prin surprindere, fireşte că trebuia să se repeadă în odaia ei şi să se cerceteze repede în oglindă, şi abia după aceea să coboare din nou la înaltul lord.

Ea îl găsi rînjind sarcastic şi uitîndu-se la vasul chinezesc. O dăduse de gol, şi ea roşi puţin.

— Mulţumesc, *monseigneur*, zise ea. Precum vezi, doamnele dumitale au trecut pe aici. Cîtă bunăvoinţă din partea dumitale! Iartă-mi întîrzierea... eram în bucătărie şi făceam o budincă!

— Ştiu că erai la bucătărie, te-am văzut printre gratiile ferestrei cînd s-a oprit trăsura la poartă, răspunse bătrînul *gentleman*.

— Dumitale nu-ţi scapă nimic, i-o întoarse ea.

— Unele lucruri poate, dar asta nu, drăgălaşa mea doamnă, zise el cu bunătate. Nu eşti decît o mincinoasă micuţă şi prostuţă. Te-am auzit trebăluind în odaia de sus şi sînt sigur că te-ai dat puţin cu roşu; ar trebui să-i oferi puţin dintr-al dumitale şi *lady*-ei Gaunt, care arată cît se poate de prost; pe urmă am auzit uşa dormitorului deschizîndu-se, şi imediat după asta ai coborît.

— E oare o crimă să caut să arăt cît mai bine cînd vii dumneata aici? rosti doamna Rawdon, tînguindu-se, şi îşi trecu batista pe obraz ca pentru a-i demonstra că nu se fardase de loc şi că îmbujorarea îi era, în cazul ei, cu totul naturală şi datorită modestiei.

Dar cine ar putea pune mîna în foc pentru asta? Eu ştiu că există anumite farduri care nu se şterg cu batista; şi altele aşa de bune că nici chiar lacrimile nu le strică.

— Ei bine, spuse bătrînul *gentleman*, fluturînd cartea de vizită a nevestei sale, văd că eşti hotă-

rîtă să devii o adevărată *lady*. Și veșnic îmi otrăvești bătrînele mele zile cu pretenția de a pătrunde în societatea înaltă. Dar dumneata nu ești în stare să faci față cerințelor unei asemenea vieți, caraghioasă mică și prostuță ce ești! Pentru că n-ai para chioară în buzunar.

— Da, dar dumneata ai să ne faci rost de-un post bunicel, răspunse Becky, și asta cît se poate de repede!

— N-ai para chioară în buzunar și vrei să te măsori cu cei care au. Biată ulcicuță de pămînt, care vrei să înoți împotriva șuvoiului de vase de aramă! Toate femeile sînt la fel, și fiecare se străduiește pentru lucruri care nu au nici un fel de valoare. La naiba, am luat masa cu regele ieri și am mîncat mușchi de berbec și napi. Un prînz de legume e mult mai bun decît să te îndopi toată vremea cu carne bătrînă de bou. Ai să fii invitată la Gaunt House. Ai să-i scoți sufletul bătrînului dumitale prieten pînă ce-ai să fii poftită acolo. Deși nu-i nici pe jumătate așa de plăcut ca aicea. Și ai să te plictisești de moarte. Așa cum mă plictisesc și eu. Nevasta mea e tot atît de voioasă ca și *lady* Macbeth, iar nurorile, la fel de drăguțe ca Regan și ca Goneril [1]. Nici nu cutez să mă culc în ceea ce numesc ele dormitorul meu. Patul are un baldachin asemenea celui de la catedrala Sfîntului Petru, iar tablourile mă umplu de groază. Dar am un pătuț de bronz într-o cameră de toaletă și o mică saltea de cîlți, ca un schimnic. Căci sînt un adevărat schimnic. Ha! Ha! Ai să fii invitată la masă săptămîna viitoare. Și, *gare aux femmes!* [2] fii

[1] Fiicele nemiloase ale regelui Lear din tragedia cu același nume de Shakespeare.
[2] Păzește-te de femei! (Fr.)

cu ochii în patru și ține-te bine! Să vezi numai cum sînt în stare să te împungă femeile!

Acesta fu un discurs foarte lung pentru un bărbat așa de scump la vorbă ca lordul Steyne; și nici nu era cel dintîi pe care îl rostea el în ziua aceea în sprijinul Rebeccăi.

Briggs își ridică ochii de la masa ei de lucru, la care se așezase în camera de alături, și scoase un suspin adînc auzind cu cîtă ușurință se exprima măritul marchiz despre semenele ei.

— Dacă nu-i faci vînt dulăului ăstuia îngrozitor, zise lordul Steyne aruncîndu-i o privire sălbatică peste umăr, am să-l otrăvesc!

— Eu dau întotdeauna cîinelui meu să mănînce din propria mea farfurie, răspunse Rebecca, rîzînd cu răutate.

Și după ce se înveseli un timp de enervarea lordului, care o ura pe biata Briggs pentru că îi tulbura acest *tête-à-tête* cu frumoasa nevastă a colonelului, i se făcu în cele din urmă milă de admiratorul ei și, chemînd-o pe Briggs în salon, îi lăudă vremea nemaipomenit de frumoasă și o rugă să se ducă la plimbare cu copilul.

— N-o pot concedia, zise deodată Becky, după un răstimp de tăcere, cu o voce plină de întristare. În timp ce vorbea, ochii i se umplură de lacrimi, și ea își întoarse capul într-o parte.

— Îi datorezi leafa, bănuiesc? întrebă marchizul.

— Mai rău decît atît, răspunse Becky, ținîndu-și mereu privirile în pămînt, am ruinat-o!

— Ai ruinat-o? Atunci de ce n-o dai afară? se miră *gentleman*-ul.

— Numai bărbații pot face lucruri de astea, răspunse Becky cu amărăciune. Femeile nu sînt atît de vitrege ca voi. Acum un an, cînd rămăsesem fără un ban, ne-a dat tot ce-a avut. Și nu mă va

părăsi niciodată pînă ce nu vom ajunge la sapă de lemn și noi, ceea ce nu pare prea îndepărtat, sau pînă ce nu-i voi putea plăti și ultima lețcaie !

— Și la cît se ridică suma asta ? întrebă lordul înjurînd.

Dar Becky, după ce medită asupra nemăsuratelor lui mijloace bănești, spuse nu numai suma pe care o luase cu împrumut de la domnișoara Briggs, ci una aproape de două ori mai mare.

Ceea ce pricinui lordului Steyne o nouă explozie de mînie — scurtă și energică — la care Rebecca își plecă și mai mult capul în jos și începu să plîngă cu amărăciune.

— N-am ce să fac. Împrumutul ăsta era singura soluție. Nici nu îndrăznesc să-i mărturisesc așa ceva bărbatului meu. M-ar omorî dacă i-aș spune ce-am făcut. Nimeni nu știe absolut nimic, în afară de dumneata... pentru că dumneata m-ai silit să-ți destăinuiesc totul. Ah ! ce-am să mă fac, lord Steyne ? Sînt foarte, foarte nefericită !

Lordul Steyne nu dădu nici un fel de răspuns, numai că bătea o darabană drăcească pe tăblia mesei și-și rodea unghiile. În cele din urmă el își înfundă pălăria pe cap și părăsi grăbit încăperea. Rebecca nu-și schimbă poza ei de icoană a deznădejdii pînă ce nu se trînti ușa în urma lui și pînă ce trăsura nu porni în goana mare. Atunci abia se ridică cu cea mai stranie expresie de victorioasă răutate strălucind în ochii ei verzi. Și izbucni în rîs de una singură de cîteva ori la rînd ; apoi, așezîndu-se la pian, făcu să răsune pe clape o improvizație din care respira triumful, silindu-i pe trecători să se oprească sub ferestrele ei și să asculte muzica asta strălucitoare.

În seara aceea sosiră de la Gaunt House două plicuri pentru micuța femeie, unul conținînd o invitație la masă din partea lordului și a *lady*-ei Steyne, la Gaunt House, pentru vinerea următoare, în timp ce plicul celălalt ascundea numai o bandă îngustă de hîrtie cenușie, purtînd semnătura lordului Steyne și adresa bancherilor „Jones, Brown & Robinson".

Rawdon o auzi pe Becky rîzînd, o dată sau de două ori în somn. Numai plăcerea de-a se duce la Gaunt House și de-a da ochi cu doamnele de-acolo îi pricinuia veselia asta, îi explică ea. Adevărul este însă că era preocupată de o mulțime de alte planuri. S-o plătească pe bătrîna Briggs și apoi s-o concedieze ? Să-l lase pe Raggles cu gura căscată plătindu-i tot ce-i datora ? Pe perna ei, Becky sucea și răsucea toate aceste gînduri ; iar a doua zi, pe cînd Rawdon ieși să-și facă vizita de dimineață la club, doamna Crawley (într-o rochie simplă și cu voal pe față) porni spre City într-o birjă ; și fiind condusă la banca domnilor Jones și Robinson, prezentă persoanei de la ghișeu un document, iar persoana, drept răspuns, o întrebă cum voia să ridice suma.

Ea răspunse cu blîndețe că voia să ia o sută cincizeci de lire în bancnote mici, iar restul într-una singură ; și trecînd prin curtea bisericii Sf. Paul, se opri și cumpără pentru Briggs cea mai frumoasă rochie de mătase neagră ce se putea obține cu bani ; și pe care, cu un sărut și cu o seamă de cuvinte drăgălașe, o dărui naivei și bătrînei domnișoare.

După asta se duse la domnul Raggles, îl întrebă de copii, plină de duioșie, și-i dădu cincizeci de lire în contul datoriei. Apoi merse la caretașul de la care își închiria trăsurile și-l gratifică cu o sumă similară. „Și sper că asta va fi o lecție pentru dumneata, Spavin, rosti ea, și că la viitoarea re-

cepție de la palat cumnatul meu, *sir* Pitt, nu va mai fi stînjenit, fiind silit să ne ia pe toți patru în trăsura lui, spre a ne prezenta în fața majestății-sale, și asta pentru că trăsura *mea personală* n-are chef să se arate !“ Se pare că avusese loc o serioasă neînțelegere cu prilejul celei din urmă recepții de la curte. De unde și umilirea pe care era cît pe-aci s-o îndure colonelul, aceea de a se prezenta la curte într-o birjă.

Toate lucrurile acestea fiind aduse la îndeplinire, Becky mai făcu o vizită și în camerele de sus, pupitrului pomenit puțin mai înainte, pe care i-l dăruise Amelia Sedley cu mulți ani în urmă și care conținea un oarecare număr de folositoare și prețioase flecușteţe; în muzeul acesta particular își așeză ea bancnota cea mare pe care i-o înmînase casierul domnilor Jones și Robinson.

CAPITOLUL XLIX

ÎN CARE GUSTĂM TREI FELURI DE MÎNCARE ȘI O PRĂJITURĂ

În timp ce doamnele de la Gaunt House își luau gustarea din dimineața aceea, lordul Steyne (care își bea ciocolata singur și numai rareori le tulbura pe stăpînele casei, pe care nu le vedea decît în zilele de primire sau cînd le întîlnea în hol, sau cînd din loja lui cea mică de la Operă le cerceta de îndată ce se iveau în loja lor măreață), înălțimea-sa, zic, își făcu apariția printre doamnele și copiii care se strînseseră să-și bea ceaiul și să-și

mănînce pîinea prăjită și se încinse o bătălie de toată frumusețea în legătură cu Rebecca.

— *Lady* Steyne, zise el, aș vrea să văd lista invitaților pentru masa de vineri ; și aș mai vrea, te rog, să scrii una și pentru colonelul și doamna Crawley.

— Are s-o scrie Blanche, răspunse *lady* Steyne neliniștită. Are s-o scrie *lady* Gaunt !

— Nu vreau să-i scriu persoanei aceleia, rosti *lady* Gaunt, o înaltă și majestuoasă doamnă, cătînd o clipă în sus dar plecîndu-și numaidecît privirea după ce vorbi — nu era bine pentru cei care îl înfruntau să i se uite lordului Steyne în ochi.

— Trimite copiii afară din cameră. Hai, cărați-vă ! zise el trăgînd de șnurul clopoțelului.

Puștii, tremurînd întotdeauna de frică în fața lui, ieșiră ; mama lor voia să-i urmeze și ea.

— Dumneata nu, porunci el, dumneata rămîi ! *Lady* Steyne, zise el, repet, ai să ai bunătatea să te duci la birou și să scrii invitația aceea pentru masa dumitale de vineri !

— *My lord*, în cazul acesta eu n-am să pot fi de față, rosti *lady* Gaunt. Am să mă duc acasă !

— Grozav aș mai vrea să te duci și să nu te mai întorci niciodată ! Ai să întîlnești fel de fel de portărei în foarte plăcuta tovărășie a familiei Bareacres, iar eu am să fiu scutit de-a mai trimite bani rudelor dumitale și n-am să-ți mai văd nici afurisitele dumitale aere de tragedie. Cine ești ca să poruncești în casa asta ? Dumneata, care n-ai nici o lețcaie ? ! Dumneata, care ești lipsită pînă și de inteligență ? ! Ai fost adusă aici ca să faci copii, și n-ai făcut nici unul. Gaunt s-a plictisit de dumneata ; și nevasta lui George e singura persoană din familie care nu-ți dorește moartea. Gaunt s-ar însura din nou dacă ai muri.

— Aş vrea să mor, răspunse onorata doamnă cu lacrimi de furie în ochi.

— E de la sine înţeles ca dumneata să-ţi dai aere de virtute; în timp ce soţia mea, care e o sfîntă fără prihană, cum toată lumea ştie, şi care n-a făcut în toată viaţa ei un singur pas greşit, n-are nimic împotriva primirii tinerei mele prietene, doamna Crawley. *Lady* Steyne ştie că aparenţele sînt uneori pînă şi împotriva celor mai virtuoase femei şi că minciuni se spun adesea şi despre cele mai nevinovate dintre ele. Rogu-te, doamnă, să-ţi spun cîteva mici anecdote despre *lady* Bareacres, mama dumitale?

— Mă poţi doborî dacă îţi face plăcere, îmi poţi da cele mai crude lovituri, răspunse *lady* Gaunt. Te bucuri întotdeauna cînd vezi că nevasta şi nora dumitale suferă.

— Dulcea mea Blanche, continuă el, eu sînt un *gentleman* şi nu ridic niciodată mîna asupra unei femei decît pentru dezmierdări. Vreau să-ţi îndrept numai cîteva mici cusururi din caracterul dumitale. Voi, femeile, vă arătaţi prea mîndre şi văd cu întristare cît de lipsite de smerenie sînteţi, aşa cum sînt sigur că i-ar spune şi părintele Mole *lady*-ei Steyne dacă ar fi şi el de faţă. Nu trebuie să vă daţi aere; ci să fiţi blînde şi umile, luminile ochilor mei! Căci *lady* Steyne ştie că această calomniată, modestă şi binevoitoare doamnă Crawley e cu totul nevinovată... mai nevinovată chiar decît ea. E drept că bărbatul ei nu are o reputaţie grozavă, dar e tot atît de strălucită ca şi a lui Bareacres, care a jucat destul de puţin în viaţa lui, dar care e plin de datorii şi care te-a despuiat pînă şi de singura moştenire pe care ai avut-o vreodată şi mi te-a lăsat în spinare săracă lipită. Cît despre doamna Crawley, nu-i de loc de viţă aleasă; dar

nu se trage din oameni mai de jos decît iluştrii tăi strămoşi, Fanny, cei dintîi „de la Jones"!

— Dar banii pe care i-am adus în familie? exclamă *lady* George.

— Ai cumpărat cu ei un drept de moştenire, răspunse întunecat marchizul. Dacă Gaunt moare, soţul dumitale îi poate moşteni toate titlurile; iar băieţaşii dumitale pot moşteni şi ei astea, şi cine ştie mai ce în afară de astea. Şi în timpul acesta, doamnelor, fiţi cît de mîndre şi de virtuoase poftiţi, dar *mie* să nu-mi umblaţi cu ifose! Cît despre onorabilitatea doamnei Crawley, n-am să mă înjosesc nici pe mine şi nici pe această nepătată şi desăvîrşită *lady* prin a da a se înţelege că numita doamnă are nevoie de protecţia cuiva; şi să faceţi bine s-o primiţi cu cea mai mare prietenie, aşa cum veţi primi toate persoanele pe care le poftesc în casa asta eu. În casa asta? şi izbucni într-un hohot de rîs. Cine-i stăpîn aici? Şi ce e casa asta? Templul acesta al virtuţii îmi aparţine în întregime. Şi dacă invit toţi pensionarii din „Newgate" sau de la „Bedlam"[1] aici, la dracu, trebuie să fie primiţi cu toate onorurile!

După această bărbătească alocuţiune, dintr-acelea cu care lordul Steyne obişnuia să-şi trateze „haremul" ori de cîte ori în căminul său apăreau semne de răzmeriţă, femeile, cuprinse de deznădejde, nu mai aveau altceva de făcut decît să se supună. *Lady* Gaunt scrise invitaţia pe care i-o cerea lordul şi se duse în persoană, împreună cu soacră-sa, cu inimile pline de amărăciune şi de umilinţă, să-şi depună cărţile de vizită la locuinţa doamnei Rawdon, cărţi de vizită care pricinuiră aşa de multă plăcere nevinovatei femei.

[1] Azil de alienaţi la Londra.

Erau în Londra familii care și-ar fi sacrificat venitul pe un an de zile ca să se poată bucura de asemenea cinste din partea celor două doamne. Doamna Frederick Bullock, de pildă, s-ar fi tîrît în genunchi din Mayfair pînă în Lombard Street dacă *lady* Steyne și *lady* Gaunt ar fi așteptat-o în City ca să-i dea mîna să se ridice și să-i spună : „Ești poftită la noi vinerea viitoare", nu la recepțiile acelea unde se îmbulzeau toți și nici la balurile cele mari de la Gaunt House, unde putea merge toată lumea, ci la sacrele, inaccesibilele, misterioasele, desfătătoarele reuniuni la care, în cazul că erai primit, însemna un privilegiu, o cinste nemaipomenită, o adevărată binecuvîntare.

Severă, pură și strălucind de frumusețe, *lady* Gaunt deținea unul din cele mai înalte ranguri din acest Bîlci al deșertăciunilor. Felul deosebit de curtenitor în care se purta cu ea lordul Steyne în lume îi fermeca pe toți cei care erau martori la aceste întîmplări și-i silea pînă și pe cei mai aspri critici să recunoască faptul că era un *gentleman* desăvîrșit și că afecțiunea înălțimii-sale se revărsa, în cazul acesta, asupra cui trebuia.

Pentru a respinge dușmanul comun, doamnele din Gaunt House o chemară în ajutor pe *lady* Bareacres.

Una din trăsurile *lady*-ei Gaunt se duse în Hill Street după mama înălțimii-sale, ale cărei echipaje încăpuseră toate pe mîna portăreilor și ale cărei bijuterii și chiar haine, se șoptea, fuseseră și ele înhățate de cămătari. Castelul Bareacres căzuse de asemenea în mîinile acestora, cu toate tablourile lui de mare preț, cu mobila și cu obiectele lui de artă — magnificele pînze ale lui Van Dyck [1], vestitele tablouri ale lui Reynolds [2], portretele lui Lawrence [3], pline de farmec și de frumusețe, socotite acum vreo treizeci de ani drept autentice capodopere, neasemuita *Nimfă dansînd* a lui Canova [4], pentru care pozase însăși *lady* Bareacres în tinerețea ei, *lady* Bareacres, scînteietoare pe vremea aceea, neîntrecută în bogăție, rang și frumusețe, acum o bătrînică știrbă și pleșuvă, o zdreanță de nimic dintr-o rochie de gală de altădată. Iar soțul ei — pictat tot pe vremea aceea de Lawrence, purtînd uniforma lui de colonel al Corpului scoțian de gardă călare și agitîndu-și sabia în fața castelului Bareacres — era acum un bătrîn sfrijit și fleșcăit, cu o haină largă pe el și cu peruca *à la* Brutus, strecurîndu-se mai cu seamă diminețile pe la „Gray's Inn" [5] și prînzind singur pe la cluburi. Acuma nu-i mai plăcea să mănînce cu Steyne. Fuseseră nedespărțiți și chefuiseră împreună în tinerețea lor, pe vremea cînd norocul stătea neclintit lîngă Bareacres. Dar Steyne era mai înzestrat și i-o luase înainte. Marchizul era acuma un personaj mult mai însemnat decît tînărul lord Gaunt din 1785 ; iar Bareacres, cu desăvîrșire sleit, un moșneag căzut, învins, doborît. Împrumutase prea mulți bani de la Steyne pentru a mai simți vreo plăcere să-l întîlnească pe vechiul lui tovarăș. Iar acesta din urmă, ori de cîte ori avea chef să petreacă, obișnuia s-o întrebe, în ironie, pe *lady* Gaunt de ce tatăl ei nu mai

[1] *Philippe Van Dyck* (1679—1752), pictor olandez.
[2] *Josuah Reynolds* (1723—1792), pictor englez.
[3] *Thomas Lawrence* (1769—1830), pictor portretist englez.
[4] *Antonio Canova* (1757—1822), sculptor italian.
[5] Unul dintre cele mai vechi colegii de avocați din Londra.

venise s-o vadă. „N-a mai fost pe aici de patru luni, spunea lordul Steyne. Pot spune întotdeauna cu cea mai mare exactitate, după carnetul meu de cecuri, cînd a fost pe aicea Bareacres. Ce mîngîiere, doamnele mele, să am ca bancher pe socrul unuia din fiii mei, iar socrul celălalt să mă aibă bancher pe mine!"

Despre celelalte ilustre personaje, pe care Becky avu cinstea să le întîlnească cu prilejul intrării ei în Societatea înaltă, istoricul de față nu are căderea să spună prea multe. Se găsea acolo excelența-sa prințul de Peterwaradin, cu prințesa lui; un nobil strîns bine în corset și cu un piept larg, bombat milităreşte, pe care strălucea cu măreție prețioasa *plaque*[1] a ordinului său și purtînd în jurul gîtului colanul roșu al Lînei de Aur. Era proprietarul a nenumărate turme. „Uită-te la fața lui, sînt sigură că se trage dintr-un berbec", șopti Becky lordului Steyne. Într-adevăr, figura excelenței-sale, lungă, solemnă și palidă, cu podoaba aceea în jurul gîtului, avea oarecare asemănare cu a unui venerabil berbec cu talangă la gît.

Era și domnul John Paul Jefferson Jones, atașat titular la Ambasada americană și corespondent la ziarul *Demagogul* din New York, care, spre a cîștiga simpatia societății, o întrebă la masă pe *lady* Steyne, într-un scurt răstimp de tăcere, cum se simte în Brazilia iubitul lui prieten George Gaunt. El și cu George fuseseră foarte buni prieteni pe vremea cînd se găseau la Napoli și urcaseră pe Vezuviu împreună. Domnul Jones descrise o amplă și amănunțită dare de seamă despre acest dineu, care apăru la loc de cinste în *Demagogul*. Menționă numele și titlurile tuturor

[1] Insigna de metal a unei decorații (fr.).

invitaților, dînd și date biografice despre cei mai de seamă dintre aceștia. Descrise cu de-amănuntul înfățișarea doamnelor, felul în care fu servită masa, statura și livreaua servitorilor; înșiră bucatele și vinurile servite, podoabele de pe bufet și valoarea probabilă a argintăriei. Un asemenea dineu, calculă el, nu putea să fi costat sub cincisprezece sau optsprezece dolari de cap. Și el obișnuia pînă nu demult să-și trimită fel de fel de *protégés* cu scrisori de recomandație pentru actualul marchiz de Steyne, îndemnat la asta de dragostea care-l legase de iubitul lui prieten, răposatul lord. Domnul Jefferson fu cît se poate de indignat că un tînăr și neînsemnat aristocrat, contele de Southdown, i-a luat-o înainte în procesiunea către sufragerie. „Tocmai cînd mă pregăteam să dau brațul preaîncîntătoarei și spiritualei, scînteietoarei și originalei doamne Rawdon Crawley, scria el, tînărul patrician se interpuse între mine și numita *lady* și mi-o răpi pe Elena[1] fără un singur cuvînt de scuză. Iar eu fui silit să rămîn la urmă cu colonelul, soțul doamnei, un ostaș voinic cu fața roșcovană, care s-a distins pe cîmpul de bătălie de la Waterloo, unde avu mai mult noroc decît unii din frații săi în uniforme roșii[2] la New Orleans[3]."

Pășind în societatea asta distinsă, obrajii colonelului se îmbujorau la fel de repede ca și fața unui băiat de 16 ani pus în situația de-a înfrunta

[1] Frumoasa soție a lui Menelau, regele Spartei, răpită și dusă la Troia de Paris, fapt care a dezlănțuit războiul cetăților grecești împotriva Troiei.
[2] Soldații englezi purtau uniforme de culoare roșie.
[3] Localitate unde s-au dat lupte în războiul pentru independența Statelor Unite (1775—1782).

prezența colegelor de școală ale surorii lui. S-a spus mai înainte că bravul Rawdon nu prea fusese deprins în viața lui cu tovărășia doamnelor. Cu bărbații, la club sau la popotă, se simțea minunat; și putea să călărească, să parieze, să fumeze sau să joace biliard cu cei mai cutezători dintre ei. Avusese și el, la vremea lui, anumite prietenii feminine; dar asta se întîmplase cu douăzeci de ani în urmă, și doamnele respective nu făceau parte din clasa acelora cu care tînărul Marlow, din comedie, se pare că era mai mult decît obișnuit înainte de a-și pierde cumpătul în fața domnișoarei Hardcastle[1]. Moravurile sînt de așa natură că rareori îndrăznește cineva să aducă vorba despre cercurile acelea frecventate zilnic de aproape toți tinerii noștri din Bîlciul deșertăciunilor, care umplu toată noaptea cazinourile și sălile de dans și despre care se știe tot așa de bine că există întocmai ca ringul din Hyde Park sau congregația de la St. James, dar pe care societatea cea mai năzuroasă, dacă nu cea mai morală, e hotărîtă s-o ignore. Într-un cuvînt, deși colonelul Crawley avea 45 de ani, el nu avusese încă norocul să întîlnească nici o jumătate de duzină de femei cumsecade, în afara neasemuitei lui jumătăți. Toate femeile acestea, în afară de ea și de blînda lui cumnată *lady* Jane, a cărei pașnică fire îl îmblînzise și îl cîștigase, îl speriau pe onorabilul colonel; și cu prilejul celui dintîi dineu luat la Gaunt House, el nu fu auzit făcînd nici o singură

[1] *Tînărul Marlow și domnișoara Hardcastle* — personaje din comedia *Greșelile unei nopți* sau *Se umilește pentru a cuceri* a scriitorului englez *Oliver Goldsmith* (1728—1774). Tînărul Marlow, foarte timid în prezența fetelor din societatea aleasă, este degajat și îndrăzneț cu slujnicele. Domnișoara Hardcastle, travestindu-se în servitoare, cucerește inima tînărului.

observație în afară de aceea că e mare zăpușeală afară. Adevărul este că Becky l-ar fi lăsat bucuroasă acasă, dar regulile bunelor maniere porunceau ca soțul să stea alături de ea, pentru a apăra această făptură mică, sfioasă și înfricoșată la prima ei apariție în lumea mare.

Cînd își făcu apariția în salon, lordul Steyne o întîmpină cu multă prietenie, luînd-o de mînă și salutînd-o cu mare curtenie. O prezentă *lady*-ei Steyne și onoratelor ei nurori. Acestea făcură trei trufașe plecăciuni, iar doamna cea mai în vîrstă întinse, bineînțeles, mîna noii-venite, dar o mînă rece și fără de viață, ca de marmură.

Becky o luă totuși, cu multă smerenie, și, făcînd o reverență demnă de cel mai bun profesor de dans, se aplecă aproape pînă la pămînt în fața *lady*-ei Steyne, spunînd că înălțimea-sa lordul fusese un vechi prieten și protector al tatălui ei și că ea, Becky, învățase încă din frageda copilărie să onoreze și să respecte familia Steyne. Adevărul este că lordul Steyne cumpărase odată vreo două tablouri de ale răposatului Sharp, și duioasa orfană nu putea uita niciodată cîtă recunoștință datorează ea unei atît de mari cinstiri.

Lady Bareacres făcu apoi din nou cunoștință cu Becky, și nevasta colonelului se înclină și în fața ei în modul cel mai respectuos cu putință. Politețe pe care onorata doamnă i-o întoarse cu o severă demnitate.

— Am avut plăcerea să fac cunoștință cu domnia-voastră la Bruxelles, acum zece ani, zise Becky, cu glasul ei cel mai fermecător. Am avut norocul să o întîlnesc pe *lady* Bareacres la balul ducesei de Richmond, în noaptea dinaintea bătăliei de la Waterloo. Și îmi aduc aminte de înălțimea-voastră și de *lady* Blanche, fiica dumneavoastră, cum se-

deați în trăsură sub poarta hanului așteptînd să vă vină caii. Nădăjduiesc că diamantele înălțimii-voastre au fost salvate !

Oaspeții se uitară repede unii la alții. Faimoasele diamante suferiseră un faimos sechestru, după cîte se părea, lucru de care Becky, bineînțeles, nu știa nimic.

Rawdon Crawley se retrase în nișa unei ferestre cu lordul Southdown, unde acesta din urmă fu auzit hohotind nestăvilit cînd Rawdon îi povesti istoria cu caii *lady*-ei Bareacres, pe care aceasta nu avea de unde să-i cumpere, și care „o implora, ți-o jur, pe doamna Crawley". „Cred că nu trebuie să-mi pese prea mult de femeia asta", își spuse Becky. Și, într-adevăr, după ce schimbă cîteva priviri îngrozite și furioase cu fiica ei, *lady* Bareacres se retrase la o masă, unde începu să se uite cu neclintită hotărîre într-un album.

Cînd își făcu apariția și potentatul de pe malurile Dunării, conversația fu dusă în franțuzește, și *lady* Bareacres, ca și doamnele mai tinere aflară, spre marea lor deznădejde, că doamna Crawley era mult mai familiarizată cu limba respectivă și o vorbea cu un accent mult mai bun decît ele. În 1816—1817, Becky întîlnise și alți magnați unguri în armata austriacă din Franța. Și întrebă cu mult interes ce-i mai fac prietenii. Personajele străine crezură că și ea face parte din înalta aristocrație ; iar prințul și prințesa întrebară, între patru ochi, pe lordul Steyne și pe marchiză, care-i conducea la masă, cine era această *petite dame*[1] care vorbea așa de frumos.

În cele din urmă, procesiunea fiind formată în ordinea descrisă de diplomatul american, ei se

[1] Micuța doamnă (fr.).

îndreptară spre încăperea în care avu loc banchetul ; pe care, întrucît am făgăduit cititorului că va gusta și el din bucatele acelea, îi vom da libertatea să și-l orînduiască potrivit fanteziei sale.

Dar abia cînd doamnele rămaseră numai între ele, Becky înțelese că aveau să urmeze și ciocniri războinice. Și, într-adevăr, abia atunci se găsi micuța doamnă în situația care o făcu să-și dea seama de exactitatea avertismentului lordului Steyne de a se feri de societatea doamnelor mai presus de rangul ei social. Și, după cum se spune că cei care-i urăsc mai mult pe irlandezi sînt tocmai irlandezii, tot așa, fără îndoială că cei mai crunți tirani ai femeilor sînt femeile. Cînd biata-și micuța Becky, singură în fața doamnelor, porni spre căminul către care se îndreptaseră distinsele doamne, distinsele doamne porniră mai departe și puseră stăpînire pe o masă cu albume. Cînd Becky le urmă și ea la masă cu albume, ele se furișară din nou, una cîte una, spre foc. Ea încercă să intre în vorbă cu unul din copii (de care era de obicei foarte pasionată cînd se găsea în public), dar tînărul George Gaunt fu repede chemat de maică-sa ; și pînă în cele din urmă doamnele dădură dovadă de atîta cruzime față de străină, încît *lady*-ei Steyne i se făcu milă de ea ; și se duse să stea de vorbă cu năpăstuita și micuța doamnă.

— Lordul Steyne, rosti domnia-sa, în timp ce palizii săi obraji se îmbujorară, spune că știi să cînți la pian foarte frumos și că ai o voce minunată, doamnă Crawley. Aș dori să ai bunătatea să-mi cînți ceva și mie.

— Voi face tot ce poate fi pe placul lordului Steyne sau al dumneavoastră, răspunse Rebecca,

sincer recunoscătoare ; și, așezîndu-se la pian, începu să cînte.

Execută cîteva piese de muzică religioasă din Mozart, la care ținuse foarte mult pe vremuri *lady* Steyne, cu atîta gingășie și duioșie, încît înalta doamnă, zăbovind în jurul pianului, se așeză lîngă ea și ascultă pînă ce lacrimile începură să i se rostogolească pe obraz. E adevărat că celelalte doamne, din capătul opus al camerei, continuau să rîdă și să vorbească cu glas tare ; dar *lady* Steyne nu auzea nimic din larma aceea. Ea redevenise copil, și se întorsese înapoi, după patruzeci de ani de pustietate, în grădina mănăstirii. Orga capelei răsunase tot așa pe vremea aceea, iar sora care cînta la orgă și pe care o iubea cel mai mult din toată comunitatea o învățase melodiile acestea în trecutele și binecuvîntatele zile de odinioară. Acuma devenise iarăși fetiță, și scurta perioadă a fericirii ei înflorea din nou pentru o oră ; tresări cînd ușile scîrțîiră, fiind date la o parte, și o dată cu rîsul puternic al lordului Steyne, năvăliră în salon și ceilalți bărbați, hohotind de veselie.

Dintr-o singură privire lordul își dădu seama ce se întîmplase în lipsa lui, și de data asta fu cît se poate de recunoscător soției sale. Se duse lîngă ea și-i vorbi și o chemă pe numele de botez, încît palida-i față se îmbujoră din nou.

— Soția mea spune că ai cîntat ca un înger, îi mărturisi el Rebeccăi. Numai că există două feluri de îngeri, și amîndouă felurile acestea sînt, se zice, fermecătoare în felul lor.

Oricum ar fi decurs prima parte a serii, restul nopții fu un adevărat triumf pentru Becky. Ea cîntă cît putu mai frumos și era atît de încîntătoare, încît toți bărbații veniră și se îngrămădiră

în jurul pianului. Femeile, dușmancele ei, fură cu totul lăsate în părăsire. Iar domnul Paul Jefferson Jones crezu că a cucerit-o pe *lady* Gaunt cînd se apropie de onorata doamnă și începu să laude talentul acesta neîntrecut al încîntătoarei sale prietene.

CAPITOLUL L

CUPRINDE O ÎNTÎMPLARE OBIȘNUITĂ

Muza, oricare ar fi ea, sub a cărei aripă ocrotitoare stă povestirea asta comică, trebuie să pogoare acuma din înălțimile aristocratice în care s-a avîntat și să aibă bunătatea să se lase asupra umilului acoperiș al lui John Sedley din Brompton, pentru a descrie ceea ce se petrece și în locul acela. Aici, în această modestă și umilă locuință, domnesc de asemenea grija, îndoiala și descurajarea. Doamna Clapp își bombăne pe furiș bărbatul în bucătărie în privința chiriei, îndemnîndu-l pe omul acesta bun la suflet să se răzvrătească împotriva vechiului lui prieten și patron, actualul său chiriaș. Doamna Sedley a încetat acum să-și mai viziteze proprietăreasa în subsol, găsindu-se, într-adevăr, în situația de a nu mai putea avea nici un ascendent asupra doamnei Clapp. Cum se mai putea arăta cineva superior față de o doamnă căreia îi datorează o sumă de patruzeci de lire și care îi face veșnic aluzii la asta ? Servitoarea irlandeză nu și-a schimbat cîtuși de puțin purtarea

ei blîndă și respectuoasă ; dar doamna Sedley își închipuie că ea a devenit obraznică și nerecunoscătoare, și, asemenea hoțului vinovat, care vede în fiecare tufiș un jandarm, doamna Sedley vede numai insinuări amenințătoare și aluzii răutăcioase în toate vorbele și răspunsurile fetei. Iar pe domnișoara Clapp, devenită acuma domnișoară în toată legea, înăcrita și bătrîna doamnă o socotește drept o nesuferită, fără pic de rușine și o mică destrăbălată. Și doamna Sedley nu poate pricepe cum de-o poate iubi Amelia atît de mult, cum de o oprește atîta vreme în camera ei și se plimbă atît de des cu ea. Amarul sărăciei a otrăvit viața acestei femei care pe vremuri era atît de veselă și de binevoitoare. E nerecunoscătoare față de Amelia pentru statornicia și duioasa purtare de care aceasta dăduse dovadă ; găsește întotdeauna ceva de cîrtit împotriva ei ori de cîte ori o vede prevenitoare cu cineva sau gata de-a sări în ajutorul cuiva ; o ia peste picior din pricina neghioabei ei mîndrii în privința copilului și-i reproșează că nu are grijă de părinții săi ; căminul lui George nu-i de loc vesel de cînd le-a fost tăiat ajutorul unchiului Jos și de cînd mica familie e redusă aproape la foamete.

Amelia se gîndește și iar se gîndește și își frămîntă creierul să găsească și alte mijloace pentru a-și spori micul ei tain cu care familia nu poate s-o mai scoată la capăt. Este ea în stare să dea lecții ? Să picteze cartoane pe care se prind cărți de vizită ? Sau să brodeze ? Află că femeile muncesc din greu, și încă mai bine ca ea, pentru doi *penny* pe zi. Cumpără, de la librărie, două cartoane de Bristol cu marginile aurite și pictă pe unul, cît putu mai bine, un cioban cu jiletcă roșie și cu o fată trandafirie și zîmbitoare, în mijlocul unui peisaj, iar pe celălalt, o ciobăniță trecînd pe o punte îngustă, cu un cățel după ea, totul nuanțat cu multă delicatețe. Domnul de la magazinul „Brompton“ de arte frumoase (de la care cumpărase ea cartoanele, nădăjduind zadarnic că acesta i le va cumpăra, la rîndul lui, cînd vor fi împodobite de mîna ei) cu greu își putu ascunde zîmbetul ironic cu care examină aceste slabe opere de artă. El se uită pieziș la doamna care aștepta în prăvălie, vîrî din nou cartoanele în plicurile lor de hîrtie cafeniu-deschis și le întinse bietei văduve și domnișoarei Clapp, care niciodată în viața ei nu văzuse lucruri atît de frumoase și care era perfect încredințată că omul trebuia să ofere cel puțin două guinee pentru cartoanele respective. Încercară la toate celelalte magazine din Londra, din ce în ce mai triste și mai descurajate. „N-am nevoie de-așa ceva“, spunea unul. „Luați-o repejor din loc“, zicea altul, fără milă. Trei șilingi și șase *pence* se irosiseră în zadar. Cartoanele fură îngropate în dormitorul domnișoarei Clapp, care stăruie în a le socoti fermecătoare.

Apoi, după matură chibzuință și mare efort de compoziție, Amelia scrise cu cea mai frumoasă caligrafie un bilețel prin care se aduce la cunoștință publicului că „o doamnă care are oarecare timp liber la dispoziție dorește să se ocupe de educația cîtorva fetițe, cărora le-ar putea da lecții de engleză, franceză, geografie, istorie și muzică — adresați A. O., la domnul Brown“. Și ea încredință biletul acesta domnului de la Bazar, care îi dădu voie să-l afișeze pe tejghea, unde în curînd se umplu de pete și de murdărie de muște. Amelia trecu de multe ori, plină de rîvnă, prin fața ușii, în nădejdea că domnul Brown are să-i comunice ceva; dar el nu-i făcu niciodată semn să intre, și cînd

Amelia intră pentru micile cumpărături de la bazar nu găsi nici o înștiințare. Biată naivă, gingașă și neajutorată doamnă, cum să te bați tu cu lumea asta, care se luptă fără milă și cu atîta înverșunare?

Pe zi ce trece, Amelia e tot mai îngrijorată și mai mîhnită ; și aruncă asupra copilului priviri pline de teamă, al căror înțeles băiețelul nu-l poate desluși. Sare noaptea din pat și se duce pe furiș în camera lui, să vadă dacă doarme și dacă nu i l-a furat cineva. Abia dacă mai închide ochii. O chinuie o statornică și îngrozitoare idee. Cum plînge și se mai roagă ea în nopțile acelea nesfîrșite și tăcute, cum mai încearcă să-și alunge gîndul care se va reîntoarce iarăși, gîndul că va trebui să se despartă de băiat, și că ea e singura barieră între copil și o viață plină de îmbelșugare. Dar nu poate, nu poate. Sau, cel puțin, nu acuma. Mai tîrziu. Oh ! e mult prea greu să se gîndească la lucrul acesta, e un gînd pe care nici să-l rabde nu poate.

Îi vine apoi o idee care o silește să roșească, dar revine mereu... părinții și-ar putea păstra pensia numai pentru nevoile lor... preotul s-ar însura cu ea și i-ar dărui și ei și băiatului un cămin adevărat. Dar tabloul lui George și neuitata lui amintire sînt aici și o dojenesc. Pudoarea și iubirea spun „nu“ acestui sacrificiu. Respinge gîndul acesta ca pe un sacrilegiu ; și astfel, gîndurile acestea nu se pot cuibări niciodată în sufletul ei pur și plin de noblețe.

Dar lupta aceasta, pe care noi o redăm în cîteva fraze, ținu multe săptămîni în inima bietei Amelia, în timpul cărora nu avu cui mărturisi ce-o doare ; adevărul e că nu putea avea pe nimeni așa de apropiat ; căci nu voia să existe vreo posibilitate de renunțare, deși ceda zi de zi terenul

în fața inamicului cu care era nevoită să lupte. Fapte evidente, care nu o slăbeau din strînsoarea lor, o copleșeau în tăcere. Sărăcia și mizeria pentru întreaga familie, lipsuri și înjosiri pentru părinții ei și o mare nedreptate față de băiat — întăriturile micii cetățui erau una cîte una cucerite, cetățuie în care biata făptură își păstra cu pasiune singura ei iubire și comoară.

Către începutul acestei lupte sufletești, scrise un răvaș de gingașă implorare fratelui său din Calcutta, rugîndu-l să nu retragă sprijinul bănesc pe care îl oferise părinților săi, zugrăvind în termeni plini de nemijlocit patos starea lor de oameni părăsiți și nenorociți. Amelia nu cunoștea însă dedesubtul acestei chestiuni. Jos vărsa cu regularitate suma pe care o trimitea părinților săi ; dar exista în City un anumit cămătar, care încasa acești bani ; bătrînul Sedley vînduse ajutorul trimis de fiul său pentru o oarecare sumă de bani cu care să-și poată urmări planurile lui himerice. Emmy socoti cu nerăbdare timpul care avea să treacă între sosirea scrisorii ei în India și primirea răspunsului. Își notă într-un carnet data la care o trimisese. Tutorelui lui Georgy, bunului maior din Madras, doamna Osborne nu-i împărtășise nici unul din necazurile și încurcăturile prin care trecea. Nu-i mai scrisese de atunci de cînd îl felicitase cu prilejul apropiatei sale căsătorii. Și se gîndea cu un sentiment de îndurerată deznădejde că acest prieten — singurul, unicul care a avut atîta grijă de ea — o părăsise.

Într-una din zile, cînd se aflau la mare ananghie — creditorii îi strîngeau cu ușa, bătrîna doamnă Sedley era într-o stare nemaipomenită de nervi, tatăl, mai sumbru ca de obicei, iar membrii

familiei se evitau cu grijă unul pe celălalt, fiecare din ei fiind apăsat în taină de nenorocirea lui personală și de sentimentul nedreptății — se întîmplă ca tatăl și fiica să rămînă singuri în cameră, și Amelia se gîndi să-și mîngîie puțin părintele împărtășindu-i ceea ce făcuse. Îi scrisese lui Joseph, și răspunsul trebuia să vină în trei sau patru luni. El fusese totdeauna generos, deși puțin cam nepăsător. Și nu-i putea refuza cînd va afla cît de strîmtorați îi erau părinții.

Atunci bătrînul domn dădu pe față tot adevărul și anume, că fiul lui plătea regulat pensia, pe care numai din propria lui nesocotință o pierduse. Dar ei nu îndrăznise să-i mărturisească nimic pînă atunci și crezu că privirea aceea fantomatică și îngrozită a Ameliei, cînd, cu vocea șovăitoare și jalnică, îi mărturisi totul, traducea imputările ei pentru faptul că tăcuse atîta vreme.

— Ah, rosti, cu buzele tremurîndu-i de emoție și întorcîndu-și capul, îl disprețuiești acuma pe bătrînul tău tată !

— Oh, papa ! nu-i vorba de asta ! exclamă Amelia, agățîndu-i-se de gît și sărutîndu-l de nenumărate ori. Tu ai fost totdeauna bun și drăguț. Ai procedat cît se poate de bine. Nu plîng din pricina banilor, ci pentru că... oh, Dumnezeule ! Dumnezeule ! ai milă de mine și dă-mi tăria să îndur și încercarea asta ! și îl sărută din nou cu căldură și apoi plecă.

Dar tatăl nu știa ce vor să însemne cuvintele ei și nici durerea care o copleși pe biata fată cînd îl părăsi. Era din pricină că fusese înfrîntă. Sentința fusese dată. Copilul trebuia să plece de la ea — la alții — și s-o uite. Inima și comoara ei, bucuria, speranța, dragostea, mîndria ei, idolul ei aproape ! Trebuia să se despartă de el ; și apoi...

apoi avea să se ducă și ea după bărbatu-su, după George ; și împreună aveau să vegheze asupra copilului și să-l aștepte pînă cînd va să vină și el acolo în cer, la ei.

Doamna Osborne își puse pălăria, abia mai știind ce face, și porni să se plimbe pe străzile pe care Georgy obișnuia să vină de la școală și pe care luase și ea deprinderea să-și întîmpine băiatul la întoarcere. Era în mai, și Georgy avea o jumătate de zi liberă. Toți mugurii se deschiseseră. Copacii înfrunziseră și era o vreme strălucitoare ; băiatul veni alergînd spre ea, îmbujorat de sănătate, cîntînd, cu legătura de cărți atîrnîndu-i de curea. Era lîngă ea. Îl cuprinse cu amîndouă brațele. Nu era cu putință ! Nu puteau să se despartă.

— Ce s-a întîmplat, mamă ? zise el. Arăți tare rău !

— Nu-i nimic, copilul meu, răspunse ea și, aplecîndu-se, îl sărută.

În seara aceea Amelia îl puse pe băiat să-i citească istoria lui Samuel și felul în care Hannah, mama lui, îndepărtîndu-l de la ea, îl duse lui Elie, marele preot, pentru a-i sluji lui Dumnezeu. Și el citi imnul de recunoștință pe care îl înălțase Hannah ; și în care se vorbește despre cel ce-l face pe om bogat și despre cel ce-l face pe om sărac ; și despre cel care umilește și înalță, cum cel sărac va fi ridicat din pulbere și cum fără ajutorul lui nimănui nu-i e dat să fie deasupra celorlalți. Apoi Georgy citi cum mama lui Samuel îi făcea băiatului cîte-o hăinuță pe care i-o ducea din an în an, cînd venea la templu, pentru sacrificiul anual ; și apoi, în felul ei simplu și duios, mama lui George deslusi băiatului înțelesul acestei mișcătoare istorisiri. Cum Hannah, deși își iubea atît de mult fiul, se despărți totuși de el din pri-

cină că îl închinase lui Dumnezeu. Şi cum trebuie să se fi gîndit ea tot timpul la Samuel pe cînd stătea acasă singură şi-i cosea hăinuţa ; iar Samuel, ea era sigură de asta, nu-şi uită niciodată măicuţa, şi cît de fericită trebuie să fi fost ea cînd se împlini sorocul (şi anii trec foarte repede) şi avea să-şi vadă băiatul, şi cît de bun şi de înţelept se făcuse el. Ea rosti predica aceasta modestă cu o voce duioasă, solemnă şi cu ochii uscaţi, pînă ce ajunse la evocarea revederii dintre mamă şi fiu ; atunci vorbirea i se curmă brusc, toată duioşia sufletului ei se revărsă, şi, luîndu-l pe băiat lîngă inimă, îl cuprinse cu amîndouă braţele şi plînse asupra lui, în linişte, lacrimi de sfîntă durere.

Hotărîrea cea mare nemaiputînd fi amînată, văduva începu să ia măsurile care i se păreau potrivite spre a atinge ţelul ce şi-l propusese. Într-o bună zi, domnişoara Osborne, din Russell Square (de zece ani nu mai scrisese Amelia numele şi numărul acestei case, iar anii tineri şi vechea ei poveste de dragoste îi înviară din nou în minte în timp ce scria pe plic adresa respectivă) într-o bună zi, domnişoara Osborne primi o scrisoare de la Amelia, scrisoare care o făcu să roşească foarte mult şi să cate lung spre bătrînul ei părinte, care stătea posac pe locul lui obişnuit de la celălalt capăt al mesei.

În cuvinte simple, Amelia îi destăinuia motivele care o siliseră să-şi schimbe hotărîrea cu privire la băiat. Tatăl ei fusese copleşit de noi nenorociri care-l ruinaseră cu desăvîrşire. Mijloacele ei erau atît de reduse, încît abia cu mare greutate puteau să ajungă pentru întreţinerea bătrînilor, dar nu erau de loc suficiente pentru a-i da lui George

educaţia la care avea dreptul. Şi oricît de mari îi vor fi suferinţele pricinuite de despărţirea de copilul ei, ea le va îndura, cu ajutorul lui Dumnezeu, căci va fi spre binele băiatului. Era sigură că cei cu care George va locui de-acum încolo vor face tot ce le va sta în putinţă ca să-l facă fericit. Descrise apoi firea lui, aşa cum îşi închipuia ea că este : iute şi plecîndu-se cu greu în faţa autorităţii şi asprimii, dar lesne de stăpînit prin iubire şi blîndeţe. Într-un post-scriptum, ea ceru asigurarea, în scris, că îşi va putea vedea copilul ori de cîte ori va dori, căci altfel nu se putea despărţi de el.

— Cum ? Doamna Mîndrie s-a dat plecată, nu-i aşa ? zise bătrînul Osborne, cînd, cu tremur şi cu nerăbdare în glas, domnişoara Osborne îi citi şi lui scrisoarea. Foamete în toată regula, hai ? Ha ! ha ! Ştiam eu că aici are să ajungă !

El încercă să-şi menţină demnitatea şi să-şi citească ziarul ca de obicei, dar nu-l putu urmări pînă la capăt. Rîdea înfundat şi înjura în sinea lui, cu nasul în jurnal.

În cele din urmă îl azvîrli cît colo ; şi încruntîndu-se la fiica lui, după cum îi era obiceiul, ieşi din cameră intrînd în biroul de-alături, din care se întoarse numaidecît cu o cheie, pe care i-o aruncă domnişoarei Osborne.

— Pregăteşte odaia de deasupra camerei mele, care a fost a lui, zise el.

— Da, tată ! răspunse tremurînd Jane.

Era camera lui George. Nu mai umblase acolo nimeni de mai bine de zece ani. Multe din hainele, hîrtiile, batistele, cravatele şi şepcile, undiţele şi îmbrăcămintea lui de sport se găseau încă acolo. Un anuar al armatei din 1814, cu numele său pe copertă ; un mic dicţionar pe care obişnuia să-l

consulte cînd scria; și *Biblia* pe care i-o dăruise maică-sa se afla și acuma pe marmura căminului, alături de o pereche de pinteni și de-o călimară cu cerneală uscată, acoperită de praful celor zece ani. Ah! cît timp a trecut și cîte lucruri s-au mai schimbat din vremea cînd cerneala asta umplea călimara! Caietul de însemnări, încă pe masă, era acoperit cu scrisul lui.

Domnișoara Osborne se simți foarte tulburată cînd intră pentru prima dată în camera asta, însoțită de servitori. Ea se prăbuși galbenă ca moartea pe micul pat.

— E o veste binecuvîntată, domnișoară... fiți sigură, domnișoară, spunea menajera. Iată că se întorc vremurile bune de altădată. Scumpul îngeraș... sînt sigură de asta, domnișoară, cît de fericit are să fie! Și cît au să-l pizmuiască cei din Mayfair, domnișoară; și ea întoarse zăvorul care ținea rama cercevelei și lăsă aerul să năvălească în încăpere.

— Ai face bine să trimiți ceva bani femeii aceleia, grăi domnul Osborne înainte de-a pleca. Nu trebuie să ducă lipsă de nimic. Trimite-i o sută de lire.

— Pot să trec mîine pe la ea? întrebă domnișoara Osborne.

— E treaba ta. Bagă bine de seamă însă să nu pună cumva piciorul pe-aici! Nu, la dracu! nu, pentru toți banii din Londra! Dar nu trebuie să ducă lipsă de nimic acuma. Așa că ai grijă și fă cum crezi că e mai bine. Și cu aceste laconice cuvinte, domnul Osborne se despărți de fiica lui și porni, după cum îi era obiceiul, spre City.

— Uite, tată, ceva bani, spuse Amelia în seara aceea, sărutîndu-l pe bătrîn, tatăl ei, și punîndu-i în mîini o hîrtie de o sută de lire. Și... și, mamă, nu fi aspră cu Georgy, căci... căci nu are să mai

stea mult cu noi! Nu mai putu însă adăuga nimic și se retrase tăcută în camera ei.

Să închidem ușa și s-o lăsăm cu rugăciunile și amărăciunea. Socot că cel mai bun lucru e să vorbim cît mai puțin despre o dragoste și o durere atît de adînci.

Potrivit făgăduielii scrise, domnișoara Osborne se duse a doua zi s-o vadă pe Amelia. Întîlnirea dintre cele două femei avu loc într-o atmosferă de prietenie. O singură privire și cîteva cuvinte din partea domnișoarei Osborne fură îndeajuns să-i dovedească bietei văduve că, cel puțin în privința acestei femei, n-avea de ce să se teamă că-i va lua locul în inima copilului. Era o fire rece, dar simțitoare și plină de bunăvoință. Poate că mama nu s-ar fi arătat atît de mulțumită dacă rivala ar fi fost mai frumoasă, mai tînără, mai duioasă, mai prietenoasă. Domnișoara Osborne, pe de altă parte, fu năpădită de amintirea vremurilor de odinioară, și nu putea fi decît mișcată de jalnica stare a bietei mame. Era o femeie învinsă, care, plecîndu-și fruntea la pămînt, se supunea cu umilință soartei. În ziua aceea ele puseră împreună la cale preliminariile tratatului de capitulare.

A doua zi, George nu se duse la școală și se întîlni cu mătușa sa. Amelia îi lăsă singuri și se retrase în camera ei. Încerca durerea despărțirii, așa precum acea sărmană și blîndă *lady* Jane Grey [1] încercase tăișul securii care trebuia să cadă și să-i curme firul fragilei sale vieți. Și astfel se scurseră cîteva zile în convorbiri, vizite și pregătiri. Văduva atinse subiectul cu multă grijă și cu Georgy; ea se aștepta să-l vadă foarte în-

[1] *Lady Jane Grey* (1537—1554), regina Angliei, executată din ordinul Mariei Tudor.

tristat auzind asemenea lucru. Dar el se arătă mai degrabă măgulit, și biata femeie se întoarse întristată în camera ei. În ziua aceea el se lăudă față de toți băieții de la școală cu cele aflate; le povesti cum are să se ducă să locuiască de-acum încolo cu bunicul, tatăl tatălui lui, nu acela care vine uneori să-l ia de la școală; și are să fie foarte bogat, și are să aibă o trăsură și un ponei, și are să învețe la o școală mult mai bună, și cînd are să fie bogat, are să-și cumpere o cutie de creioane colorate „Leader" și o mulțime de prăjituri de la vînzătoarea de dulciuri. „Băiatul e leit taică-său", își spunea iubitoarea lui mamă.

Adevărul este că, din considerație pentru draga noastră Amelia, nu mă lasă inima să merg pînă la capăt cu istorisirea ultimelor zile petrecute de George acasă.

În cele din urmă sosi și ziua sorocită; trăsura se opri la poartă, iar modestele pachețele pline de mărturii de dragoste și de amintiri erau de multă vreme gata și așteptau rînduite în vestibul. George își pusese costumul său nou, pentru care croitorul venise mai înainte să-i ia măsura. El se deșteptase o dată cu răsăritul soarelui și își îmbrăcase hainele cele noi, iar mama lui auzise totul din camera vecină, unde zăcea într-o mută și dureroasă așteptare. Amelia era gata cu mult înainte pentru ziua aceasta, cumpărînd nenumărate lucrușoare pentru băiat, însemnîndu-i cărțile și rufăria, vorbind mereu cu el și pregătindu-l pentru această schimbare din viața lui, închipuindu-și cu drag că băiatul ar avea nevoie de asemenea pregătire.

Dar ce-i păsa lui de schimbarea ce-avea să se petreacă?! El o dorea din toată inima. Printr-o

sumedenie de planuri în legătură cu ceea ce avea să facă după ce se va duce la bunicul său, planuri a căror îndeplinire îl umplea de nerăbdare, George îi arătase bietei văduve cît de puțin îl mîhnea gîndul despărțirii. Are să vină deseori să-și vadă mama, cu poneiul lui, îi spunea. Are să vină s-o ia cu trăsura ca să se plimbe în parc și are să aibă tot ce-i dorește inima. Sărmana mamă n-avea încotro: trebui să se mulțumească cu demonstrațiile acestea egoiste de dragoste și căuta să se convingă singură cît de sincer o iubea fiu-său. Sigur c-o iubea. Era la fel ca toți copiii; puțin cam tulburat din pricina noutății și... nu, nu egoist, ci voluntar. Copilul ei trebuia să-și aibă bucuriile și ambiția lui pe lumea asta. Ea însăși, prin propriul egoism și prin dragostea nechibzuită pentru el, îl lipsise pînă acum de drepturile și de legiuitele lui plăceri.

Cunosc puține lucruri mai impresionante decît această sfioasă înjosire și umilire de sine a unei femei. Și felul în care mărturisește că vinovata e ea, și nu bărbatul; și cum își ia toată vina asupra ei; și cum caută, ca să zicem așa, să primească ea pedeapsa pentru greșelile pe care nu le-a făptuit; și cum perseverează să-l apere pe adevăratul vinovat! Și tocmai cei care rănesc în vreun fel oarecare femeile sînt cei care primesc cele mai duioase dovezi de îngăduință din partea lor, căci bărbații aceștia sînt fricoși și cruzi din fire și se poartă întotdeauna rău cu cei care se smeresc în fața lor.

Așa că sărmana Amelia aștepta într-un fel de mută durere despărțirea de fiul ei și petrecuse multe și îndelungi ceasuri de singurătate fă-

cînd fel de fel de pregătiri în vederea acestei clipe. George stătea lîngă mama lui, uitîndu-se fără cea mai mică strîngere de inimă cum îi orînduieşte lucrurile. Cîte lacrimi nu picaseră în cuferele lui, cîte pasaje din cărţile lui preaiubite nu fuseseră subliniate de ea ; şi cîte jucării vechi, amintiri şi comori nu fuseseră puse în cuferele acelea şi cu cîtă dragoste şi grijă nu fuseseră ele împachetate, dar băiatul nu băgă în seamă nimic din toate acestea. Copilul continua să zîmbească, în timp ce mamei i se frîngea inima de durere. Cerule sfînt, cîtă milă nu-ţi face dragostea asta zadarnică a mamelor pentru copiii lor în Bîlciul deşertăciunilor !

Au trecut cîteva zile ; şi marele eveniment al vieţii Ameliei s-a săvîrşit. Şi nici un înger salvator nu s-a arătat. Copilul a fost sacrificat şi adus drept prinos soartei ; iar văduva rămase cu desăvîrşire singură.

Bineînţeles că băiatul vine adesea s-o vadă. Vine călare pe un ponei şi e urmat de un valet, spre desfătarea bătrînului bunic, Sedley, care merge, mîndru, alături de el de-a lungul străduţei. Amelia îl vede, dar Georgy nu mai e băiatul ei. Adevărul este că George umbla călare şi ca să-şi vadă foştii colegi de la şcoala aceea mică şi ca să se laude în faţă de aceştia cu bogăţia şi strălucirea lui. În două zile numai, îşi însuşise un aer dispreţuitor, poruncitor şi plin de trufie. „E născut ca să comande, îşi spuse maică-sa, aşa cum fusese cîndva şi tatăl băiatului.“

Vremea s-a făcut frumoasă. În zilele cînd Georgy nu vine s-o vadă, Amelia face o lungă plimbare prin Londra, da, foarte lungă, pînă în Russell Square, şi stă pe piatra de lîngă grilajul grădinii din faţa casei domnului Osborne. E atît de plăcut şi de răcoare ! De aci poate privi în voie la ferestrele luminate ale salonului, iar pe la orele 9 vede cum se aprind lumînările în camera de la etajul de sus, unde doarme Georgy. Amelia ştie tot. I-a spus chiar băiatul. Şi cu inima smerită, mama face o rugăciune, acolo în stradă, cînd luminile se sting, şi se duce apoi acasă, tăcută şi cu sufletul zgîrcit de durere. Cînd ajunge acasă, cade frîntă de oboseală. Poate că va dormi mai bine după plimbarea asta lungă ; şi va putea să-l viseze pe Georgy.

Într-o duminică se întîmplă să se ducă din nou în Russell Square, rămînînd la o oarecare depărtare de casa domnului Osborne — putea totuşi să o vadă şi de la distanţă — cînd toate clopotele începură să bată de sărbătoare şi cînd Georgy şi mătuşa lui ieşiră din casă îndreptîndu-se spre biserică ; un mic măturător ceru de pomană, şi valetul care ducea cărţile de rugăciuni căută să-l alunge ; dar Georgy se opri şi-i dădu cîţiva gologani. Dumnezeu să-l binecuvînteze pe băiat! Emmy înconjură scuarul şi, ajungînd lîngă măturător, îşi dădu şi ea obolul. Toate clopotele sabatului băteau, şi ea îi urmări pînă ce ajunseră la biserica copiilor găsiţi, în care intră. Şi acolo se aşeză într-un loc de unde putea vedea capul băiatului, deasupra căruia se ridica placa funerară a tatălui. Sute de voci fragede de copii se înălţau către cer, cîntînd imnuri de slavă darnicului părinte ; iar sufletul micuţului George se înfioră de fericire la sunetul triumfătoarei psalmodii. Şi o bună bucată de timp mama nu-l mai putu vedea din pricina lacrimilor care-i împăienjeniseră ochii.

CAPITOLUL LI

ÎN CARE SE ÎNFĂŢIŞEAZĂ O ŞARADĂ CARE-L POATE SAU NU-L POATE ÎNCURCA PE CITITOR

După apariţia Rebeccăi la intimele şi alesele serate ale lordului Steyne, pretenţiile acestei stimabile doamne de a fi considerată femeie distinsă fură bine statornicite; şi unele dintre cele mai înalte şi mai nobile uşi din metropolă îi fură numaidecît deschise, uşi atît de nobile şi de înalte, încît iubitul meu cititor, ca şi scriitorul acestor rînduri zadarnic ar nădăjdui să i se deschidă. Fraţilor, să ne cutremurăm în faţa acestor auguste portaluri. Eu mi le închipui păzite de feciori înarmaţi cu furci de argint strălucitor, gata să le înfigă în toţi cei care nu au dreptul să calce pragul unei asemenea locuinţe. Şi se spune că bietul gazetar care stă în hol şi-şi înseamnă numele înaltelor persoane care au acces la numitele ospeţe moare nu după multă vreme. El nu poate supravieţui timp îndelungat luminii orbitoare a lumii alese. Lumina asta îl arde aşa precum vederea lui Jupiter, cu toate însemnele puterii lui, o pierdu pe acea sărmană şi nesocotită Semele [1], biet fluture de noapte îmbătat de lumină care s-a nimicit singur încumetîndu-se să zboare dincolo de atmosfera lui firească. Mitul ei ar trebui luat drept pildă de cei

[1] În mitologia greacă, iubita lui Zeus; a murit în clipa cînd Zeus i s-a arătat sub adevăratul lui chip.

care locuiesc în Tyburn [1] şi în Belgravia [2], povestea ei, şi poate că şi povestea Rebeccăi. Ah, doamnelor! Întrebaţi-l pe cucernicul reverend Thurrifer dacă Belgravia nu-i asemenea unui vas zăngănitor de aramă, iar Tyburn, asemenea unui cimbal care te asurzeşte. Toate acestea sînt deşertăciuni. Căci chiar şi acestea vor trece şi va veni o zi cînd (dar astea se vor întîmpla după moartea noastră, slavă Domnului!) de pe urma grădinilor din Hyde Park va fi rămas tot atît de puţin ca şi de pe urma vestitelor parcuri din împrejurimile Babylonului, iar Belgrave Square va fi tot atît de părăsit ca şi Baker Street, sau oraşul Tadmor [3] în pustiu.

Ştiţi oare, doamnelor, că marele Pitt a locuit în Baker Street? Şi ce n-ar fi dat bunicile voastre să fie poftite la seratele *lady*-ei Hester [4] din palatul acela acum dărăpănat?! Eu am mîncat o dată acolo, *moi, qui vous parle* [5]. Am populat încăperea cu spiritele marilor răposaţi. Şi cum stăteam acolo sorbindu-mi plin de cumpătare paharul de Bordeaux în tovărăşia cîtorva contemporani de-ai mei, spiritele celor plecaţi intrară şi îşi luară locurile în jurul întunecatei mese. Cîrmaciul care a înfruntat atîtea furtuni golea cupe uriaşe de Porto spiritual; umbra lui Dundas [6] nu

[1] Cartier din Londra, în care aveau loc execuţiile începînd din secolul al XII-lea pînă în secolul al XVIII-lea.

[2] Cartier din Londra, în apropierea cartierului aristocratic West End.

[3] Denumirea de astăzi a Palmirei, oraş vestit în antichitate, din care s-au păstrat doar nişte ruine într-o oază din deşertul Siriei.

[4] *Lady Hester Stanhope* (1776—1839), nepoata lui William Pitt; a călătorit prin Orient, unde a devenit regina unui trib nomad.

[5] Eu, care vă vorbesc (fr.).

[6] *Henry Dundas, viconte de Melville* (1742—1811), om de stat englez.

lăsa în cupă nici urmă de vin ; Addington[1] făcea într-una plecăciuni şi zîmbea înfricoşător şi se simţea grozav de bine cînd carafa făcea fără zgomot ocolul mesei ; Scott[2], de sub sprîncenele lui stufoase, se încrunta văzînd că intrase în odaie o albină ; ochii lui Wilberforce[3] se înălţau spre tavan — aşa că nu părea să-şi dea seama cum de paharul îi ajungea la gură plin şi cobora gol — spre tavanul care chiar ieri se afla deasupra capetelor noastre şi pe care puternicii zilelor de odinioară l-au privit de atîtea ori. Casa se închiriază acum ca locuinţă mobilată. Da, *lady* Hester a locuit odinioară în Baker Street, iar acuma a adormit întru singurătate. Acolo o văzu Eothen[4], nu în Baker Street, ci în pustietatea cealaltă.

Totul e deşertăciune, asta e sigur ; dar cine nu va recunoaşte că şi el jinduie să guste puţin din ea ? Tare aş vrea să ştiu cărui om cu scaun la cap nu-i place friptura numai pe temeiul că e un lucru trecător ? Şi asta e tot deşertăciune ; dar eu urez oricărui cetăţean care citeşte rîndurile acestea să aibă în viaţa lui parte de-o porţie zdravănă de asemenea deşertăciune ; da, chiar dacă numărul cititorilor mei s-ar ridica la cinci sute de mii. Staţi jos, domnilor, şi înfruptaţi-vă după pofta inimii ; grasă, slabă, cu sos, cu hrean — cum vă place — nu faceţi economie. Şi încă un pahar de vin, Jones, băiete, şi să ne înveselim ca în zi de sărbătoare. Da, să ne ospătăm pe săturate din

[1] *Henry Addington, viconte de Sidmouth* (1757—1844), om de stat englez, prim-ministru în 1801.

[2] *Walter Scott* (1771—1832), poet şi romancier englez.

[3] *William Wilberforce* (1759—1833), om de stat englez.

[4] Numele eroului cărţii *Eothen* sau *Zori de zi* de Kinglake, prieten cu Thakeray, în care autorul relatează călătoriile sale în Orient.

lucrurile acestea pieritoare şi să le fim, prin urmare, recunoscători. Şi, datorită Rebeccăi, să ne împărtăşim şi noi din aceste prea alese desfătări ; căci şi acestea, ca şi toate celelalte bucurii trecătoare, nu durează.

Rezultatul vizitei ei la lordul Steyne fu acela că excelenţa-sa prinţul de Peterwaradin găsi de cuviinţă să-şi reînnoiască cunoştinţa cu colonelul Crawley, cînd cei doi bărbaţi se întîlniră a doua zi la club, şi s-o salute pînă la pămînt pe doamna Crawley văzînd-o în Hyde Park. Ea şi soţul ei fură numaidecît invitaţi la una din micile serate ale prinţului de la Levant House, reşedinţă ocupată pe vremea aceea de excelenţa-sa, în timpul vremelnicei absenţe din Anglia a nobilului ei proprietar. După masă, Rebecca cîntă în faţa unui foarte restrîns *comité*[1]. Marchizul de Steyne era şi el de faţă, supraveghind patern succesul protejatei sale.

La Levant House, Becky întîlni pe unul din cei mai distinşi *gentlemen* şi mai de seamă oameni de stat pe care i-a dat Europa, ducele de la Jabotière, pe vremea aceea ambasadorul regelui preacreştin[2] şi apoi ministru al respectivului monarh. Recunosc că mă umflu în pene de mîndrie cînd peniţa mea transcrie numele acestea auguste ; şi mă gîndesc în ce strălucită societate se învîrte scumpa mea Becky. Ea deveni un oaspete statornic al Ambasadei franceze, unde, fără prezenţa încîntătoarei *madame* Rawdon Crawley, nici o serată nu era socotită cu adevărat reuşită.

[1] Adunări (fr.).

[2] Titulatură a regilor Franţei începînd din secolul al XV-lea.

Messieurs de Truffigny (din familia Périgord) și Champignac, atașați ai ambasadei și unul și altul, erau îndrăgostiți la toartă de fermecătoarea și frumoasa soție a colonelului ; și amîndoi pretindeau, potrivit obiceiului nației lor (căci cine-a întîlnit vreodată un francez plecat din Anglia care n-a lăsat înecate în deznădejde o jumătate de duzină de familii și care n-a luat tot atîtea inimi în portofelul său ? !), și unul, și altul, zic, pretindeau a fi *au mieux*[1] cu încîntătoarea *madame* Rawdon.

Dar eu mă îndoiesc de exactitatea celor afirmate. Champignac era foarte prins de jocul de *écarté* și făcea multe *parties*[2] cu colonelul, seara, în timp ce Becky cînta pentru lordul Steyne în camera de alături ; cît despre Truffigny, e bine cunoscut faptul că acesta nici măcar nu îndrăznea să treacă pe la „Clubul călătorilor", unde avea datorii pînă și la chelneri, și dacă n-ar fi avut posibilitatea să mănînce la ambasadă, onorabilul și tînărul *gentleman* ar fi fost obligat să moară de foame. Mă îndoiesc, zic, ca Becky să fi ales pe vreunul din tinerii aceștia și să-l fi copleșit cu deosebita ei atenție. Alergau să-i facă felurite comisioane, îi cumpărau mănuși și flori, se îndatorau pînă peste cap să-i poată oferi loji la Operă și căutau să-i facă pe plac într-o mie de feluri.

Ei vorbeau englezește cu o adorabilă simplicitate și, spre statornica desfătare a lordului Steyne și a Rebeccăi, aceasta avea obiceiul să-i imite în față, cînd pe unul, cînd pe celălalt, și să-i felicite pentru progresul realizat în învățarea limbii engleze, cu o seriozitate care îi făcea întotdeauna nespusă

[1] În relații cît se poate de bune (fr.).
[2] Partide (fr.).

plăcere marchizului, acest sarcastic și bătrîn protector al ei. Truffigny îi dărui domnișoarei Briggs un șal, în nădejdea de-a o cîștiga de partea lui pe confidenta Rebeccăi, și îi ceru să ia asupra ei remiterea unei scrisori, pe care naiva și bătrîna domnișoară o înmînă persoanei căreia îi era adresată de față cu toată lumea și al cărei conținut înveseli peste măsură pe toți cei care luară cunoștință de el. Chiar și lordul Steyne o citi ; toți în afară de bunul Rawdon, căruia nu era nevoie să i se spună absolut tot ce se petrecea în căsuța lui din Mayfair.

Căsuță în care, nu după multă vreme, Becky primi nu numai pe „cei mai bine" dintre străini (așa cum se spune în jargonul nobilei și admirabilei noastre societăți), ci și pe unii din cei mai de vază oameni din Anglia. Nu fac aluzie la cei mai virtuoși sau la cei mai puțini virtuoși, sau la cei mai inteligenți, sau la cei mai proști, sau la cei mai bogați, sau la cei mai de viță, ci la „cei mai bine" — într-un cuvînt, oameni asupra cărora nu se discută — precum mărita și preacucernica *lady* Fitz-Willis, care patrona la „Saint Almack"[1], mărita *lady* Slowbore, mărita *lady* Grizzel Macbeth (fostă *lady* G. Glowry, fiica lordului Grey of Glowry), și altele asemenea lor. Cînd contesa de Fitz-Willis (înălțimea-sa se trage din familia Kingstreet, consultați *Dicționarul Debrett și Burke*[2]) primește în casa ei pe cineva, acel cineva este în cea mai mare siguranță, căci despre acea persoană nu se mai discută absolut nimic. Nu că *lady* Fitz-Willis ar fi o femeie mai atrăgătoare

[1] În sălile acestea se organizau distracții și conferințe pentru nobilimea londoneză.
[2] Dicționar genealogic al aristocrației engleze.

decît altele, ea fiind, dimpotrivă, o ființă nesărată, în vîrstă de 57 de ani, nicidecum frumoasă, nici bogată, nici plăcută ; dar toată lumea o socoate drept una din „persoanele cele mai bine". Iar cei care-i calcă pragul casei fac și ei parte dintre „cei mai bine" ; și dintr-o străveche pică, pesemne, față de *lady* Steyne (a cărei coroană nobiliară înălțimea-sa, pe atunci tînăra Georgina Frederica, fiica favoritului prințului de Wales, contele de Portansherry, o rîvnise odinioară), această onorată și faimoasă arbitră a saloanelor din lumea mare căuta și ea s-o cunoască pe doamna Rawdon Crawley ; îi făcu cea mai distinsă reverență în adunarea pe care aceasta o prezida ; și nu numai că-și îndemnă feciorul, pe *sir* Kitts (care își datora funcția protecției lordului Steyne), să frecventeze casa doamnei Crawley, ci o invită chiar în propria ei casă și i se adresă de două ori în timpul mesei, în văzul tuturor și cu cea mai mare curtenie. Evenimentul acesta atît de important făcu chiar în seara aceea înconjurul Londrei. Iar tuturor celor care vorbeau vrute și nevrute pe socoteala doamnei Crawley li se închise astfel gura. Wenham, jurist și cunoscut om de spirit, mîna dreaptă a lordului Steyne, îi ridica osanale oriunde se ducea ; iar unii care șovăiseră pînă atunci îi ieșiră numaidecît în întîmpinare ; mărunțelul Tom Toady, care îl prevenise pe Southdown să nu frecventeze casa unei femei atît de deocheate, se ruga acuma cu cerul și cu pămîntul să-i fie prezentat. Într-un cuvînt, Rebecca fu primită în lumea „celor mai bine". Ah, iubiții mei cititori, ah, iubiții mei frați, să n-o pizmuiți înainte de vreme pe biata Becky — asemenea glorie se zice că e trecătoare. Și de obicei se povestește că pînă și în cercurile cele mai închise

oamenii sînt la fel de nefericiți ca și sărmanul călător dinafara zonei ; iar Becky, care a pătruns în însăși inima înaltei societăți și l-a văzut pe marele George al IV-lea în carne și oase, a mărturisit mai tîrziu că și acolo, de asemenea, toate sînt deșertăciuni.

Sîntem siliți să trecem repede asupra acestei părți a carierei sale. Așa după cum eu nu pot reda misterele francmasoneriei [1], deși am pătrunzătoarea idee că nu-i decît o mistificare, tot astfel un om neinițiat nu poate lua asupra lui sarcina de-a descrie cu precizie înalta societate, și lucrul cel mai potrivit este să-și păstreze părerile, oricare ar fi ele, pentru sine.

În anii care urmară, Becky vorbea adesea despre perioada aceasta a vieții ei, cînd se învîrtea în cercurile cele mai inaccesibile ale societății londoneze. Succesul o umplea de mîndrie, apoi prinse s-o plictisească. La început nici o ocupație nu i se păru mai plăcută decît aceea de a născoci și de a-și face rost (între noi fie vorba, această din urmă treabă cerea nu puțină bătaie de cap și iscusință din partea unei persoane cu mijloace financiare atît de restrînse ca doamna Rawdon Crawley), de a-și face rost, spuneam, de cele mai drăgălașe rochii noi și podoabe ; de a lua parte la dineuri de gală în tovărășia unor persoane dintre cele mai distinse, și după dineurile de gală, la reuniunile acelea elegante unde întîlnea tot lumea cu care abia stătuse la masă, pe care o întîlnise și cu o seară mai înainte și pe care avea s-o vadă și în ziua următoare — tinerii perfect puși

[1] *Francmasonerie* — curent etico-religios apărut în secolul al XVIII-lea în Anglia și extins în alte țări. Francmasoneria a devenit una din cele mai reacționare mișcări din lumea capitalistă.

la punct, cu cravate de toată frumuseţea, încălţăminte elegantă şi strălucitoare şi mănuşi albe, cei mai în vîrstă majestuoşi, cu înalte funcţii, dîndu-şi aere, curtenitori şi nesăraţi, domnişoarele blonde, sfioase, îmbrăcate în trandafiriu, mamele trufaşe, frumoase, somptuoase, solemne şi acoperite cu diamante. Ei vorbeau englezeşte, şi nu o franţuzească stricată, aşa cum obişnuiesc să vorbească în romane. Vorbeau despre saloanele celelalte, despre indivizi sau despre familii întregi, întocmai cum face şi Jones despre Smith. Cunoştinţele mai vechi ale Rebeccăi o urau şi o invidiau ; iar biata femeie se plictisea de moarte. „Grozav aş mai vrea să scap de oamenii ăştia", îşi zicea ea.

— Aş prefera să fiu mai curînd nevastă de pastor şi să dau lecţii la şcoala de duminică decît să fiu ceea ce sînt acuma ; sau nevastă de sergent-major, şi să mă vîntur de colo-colo cu trenul regimentului ; sau, oh, cît de minunat ar fi să fiu îmbrăcată în paiete şi pantaloni şi să dansez în faţa unei barăci la iarmaroc !

— Un rol care te-ar prinde de minune, spunea lordul Steyne izbucnind în rîs.

Ea obişnuia să împărtăşească înaltului personaj toate ale sale *ennuis* [1] şi toate nedumeririle ei, fără nici un fel de înconjur, şi asta îl desfăta peste măsură.

— Rawdon ar fi un straşnic *écuyer* [2], sau maestru de ceremonii, cum îi spuneţi voi omului aceluia cu cizme largi şi în uniformă, care aleargă de jur împrejurul arenei plesnind din bici. E înalt,

[1] Plictiseli (fr.).
[2] Maestru de călărie (fr.).

voinic şi cu o înfăţişare militărească. Ţin foarte bine minte, continuă Becky, gînditoare, că tatăl meu m-a luat odată să văd o reprezentaţie de asta la bîlciul din Brookgreen pe cînd eram copil ; şi cînd ne-am întors acasă, mi-am făcut o pereche de catalige şi am dansat în atelier de-au rămas toţi elevii muţi de uimire !

— Mi-ar fi plăcut să te fi putut vedea şi eu, răspunse lordul Steyne.

— Mi-ar plăcea să pot dansa aşa şi acuma, continuă Becky. Cum şi-ar mai holba ochii la mine *lady* Blinkey şi cum s-ar mai zgîi *lady* Grizzel Macbeth ! Pst, tăcere ! începe să cînte Pasta [1] !

Becky îşi impusese principiul de a se arăta întotdeauna curtenitoare faţă de artiştii profesionişti care luau parte la aceste aristocratice serate, cercetîndu-i în colţul în care aceştia se ţineau tăcuţi, dînd mîna cu ei şi zîmbindu-le în văzul tuturor, căci şi ea era o artistă, după cum mărturisea, şi după cum era şi foarte adevărat ; dădea dovadă de atîta sinceritate şi smerenie în felul în care îşi recunoştea originea, că pe unii îi scotea din sărite, pe alţii îi dezarma sau îi desfăta, după cum era şi omul. „Ce sînge rece are femeia asta, spunea cîte unul ; ce aere de independenţă îşi dă cînd ar trebui să stea liniştită în colţul ei şi să fie recunoscătoare dacă-i adresează cineva cuvîntul !" „Ce fiinţă cinstită şi binevoitoare !" zicea un altul. „Ce femeiuşcă vicleană şi ce secătură !" îşi dădea cu părerea un al treilea. Şi foarte probabil că toată lumea avea dreptate ; dar Becky îşi vedea de treabă ; şi se purta atît de fermecător cu artiştii profesionişti, încît ei îşi uitau chiar şi de durerile lor de gît pentru a cînta la seratele

[1] *Giuditta Negri Pasta* (1798—1865), cîntăreaţă italiană.

Rebeccăi sau pentru a-i da lecții de canto în mod gratuit.

Da, pentru că dădea și ea serate în căsuța ei din Curzon Street. Zeci de trăsuri cu felinarele aprinse blocau strada, spre amărăciunea locatarilor de la numărul 200, care nu mai puteau închide ochii din pricina zgomotului ciocanului care bătea în poartă, și a celor de la numărul 202, care nu puteau dormi de invidie. Lacheii uriași care însoțeau echipajele, prea voluminoși ca să încapă în micul vestibul al Rebeccăi, luau cu asalt cîrciumile din vecinătate, de unde, cînd era nevoie de ei, servitorii veneau de-i chemau, luîndu-i din fața cănilor de bere. Zeci de domnișori eleganți din Londra se înghesuiau și se călcau pe picioare pe scările înguste ale acestei căsuțe, foarte înveseliți că se găsesc acolo ; și nenumărate fără de prihană și austere doamne din lumea mare luau loc în micul salon, ascultînd cîntăreții de profesie, care cîntau după placul propriei lor inimi și cu atîta zel, de parcă ar fi vrut să spargă ferestrele. Iar a doua zi apărea printre mondenele *réunions* din coloanele ziarului *Morning Post* un articol cu următorul cuprins :

„Ieri, colonelul și doamna Crawley au oferit un dineu în locuința lor din Mayfair, la care au luat parte excelențele lor prințul și prințesa de Peterwaradin, excelența-sa Papoosh Pasha, ambasadorul Turciei (însoțit de Kibob Bey, dragomanul misiunii), marchizul de Steyne, contele de Southdown, *sir* Pitt și *lady* Jane Crawley, domnul Wagg etc. După dineu, doamna Crawley a dat o serată la care au fost de față ducesa văduvă de Stilton, ducele de la Gruyère, marchiza de Cheshire, marchizul Alessandro Strachino, contele de Brie, baronul Schapzuger, cavalerul Tosti, contesa de

Slingstone și *lady* F. Macadam, generalul-maior și *lady* G. Macbeth și domnișoarele Macbeth ; vicontele Paddington, *sir* Horace Fogey, onorabilul Sands Bedwin, Bobbachy Bahawder“ și un *etc.* pe care cititorul îl poate înlocui, după plăcere, cu o duzină de rînduri cu litere mici.

Și în relațiile ei cu lumea sus-pusă, scumpa noastră prietenă dădea dovadă de aceeași sinceritate care caracteriza și raporturile ei cu cei de rang umil. Cu un anumit prilej, aflîndu-se într-o casă dintre cele mai simandicoase, Rebecca vorbea franțuzește (poate mai degrabă ostentativ) cu un celebru tenor al națiunii respective, în timp ce *lady* Grizzel Macbeth se uita amenințător peste umăr la cei doi.

— Ce minunat vorbești dumneata franțuzește, spuse *lady* Grizzel, care se exprima în această limbă cu cel mai remarcabil accent de Edinburgh.

— De nevoie, răspunse cu smerenie Becky, lăsîndu-și ochii în jos. Am predat-o la un pension, iar mama mea era franțuzoaică.

Lady Grizzel fu cucerită de atîta modestie și se îmbună numaidecît față de micuța femeie. Ea deplîngea fatalele tendințe nivelatoare ale epocii, care permiteau tuturor claselor sociale să frecventeze înalta societate ; dar onorata doamnă recunoștea că Rebecca știa cel puțin să se poarte și își cunoștea prea bine lungul nasului. *Lady* Grizzel era o femeie foarte cumsecade ; bună cu cel sărman, cam prostuță, dar plină de candoare și deasupra oricărei bănuieli. Nu e vina înălțimiisale că-și închipuia despre sine că îți este și dumitale și mie superioară. Poalele veșmintelor strămoșilor ei fuseseră sărutate veacuri de-a rîndul ! Se zice c-au trecut o mie de ani de cînd tartanele șefului familiei sale au fost venerate de către

lorzii și sfetnicii răposatului Duncan[1] cînd măritul străbun al clanului deveni regele Scoției.

Lady Steyne, după scena cu bucățile de muzică religioasă de Mozart, se dădu și ea bătută în fața Rebeccăi ; și poate că nu avea nici un fel de aversiune pentru ea. Doamnele mai tinere ale casei Gaunt fură de asemenea aduse la sentimente mai bune. O dată sau de două ori ele încercară să asmută lumea împotriva ei, dar nu izbutiră. Strălucitoarea *lady* Stunnington căută să-și încrucișeze spada cu ea, dar trebui să se retragă cu coada între picioare, definitiv învinsă de micuța și cutezătoarea Becky. Cînd trecea uneori la atac, Becky se pricepea să-și ia un aer de blîndă *ingénue*, sub care era și mai primejdioasă. Cînd se găsea în asemenea dispoziție, ea spunea lucrurile cele mai răutăcioase cu aerul cel mai simplu și mai firesc, după care avea cea mai mare grijă să-și ceară cu multă nevinovăție iertare pentru boroboațele ei, așa încît toată lumea să-și dea seama că ea era cea care le făcuse.

Domnul Wagg, celebrul om de spirit, aghiotant și om de casă al lordului Steyne, fu însărcinat de către doamnele casei s-o înfunde pe biata Rebecca ; și eroul nostru, uitîndu-se pe furiș la protectoarele lui și făcîndu-le semn cu ochiul — ca și cum ar fi spus : „Atenție, acu-i, acu !", își începu într-o seară asaltul împotriva doamnei Crawley, care mînca liniștită, fără să bănuiască nimic. Micuța doamnă, luată prin surprindere, dar gata totdeauna de luptă, își reveni într-o clipă, se apără și răspunse cu o strașnică lovitură, care împurpură de rușine fața lui Wagg ; apoi, cu un

[1] *Duncan I*, rege al Scoției între 1034—1040, asasinat de uzurpatorul Macbeth ; erou din drama shakespereană cu același nume.

zîmbet blajin pe față și cu cel mai desăvîrșit calm, se reîntoarse la supa ei. Înaltul protector al lui Wagg, care îl îndopase la nenumărate dineuri și îi împrumutase uneori și mici sume de bani și căruia Wagg îi datora locul din Parlament, ziarul și alte cîteva fleacuri, îi aruncă nefericitului om o privire atît de sălbatică, încît mai că-l făcu să intre sub masă și să-i dea lacrimile. Cătă jalnic către lord, care nu-i adresă cuvîntul tot timpul mesei, apoi către doamne, care îl renegară și ele. În cele din urmă, Rebeccăi i se făcu milă de el și încercă să-l atragă în conversație. El nu mai fu poftit la masă timp de șase săptămîni ; iar Fiche, omul de încredere al lordului, căruia Wagg, firește, îi făcu o nemaipomenită curte, primi instrucțiuni să-i spună că dacă va mai îndrăzni vreodată să mai săvîrșească vreo mojicie față de doamna Crawley, sau s-o ia drept ținta glumelor lui stupide, lordul Steyne va încredința toate polițele avocaților săi și îl va executa fără milă. Wagg vărsă șiroaie de lacrimi în fața lui Fiche și-l imploră pe scumpul său prieten să pună un cuvînt bun pentru el. Compuse un poem în cinstea doamnei R. C., care apăru în numărul următor din *Harum-scarum*[1] *Magazine*, al cărui director era. Îi imploră bunăvoința la seratele la care o întîlnea. Făcu felurite temenele și îl linguși cît putu pe Rawdon la club. După cîtva timp i se îngădui să se reîntoarcă la Gaunt House. Becky se arăta întotdeauna binevoitoare față de el, întotdeauna glumeață, niciodată mînioasă.

Vizirul și confidentul cel mai intim al înălțimii-sale (cu un scaun în Parlament și cu unul la masa marchizului Steyne), domnul Wenham, era mult

[1] Zăpăcit, învălmășit (engl.).

mai prevăzător în comportarea, cît și în opiniile sale decît domnul Wagg. Oricît de mult ar fi fost el înclinat să-i urască pe parveniți (domnul Wenham era un vechi, neclintit și loial *tory*, al cărui părinte fusese mic negustor de cărbuni în nordul Angliei), acest aghiotant al marchizului nu arătă niciodată vreun fel de vrăjmășie noii favorite, ci o copleșea pe ascuns cu fel de fel de amabilități și cu o vicleană și respectuoasă curtenie, care, într-un fel, o stingherea pe Becky mult mai mult decît dușmănia fățișă a celorlalți.

Cum de-și făcea perechea Crawley rost de banii pe care îi cheltuia cu recepțiile la care era poftită toată protipendada londoneză era un mister care iscă multe discuții la vremea aceea și care adăuga probabil un condiment în plus acestor mici festivități. Unii afirmau că *sir* Pitt Crawley fixase fratelui său o frumoasă rentă. Dacă se hotărîse el la un asemenea lucru, asta înseamnă că influența Rebeccăi asupra baronetului trebuie să fi fost cu adevărat extraordinară, iar firea să i se fi schimbat nemaipomenit de mult pe măsură ce înainta în vîrstă. Alte cercuri își dădeau cu părerea că Becky avea obiceiul să perceapă anumite sume de bani de la toți prietenii bărbatului ei cînd ducîndu-se la unul, cu lacrimile în ochi, și spunîndu-i că i s-au scos lucrurile la mezat, cînd aruncîndu-se la picioarele altuia și declarînd că întreaga familie trebuie să intre la închisoarea datornicilor sau să se sinucidă dacă cutare sau cutare poliță nu-i plătită. Lordul Southdown, se șoptea, fusese înduplecat prin asemenea scene patetice să scoată multe sute de lire. Tînărul Feltham din regimentul al ...-lea de dragoni (și fiul proprietarului firmei „Tiler & Feltham", pălărieri și furnizori de echipament militar), căruia perechea Crawley îi

înlesnise intrarea în lumea bună, era și el citat ca fiind una din victimele Rebeccăi în materie pecuniară. Lumea afirma că Rebecca primea bani de la feluriți oameni din clasa mijlocie, sub pretextul de a le face rost de slujbe de mare importanță prin oamenii din guvern pe care îi cunoștea bine. Dar cine mai știe ce lucruri erau sau nu erau puse pe socoteala iubitei și nevinovatei noastre prietene? Sigur este că, dacă ea ar fi posedat toți banii de care era învinovățită că-i ceruse, împrumutase sau furase, ea i-ar fi putut capitaliza și ar fi putut duce o viață cinstită pînă la sfîrșitul zilelor ei, pe cînd... dar asta înseamnă să anticipăm.

Adevărul este că prin economie și printr-o bună gospodărire, prin chivernisirea banilor gheață și prin foarte rara achitare a notelor de plată, oamenii pot izbuti, cel puțin pentru un timp, să ducă o viață fastuoasă cu mijloace extrem de reduse; și convingerea noastră este că multdiscutatele recepții ale Rebeccăi, care nu erau la urma urmelor prea numeroase, o costau nimica toată pe respectiva doamnă, în afară de lumînările de ceară care-i iluminau încăperile. Stillbroock și Queens's Crawley o aprovizionau cu vînat și fructe din belșug. Pivnițele lordului Steyne erau la dispoziția ei, și vestitul bucătar al acestui eminent nobil prezida în bucătărioara ei, sau trimitea din ordinul lordului cele mai rare delicatese din cămările acestuia. Eu susțin sus și tare că e foarte rușinos lucru să vorbești de rău o făptură nevinovată, așa cum o vorbea pe atunci lumea pe Becky, și previn publicul să nu creadă nici a zecea parte din poveștile care se vînturau pe socoteala ei. Dacă fiecare cetățean care înoată în datorii pe care nu și le poate plăti ar trebui să

fie alungat din societate, dacă noi ar trebui să ne vîrîm nasul în viaţa personală a fiecăruia, ţinînd socoteala fiecărui gologan care-i intră în pungă, şi apoi să-i întoarcem spatele din pricină că nu sîntem de acord cu felul în care se chiverniseşte, ei bine, ce pustiu înspăimîntător şi ce locuinţă de neîndurat ar deveni Bîlciul deşertăciunilor! În acest caz, mîna fiecărui om s-ar ridica împotriva vecinului şi s-ar pune capăt tuturor binefacerilor civilizaţiei. Ne-am certa, ne-am bîrfi, ne-am ocoli unul pe celălalt. Casele ni s-ar preface în caverne; iar noi am umbla în zdrenţe pentru că nu ne-ar mai păsa de nimeni. Chiriile s-ar prăbuşi. Nimeni n-ar mai da vreo serată. Toţi negustorii din oraş ar ajunge la faliment. Vinul, lumînările de ceară, alimentele, rujul, rochiile cu crinolină, diamantele, perucile, bibelourile „Louis Quatorze" şi porţelanurile vechi de China, caii pentru plimbările din parc şi minunatele echipaje de lux, toate plăcerile vieţii, zic, s-ar duce dracului dacă oamenii ar acţiona potrivit principiilor lor idioate şi i-ar ocoli pe toţi cei pe care nu-i găsesc pe gustul lor şi îi vorbesc de rău. Pe cînd aşa, printr-un neînsemnat act de caritate şi de îngăduinţă reciprocă, lucrurile sînt în aşa fel ticluite, încît să se săvîrşească într-un mod cît se poate de plăcut; putem vorbi pe oricine de rău, şi încă după pofta inimii, socotindu-l drept cel mai mare pungaş nepedepsit încă, dar înseamnă oare asta că vrem să-l vedem spînzurat cu tot dinadinsul? Bineînţeles că nu. Îi strîngem mîna cînd îl întîlnim. Şi dacă are un bucătar priceput, noi îl iertăm şi ne ducem să ne îndopăm la masa lui; şi aşteptăm să facă şi el acelaşi lucru. Şi în felul acesta comerţul înfloreşte, civilizaţia merge înainte; se statornicesc relaţii paşnice; şi în fiecare săptămînă

doamnele reclamă alte şi alte rochii pentru recepţiile lor; şi recolta de vin de acum un an a lui Lafitte va răsplăti din plin pe vrednicul proprietar care a sădit via.

Perioada la care se referă rîndurile acestea, deşi pe tron era marele George, iar doamnele purtau *gigots*[1] şi în păr piepteni uriaşi, asemenea unor lopeţi, din carapace de broască-ţestoasă, în locul mînecilor simple şi al fermecătoarelor ghirlande astăzi la modă, apucăturile celor din lumea mare nu erau, cred eu, temeinic deosebite de cele de azi; iar petrecerile lor, destul de asemănătoare. Nouă, celor dinafară, care zărim doar peste umerii poliţiştilor tulburătoarele frumuseţi care intră la curte sau în castel, ele ni se par nişte fiinţe de o strălucire suprafirească, ca şi cum ar fi în stăpînirea unei fericiri desăvîrşite, pe care noi n-o putem atinge. Şi numai pentru mîngîierea unora din fiinţele acestea nemulţumite povestim noi luptele Rebeccăi, şi izbînzile, şi dezamăgirile, din care şi-a avut şi ea partea ei, aşa cum se întîmplă cu toate persoanele alese.

În vremea aceea, plăcuta distracţie de a juca şarade fusese proaspăt adusă şi la noi din Franţa; şi ajunsese foarte la modă şi în ţara noastră, îngăduind foarte multor femei frumoase să-şi arate farmecele, iar micului număr de femei inteligente să-şi dea pe faţă spiritul. Lordul Steyne fu îndemnat de Becky, care găsea pesemne că e înzestrată cu amîndouă calităţile mai sus pomenite, să dea o petrecere la Gaunt House, care să cuprindă şi cîteva din aceste mici drame, şi trebuie să cerem îngăduinţa de a-l introduce pe cititor în această strălucită *réunion*, urîndu-i un

[1] Mîneci bufante (fr.).

bun venit melancolic însă, căci va fi printre cele din urmă petreceri din lumea mare la care vom avea norocul să-l însoţim.

O parte din acea splendidă încăpere, galeria de pictură de la Gaunt House, fu amenajată ca teatru, unde urma să se reprezinte şarada. Tot aşa se procedase şi pe vremea domniei regelui George al III-lea [1]; se mai poate încă vedea acolo un tablou al marchizului de Gaunt, cu părul pudrat şi legat c-o panglică trandafirie, după moda romană, cum se zicea, în rolul lui Cato din tragedia cu acelaşi nume a domnului Addison [2], jucată în faţa altețelor-lor regale prinţul de Wales, episcopul de Osnaburgh şi prinţul William Henry, pe vremea aceea copii, ca şi actorul. Unul sau două din vechile decoruri fură date jos din pod, unde zăceau de atunci, şi lustruite din nou, pentru serbările de acuma.

Organizatorul spectacolului era tînărul Bedwin Sands, un *dandy* elegant pe atunci şi proaspăt întors dintr-o călătorie în Orient. Un călător venit din Orient însemna ceva în vremea aceea, şi cutezătorul Bedwin, care publicase un volum *in quarto* şi petrecuse cîteva luni sub corturi în deşert, era un personaj nu lipsit de însemnătate. În volum erau şi cîteva desene care-l prezentau pe Sands însuşi, în felurite costume orientale; el călătorise însoţit de un slujitor negru, cît se poate de hîd la înfăţişare, întocmai ca un alt Brian de Bois Guilbert [3]. Bedwin, costumele şi omul lui negru fură salutaţi la Gaunt House ca nişte achiziţii cît se poate de preţioase.

[1] Rege al Angliei (1760—1820).
[2] *Joseph Addison* (1672—1719), scriitor englez, satiric; face parte din aripa moderată a iluminismului.
[3] Erou din romanul lui Walter Scott, *Ivanhoe*.

Spectacolul începu cu prima şaradă. Un ofiţer turc, cu un imens mănunchi de pene (se presupunea că mai existau încă ieniceri, iar fesul încă nu înlocuise vechiul şi majestuosul turban al drept-credincioşilor), stătea culcat pe un divan, lăsînd să se creadă că fumează din narghilea, în care însă, din consideraţie pentru doamne, nu fusese îngăduit să se pună decît o pastilă frumos mirositoare. Demnitarul turc căsca şi dădea foarte vădite semne de plictiseală şi lenevie. Deodată bătu din palme, şi iată-l apărînd pe Mesrour nubianul, cu braţele goale, încărcat de brăţări, iatagane şi alte podoabe orientale — slab, înalt şi groaznic la înfăţişare. El face o temenea adîncă în faţa măritului agă.

Un fior de spaimă şi de plăcere străbate adunarea. Doamnele şoptesc între ele. Sclavul negru fusese dăruit lui Bedwin Sands de un paşă egiptean în schimbul a trei duzini de sticle de Maraschino. Paşă care cususe în saci tot atîtea odalisce pe care le azvîrlise apoi în Nil.

„Porunceşte negustorului de sclave să intre“, grăieşte voluptuosul turc, făcînd semn cu mîna. Mesrour îl conduce pe negustorul de sclave în faţa stăpînului; acesta aduce cu sine o femeie voalată. Negustorul dă voalul la o parte. În încăpere izbucneşte un ropot de aplauze. E doamna Winkworth (una din fostele domnişoare Absolom), cu un păr şi nişte ochi de toată frumuseţea. Poartă un fastuos costum oriental; în părul ei negru sînt împletite şiraguri de nestemate; veşmîntul îi e acoperit cu piaştri de aur. Groaznicul mahomedan se arată şi el încîntat de frumuseţea ei. Femeia cade în genunchi şi îl roagă cu lacrimi în ochi s-o înapoieze munţilor în care s-a născut şi unde iubitul ei circazian plînge şi acuma lipsa

Zuleicăi lui. Dar nici o rugăminte nu pare să-l mişte pe hainul Hassan. El izbucneşte în rîs la ideea mirelui circazian. Zuleica îşi acoperă faţa cu mîinile şi se prăbuşeşte într-o atitudine de nemărginită deznădejde. Norocul pare s-o fi părăsit cu totul, cînd... cînd apare deodată Kislar-aga.

Kislar-aga a venit cu o scrisoare de la sultan. Hassan o ia şi-şi duce la frunte temutul firman. O teamă îngrozitoare îl cuprinde, în timp ce pe faţa negrului (tot Mesrour e, dar în alt costum) se ivesc semnele unei înspăimîntătoare bucurii. „Îndurare, îndurare!" strigă paşa, în timp ce Kislar-aga, rînjind înfiorător, scoate ştreangul. Cortina cade tocmai în clipa în care e gata să facă uz de această teribilă armă. Hassan, din spatele cortinei, strigă : „Primele două silabe", iar doamna Rawdon Crawley, care va juca şi ea în şarada următoare, vine s-o felicite pe doamna Winkworth pentru neîntrecutul gust şi frumuseţea costumului ei.

Urmează partea a doua a şaradei. E tot o scenă orientală. Hassan, purtînd alt costum, stă lîngă Zuleica ; ei sînt de astă dată foarte buni prieteni. Kislar-aga s-a transformat într-un paşnic sclav negru. Soarele se ridică deasupra deşertului, iar turcii îşi întorc capetele spre răsărit şi-şi prosternă frunţile în nisip. Şi cum nu s-a găsit la îndemînă nici un dromader, orchestra cîntă în glumă *Sosesc cămilele*. Pe scenă se iveşte un cap enorm de egiptean. E un cap muzical, şi, spre surpriza călătorului oriental, el cîntă o melodie comică, opera domnul Wagg. Călătorii din Orient ies de pe scenă dansînd, asemeni lui Papageno şi a regelui maur din *Flautul fermecat*[1]. „Ultimele două silabe", strigă capul de egiptean.

[1] Operă de Mozart, cu aceleaşi personaje ca în şaradă.

Începe ultimul act. De data asta ne aflăm într-un cort grecesc. Un om înalt şi robust se odihneşte acolo, în culcuşul lui. Deasupra patului şi-a agăţat coiful şi scutul. Căci acum nu mai are nevoie de ele. Troia e la pămînt. Ifigenia — ucisă. Casandra[1] — prizonieră în încăperile dinspre exteriorul palatului. Regele oamenilor (e colonelul Crawley, care, de fapt, n-a auzit niciodată de distrugerea Troii sau de captivitatea Casandrei), acest *anax andrôn*[2] doarme în camera lui din Argos. O lampă proiectează pe perete umbra uriaşă şi tremurătoare a războinicului adormit, în lumina ei strălucesc sabia şi scutul troian. Orchestra cîntă melodia aceea cutremurătoare din *Don Juan*, înainte de-a apărea statuia.[3]

Egist[4] se furişează în încăpere. Al cui e însă chipul înfiorător dindărătul perdelei ce cată funest în spatele lui ? Egist ridică pumnalul să-l lovească pe cel cufundat în somn, care se răsuceşte în pat, dezgolindu-şi pieptul lui larg ca pentru a-l oferi loviturii. Dar nu-l poate lovi pe nobilul căpitan care doarme. Clytemnestra[5] se strecoară cu repeziciune în încăpere, asemenea unei năluci — braţele-i sînt goale şi albe, păru-i întunecat i se

[1] Fiica regelui Priam al Troiei, iubita zeului Apolo, care a înzestrat-o cu darul profeţiei şi apoi, ca pedeapsă pentru faptul de a nu-şi fi ţinut făgăduiala pe care i-o făcuse, a hotărît ca oamenii să nu creadă profeţiile ei.

[2] Bărbat (gr.).

[3] Arie din opera *Don Juan* de Mozart, inspirată din cunoscuta legendă cu acelaşi nume : Don Juan l-a ucis pe comandorul Ulloa, după ce-i răpise fiica. Călugării franciscani îl atrag în mănăstirea lor şi-l ucid la rîndul lor, răspîndind zvonul că a fost înghiţit şi mînat în infern de statuia comandorului, aflată pe mormîntul acestuia.

[4,5] Personaje din tragedia *Agamemnon* de Eschil. Regele Agamemnon din Argos a fost ucis de soţia sa, Clytemnestra, şi de iubitul acesteia, Egist.

revarsă pe umeri, fața-i e palidă ca moartea, iar ochii ei sînt mistuiți de-o flacără atît de sinistră, încît toată lumea se cutremură privind-o.

Un fior străbate sala: „Dumnezeule! șoptește cineva. E doamna Rawdon Crawley!"

Plină de dispreț, ea smulge pumnalul din mîna lui Egist și pornește spre pat. Îi vezi pumnalul strălucind deasupra capului în lumina lămpii și... și lampa se stinge, un geamăt, și totul se cufundă în întuneric.

Întunericul și scena ce se desfășurase zguduiră puternic asistența. Rebecca își jucase rolul atît de desăvîrșit și cu atîta teribilă naturalețe, încît toți spectatorii rămaseră muți cîtva timp, pînă cînd, ca într-o explozie, toate lămpile fură aprinse din nou, și lumea începu să aplaude cu frenezie: „Bravo! bravo!" Vocea stridentă a bătrînului Steyne se auzi bubuind peste toate celelalte. „La naiba, spuse el printre dinți, ar fi fost în stare să ucidă cu adevărat!" Actorii fură chemați la rampă, și încăperea răsună de strigătele: „Regizorul! Clytemnestra!" *Agamemnon*[1] nu putu fi convins să se arate în tunica lui clasică, ci rămase între culise cu Egist și cu actorii celorlalte mici piese. Domnul Bedwin Sands le ținea de mînă pe Zuleica și pe Clytemnestra. Un înalt personaj din asistență stărui să fie prezentat fermecătoarei Clytemnestra. „Să-i înfigă pumnalul în piept și să se mărite cu altul, hai?" fu observația foarte binevenită a alteței-sale regale.

„Doamna Rawdon Crawley a fost desăvîrșită în rolul de ucigașă", zise lordul Steyne. Becky izbucni

[1] Cheia primei șarade: *Agamemnon*. *1. Aga* (Kislar-aga). 2. *Memnon* (după o veche legendă, capul statuii regelui Memnon din Etiopia scotea sunete melodioase cînd răsărea soarele).

în rîs: și plină de voioșie și privind cu îndrăzneală, ea făcu cea mai drăgălașă reverență ce s-a văzut vreodată.

Servitorii intrară cu tăvi încărcate cu bunătăți și răcoritoare, iar actorii dispărură să se pregătească pentru cea de a doua șaradă.

Cele trei silabe ale acestei șarade trebuiau redate în pantomimă, iar reprezentația se desfășură după cum urmează:

Prima silabă. Colonelul Rawdon Crawley, cavaler al Ordinului „Bath", cu pălărie și cîrjă, înfășurat în manta și cu un felinar împrumutat de la grajduri, străbate scena strigînd, ca și cum ar anunța locuitorilor ora. Prin fereastra joasă se văd doi negustori ambulanți jucînd fără doar și poate pichet și căscînd într-una. În încăpere intră rîndașul (onorabilul G. Ringwood), rol pe care tînărul *gentleman* îl interpretează în mod desăvîrșit, și-i ajută să-și scoată umila lor îmbrăcăminte; dintr-o dată apare și slujnica (foarte onorabilul lord Southdown) cu o ploscă cu apă fierbinte și două sfeșnice. Se urcă în camera de sus, să încălzească patul, și mînuiește plosca întocmai ca pe-o armă cu care se apără de atențiile vînzătorilor ambulanți. Apoi slujnica părăsește încăperea. Negustorii își pun scufiile de noapte și închid obloanele. Rîndașul iese și trage zăvorul ușii de la catul de jos. Îl auzi apoi zăvorînd și legînd cu lanțul ușa din interior. Toate luminile se sting. Muzica cîntă *Dormez, dormez, chers Amours*[1]. O voce dindărătul cortinei strigă: „Prima silabă".

A doua silabă. Lămpile sînt aprinse pe neașteptate. Orchestra cîntă vechea arie din *Jean de Pa-*

[1] Dormiți, dormiți, dragi iubite (fr.)

ris[1] : „*Ah, quel plaisir d'être en voyage*"[2]. Același decor. Între primul și al doilea cat al casei reprezentate pe scenă se poate vedea o firmă pe care sînt zugrăvite armele familiei Steyne. Toată casa răsună de clinchetul clopoțeilor. În încăperea de jos se vede un om cu o foaie mare de hîrtie în mînă, pe care i-o prezintă unui al doilea, care strînge din pumni, amenință și răcnește că asta e monstruos. „Rîndaș, adu-mi cabrioleta !" strigă un altul în pragul ușii. El mîngîie camerista (foarte onorabilul lord Southdown) pe sub bărbie. Plecarea lui pare s-o întristeze, precum o întristase și pe Calypso[3] plecarea celuilalt faimos călător, Ulise. Rîndașul (onorabilul G. Ringwood) trece cu o cutie de lemn, doldora de văsărie argintată, strigînd „ulcioare" cu un umor desăvîrșit și cu atîta naturalețe, încît întreaga asistență aplaudă și i se aruncă un buchet de flori. Plici, plici, plici, se aude zgomotul bicelor. Hangiul, slujnica, ospătarul se reped la ușă : dar tocmai cînd sosește un client de seamă, se lasă cortina, și invizibilul regizor al piesei strigă : „A doua silabă".

„Cred că trebuie să fie „Hotelul", își dă cu părerea căpitanul Grigg din Regimentul de gardă călare ; toată lumea izbucnește în rîs în fața perspicacității căpitanului. Nu e prea departe de adevăr.

În timp ce se fac pregătiri pentru a treia silabă orchestra începe un potpuriu nautic — *Toți pe Dune. Încetează, crivățule aspru, Rule Britannia*[4], *În Golful Biscaya, vai !* Urmează să aibă loc un eveniment maritim. În timp ce se trage cortina, se aude sunînd un clopoțel. „Acuma, fraților, către țărm !" exclamă cineva. Oamenii își iau rămas bun unul de la altul. Ei arată cu mîna neliniștiți, ca și cum ar cerceta norii, reprezentați printr-o pînză întunecată, și dau din cap în semn de îngrijorare. *Lady* Squeams (onorabilul lor Southown), cu micuțul ei cîine de salon, cu valizele, săculețele de călătorie și cu soțul ei stau jos și se țin de niște frînghii. E fără îndoială vorba de o corabie.

Căpitanul (colonelul Crawley, cavaler al Ordinului „Bath"), poartă bicorn și are un telescop, intră, îndesîndu-și pălăria pe cap cu mîinile, și privește împrejur ; pulpanele mantalei îi flutură în toate părțile, de parcă ar fi bătute de vînt. Cînd ia mîna de pe pălărie ca să poată privi prin telescop, pălăria îi zboară de pe cap, în aplauzele puternice ale publicului. Vîntul suflă cu putere. Muzica crește și șuieră din ce în ce mai tare ; marinarii străbat scena clătinîndu-se, ca și cum vaporul ar fi zgîlțiit cu putere. *Steward*-ul (onorabilul G. Ringwood) trece și el abia ținîndu-se pe picioare, ducînd șase lighene. Pune repede unul lîngă lordul Squeams ; *lady* Squeams, după ce-și ciupește cățelul, care începe să urle jalnic, își duce batista la nas și se repede ca și cum ar vrea să intre în cabină. Muzica crește în intensitate ca pentru a exprima culmea uraganului, și cu asta se termină și silaba a treia[1].

Exista pe atunci o mică scenă de balet, *Le rossignol*[2], în care Montessu și Noblet culeseseră

[1] Operă comică de *François Adrien Boieldieu* (1775—1834), compozitor francez.
[2] Ah, ce plăcere e să călătorești (fr.).
[3] În *Odiseea*, nimfă din insula Ogygea, care, îndrăgostindu-se de Ulise, îl reține timp de zece ani.
[4] *Stăpînește Britania* — imn englez, compus de Thomas Augustine Arne (1710—1778), pentru a comemora urcarea pe tron a regelui George I al Angliei (1714—1727).

[1] Cheia celei de a doua șarade : *Nightingale* (privighetoare) (*engl.*). 1. *Night* (noaptea). 2. *Inn* (hotel, han). 3. *Gale* (furtună) (engl.).
[2] Privighetoarea (fr.).

numai lauri, scenă pe care domnul Wagg, fiind foarte priceput în lucruri de felul acesta, o împămînteni pe scena engleză sub forma unei opere, ticluindu-i el singur versurile, după plăcutele melodii ale baletului. Artiştii purtau vechi costume franţuzeşti, şi micul lord Southdown apăru minunat îmbrăcat, deghizat sub înfăţişarea unei bătrîne care şchioapătă tot timpul pe scenă, purtînd un toiag fără cusur.

Din spatele scenei se aude o minunată melodie, al cărei murmur se rostogoleşte dintr-o drăgălaşă căsuţă de carton acoperită cu trandafiri agăţători. „Filomela, Filomela!" strigă bătrîna, şi Filomela iese.

Un ropot de aplauze — e doamna Rawdon Crawley, cu perucă pudrată şi aluniţă pe obraz, cea mai *ravissante* [1] mică marchiză din lume.

Ea intră pe scenă rîzînd, fredonînd şi sărind de colo-colo, cu toată nevinovăţia unei tinere actriţe, apoi face o reverenţă. Bătrîna spune: „Ei bine, copila mea, tu rîzi şi cînţi toată vremea", la care ea răspunde cu:

O ROZĂ PE BALCON

O roză pe balcon în zori odaia mi-o încîntă.
În iarnă vrej cu spini era, boboc în primăvară.
Mă-ntrebi de ce-a-nflorit acum, cu boarea ei cea rară?
Răspunsul e că-i soare cald şi păsările cîntă!

Privighetori, al căror tril frunzişul îl străpunge,
Tăceau cînd ramurile seci de vînt scrîşneau ciocnite.
Şi, mamă, de mă-ntrebi de ce să cînt nu-mi mai ajunge
Întreaga zi, e că-i senin şi-s crengile-nverzite!

De-aceea toate-s, mamă, vii. Prind păsările ghiers,
Şi spinii gălbejiţi pot da bobocilor culoare.
În pieptul meu e cer senin, şi el se face vers,
Şi de-asta cînt şi prind bujori pe-obraz: că-n mine-i soare!

---

[1] Fermecătoare (fr.).

În răstimpul pauzelor dintre strofele cîntecului, binevoitorul personaj căruia cîntăreaţa îi spunea „mamă" şi ale cărui uriaşe favorite îi apăreau de sub scufă părea foarte nerăbdător să-şi dea pe faţă dragostea lui maternă, îmbrăţişînd-o pe nevinovata făptură care juca rolul fiicei. Fiecare mîngîiere era întîmpinată de înţelegătorul auditoriu cu prelungi hohote de rîs. La sfîrşitul cîntecului (în timp ce orchestra executa o simfonie imitînd ciripitul tot atîtor păsări), toată asistenţa ceru, în unanimitate, un *encore* [1]; şi aplauze şi nenumărate buchete de flori plouau peste privighetoarea serii. Vocea lordului Steyne era cea mai puternică şi mai entuziastă dintre toate. Becky, privighetoarea, luă florile pe care i le aruncase el şi le strînse la inimă cu gestul unei actriţe desăvîrşite. Lordul era în culmea freneziei. Iar entuziasmul musafirilor era în mare armonie cu al său. Unde era frumuseţea din raiul lui Mahomed, huria [2] aceea cu ochii negri, a cărei apariţie, în prima şaradă, desfătase într-atîta asistenţa? Era de două ori mai frumoasă decît Becky, dar strălucirea acesteia din urmă o eclipsase cu totul. Toate sufragiile erau pentru ea. Stephens, Caradori [3], Ronzi de Begnis — lumea o asemăna cînd cu una, cînd cu cealaltă, şi erau cu toţii de acord, şi pe bună dreptate, foarte probabil că, dacă ar fi fost actriţă, nici una din camaradele ei de scenă n-ar fi întrecut-o. Atinsese punctul culminant: vocea i se înălţa în triluri de strălucitoare limpezime deasupra furtunii de aplauze şi urca atît de sus şi de vesel ca înşişi laurii pe care-i cucerea în

---

[1] Bis (fr.).
[2] Fecioară mahomedană.
[3] *Alain Caradori* (1800—1865), cîntăreaţă de origine italiană, mult apreciată în Anglia.

acea seară. După divertismentele acestea dramatice, urmă un bal, și toată lumea se înghesuia în jurul Rebeccăi, marele punct de atracție al serii. Alteța regală declară, jurîndu-se, că era o ființă desăvîrșită și stătu multă vreme de vorbă cu ea. Sufletul micuței Becky se umfiă de mîndrie și de plăcere în fața atîtor omagii : și vedea în viitor avere, faimă, rang. Lordul Steyne era sclavul ei, se ținea tot timpul după ea și abia dacă mai vorbi și cu altcineva din sală, și o copleși cu tot soiul de atenții și complimente. Rebecca apăru tot în costumul de marchiză și dansă un menuet cu *monsieur* de Truffigny, atașatul domnului duce de la Jabotière ; iar ducele, care păstra toate tradițiile vechii curți, spuse că *madame* Crawley era demnă de-a fi fost eleva lui Vestris [1] sau de-a fi figurat la curtea din Versailles. Numai un sentiment al demnității, guta și cel mai sever simț al datoriei și al sacrificiului de sine împiedicau pe excelența-sa să danseze cu Rebecca ; și declară în public că o doamnă care știa să vorbească și să danseze ca doamna Rawdon era vrednică de-a îndeplini funcția de ambasadoare la oricare curte din Europa. El se mîngîie numai cînd află că, prin naștere, doamna Crawley era pe jumătate franțuzoaică. „Numai o compatriotă, își dădu excelența-sa cu părerea, putea executa cu atîta artă dansul acesta majestuos !“

Apoi ea dansă un vals cu maiorul de Klingenspohr, vărul și atașatul prințului de Peterwaradin. Iar prințul, fermecat și avînd mai puțină *retenue* [2] decît colegul său, diplomatul francez, stărui să facă și el un tur cu încîntătoarea făptură și se învîrti în jurul sălii de bal cu ea, scînteind cu toate diamantele de la carîmbii cizmelor sale și de pe jacheta-i de husar, pînă ce înălțimea-sa își pierdu răsuflarea, și pe bună dreptate. Lui Papoosh Pasha însuși i-ar fi plăcut să danseze cu Rebecca dacă acest fel de distracție ar fi intrat în obiceiurile țării sale. Toată lumea făcuse cerc în jurul ei și o aplauda cu atîta frenezie, de parcă ar fi fost Noblet sau Taglioni [1] în persoană. Toți erau în extaz ; și Becky de asemenea, puteți fi siguri de asta. Ea trecu pe lîngă *lady* Stunnington privind-o plină de dispreț. Luă un aer protector față de *lady* Gaunt, ca și față de uluita și nespus de umilita sa cumnată, *lady* Jane, călcînd în picioare toate farmecele rivalelor ei. Cît despre biata doamnă Winkworth, cu părul ei lung și cu ochii ei negri, care stîrnise atîta vîlvă la începutul serii, unde era acuma ? Era scoasă din luptă. Putea să-și smulgă părul lung și să verse șiroaie de lacrimi ; nu se găsea însă nimeni care s-o bage în seamă sau s-o căineze pentru înfrîngerea suferită.

Cel mai mare succes îl repurtă Becky cu prilejul supeului. Fu așezată la marea masă de gală împreună cu alteța-sa regală, înaltul personaj pomenit mai înainte, și cu restul oaspeților mai de seamă. Fu servită în veselă de aur. Și dacă ar fi dorit, ar fi putut avea și perle amestecate în cupa ei de șampanie, ca o a doua Cleopatra ; iar potentatul de Peterwaradin i-ar fi dat jumătate din nestematele de pe jacheta lui în schimbul unei priviri binevoitoare din ochii ei scînteietori. Jabotière își înștiință pînă și guvernul de existența Rebeccăi. Doamnele de la celelalte mese, care

[1] *Gaétan-Balthazar Vestris* (1729—1808) și *Marie-Jean-Augustin Vestris* (1760—1842), cunoscuți dansatori francezi, de origine italiană.
[2] Stăpînire de sine (fr.).

[1] *Marie-Sophie Taglioni* (1804—1884), dansatoare vestită.

supau numai în vase de argint și băgaseră de seamă statornica atenție a lordului Steyne față de ea, protestau împotriva acestei patimi ridicole și monstruoase a lordului, care constituia o insultă grosolană față de doamnele de rang. Dacă sarcasmul ar fi putut ucide, *lady* Stunnington ar fi culcat-o pe Rebecca la pămînt dintr-o singură lovitură.

Rawdon Crawley era înspăimîntat de atîtea triumfuri. Părea că izbînzile astea îl separă oarecum de Rebecca mai mult ca oricînd. El se gîndi, cu un sentiment foarte asemănător durerii, cît de nemăsurat de superioară îi era.

Cînd sună ceasul plecării, o mulțime de tineri o conduseră la trăsură, după care cei de afară strigau să fie trasă la scară, strigătul acesta fiind dus mai departe de oamenii care purtau torțele și care staționau dincolo de înaltele porți ale casei Gaunt; aceștia se ploconeau înaintea fiecărei persoane care ieșea pe poartă, exprimîndu-și nădejdea că respectivul înalt oaspete a petrecut de minune la nobila serată.

Trăsura doamnei Rawdon Crawley, venind la poartă după cuvenita strigare, intră în trap în curtea iluminată ca ziua și trase la peron. Rawdon ajută soției sale să se urce în trăsura care staționa. După care domnul Wenham îi propuse să meargă pe jos pînă acasă, și-i oferi colonelului o țigară de foi.

Ei își aprinseră țigările la făclia unuia din nenumărații servitori ce stăteau afară cu torțe, și Rawdon porni cu prietenul său Wenham. Din mulțime se desprinseră numaidecît doi indivizi și se luară pe urma celor doi *gentlemen*; și după ce făcuseră cîțiva zeci de pași pe Gaunt Square,

unul din ei se apropie și, atingîndu-l pe Rawdon pe umăr, zise:

— Iertați-mă, domnule colonel, aș vrea să vă vorbesc între patru ochi!

Între timp, tovarășul său începu să fluiere puternic, semnal la care veni numaidecît, cu zgomot mare, o droșcă dintre acelea care staționau la poarta casei Gaunt, după care respectivul cetățean alergă făcînd un ocol și se așeză în fața colonelului Crawley.

Acest viteaz ofițer pricepu îndată despre ce e vorba. Încăpuse pe mîna portăreilor. El se trase un pas înapoi, lovindu-se de omul care-l bătuse la început pe umăr.

— Sîntem trei contra unu, nu-i chip de scăpare! spuse omul din spate.

— Dumneata ești Moss, nu-i așa? întrebă colonelul, care părea că-și recunoaște interlocutorul. Cît e de plată?

— Nimica toată, șopti domnul Moss din Cursitor Street, Chancery Lane, și aghiotant al șerifului din Middlesex. O sută șaizeci și șase de lire, șase șilingi și opt *pence*, la cererea domnului Nathan!

— Împrumută-mi o sută de lire, Wenham, pentru Dumnezeu! zise bietul Rawdon. Mai am șaptezeci acasă!

— N-am nici măcar zece lire, răspunse sărmanul domn Wenham. Noapte bună, dragul meu prieten!

— Noapte bună, zise Rawdon cu tristețe, și Wenham plecă, iar Rawdon Crawley își termină de fumat țigara în timp ce trăsura îl ducea spre „Temple Bar“ [1].

[1] La fel ca și „Gray's Inn", e unul din cele mai vechi colegii de avocați din Londra.

CAPITOLUL LII

ÎN CARE LORDUL STEYNE SE ARATĂ ÎNTR-O FOARTE BINEVOITOARE LUMINĂ

Cînd lordul Steyne era pornit pe binefaceri, nu se oprea la jumătatea drumului, şi bunăvoinţa-i faţă de familia Crawley făcu cea mai mare cinste binevoitoarei lui priceperi de a-şi alege protejaţii. Înălţimea-sa îşi revărsă generozitatea şi asupra micului Rawdon ; el arătă părinţilor băiatului necesitatea de a-l trimite la o şcoală publică ; căci ajunsese la vîrsta cînd emulaţia, primele noţiuni ale limbii latine, exerciţiile pugilistice şi tovărăşia camarazilor de şcoală sînt de cel mai mare folos copilului. Tatăl obiectă că el nu era destul de bogat ca să-şi trimită copilul într-o şcoală publică ; iar mama, că Briggs era o profesoară excelentă pentru băiat şi că micul Rawdon făcuse mari progrese (cum de fapt şi era) la limba engleză, latină, ca şi în privinţa cunoştinţelor generale ; dar toate aceste obiecţiuni se prăbuşiră în faţa stăruitoarei generozităţi a marchizului de Steyne. Înălţimea-sa era unul din eforii celebrului şi vechiului colegiu numit „Whitefriars"[1]. Odinioară fusese acolo o mănăstire cisterciană[2], iar Smithfield, care se învecinează cu colegiul, era pe atunci un

[1] *„Whitefriars"*. („Fraţii albi") — denumirea unui ordin călugăresc din evul mediu, ai cărui membri purtau pelerine albe.

[2] *Cistercienii* — ordin călugăresc întemeiat în secolul al XI-lea.

teren pentru turniruri. Şi întrucît locul era mai la îndemînă, tot aici erau aduşi şi arşi fel de fel de eretici plini de dîrzenie. Henric al VIII-lea[1], apărătorul credinţei, puse mîna pe mănăstire şi pe avuţiile ei şi spînzură sau condamnă la grele cazne pe cei cîţiva călugări care nu se puteau obişnui cu graba în care se desfăşura reforma sa. În cele din urmă, un mare negustor cumpără şi casa şi terenul de alături, în care, ajutat fiind şi de alte bogate danii în terenuri şi bani, întemeie un vestit spital pentru bătrîni şi copii. În jurul vechii fundaţii mănăstireşti luă fiinţă o şcoală, în care se mai păstrează şi astăzi costumele şi obiceiurile medievale ; şi toţi călugării cistercieni se roagă ca această instituţie să înflorească încă mulţi ani.

Printre efori şcoala înnumără pe unii din cei mai de seamă nobili, prelaţi şi demnitari din Anglia ; şi cum băieţii locuiesc foarte bine, sînt foarte bine hrăniţi şi educaţi, şi apoi sînt trimişi la Universitate ca bursieri, asigurîndu-li-se şi parohiile respective după terminarea ei, nenumăraţi *gentlemen* se consacră încă din frageda copilărie carierei ecleziastice, astfel că se dă o luptă pe viaţă şi pe moarte pentru un loc în instituţia aceasta. La început şcoala era destinată fiilor de clerici şi de laici, săraci şi silitori la învăţătură, dar mulţi dintre nobilii efori ai instituţiei, cu largă şi mai degrabă capricioasă bunăvoinţă, îşi revărsară generozitatea şi asupra altor feluriţi tineri. Să capeţi o bună educaţie fără nici o cheltuială şi să-ţi ai asigurată şi existenţa şi profesiunea viitoare era un lucru atît de desăvîrşit, că nici

[1] *Henric al VIII-lea* (1491—1547), rege al Angliei, întemeietorul anglicanismului.

chiar unii dintre oamenii cei mai bogaţi nu-l dispreţuiau ; şi nu numai rudele înaltelor personaje, ci şi înaltele personaje înseşi îşi trimiteau fiii să se înfrupte din această binefacere. Preacucernicii prelaţi îşi trimiteau propriile lor rubedenii sau pe fiii clerului din eparhia lor, în timp ce, pe de altă parte, anumiţi nobili de primul rang nu se dădeau în lături să ia sub aripa lor proteguitoare copiii oamenilor lor de încredere, aşa încît, atunci cînd un băieţandru intra în numita instituţie, avea la îndemînă o societate cît se poate de variată, compusă din tineri cu care se putea împrieteni.

Deşi singura carte pe care o cerceta Rawdon Crawley era *Calendarul curselor* şi deşi cele mai de seamă amintiri ale sale din vremea studiilor erau legate de nuielele pe care le încasase la Eton în frageda lui tinereţe, avea totuşi, asemenea tuturor *gentlemen*-ilor englezi, un cuviincios şi sincer respect faţă de studiul clasic şi se bucura la gîndul că fiul său va avea parte de o bună carieră pe viaţă şi un prilej cît se poate de sigur de a deveni om învăţat. Şi, cu toate că băiatul era marea mîngîiere a vieţii lui, tovarăşul său cel mai bun, şi era foarte legat de el prin mii de lucruri mărunte, despre care nu-i vorbea niciodată neveste-si, care se arătase toată vremea foarte nepăsătoare faţă de fiul lor, totuşi Rawdon consimţi numaidecît să se despartă de el şi să renunţe la cea mai mare mîngîiere şi desfătare a zilelor lui, de dragul fericirii copilului. Pînă în clipa cînd fu nevoit să-l lase să plece nici nu-şi dăduse seama cît de mult ţinea la copil. Şi după ce plecă, tatăl se simţi mult mai trist şi mai abătut decît arăta, şi cu mult mai trist decît băiatul, care fu cît se poate de fericit să intre într-o nouă viaţă şi să-şi găsească tovarăşi de vîrsta lui. Becky izbucni o

dată sau de două ori în rîs cînd colonelul, în felul lui stîngaci şi incoerent de a se exprima, încercă să-şi dea pe faţă toată amărăciunea pricinuită de plecarea băiatului. Bietul om, îşi dădea seama că îi fusese luată cea mai mare bucurie şi prietenul cel mai scump. Adeseori nu putea să-şi ia ochii de la pătucul gol din camera de toaletă, unde obişnuia să doarmă copilul. Şi-i simţea nemaipomenit de mult lipsa în timpul dimineţilor, cînd zadarnic încerca să se plimbe prin parc fără copil. Pînă la plecarea micului Rawdon, el nici nu ştia cît e de singur. Îi erau tare dragi oamenii pe care-i iubea băiatul ; şi se ducea şi stătea ceasuri întregi cu binevoitoarea lui cumnată, *lady* Jane, cu care vorbea despre meritele, frumuseţea şi despre alte o mie de minunate însuşiri ale copilului.

Mătuşa tînărului Rawdon, după cum am mai spus, îl iubea foarte mult, tot aşa şi fetiţa ei, care plînse din belşug cînd veni vremea ca verişorul ei să plece. Bătrînul Rawdon era recunoscător şi mamei şi fetiţei pentru dragostea lor. Cele mai bune şi mai cinstite sentimente ale omului acestuia izbucneau în stîngacele sale revărsări de dragoste paternă, în voia cărora se lăsa faţă de ele, înconjurat fiind de toată simpatia lor. El îşi asigură nu numai bunăvoinţa *lady*-ei Jane, dar şi sincerul ei respect din pricina acestor sentimente de care dădea dovadă şi pe care faţă de propria lui soţie nu îndrăznea să şi le arate. Cele două cumnate se întîlneau cît mai rar cu putinţă. Becky rîdea, plină de cruzime, de sentimentalismul şi de bunătatea Janei ; iar firea blajină şi împăciuitoare a acesteia nu putea decît să se revolte faţă de purtarea plină de egoism a cumnatei sale.

Lucrurile acestea îl înstrăinau pe Rawdon de nevastă-sa în mult mai mare măsură decît își dădea seama sau decît și-o mărturisea el însuși. Dar Rebeccăi nici nu-i păsa de asta, căci adevărul este că ea nu-i simțea lipsa, nici a lui și nici a altcuiva. Pentru ea nu era decît un om care-i face comisioane ; sclavul ei preaumil. Rawdon putea fi oricît de mîhnit sau oricît de ursuz, ea nici nu-i băga în seamă purtarea, sau își bătea pur și simplu joc de el. Era veșnic preocupată de fel de fel de planuri în legătură cu poziția ei în societate, sau de plăcerile ei, sau de drumul pe care îl mai avea de străbătut în lumea mare ; unde — lucru limpede de tot — trebuia să dețină un loc cît mai înalt.

Buna domnișoară Briggs fu cea care pregăti micul trusou pe care băiatul avea să-l ia la școală. Cînd micul Rawdon trebui să plece, Molly, camerista, plînse de-și dădu sufletul din ea pe coridor, Molly cea bună și devotată, cu toate că nu i se plătise leafa de multă vreme. Becky nu-și lăsă bărbatul să-i ia trăsura pentru a duce băiatul la școală. Să se prezinte acolo într-un asemenea echipaj, era ceva nemaipomenit. Să ia o birjă. Ea nu încercă să-și sărute băiatul la plecare ; și nici copilul nu căută s-o îmbrățișeze ; o sărută în schimb pe bătrîna domnișoară Briggs (față de care, în general, se arăta foarte sfios cînd era vorba de dezmierdări) și o mîngîie făgăduindu-i că va veni sîmbăta acasă, și atunci va putea să-l vadă. În timp ce birja se îndrepta spre inima orașului, trăsura Rebeccăi gonea către parc. Ea flecărea și rîdea pe serpentină [1], în tovărășia a vreo douăzeci de tineri eleganți, în timp ce tatăl și fiul intrau

[1] Punct de atracție în Hyde Park din Londra.

pe străvechile porți ale școlii, unde Rawdon își lăsă copilul și de unde ieși copleșit de un sentiment de amărăciune mai adînc și mai curat decît oricare altul pe care acest biet om doborît îl cunoscuse, poate, vreodată din clipa în care părăsise el însuși casa părintească.

Se întoarse pe jos acasă peste măsură de mîhnit și luă masa cu domnișoara Briggs. Se purtă foarte prevenitor cu ea, fiindu-i adînc recunoscător pentru dragostea și pentru grija ei față de băiat. Iar conștiința nu-i prea dădea pace din pricină că împrumutase atîția bani de la bătrîna domnișoară și pusese și el umărul ca să fie trasă pe sfoară. Stătură mult timp de vorbă despre micul Rawdon, căci Becky veni acasă numai ca să se îmbrace pentru dineul la care era poftită. Apoi se duse, cu inima grea, să bea o ceașcă de ceai cu *lady* Jane și să-i povestească cele întîmplate și felul curajos în care Rawdon s-a despărțit de el, și faptul că va trebui să poarte șorț de uniformă și pantalonași prinși sub genunchi, și că tînărul Blackball, fiul lui Jack Blackball, din vechiul lui regiment, îl luase în grija sa și-i făgăduise să fie bun cu el.

În răstimp de o săptămînă, tînărul Blackball făcu din micul Rawdon subordonatul său, care-i curăța ghetele și-i prăjea pîinea ; îl inițiе în tainele gramaticii latine și îl altoi de vreo trei sau patru ori, dar nu prea tare. Fața deschisă și cinstită a puștiului cîștigă simpatia tuturor. Își lua însă porția lui de bătaie, care, fără îndoială, nu-i strica de loc ; cît despre lustruitul ghetelor, prăjitul pîinii sau îndeplinirea altor corvezi, în genere, nu erau oare considerate aceste oficii ca făcînd parte integrantă din educația fiecărui tînăr *gentleman* englez ?

Noi nu avem sarcina de a ne ocupa cu această a doua generaţie şi cu viaţa de şcolar a tînărului Rawdon, căci altminteri prezenta povestire ar căpăta o lungime considerabilă. Scurtă vreme după aceea colonelul se duse să-şi vadă feciorul şi-l găsi destul de vesel şi de fericit, rîzînd de mai mare dragul, în şorţul lui negru şi pantalonaşii scurţi.

Tatăl îi dărui, plin de înţelepciune, lui Blackball, protectorul lui Rawdon cel mic, o monedă de aur, cîştigînd bunăvoinţa acestui tînăr *gentleman* faţă de subalternul lui. În calitatea lui de *protégé* al onoratului lord Steyne, de nepot al unui membru al Parlamentului şi de fiu de colonel, cavaler al Ordinului „Bath", colonel al cărui nume apărea în unele din cele mai de seamă reuniuni mondene în *Morning Post*, e sigur că autorităţile şcolare erau înclinate să-l privească pe copil cu bunăvoinţă. El avea bani de buzunar din belşug, pe care îi cheltuia tratîndu-şi regeşte colegii cu strudel de coacăze, ba deseori i se dădea voie să se ducă sîmbetele acasă la tatăl său, care ştia să facă întotdeauna o sărbătoare din ziua aceea. Dacă era liber, Rawdon îl lua la teatru, sau îl trimitea la vreun spectacol cu valetul; iar duminicile băiatul se ducea la biserică cu domnişoara Briggs, cu *lady* Jane şi cu verişorii lui. Rawdon era numai urechi auzind povestirile lui de la şcoală, şi bătăile, şi corvezile. Peste puţin timp, el ştia, la fel de bine ca şi micul Rawdon însuşi, numele tuturor profesorilor şi ale băieţilor mai de seamă. Îl invită pe prietenul cel mai bun al micului Rawdon, şi era cît pe aci să-i îmbolnăvească pe cei doi copii tot îndopîndu-i cu prăjituri, stridii şi Porto, după spectacol. Căuta să se arate priceput în tainele gramaticii latine atunci cînd micul

Rawdon îi spunea pînă unde a ajuns. „Dă-i înainte cu latina, băiatule, îl îndemna el, plin de seriozitate. Nimic nu foloseşte mai mult ca o bună educaţie clasică! Absolut nimic!".

Dispreţul Rebeccăi faţă de bărbatul ei sporea pe zi ce trecea. „Fă ce-ţi place, ia masa unde vrei, du-te de bea bere proastă şi rachiu de rumeguş la «Astley», sau cîntă psalmi cu *lady* Jane, dar să nu ai pretenţia să mă ocup *eu* de băiat. Eu trebuie să am grijă de afacerile tale, pentru că tu nu eşti în stare de aşa ceva. Aş vrea să ştiu unde ai fi tu acuma şi ce rol ai avea tu în societate dacă nu m-aş fi îngrijit eu de tine?" Adevărul este că nimeni nu se sinchisea de bietul Rawdon la seratele la care Becky obişnuia să se ducă. În ultima vreme ea era deseori invitată fără el. Doamna Crawley vorbea despre lumea sus-pusă ca şi cum ar fi avut în stăpînirea ei tot cartierul Mayfair, iar cînd curtea era în doliu, se îmbrăca şi ea întotdeauna în negru.

O dată înlăturat micul Rawdon, lordul Steyne, care purta un interes aşa de părintesc afacerilor acestei amabile, dar sărăcuţe familii, se gîndi că, prin plecarea domnişoarei Briggs, cheltuielile ei ar fi cît se poate de simţitor micşorate şi că Becky era destul de iscusită ca să-şi conducă şi singură casa. S-a povestit în capitolul anterior felul în care binevoitorul nobil dăruise micuţei lui *protégée* banii trebuincioşi pentru a-şi plăti neînsemnata ei datorie faţă de domnişoara Briggs, care, cu toate acestea, rămăsese mai departe în casa prietenilor ei; de unde lordul ajunse la dureroasa concluzie că doamna Crawley dăduse altă întrebuinţare banilor încredinţaţi decît aceea pentru care i-i împrumutase generosul său protector. Totuşi, lordul Steyne nu era atît de necioplit încît

să-i dea și Rebeccăi a înțelege cam ce bănuieli avea în privința asta și să-i rănească din pricina acestei controverse pecuniare susceptibilitatea, mai cu seamă că ea putea avea o mie de dureroase pricini pentru a dispune cu totul altfel de generosul împrumut acordat de înălțimea-sa. Dar luă hotărîrea să lămurească singur adevărata stare a lucrurilor și începu să facă investigațiile necesare într-un fel cît se poate de iscusit și de delicat.

În primul rînd, el găsi în scurtă vreme prilej să o întrebe pe ocolite pe însăși domnișoara Briggs. Și nu fu o operație prea grea. Un cît de mic îndemn din partea cuiva ar fi făcut pe această onorabilă femeie să vorbească vrute și nevrute și să spună tot ceea ce știa. Într-o bună zi, pe cînd doamna Rawdon ieșise cu trăsura la plimbare (după cum domnul Fiche, omul de încredere al lordului, află ușor de la grajdurile de închiriat cai unde soții Crawley își țineau caii și trăsura lor, sau, mai bine zis, unde caretașul ținea o trăsură și cai pentru domnul și doamna Crawley), marchizul Steyne pică în casa din Curzon Street, îi ceru domnișoarei Briggs o ceașcă de cafea, îi spuse că despre băiețel are vești bune de la școală, și în cinci minute află de la ea că doamna Rawdon nu-i dăduse nimic, în afară de rochia aceea de mătase neagră, pentru care bătrîna îngrijitoare îi era nespus de recunoscătoare.

El hohoti în sinea sa la auzul acestei sincere povestiri. Căci adevărul este că scumpa noastră prietenă Rebecca îi făcuse o foarte amănunțită dare de seamă despre încîntarea domnișoarei Briggs la primirea banilor — o mie o sută douăzeci și cinci de lire — și în ce acțiuni sigure și-i investise ; și cît de mîhnită fusese Becky că era

obligată să plătească o sumă așa de mare de bani. „Cine știe, s-o fi gîndit în sinea ei draga noastră prietenă, poate că el are să-mi mai dea ceva pe deasupra ?" Lordul însă nu făcu nici o propunere asemănătoare micuței intrigante, gîndindu-se, foarte probabil, că fusese și așa destul de generos.

Avu apoi curiozitatea s-o iscodească pe domnișoara Briggs și în legătură cu situația ei personală, iar ea îi povesti înălțimii-sale, în modul cel mai nevinovat cu putință, absolut totul, cum că domnișoara Crawley îi lăsase o moștenire destul de frumușică, cum că neamurile se aruncaseră asupra ei și i-o ciopîrțiseră, cum că stăpînul ei, colonelul Crawley, i-a luat și el o parte din ce-i mai rămăsese, dar că în privința asta nu-și făcea griji, banii fiind în cea mai mare siguranță, și cum că domnul și doamna Rawdon discutaseră, arătîndu-se cît se poate de binevoitori, cu *sir* Pitt, care urma să dispună de restul moștenirii în felul cel mai avantajos pentru ea, cînd va găsi timp și pentru asta ; lordul Steyne o întrebă ce sumă investise pînă acum colonelul pentru ea, și domnișoara Briggs îi spuse numaidecît, și fără nici un fel de sfială, că suma se ridică la șase sute și ceva de lire.

Dar de îndată ce dăduse drumul la tot ce avea pe inimă, vorbăreața domnișoară Briggs se căi de sinceritatea ei și-l rugă fierbinte pe lord să nu-i sufle nici un cuvînt domnului Crawley în legătură cu mărturisirile pe care i le făcuse. Colonelul a fost așa de binevoitor... domnul Crawley s-ar simți jignit și ar fi în stare să îi dea banii înapoi, iar ea n-ar mai putea găsi nicăieri un plasament așa de bun. Lordul Steyne îi făgădui rîzînd că nu va divulga niciodată convorbirea lor,

iar după ce se despărţi de domnişoara Briggs, abia rîse cu poftă.

„Ce drăcuşor fără pereche e Becky ! îşi spuse el. Ce straşnică actriţă şi regizoare ! Cît pe-aci să-mi mai smulgă nişte bani deunăzi, cu felul ei linguşitor de-a fi. Bate toate femeile pe care le-am cunoscut în decursul vieţii mele atît de pline, şi doar am văzut destule ! Alături de ea, acelea erau nişte copilaşi nevinovaţi. Pînă şi eu sînt un biet ageamiu prostănac în mîinile ei... un prostănac bătrîn ! E neîntrecută în minciuni !" Admiraţia înălţimii-sale pentru Becky nu mai cunoscu margini în faţa acestei probe de isteţime. Să capeţi parale, nu era un lucru de nimica, dar să capeţi îndoitul sumei de care ai nevoie şi să nu plăteşti nimănui, asta era lovitură, nu glumă ! Iar Crawley, se gîndi lordul, Crawley nu-i nici pe departe aşa de nătărău pe cît arată şi pe cît pare. Şi-a jucat rolul cu mare măiestrie. Nimeni nu şi-ar fi închipuit vreodată, judecînd după mutra şi purtarea lui, că ştia şi el ceva în legătură cu combinaţia asta bănească, şi totuşi el a împins-o pe Becky în toată afacerea asta şi fără îndoială că tot el a cheltuit şi banii. Asupra acestui lucru, lordul, după cum foarte bine ştim, se înşela amarnic, dar acest fapt influenţă foarte mult purtarea sa faţă de colonelul Crawley, căruia începu să-i arate chiar şi mai puţină consideraţie decît respectul acela aparent de care dăduse dovadă pînă acum în privinţa acestui *gentleman*. Căci nu intră niciodată în capul protectorului Rebeccăi că această micuţă doamnă ar fi putut pune banii deoparte, pentru uzul ei personal, şi poate că, dacă trebuie să spunem adevărul, el îl judeca pe colonelul Crawley potrivit experienţelor lui cu ceilalţi soţi, pe care îi cunoscuse în decursul lungii şi atît de

plinei sale vieţi, experienţe care îl făcuseră să cunoască nenumărate slăbiciuni omeneşti. Înălţimea-sa cumpărase atîţia bărbaţi în viaţa lui, încît trebuia cu siguranţă iertat dacă îşi închipuia că aflase şi preţul acestuia.

El o învinui pe Becky chiar la cel dintîi prilej cînd o întîlni singură şi o felicită, foarte bine dispus, pentru iscusinţa de a obţine mult mai mulţi bani decît avea nevoie. Becky îşi pierdu numai pentru scurtă vreme cumpătul. Nu intra în obiceiul acestei scumpe creaturi să spună minciuni decît atunci cînd era la ananghie. Într-o încurcătură ca asta dădea dovadă de-o dibăcie şi de-o prezenţă de spirit nemaipomenite ; şi într-o clipă combină o cu totul altă istorie, plauzibilă, de circumstanţă, pe care i-o servi protectorului său. Explicaţiile pe care i le dăduse mai înainte nu erau decît minciuni, minciuni îngrozitoare, recunoştea ; dar cine o silise să le spună ? „Ah, excelenţă, zise ea, dumneata nu ştii cît trebuie să îndur şi cît de mult sufăr eu în tăcere ; dumneata mă vezi veselă şi fericită, dar nu ştii ce trebuie eu să rabd cînd nu-i nimeni să mă apere. Bărbatul meu a fost acela care, prin ameninţări şi prin cel mai sălbatic tratament cu putinţă, m-a silit să-ţi cer suma aceea cu care te-am înşelat. El a fost acela care, prevăzînd că se vor face cercetări în legătură cu destinaţia banilor, m-a constrîns să dau socoteală de ei, aşa după cum am făcut-o. Suma a luat-o el. Şi mi-a spus că i-a plătit pînă la ultimul ban domnişoarei Briggs, iar eu nu am vrut, eu n-am îndrăznit să-i pun cinstea la îndoială. Iartă răul pe care e silit să-l înfăptuiască un bărbat ajuns la deznădejde şi ai milă de o femeie nenorocită, nenorocită..." În timp ce vorbea, Rebecca izbucni în

lacrimi. Nicicînd nu arătase mai fascinant de nefericită virtutea lovită de prigoană.

Avu după aceea loc o lungă convorbire, în timp ce se plimbau de jur împrejurul lui Regent's Park, în trăsura doamnei Crawley, convorbire asupra căreia nu e nevoie să stăruim ; dar urmarea ei fu că, imediat ce Becky se întoarse acasă, alergă într-un suflet la scumpa ei Briggs cu o figură zîmbitoare şi o anunţă că are veşti foarte bune pentru ea. Lordul Steyne se purtase în felul cel mai nobil şi mai generos cu putinţă. El se gîndea întotdeauna numai cum şi unde putea să facă vreun bine. Acuma, că micul Rawdon era plecat la şcoală, Rebeccăi nu-i mai era necesară nepreţuita tovărăşie a bătrînei domnişoare. Ea era peste măsură de mîhnită să se despartă de Briggs ; dar mijloacele ei băneşti îi impuneau cea mai drastică economie, şi amărăciunea îi era îndulcită numai de gîndul că iubita ei Briggs va găsi un loc mult mai bun decît umila lor casă, datorită generosului său protector. Doamna Pilkington, intendenta castelului Gauntly, îmbătrînise peste măsură de mult, slăbise şi suferea şi de reumatism ; şi nu mai era în stare să supravegheze casa aceea uriaşă şi erau nevoiţi să caute pe altcineva în loc. Era o situaţie minunată. Familia nu se ducea la Gauntly decît cel mult o dată la doi ani. În restul timpului, stăpîna măreţei locuinţe era de fapt intendenta. Avea în fiecare zi cîte patru invitaţi la masă, era în vizită cu tot clerul şi cu cei mai de seamă oameni din ţinut... ea era de fapt adevărata castelană din Gauntly, iar ultimele două intendente dinaintea doamnei Pilkington se măritaseră cu parohii de la Gauntly ; dar doamna Pilkington nu putuse face una ca asta întrucît era mătuşa actualului

preot. Lucrurile nu erau încă definitiv hotărîte ; domnişoara Briggs, însă, se putea duce să-i facă o vizită doamnei Pilkington, ca să vadă dacă i-ar conveni să-i ia locul.

Ce cuvinte pot zugrăvi extaziata recunoştinţă a domnişoarei Briggs ? Singura condiţie pe care o puse bătrîna domnişoară fu aceea să-i dea voie micului Rawdon să vină s-o vadă la castel. Becky făgădui şi asta... orice ! Ea alergă înaintea bărbatului ei cînd acesta se întoarse acasă şi îi împărtăşi îmbucurătoarea veste. Rawdon era încîntat, al naibii de încîntat chiar, şi i se luă o piatră de pe inimă gîndindu-se la suma datorată domnişoarei Briggs. Femeia îşi găsise, în tot cazul, un rost, dar... dar în sinea lui simţi un fel de nelinişte. Îi povesti şi tînărului Southdown ceea ce avea de gînd să facă lordul Steyne pentru domnişoara Briggs, dar tînărul acesta îl privi pe Crawley cu un aer care îl miră din cale-afară pe colonel.

El aduse şi la cunoştinţa *lady*-ei Jane această nouă dovadă de bunătate a marchizului Steyne, şi ea de asemenea se uită la el destul de ciudat şi oarecum înspăimîntată ; la fel şi *sir* Pitt. „Rebecca e prea deşteaptă şi... şi prea vioaie ca să i se dea voie să umble din serată în serată fără nici un însoţitor, îşi dădură amîndoi soţii cu părerea. Trebuie să te duci cu ea, Rawdon, oriunde s-ar duce, şi trebuie să ai şi acasă pe cineva... una din fetele de la Queen's Crawley poate, deşi ele nu înseamnă prea mult pentru ea !"

Becky trebuia să aibă pe cineva în preajmă. Dar în acelaşi timp era limpede de tot că nici domnişoara Briggs nu trebuia să dea cu piciorul norocului de a-şi găsi un loc pentru tot restul vieţii ; aşa că ea şi valizele fură împachetate şi

porni la drum. Şi, astfel, două din santinelele lui Rawdon încăpură pe mîna inamicului.

Sir Pitt veni la Becky şi avu o discuţie foarte aprinsă în legătură cu pricina plecării domnişoarei Briggs şi în legătură cu alte chestiuni care dovedeau gingaşe interese familiale. Zadarnic îi demonstră doamna Crawley cît de necesară era protecţia lordului Steyne pentru bietul ei soţ; şi de cîtă cruzime ar fi dat dovadă dacă ar fi împiedicat-o pe domnişoara Briggs să ocupe postul care i se oferea. Alintările, linguşirile, lacrimile nu-l putură mulţumi nicidecum pe *sir* Pitt, şi între cei doi avu loc ceva care aducea foarte mult a ceartă, deşi odinioară o admira pe Becky. El îi vorbi despre onoarea familiei, de reputaţia fără de pată a casei Crawley şi se exprimă cu multă indignare în legătură cu vizitele pe care i le făceau acei tineri francezi — acei tineri dezmăţaţi şi mondeni — şi în legătură cu vizitele lordului Steyne, a cărui trăsură staţiona veşnic în faţa uşii lui Becky, care petrecea zilnic ceasuri întregi în tovărăşia ei şi a cărui statornică prezenţă făcea să se vorbească atîtea pe socoteala cumnatei sale. În calitatea lui de şef al familiei, *sir* Pitt o implora să fie mai prevăzătoare. Pătura cea mai înaltă a societăţii şi începuse să o vorbească de rău. Lordul Steyne, deşi un aristocrat bucurîndu-se de poziţia şi de însuşirile cele mai alese, era un bărbat ale cărui atenţii compromiteau orice femeie; el o rugă fierbinte, o imploră, îi porunci chiar cumnatei sale să fie mai atentă în relaţiile cu acest nobil.

Becky făgădui tot şi orice dori Pitt; dar lordul Steyne veni în casa Crawley tot atît de des ca şi înainte, iar furia lui *sir* Pitt crescu şi ea. Mă întreb dacă *lady* Jane era mîhnită, sau, dimpotrivă, mulţumită că soţul ei găsea în sfîrşit ceva de cîrîit împotriva favoritei sale Rebecca. Vizitele lordului Steyne continuînd, ale lui *sir* Pitt luară sfîrşit; iar soţia sa fu de părere că în viitor trebuie să refuze orice fel de relaţii cu acel nobil şi să nu primească invitaţia trimisă de domnul marchiz pentru serata la care urmau să se joace şaradele; dar *sir* Pitt găsi că trebuia s-o primească, întrucît avea să fie de faţă şi alteţa-sa regală.

Şi cu toate că luă parte la numita serată, *sir* Pitt o părăsi foarte devreme; iar soţia sa fu şi ea cît se poate de bucuroasă să părăsească recepţia. Becky nici nu le adresă cuvîntul şi nici n-o băgă în seamă pe cumnata sa. Pitt Crawley declară că purtarea Rebeccăi fusese îngrozitor de necuviincioasă şi condamnă în termeni foarte aspri atît obiceiul de a juca piese, cît şi cel al costumării, ca fiind ceva cu totul nepotrivit pentru o englezoaică; şi după ce şaradele se terminară, îl luă pe fratele său Rawdon deoparte, ca să-l muştruluiască pentru că îndrăznise să apară pe scenă şi pentru că îngăduise soţiei lui să ia parte la asemenea neîngăduite exhibiţii.

Rawdon îi făgădui că nu se va mai da niciodată în spectacol, şi, într-adevăr, şi poate şi ca urmare a sfaturilor fratelui mai mare şi ale cumnatei sale, el deveni un cetăţean cît se poate de atent şi cu temeinice însuşiri casnice. Renunţă la cluburile şi la partidele lui de biliard. Nu pleca de acasă mai niciodată. O lua pe Becky la plimbare cu trăsura şi o însoţea, plin de zel, la toate seratele. Ori de cîte ori lordul Steyne venea în vizită, era sigur că-l găseşte şi pe colonel acasă. Cînd Becky avea de gînd să meargă fără bărbatul ei, sau

primea invitații numai pentru ea singură, el hotăra fără putință de împotrivire să le refuze; și în atitudinea acestui *gentleman* era ceva care te silea să i te supui. Mica Becky, ca să fim drepți cu ea, era încîntată de galanteria lui Rawdon. Dacă el era morocănos, în schimb ea nu era niciodată. Fie că se afla sau nu cineva de față, ea avea totdeauna un zîmbet plin de duioșie pentru el și era cît se poate de grijulie să-i intre în voie. Se reîntorseseră cele dintîi zile ale căsătoriei lor; aceeași bună dispoziție, *prévenances* [1], veselie și încredere, considerație și mărturisiri pline de naivitate. „Cu cît e mai plăcut, mărturisea Becky, să fiu în trăsură alături de tine decît cu zăpăcita aceea bătrînă de Briggs! Să continuăm tot așa, dragă Rawdon. Ce bine ar fi, și cît de fericiți ne-am simți toată vremea dacă am avea și bani!" După masă, el moțăia în fotoliu; așa că nu vedea chipul ei fioros, plictisit și teribil; fața Rebeccăi se lumina însă de un zîmbet proaspăt și candid cînd i se deștepta bărbatul. Îl săruta plină de veselie. El se mira că putuse fi vreodată bănuitor. Nu, el nu avusese niciodată bănuieli, toate îndoielile acelea surde și sumbrele presupuneri care îi întunecaseră mintea erau doar deșarte sentimente de gelozie. Ea îl iubea cu pasiune; îl iubise întotdeauna. Și dacă strălucea atîta în societate, nu era vina ei; era o ființă făcută să strălucească. Exista oare vreo femeie care să poată discuta, cînta sau face orice altceva asemenea ei? „Numai de și-ar iubi băiatul!" își spunea Rawdon. Dar mama și fiul nu puteau fi făcuți să se iubească unul pe altul.

[1] Atenții delicate (fr.).

Și în timp ce mintea lui Rawdon era tulburată de asemenea îndoieli și nedumeriri, avu loc incidentul menționat în ultimul capitol, iar nefericitul colonel se pomeni prizonier și departe de casă.

CAPITOLUL LIII

ELIBERAREA ȘI CATASTROFA

Firesc era ca prietenul nostru Rawdon să se îndrepte spre locuința domnului Moss din Cursitor Street și să fie introdus cu toată pompa în acel jalnic locaș de ospitalitate. Dimineața își trimitea cele dintîi lumini peste acoperișurile vesele ale caselor din Chancery Lane cînd birja aceea hodorogită stîrni toate ecourile străzii. Un pui de evreu cu ochi mici și părul roșu ca aurora conduse societatea în casă, și Rawdon fu urmat în încăperile de la parter de către domnul Moss, gazda și tovarășul său de drum, care îl întrebă, plin de voioșie, dacă nu dorește să bea ceva după asemenea plimbare.

Colonelul nu era așa de abătut cum ar fi fost de pildă alți muritori care, abia părăsind un palat și o *placens uxor* [1], se pomenesc întemnițați într-o închisoare pentru datornici; căci, dacă e să spunem tot adevărul, el mai fusese pînă atunci o dată sau de două ori locatarul stabilimentului domnului Moss. N-am găsit însă de cuviință să

[1] Soție încîntătoare (lat.).

pomenim în decursul povestirii noastre de pînă acum aceste vulgare şi mici incidente particulare ; dar cititorul poate fi sigur că ele pot interveni nu arareori în viaţa unuia care n-are nici un venit.

Cu prilejul celei dintîi vizite la domnul Moss, colonelul, pe atunci burlac, fusese eliberat graţie generozităţii mătuşii sale ; la a doua păţanie, micuţa Becky, dînd dovadă de-o mare ist›ţime şi bunăvoinţă, luase împrumut o anumită sumă de bani de la lordul Southdown şi îl linguşise atîta pe creditorul bărbatului ei (care era, de fapt, furnizorul ei de şaluri, rochii de catifea, batiste cu dantelă, bijuterii şi alte fleacuri), încît acesta se mulţumise cu o parte din suma reclamată şi biletul la ordin al lui Rawdon pentru rest ; astfel că, în amîndouă ocaziile acestea, capturarea, cît şi eliberarea avuseseră loc în cele mai curtenitoare condiţii, şi asta din ambele părţi, aşa încît Moss şi colonelul rămăseseră de-atunci în cei mai buni termeni.

— Vă veţi găsi vechiul dumneavoastră pat, domnule colonel, iar restul e cît se poate de confortabil, îl asigură acest *gentleman*, v-o spun cinstit. Puteţi fi sigur că odaia e aerisită şi că a fost ocupată numai de oameni de condiţie. Alaltăieri noapte a dormit acolo onorabilul căpitan Famish, din Regimentul 50 de dragoni, a cărui mamă l-a scos abia după două săptămîni, şi asta drept pedeapsă, zicea ea. Dar, zău, vă asigur că el s-a răzbunat pe şampania mea şi că avea aici cîte-o petrecere în fiecare seară, o bandă în toată legea, cei mai de vază tineri de la cluburi şi din West End... căpitanul Ragg, onorabilul Deuceace, care locuieşte în Temple, şi alte persoane care îşi dau bine seama ce va să zică un pahar bun de vin, vă garantez. Am sus un doctor în teologie şi alţi

cinci domni, în salon. Doamna Moss serveşte masa la ora cinci şi jumătate, după care facem o mică partidă de cărţi sau de muzică, unde vom fi foarte fericiţi să vă vedem şi pe dumneavoastră.

— Am să sun dacă am să am nevoie de ceva, zise Rawdon şi se duse liniştit în camera lui.

Era un ostaş călit, am mai spus, şi nu putea fi doborît cu una, cu două. Un bărbat mai slab de înger ar fi trimis numaidecît o scrisoare soţiei sale chiar în clipa arestării. „Dar ce rost are să-i tulbur odihna nopţii ? îşi spuse Rawdon. Ea nici n-are să-şi dea seama dacă sînt sau nu acasă. Şi voi avea destul timp să-i scriu după ce are să-şi facă siesta, şi eu pe a mea. E vorba doar de o sută şaptezeci de lire, şi numai dacă şi-o vîrî dracul coada, nu vom putea face rost de suma asta.“ Şi gîndindu-se la micul Rawdon (colonelului nu i-ar fi plăcut ca băiatul să ştie că taică-său se află într-un loc atît de bizar), se răsuci cînd pe-o parte, cînd pe alta în patul ocupat ultima dată de căpitanul Famish, dar pînă la urmă adormi. Era ora 10 cînd se trezi, şi tinerelul acela cu părul roşcovan îi prezentă, cu făţişă mîndrie, o elegantă cutie de toaletă, cu ajutorul căreia el putea aduce la îndeplinire operaţia bărbieritului. Într-adevăr, casa domnului Moss, deşi oarecum murdară, putea fi socotită, una peste alta, foarte bine pusă la punct. Pe bufet se găseau felurite tăvi nespălate şi căni cu răcoritoare *en permanence* [1], odaia avea nişte uriaşe cornişe poleite, dar murdare, perdele de mătase galbenă şi murdară spînzurînd de barele de deasupra ferestrelor care dădeau în Cursitor Street, tablouri reprezentînd scene de vînătoare sau religioase, încadrate în rame mari şi

[1] Necontenit (fr.).

murdare, opere semnate mai toate de cei mai renumiţi maeştri şi care se bucurau de cea mai mare trecere în tranzacţiile cu poliţe, în cursul cărora tablourile acestea erau veşnic vîndute şi răscumpărate. Dejunul colonelului fu servit în aceeaşi argintărie, unsuroasă, dar de-o rară somptuozitate. Domnişoara Moss, o fată cu ochi negri şi cu părul pus pe moaţe, apăru cu ceainicul şi, zîmbind, îl întrebă pe colonel dacă dormise bine, apoi îi dădu *Morning Post*, unde erau trecute numele tuturor înaltelor personaje care luaseră parte la petrecerea lordului Steyne din seara trecută. Ziarul cuprindea o strălucită dare de seamă asupra festivităţii, cît şi asupra felului desăvîrşit în care doamna Rawdon Crawley interpretase rolurile celor cîtorva personaje din şarade.

După o glumeaţă flecăreală cu numita domnişoară (care se aşeză pe marginea mesei de dejun într-o atitudine care lăsa să se vadă un ciorap căzut ca o draperie şi un pantof de satin odinioară alb şi cu tocul scîlciat), colonelul Crawley ceru un condei, cerneală şi hîrtie; şi fiind întrebat cîte foi doreşte, răspunse că una singură, care-i fu prezentată între degetul arătător şi degetul gros al domnişoarei Moss. Multe coli de hîrtie prezentase această domnişoară cu ochi negri; şi mulţi nenorociţi mîzgăliseră, scriseseră şi şterseseră în mare grabă rînduri întregi de rugăminţi şi măsuraseră în lung şi în lat camera asta teribilă pînă cînd se întorcea comisionarul cu răspunsul. Bieţii oameni întrebuinţează întotdeauna în ocazii de astea comisionari în locul poştei. Cine n-a primit scrisori de acest fel, cu sigiliile încă umede, însoţite de înştiinţarea că e o persoană în vestibul care aşteaptă răspunsul?

Or, Rawdon n-avea prea multe îndoieli în privinţa soartei misivei sale.

„Dragă Becky (scria Rawdon), *sper că ai dormit bine*. Nu te *speria* că nu ţi-am adus *cafeaua*. Aseară, pe cînd veneam fumînd spre casă, s-a întîmplat un *accident*. Am fost *înhăţat* de Moss din Cursitor Street, din al cărui splendid şi poleit salon îţi scriu rîndurile acestea, acelaşi în care am stat şi acum doi ani. Domnişoara Moss, care tocmai mi-a adus ceaiul, *s-a îngrăşat* foarte mult şi, ca de obicei, ciorapii îi atîrnă şi are tocurile scîlciate.

E vorba de poliţa lui Nathan, o sută cincizeci de lire, plus cheltuielile, o sută şaptezeci. Te rog trimite-mi caseta şi ceva haine... sînt în pantofi de lac şi cravată albă (care aduce cu ciorapii domnişoarei M.)... am în casetă şaptezeci de lire, şi cînd te duci la Nathan, oferă-i şaptezeci şi cinci de lire şi *cere-i o prelungire*, spune-i că voi lua vinul de la el, căci am putea avea în casă şi nişte vin de Xeres, nu însă *tablouri*, căci sînt prea scumpe.

Dacă nu se îndură, ia ceasul meu şi ceva din lucrurile tale de care te poţi *lipsi* şi trimite-le la „Balls"... trebuie, neapărat, să avem banii chiar în seara asta. Nu face să mai stau închis aici, mai ales că mîine e duminică; paturile de-aici nu sînt prea *curate*, şi mai pot ieşi la iveală şi alţi creditori. Sînt bucuros că povestea asta nu s-a întîmplat în sîmbăta în care vine Rawdon acasă. Dumnezeu să te binecuvînteze.

al tău nerăbdător

R. C.

P.-S — Vino neîntîrziat."

Această scrisoare, lipită cu o bulină, fu trimisă cu unul din comisionarii care se învîrt întotdeauna

prin preajma stabilimentului domnului Moss ; după ce îl văzu plecînd, Rawdon ieşi în curte şi — în ciuda gratiilor de sus — îşi fumă îndeajuns de răbdător ţigara ; căci curtea domnului Moss e împrejmuită cu un grilaj, ca o cuşcă, pentru ca *gentlemen*-ilor care se afla aici în pensiune să nu le treacă cumva prin cap să se lipsească de ospitalitatea ei.

Trei ore, socoti el, ar fi timp prea destul pentru ca Becky să poată veni să-i deschidă porţile închisorii ; şi el petrecu ceasurile acestea destul de plăcut, fumînd, citind ziarul şi stînd de vorbă în salonaş cu o veche cunoştinţă, căpitanul Walker, care se întîmpla să fie şi el acolo şi cu care făcu chiar o partidă de cărţi, timp de cîteva ceasuri, cu miză mică şi cu noroc aproape egal şi dintr-o parte, şi din alta.

Dar timpul trecea, şi comisionarul nu se mai întorcea, şi nici Becky. Masa domnişoarei Moss fu servită la ora fixată, la cinci şi jumătate, cînd domnii locatari care-şi puteau permite să-şi plătească banchetul veniră să ia parte la el în strălucitorul salon din faţă, descris puţin mai înainte, salon cu care comunica şi locuinţa temporară a domnului Crawley ; apăru şi domnişoara M. (domnişoara Hem, cum îi spunea tatăl ei), fără moaţele de dimineaţă, iar doamna Moss făcu onorurile unei excelente ciozvîrte de berbec cu napi, din care colonelul mîncă cu mare poftă. Întrebat dacă e dispus să „comande" o sticlă de şampanie pentru întreaga societate, el consimţi, şi doamnele băură în sănătatea lui, iar domnul Moss îl privi cît se poate de curtenitor.

În toiul ospăţului, însă, se auzi clopotul de la intrare ; tînărul Moss, cel cu părul roşu, se ridică, luînd şi legătura cu chei, şi întrebă cine e, şi după

ce se înapoie, îi spuse colonelului că i s-a întors comisionarul aducîndu-i o valiză, o casetă şi o scrisoare, pe care i-o şi dădu. „Fără ceremonie, domnule colonel, vă rog", zise doamna Moss, făcînd semn cu mîna, şi el deschise scrisoarea tremurînd puţin — era un plic frumos, parfumat din belsug, din hîrtie trandafirie şi cu o micuţă pecete verde.

„*Mon pauvre cher petit* [1] (scria doamna Crawley), n-am putut închide ochii *nici o clipă* gîndindu-mă ce i s-a întîmplat ***îngrozitorului şi bunului meu monstru ;*** şi nu m-am putut odihni decît în cursul dimineţii, după ce am trimis după domnul Blench (căci aveam febră), care mi-a prescris o doctorie şi a dat ordin Finettei să nu fiu tulburată sub *nici un motiv*. Aşa că mesagerul bietului şi dragului meu bărbat — care avea o *bien mauvaise mine* [2], spunea Finette, şi *sentait la genièvre* [3] a rămas în hol cîteva ceasuri, aşteptînd să mă trezesc. Îţi poţi imagina starea mea cînd am citit biata şi scumpa ta scrisoare plină de greşeli.

Bolnavă cum eram, am chemat numaidecît trăsura, şi îndată m-am îmbrăcat (deşi n-am putut bea nici un strop de şocolată, te asigur că nu pot bea dacă nu mi-o serveşte *monstrul* meu), m-am dus *ventre à terre* [4] la Nathan. L-am văzut, am plîns, m-am tînguit, am căzut la picioarele acestui odios individ. Dar nimic nu l-a putut îndupleca pe-acest om îngrozitor. Voia să aibă toţi banii, spunea el, sau, dacă nu, să-l ţină pe bietul meu *monstru* în închisoare. M-am întors acasă cu gîndul să fac această *triste visite chez mon oncle* [5]

[1] Sărmanul meu micuţ drag (fr.).
[2] O mutră neplăcută (fr.).
[3] Mirosea a rachiu (fr.).
[4] În goană (fr.).
[5] Această tristă vizită la cămătar (fr.).

(pentru că toate bijuteriile ar fi fost la dispoziția ta, deși n-ar fi adus nici o sută de lire, căci unele, știi doar, au și încăput pe mîna acestui *cher oncle*[1], unde l-am găsit pe lordul Steyne, împreună cu bruta aceea de nătărău cu mutră de berbec bătrîn, care veniseră să mă felicite pentru succesul meu din seara trecută. A venit după aceea și Paddington, gîngăvind, vorbind peltic și netezindu-și părul ; precum și Champignac și al său *chef*[2], cu *foison*[3] de complimente fiecare și cuvinte amabile, chinuindu-mă, biata de mine, căci doream grozav de mult să scap de ei și mă gîndeam toată vremea la *mon pauvre prisonnier*[4].

După ce au plecat, am căzut în genunchi în fața lordului ; i-am spus că urmează să ne amanetăm totul și i-am cerut, implorîndu-l, să-mi dea două sute de lire. El m-a făcut cu ou și cu oțet de furie, mi-a spus să nu fiu proastă să amanetez și că va căuta să-mi împrumute suma cerută. În cele din urmă a plecat, făgăduindu-mi că mi-o va trimite mîine dimineață, cînd am să i-o aduc bietului meu monstru drag, împreună cu un sărut din partea iubitoarei lui Becky.

Scriu în pat. Oh, am o groaznică durere de cap și palpitații !"

După ce Rawdon citi scrisoarea, se făcu roșu la față și arăta așa de furios, încît toată societatea de la *table d'hôte*[5] își dădu cu ușurință seama că veștile erau proaste. Toate bănuielile pe care încercase să le alunge îl năpădiră din nou. Așadar, nu se putea duce să-și vîndă bijuteriile ca să-l elibereze.

[1] Iubit cămătar (fr.).
[2] Superior (fr.).
[3] Belșug (fr.).
[4] Bietul meu prizonier (fr.).
[5] Pensiune (fr.).

Putea glumi și vorbi însă de complimentele care i se făceau, în timp ce el era la închisoare. Cine era cel care îl băgase acolo ? Ieșise de la serată cu Venham ; oare nu cumva... Numai cu mare greutate putea el să se gîndească la lucrurile care-i treziseră bănuielile. Părăsind odaia în mare grabă, alergă în cameră, deschise caseta și scrise îndată cîteva rînduri către *sir* Pitt sau *lady* Crawley și-i ceru comisionarului să le ducă numaidecît în Gaunt Street, poruncindu-i să ia o trăsură și făgăduindu-i o guinee dacă se înapoiază într-o oră.

El îi ruga fierbinte pe iubitul său frate și pe cumnata sa, în numele cerului, în numele scumpului său copil și al onoarei lui, să vină și să-l scoată din încurcătura în care se găsea. Era la închisoare ; avea nevoie de o sută de lire ca să-și recapete libertatea... și îi implora să vină.

După ce îl expedie pe comisionar, se întoarse în sufragerie și ceru încă o sticlă de vin. Rîse și vorbi, stăpînit de o veselie ciudată, după părerea celor de față. În cîteva rînduri rîse ca un nebun de temerile lui și bău fără întrerupere timp de o oră, trăgînd toată vremea cu urechea să audă dacă vine trăsura care trebuia să-i aducă sentința.

La expirarea termenului respectiv, se auziră uruind niște roți în fața casei, iar tînărul portar ieși cu cheile de la poartă. Persoana căreia îi dădu drumul pe ușa portăreilor era o doamnă.

„Colonelul Crawley", spuse ea, tremurînd din toate încheieturile. Cu o privire plină de înțeles, el închise ușa exterioară în urma lui, apoi o deschise pe cea interioară și strigînd : „Domnule colonel, sînteți chemat", o conduse în salonul din fund, pe care-l ocupa colonelul.

Rawdon ieși din sufragerie, unde toți ceilalți oameni chefuiau, și intră în camera lui din fund, în-

soţit de-o murdară dîră de lumină ; acolo o găsi pe numita doamnă, stăpînită încă de nelinişte.

— Eu sînt, Rawdon, rosti ea cu o voce sfioasă, pe care se silea s-o învioreze.

„E Jane !" Rawdon era cu totul biruit de glasul acesta blînd şi de prezenţa femeii. Alergă spre ea, o strînse în braţe, bîigui cîteva vorbe nearticulate de mulţumire şi, rezemîndu-şi capul de umărul ei, izbucni într-un hohot de plîns amestecat cu sughiţuri. Ea nu pricepea cauza tulburării lui.

Poliţele domnului Moss fură repede achitate, spre dezamăgirea acestui *gentleman* poate, care socotise să-l aibă ca musafir pe colonel măcar ziua de duminică ; iar Jane, zîmbind fericită şi cu ochii strălucind de mulţumire, îl scoase pe Rawdon din casa portăreilor şi porniră spre Gaunt Street în birja cu care venise în grabă să-l elibereze.

— Pitt plecase la un dineu parlamentar, îi povesti ea, cînd a sosit biletul tău, aşa că, dragă Rawdon, eu... eu, am venit chiar eu... şi ea îl mîngîie cu blîndeţe pe mînă.

Poate că a fost un mare noroc pentru Rawdon Crawley că Pitt se dusese la dineul acela. Rawdon îi mulţumi de o sută de ori cumnatei sale şi cu atîta recunoştinţă, încît această delicată femeie rămase foarte impresionată, dacă nu chiar alarmată.

— Oh, zise el, în felul lui aspru şi neîndemînatic, dumneata... dumneata nu ştii cît m-am schimbat de cînd te-am cunoscut şi de cînd îl am pe micul Rawdon. Mi-ar... mi-ar plăcea să mă schimb oarecum. Vezi, vreau... vreau... să fiu...

Nu-şi termină însă fraza, dar cumnată-sa îi putu împlini înţelesul. Şi în seara aceea, după ce se despărţi de ea, şi în timp ce *lady* Jane stătea lîngă

patul băieţelului ei, ea se rugă, plină de smerenie, pentru acest biet suflet păcătos şi rătăcit.

Rawdon se despărţi de *lady* Jane şi se duse numaidecît acasă. Era ora 9 seara. Străbătu străzile şi scuarurile din Bîlciul deşertăciunilor şi ajunse în cele din urmă, gîfîind, în faţa casei sale. Se dădu un pas înapoi şi se ţinu de grilaj, tremurînd, cînd se uită în sus. Ferestrele salonului scînteiau de atîtea lumini. Becky îi spusese că era în pat, bolnavă. Rămase aşa cîtva timp, cu lumina ce se revărsa din casă căzîndu-i pe faţa pală.

Scoase cheia de la poartă şi intră în casă. Auzi rîsete în încăperile de sus. El mai purta încă îmbrăcămintea de bal în care fusese arestat cu o seară înainte. Urcă scările, fără să facă nici un zgomot, şi, cînd ajunse în capul scării, se propti o clipă de rampă. Nimeni altcineva nu se mai simţea prin casă — servitorii fuseseră îndepărtaţi cu toţii. Rawdon auzi dinăuntru rîsete, rîsete şi cîntece. Becky cînta un fragment din cîntecul pe care îl interpretase în seara precedentă, şi o voce răguşită striga : „Bravo ! Bravo !" Era vocea lordului Steyne.

Rawdon deschise uşa şi intră. O măsuţă cu toate cele trebuincioase pentru cină aştepta — vin şi veselă de argint. Steyne era aplecat deasupra canapelei pe care stătea Becky. Femeia aceasta mizerabilă purta o bogată şi strălucitoare toaletă, pe braţe şi pe toate degetele scînteiau mulţime de brăţări şi inele, iar pe pieptul ei, nestematele dăruite de Steyne. Lordul îi ţinea mîna într-a sa, se aplecase tocmai să i-o sărute, cînd Becky sări în sus ca arsă şi scoase un ţipăt înăbuşit, dînd cu ochii de faţa lividă a lui Rawdon. În momentul următor ea încercă să zîmbească — un zîmbet îngrozitor —

ca pentru a-i ura bun venit bărbatului ei ; iar Steyne se ridică și el, scrîșnind din dinți, palid și cu ochii fulgerîndu-i de furie.

Încercă și el să zîmbească și veni spre Rawdon cu mîna întinsă.

— Cum, te-ai și întors ? ! Ce mai faci, Crawley ? rosti el, în timp ce mușchii gurii i se contractaseră, tot încercînd să-i zîmbească nepoftitului.

Dar expresia feței lui Rawdon fu ceea ce o făcu pe Becky să se repeadă înaintea lui.

— Sînt nevinovată, Rawdon, spuse ea, și martor mi-e și bunul Dumnezeu că sînt nevinovată. Se agăță de haina lui, de mîinile lui ; ale ei erau în întregime acoperite de brățări, de inele și de alte podoabe. Sînt nevinovată ! Spune-i că sînt nevinovată ! i se adresă ea lordului Steyne.

El crezu că i se întinsese o cursă și se înfurie atît pe soție, cît și pe soț.

— Dumneata, nevinovată ! Dracu să te ia ! urlă el. Dumneata, nevinovată ! Cînd fiecare bijuterie pe care o porți e plătită de mine ? ! Ți-am dat mii de lire, pe care individul ăsta le-a cheltuit și pentru care te-a vîndut. Nevinovată, pe dracu ! Ești tot așa de nevinovată ca și mama dumitale, balerina, și ca și soțul dumitale, fanfaronul ! Să nu crezi că mă sperii, cum ai făcut și cu ceilalți. La o parte, domnule, lasă-mă să trec ! și lordul Steyne puse mîna pe pălărie și, cu ochii vîlvătaie, privindu-și inamicul drept în față, fioros, înaintă spre el fără a se îndoi o singură clipă că celălalt nu-i va face loc.

Dar Rawdon Crawley îl apucă, dintr-o săritură, de guler, pînă ce Steyne, aproape strangulat, se răsuci și se zgîrci sub brațul lui.

— Minți, cîine ! strigă Rawdon. Minți, lașule și ticălosule ! și îl lovi pe nobilul *pair* de cîteva ori

cu dosul palmei peste obraz și îl azvîrli sîngerînd la pămînt.

Totul se petrecu mai înainte ca Rebecca să se poată interpune între cei doi bărbați. Ea rămase locului tremurînd în fața lui Rawdon. Își admira bărbatul, aspru, semeț și victorios.

— Hai ! spuse colonelul.

Rebecca veni numaidecît spre el.

— Scoate astea de pe tine !

Ea începu, înfricoșată, să-și scoată giuvaericalele de pe brațe și inelele de pe degetele-i tremurătoare și le adună toate grămadă, uitîndu-se temătoare spre Rawdon.

— Aruncă-le ! îi porunci, și ea le lăsă să cadă pe podea.

El îi smulse podoaba de nestemate de pe piept și o aruncă lordului Steyne. Pietrele intrară adînc în fruntea lui cheală. Steyne a purtat cicatricea pînă în ziua morții sale.

— Vino sus ! spuse Rawdon nevestei sale.

— Nu mă ucide, Rawdon ! strigă ea.

El începu să rîdă furios.

— Vreau să știu dacă omul acesta minte în legătură cu banii, așa cum minte și în legătură cu mine. E adevărat că ți-a dat bani ?

— Nu, zise Rebecca. Adică...

— Dă-mi cheile tale ! răspunse Rawdon, și ieșiră împreună.

Rebecca îi dădu toate cheile, în afară de una singură ; și nădăjduia că el nu va băga de seamă lipsa. Era cheia de la micuța casetă care i-o dăruise odinioară Amelia și pe care-o păstra într-un loc ascuns. Dar Rawdon deschise cu febrilitate cutiile și dulapurile, aruncînd afară toate lucrurile dinăuntru, și, în cele din urmă, dădu și peste casetă. Femeia fu silită s-o descuie. Înăuntru

erau fel de fel de hîrtii, scrisori de dragoste și multe alte lucruri vechi... tot felul de flecuștețe și de amintiri femeiești. Și mai conținea și un portofel plin cu bancnote. Unele datau de zece ani, într-adevăr, dar una era nou-nouță — biletul de o mie de lire pe care i-l dăduse lordul Steyne.

— El ți-a dat asta ? întrebă Rawdon.

— Da, răspunse Rebecca.

— Am să i-o trimit chiar azi, zise Rawdon (căci soarele răsărise și multe ceasuri trecuseră de cînd făcea percheziția), apoi am s-o plătesc și pe Briggs, care a fost întotdeauna bună cu băiatul, ca și o parte din datorii. Ai să-mi comunici unde să-ți trimit restul. Puteai da o sută de lire, Becky, din toată suma asta... eu, ce-am avut, am împărți întotdeauna cu tine !

— Sînt nevinovată, zise Becky.

Dar el o părăsi fără să mai adauge nici un singur cuvînt.

La ce se gîndi Rebecca după ce Rawdon o părăsi ? În timp ce lumina soarelui năvălea în cameră, ea rămase acolo ceasuri întregi după plecarea lui, stînd singură pe marginea patului. Sertarele erau deschise toate, și conținutul lor, împrăștiat de jur împrejur — rochii și pene, eșarfe și bijuterii, o grămadă de deșertăciuni aruncate claie peste grămadă, ca după un naufragiu. Părul îi cădea pe umeri ; rochia îi era ruptă în locul de unde îi smulsese Rawdon nestematele. În curînd îl auzi coborînd și auzi ușa trîntindu-se și închizîndu-se în urma lui. Știa că nu se va mai întoarce. Plecase pentru totdeauna. Avea să se sinucidă ? gîndi. Poate, dar nu înainte de a se bate în duel cu lordul Steyne. Apoi medită asupra vieții pe care o dusese în trecut și asupra tuturor întîmplărilor

triste. Ah, cît de întunecată părea, cît de nenorocită, de pustie și de stearpă ! Să ia otravă și să termine odată... să pună capăt tuturor speranțelor, planurilor, îndatoririlor și succeselor ? Camerista ei franțuzoaică o găsi în poziția asta, stînd în mijlocul rămășițelor unei vieți mizerabile, cu pumnii strînși, dar fără o lacrimă în ochi. Femeia era complicea ei, în solda lui Steyne.

— *Mon Dieu, madame*[1], ce s-a întîmplat ? întrebă.

Ce se întîmplase ? Era vinovată sau nu ? Ea susținea că nu ; dar cine putea desluși ce era și ce nu era adevărat din tot ceea ce îi venea Rebeccăi pe buze ? Și cine putea ști dacă sufletul acesta corupt era, în cazul de față, inocent ? Toate minciunile, toate planurile, tot egoismul și vicleniile ei, toată inteligența și geniul ei o aduseseră la faliment. Femeia trase perdelele și, cu oarecare stăruință, arătînd și bunăvoință, își convinse stăpîna să se întindă pe pat. Apoi se duse în salon și adună toate bijuteriile care zăceau pe dușumea, așa cum le lăsase Rebecca să cadă, la porunca bărbatului ei ; cît despre lordul Steyne, acesta o luase din loc.

CAPITOLUL LIV

DUMINICĂ, DUPĂ BĂTĂLIE

În casa lui *sir* Pitt Crawley, din Gaunt Street, începea tocmai forfota de dimineață cînd Rawdon, în haine de seară, pe care le purta de două zile

[1] Dumnezeule, doamnă (fr.).

încheiate, trecu pe lîngă înfricoșata femeie care spăla scările și intră în biroul fratelui său. *Lady* Jane se sculase și, în rochie de dimineață, se și dusese sus în camera copiilor, supraveghindu-le toaleta și ascultînd rugăciunile de dimineață, pe care micuțele făpturi le rosteau în genunchi, în fața ei. Săvîrșeau în fiecare dimineață această îndatorire în camera lor, mai înainte de a avea loc ceremonialul public pe care îl prezida *sir* Pitt și la care trebuia să ia parte tot personalul de serviciu al casei. Rawdon se așeză în camera de lucru, chiar în fața mesei baronetului, plină de cărți tratînd despre politica Angliei, de scrisori așezate toate în ordine, de teancuri de recipise etichetate cu grijă, de broșuri rînduite simetric, de caiete de socoteli, cutii cu fișe, mape, *Biblia, Quarterly Review*[1] și *Anuarul curții*, stînd aliniate, toate, ca la paradă și așteptînd inspecția comandantului.

O carte de predici ce se rostesc în familie — una dintr-acelea din care *sir* Pitt avea obiceiul să le citească alor săi în diminețile de duminică — stătea gata pregătită pe biroul său, așteptînd alegerea judicioasă a baronetului. Alături de cartea de predici se găsea ziarul *Observer*, jilav încă și cu grijă împăturit, pentru uzul personal al lui *sir* Pitt. Doar valetul său dacă mai folosea prilejul de a frunzări ziarul înainte de a-l așeza pe masa stăpînului. Pînă să ajungă să ia cunoștință de veștile din dimineața aceea, el citise în jurnal o entuziastă dare de seamă asupra „Recepției de la Gaunt House", cu numele tuturor înaltelor personaje invitate de marchizul de Steyne pentru a fi prezentate alteței-sale regale. Și după ce făcuse comentariile de rigoare

[1] Revistă engleză conservatoare de la începutul secolului al XIX-lea.

asupra acestei petreceri în fața menajerei și a nepoatei ei, în timp ce-și luau ceaiul de dimineață și pîinea prăjită cu unt în camera doamnei respective, întrebîndu-se cum de o poate scoate la capăt perechea Rawdon Crawley, valetul împăturise ziarul din nou, așa că înainte de sosirea stăpînului casei arăta iarăși proaspăt și neatins.

Așteptînd să-i vină fratele, bietul Rawdon luă ziarul și încercă să-l citească. Dar literele îi jucau în fața ochilor și nu pricepu nimic din ceea ce citea. Știrile și decretele guvernamentale (pe care *sir* Pitt, în calitatea lui de om politic, era obligat să le parcurgă, altminteri n-ar fi permis niciodată să-i intre în casă vreun jurnal de duminică), criticile teatrale, meciul de box dintre Barking Butcher și Tutbury Pet, cu un premiu de o sută de lire pentru cîștigător, cronica despre recepția de la Gaunt House, care conținea o dare de seamă plină de complimente, deși foarte respectuoasă, în legătură cu faimoasele șarade, a căror eroină fusese doamna Becky, toate astea treceau ca învăluite în ceață pe dinaintea ochilor lui Rawdon pe cînd stătea și aștepta să vină șeful familiei.

Punctual, în clipa în care ceasul de marmură neagră de pe birou bătu ora 9 cu un sunet pătrunzător, își făcu și *sir* Pitt apariția, proaspăt, bărbierit cu grijă, cu o față albă ca de ceară și gulerul scrobit, cu părul său rar bine pieptănat și pomădat, pilindu-și unghiile, în timp ce cobora majestuos scările, într-un halat cenușiu de flanelă și cravată scrobită, prototipul adevăratului *gentleman* englez, într-un cuvînt, model de curățenie și de bună-cuviință. Tresări cînd îl văzu pe bietul Rawdon în biroul său, cu hainele mototolite, cu ochii injectați și nebărbierit. Îi trecu prin minte

că fratele nu-i era treaz și că toată noaptea chefuise cine știe pe unde.

— Pentru Dumnezeu, Rawdon, zise el, galben la față, ce te-aduce aici la ora asta matinală ! De ce nu ești acasă ?

— Acasă ! răspunse Rawdon cu un hohot sălbatic. Nu te speria, Pitt, nu sînt beat. Închide ușa ; vreau să-ți vorbesc !

Pitt închise ușa și se îndreptă spre birou, apoi luă loc în celălalt fotoliu — așezat acolo pentru primirea administratorului, agentului sau a vizitatorului care venea să trateze confidențial felurite afaceri cu baronetul — și începu să-și pilească unghiile cu și mai mare zel ca înainte.

— Pitt, s-a terminat cu mine ! rosti colonelul după un răstimp de tăcere. S-a terminat totul.

— Ți-am spus totdeauna că ai să ajungi aici ! exclamă baronetul posac, bătînd darabana cu unghiile lui îngrijit pilite. Te-am prevenit de o mie de ori pînă acuma. Nu te mai pot ajuta cu nimic. Fiecare șiling pe care-l am e foarte bine socotit. Chiar și suta de lire pe care ți-a adus-o Jane aseară i-o făgăduisem pentru mîine dimineață avocatului meu, și lipsa ei are să mă pună în mare încurcătură. Nu vreau să spun prin asta că n-am să te mai ajut niciodată. Dar ca să-ți plătesc toți creditorii, asta ar echivala cu plata datoriei naționale. Și ar fi o nebunie, curată nebunie, să te gîndești la așa ceva. Trebuie să faci și tu un compromis. E un lucru cît se poate de neplăcut pentru familie ; dar toată lumea face la fel. De pildă, George Kitely, fiul lordului Ragland, a fost tradus săptămîna trecută în fața curții și a scăpat, cum se zice, basma curată. Am impresia că lordul Ragland n-are să plătească nici un șiling pentru el și...

— Nu-i vorba de bani ! izbucni Rawdon. N-am venit la tine pentru afacerile mele personale. N-are importanță ce are să mi se întîmple mie...

— Atunci, despre ce e vorba ? întrebă Pitt, oarecum liniștit.

— E vorba despre băiat, spuse Rawdon cu glasul răgușit. Vreau să-mi făgăduiești că ai să ai grijă de el după ce nu voi mai fi. Buna și draga ta nevastă s-a purtat întotdeauna bine cu el ; și el o iubește mult mai mult pe ea decît pe... fire-ar afurisită să fie ! Ascultă, Pitt. Tu știi prea bine că eu trebuia să moștenesc banii domnișoarei Crawley. N-am primit educația care i se cuvine unui frate mai mic, ci am fost întotdeauna încurajat spre lene și extravaganță. Dacă lucrurile s-ar fi întîmplat altfel, aș fi fost cu totul alt om. La regiment mi-am făcut pe deplin datoria. Și știi în ce fel am pierdut moștenirea și-l cunoști și pe cel care a pus mîna pe ea.

— După sacrificiile pe care le-am făcut pentru tine și după felul în care m-am purtat cu tine, cred că asemenea imputări nu-și mai au locul, răspunse *sir* Pitt. Căsătoria cu Rebecca a fost propria ta ispravă, nu a mea !

— S-a terminat și cu asta acuma, zise Rawdon. S-a terminat și cu asta ! Cuvintele ieșeau din el ca și cum i le-ar fi smuls cineva, și geamătul care le întretăie îl sperie aproape pe fratele lui.

— Dumnezeule ! A murit ? întrebă *sir* Pitt cu sinceră neliniște și milă în glas.

— Aș fi preferat să fiu mort *eu*, răspunse Rawdon. Dacă n-ar fi fost micul Rawdon, mi-aș fi tăiat azi dimineață beregata, la fel ca și pe-a blestematului și ticălosului aceluia !

Sir Pitt ghici numaidecît adevărul și bănui că lordul Steyne era persoana pe care ar fi dorit

Rawdon s-o strîngă de gît. Colonelul povesti pe scurt fratelui său mai mare, cu o voce întretăiată, toată întîmplarea :

— A fost un complot în toată legea între ea şi pungaşul acela, spuse el. Portăreii au fost anume puşi pe urma mea ; am fost înhăţat pe cînd ieşeam din casa lui ; iar cînd i-am scris să-mi trimită bani, mi-a răspuns că-i bolnavă în pat ; şi m-a amînat pentru a doua zi. Şi cînd am ajuns acasă, am găsit-o acoperită de diamante şi stînd singură cu ticălosul acela !

Apoi el continuă, agitat la culme, să-i descrie conflictul lui personal cu lordul Steyne. Dintr-o afacere de felul acesta, fireşte, spunea el, nu există decît o singură ieşire, şi după convorbirea asta cu fratele său, el se ducea să facă pregătirile necesare pentru întîlnirea care trebuia să aibă loc.

— Şi dacă, din nenorocire, s-ar termina cu mine, continuă foarte tulburat Rawdon, cum băiatul n-are nici mamă, trebuie să ţi-l încredinţez ţie şi nevestei tale, Pitt... numai asta mă mai poate mîngîia, dacă-mi făgăduieşti să te porţi bine cu el.

Fratele mai mare era foarte mişcat şi-i strînse mîna lui Rawdon cu o căldură pe care numai rareori i-o arătase. Colonelul îşi trecu mîna peste pleoapele-i umede.

— Mulţumesc, frate, rosti el, ştiu că pot avea încredere în cuvîntul tău !

— N-ai nici o grijă, pe cuvîntul meu de onoare ! răspunse baronetul.

Şi în felul acesta, mai mult tăcut, fu încheiată socoteala dintre cei doi fraţi.

Apoi Rawdon scoase din buzunar micul portofel pe care-l descoperise în caseta Rebeccăi şi scoase din el teancul de bancnote pe care-l conţinea.

— Sînt aici şase sute de lire, zise el. Habar n-aveai că sînt aşa de bogat ! Să-i dai, te rog, domnişoarei Briggs banii pe care i-i datorăm... ea a fost bună cu băiatul şi mi-a fost întotdeauna ruşine că i-am luat bietei bătrîne banii. Şi mai e aici un rest — eu mi-am păstrat doar cîteva lire — cu care o să trebuiască să se descurce Becky.

În timp ce vorbea, apucă şi celelalte bancnote ca să i le înmîneze fratelui său, dar mîinile îi tremurau şi era atît de agitat, încît portofelul îi căzu din mîini ; în clipa aceea ieşi din el şi bancnota de o mie de lire, care fusese cel din urmă cîştig al nefericitei Becky.

Pitt făcu un pas şi o ridică, uluit de atîta bogăţie.

— Nu asta, zise Rawdon. Sper să vîr un glonte în omul căruia îi aparţin banii ăştia. Şi gîndi, în sinea lui, că ar fi o straşnică răzbunare să înfăşoare glontele în bancnotă şi să-l străpungă cu el pe Steyne.

După această convorbire, fraţii îşi mai strînseră o dată mîinile şi se despărţiră : *lady* Jane aflase de sosirea colonelului şi îşi aştepta soţul în sufrageria de alături, cu instinctul acela femeiesc care presimte nenorocirea. Uşa sufrageriei se întîmpla să fie deschisă, iar doamna ieşi bineînţeles de acolo cînd cei doi fraţi părăsiră biroul. Îi întinse mîna lui Rawdon, spunîndu-i că era încîntată că venise să ia cu ei micul dejun, deşi putea să-şi dea seama foarte bine, după expresia rătăcită a figurii lui, după faptul că era nebărbierit şi după privirile întunecate ale soţului ei, că între cei doi fraţi nu fusese nici o singură clipă vorba de micul dejun. Rawdon bîigui cîteva cuvinte de scuză, pomenind despre o oarecare întîlnire, strîngînd cu putere sfioasa şi micuţa mînă pe care i-o întinsese cum-

nata lui. Ochii ei rugători nu putură citi pe faţa lui decît catastrofa; dar el plecă fără să adauge nici un cuvînt. Nici *sir* Pitt nu-i dădu vreo explicaţie. Copiii veniră să-i spună bună dimineaţa, şi el îi sărută cu răceala lui de toate zilele. Mama îşi ţinu copiii lîngă ea, cu cîte-o mînă de-a lor în mîinile ei, în timp ce îngenunchează pentru rugăciunile pe care *sir* Pitt le citea pentru ei şi pentru servitorii în livrelele sau hainele lor de duminică, aşezaţi la rînd, pe scaune, de cealaltă parte a ceainicului care începuse să şuiere. Ca urmare a evenimentelor care interveniseră între timp, micul dejun fu servit tîrziu în ziua aceea, aşa încît clopotele bisericii începuseră să tragă pe cînd ei erau încă la masă; iar *lady* Jane se simţea prea prost, zicea ea, ca să se mai poată duce la biserică, deşi gîndurile ei rătăceau cu totul pe alte meleaguri în timpul rugăciunilor familiale.

În această vreme, Rawdon Crawley alerga pe Great Gaunt Street şi, izbind cu putere în uriaşul cap de bronz — care reprezenta o meduză — de la poarta palatului Gaunt, îl sili să iasă afară pe stacojiul silen în jachetă roşie şi cu fireturi, care îndeplinea funcţia de portar al reşedinţei respective. Omul se sperie văzînd înfăţişarea răvăşită a colonelului şi i se puse în cale, ca şi cum i-ar fi fost teamă să nu intre cu forţa. Dar colonelul scoase doar o carte de vizită, recomandîndu-i în mod stăruitor să i-o înmîneze lordului Steyne personal şi să-i atragă atenţia asupra adresei de pe ea, spunîndu-i că colonelul Crawley va putea fi găsit toată ziua, după ora 1, la „Regent Club" din St. James's Street, iar nu acasă. Omul cu faţa grasă şi roşie se uită plin de mirare după el cum se îndepărta cu paşi mari; aşa cum făcură de altfel şi ceilalţi oameni îmbrăcaţi în hainele lor de duminică, care ieşiseră la ora aceea pe stradă, băieţii de la azil, cu faţa strălucitoare, zarzavagiul care se întindea nepăsător în faţa uşii sale şi cîrciumarul care-şi lăsa întotdeauna obloanele în timpul slujbei religioase. În staţia de birji, în timp ce Rawdon se suia într-o trăsură, spunîndu-i birjarului să-l ducă la cazărmile din Knightsbridge, lumea începu să facă fel de fel de glume pe socoteala înfăţişării sale.

Toate clopotele Londrei băteau, care mai de care, cînd Rawdon ajunse la destinaţie. Dacă ar fi fost mai puţin preocupat de propriile lui gînduri, ar fi putut-o vedea pe vechea lui cunoştinţă, Amelia, în drumul ei de la Brompton spre Russell Square. Şiruri întregi de şcolari se duceau la biserică; trotuarele, strălucind de curăţenie, ca şi imperialele trăsurilor din suburbie, erau înţesate de lumea care ieşea afară din oraş pentru petrecerea duminicală. Dar colonelul era mult prea preocupat ca să mai bage în seamă şi lucrurile acestea şi, sosind la Knightsbridge, se îndreptă repede spre camera vechiului său prieten şi camarad, căpitanul Macmurdo, care, după cum află Crawley, spre satisfacţia lui, era în cazarmă.

Căpitanul Macmurdo, vechi ofiţer şi veteran de la Waterloo, foarte iubit în regimentul său, unde numai lipsa mijloacelor lui financiare îl împiedica să ocupe cele mai înalte ranguri, îşi petrecea, calm, dimineaţa în pat. Luase parte la un straşnic supeu seara trecută, dat de onorabilul George Cinqbars, căpitan, în casa lui din Brompton Square, mai multor tineri ofiţeri din regiment şi unui anumit număr de doamne din corpul de balet, aşa că bătrînul Mac, care se simţea cît se poate de bine în tovărăşia oamenilor de toate rangurile şi de toate vîrstele, stînd cu plăcere alături de

generali, negustori de cîini, dansatoare de operă, boxeri, într-un cuvînt, alături de tot felul de oameni, se odihnea după osteneala serii și, nefiind de serviciu, stătea în pat.

Pereții camerei lui erau aproape în întregime acoperiți cu tablouri reprezentînd meciuri de box, scene de vînătoare și de balet, dăruite de camarazii care părăsiseră regimentul și se însuraseră, așternîndu-se pe viață tihnită. Și cum avea acuma aproape 50 de ani, din care douăzeci și patru îi petrecuse în corpul respectiv, poseda un muzeu plin de ciudățenii. Se număra printre cei mai buni țintași din Anglia și, cu toate că era un bărbat greoi, se dovedise și unul din cei mai buni călăreți ; adevărul este că el și Crawley fuseseră rivali pe cînd acesta din urmă mai era în armată. Ca să nu ne întindem prea mult la vorbă, domnul Macmurdo stătea lungit în pat, citind în *Bell's Life* tocmai darea de seamă despre meciul dintre Tutbury Pet și Barking Butcher, care a fost menționat cu puțin mai înainte ; era un venerabil ostaș zburlit, cu un cap mic, cărunt și ras, cu o bonetă de noapte de mătase, cu fața și cu nasul roșu și cu o uriașă mustață cănită.

Cînd Rawdon îi aduse căpitanului la cunoștință că are nevoie de un prieten, acesta din urmă își dădu numaidecît seama ce fel de îndatorire prietenească era chemat să ducă la îndeplinire, și într-adevăr el descurcase pînă atunci zeci de asemenea afaceri de ale cunoștințelor sale cu cea mai mare prudență și iscusință. Alteța-sa regală, fostul și regretatul comandant al regimentului, avea cea mai mare considerație pentru Macmurdo din pricina asta ; el era refugiul obișnuit al *gentlemen*-ilor ajunși la strîmtoare.

— Și din ce ți se trage, Crawley băiete ? întrebă bătrînul ostaș. Nu cumva tot vreo afacere cu jocul de cărți, hai, ca aceea cînd l-am împușcat pe căpitanul Marker ?

— E vorba despre... despre soția mea, răspunse Crawley, plecîndu-și ochii și făcîndu-se foarte roșu la față.

Celălalt începu să fluiere a pagubă.

— Întotdeauna am spus că are să te lase, începu el.

Și, într-adevăr, atît la regiment, cît și la cluburi, se puseseră nenumărate rămășaguri privind soarta probabilă a colonelului Crawley, atît de mult era prețuit caracterul soției sale de camarazii lui și de alții ; dar văzînd privirea fioroasă cu care răspunse Rawdon cînd își dădu și el cu părerea despre lucrul acesta, Macmurdo nu găsi de cuviință să mai stăruie.

— Nu există nici o altă cale de-a ieși din încurcătură, dragul meu ? continuă căpitanul, pe un ton grav. E vorba numai de o bănuială, știi, sau... sau ce este, la urma urmei ? Niscaiva scrisori ? Nu poți cocoloși povestea ? E mult mai bine să nu faci tărăboi în jurul unui asemenea lucru dacă poți proceda altminteri !

„Cînd te gîndești că abia acum a aflat despre asta !“ gîndi căpitanul, amintindu-și o sumedenie de discuții iscate la masa de la popotă, în care reputația doamnei Crawley fusese făcută harceaparcea.

— Nu există decît o singură ieșire din asta, replică Rawdon, și o ieșire doar pentru unul din noi, Mac, înțelegi tu ? Am fost pur și simplu măturat din calea lor ; arestat ; i-am găsit singuri, împreună. I-am aruncat bărbatului în față că e un min-

cinos și un laș, l-am trîntit la pămînt și l-am plesnit.

— Așa și merita, rosti Macmurdo. Cine-i individul ?

Rawdon răspunse că e lordul Steyne.

— Drace ! Un marchiz ! Se zicea că el, adică... se zicea că tu...

— Ce dracu vrei să spui cu asta ? urlă Rawdon. Vrei să spui că ai auzit vreodată pe cineva că pune la îndoială cinstea nevestei mele și că nu mi-ai atras atenția, Mac ?

— Lumea cîrtește toată vremea, dragul meu, răspunse celălalt. La ce ți-ar fi folosit dacă-ți spuneam ce trăncănesc despre nevasta ta cîțiva zănatici ?

— Nu te-ai purtat ca un prieten adevărat, Mac ! răspunse Rawdon, copleșit cu totul ; și acoperindu-și fața cu miinile, se lăsă pradă emoției care pusese stăpînire pe el, ceea ce făcu pe asprul, încercatul și bătrînul soldat din fața lui să fie mișcat pînă în adîncul sufletului.

— Curaj, dragul meu, zise. Marchiz sau nemarchiz, îi vom trimite un glonte exact unde trebuie, fir-ar afurisit să fie ! Cît despre femei, toate-s o apă și-un pămînt !

— Tu nu știi cît de îndrăgostit am fost eu de ea, spuse Rawdon cu glasul sugrumat de durere. Dracu să mă ia, o urmam peste tot ca un valet. Tot ce am avut, ei i-am dat. Și dacă am ajuns astăzi un cerșetor, e din pricină că am vrut să mă însor cu ea. Pe cinstea mea, domnule, mi-am amanetat pînă și ceasul pentru a-i satisface toate capriciile. Și ea... ea își punea în vremea asta bani deoparte și n-a vrut să-mi dea nici o sută de lire măcar ca să ies din închisoare !

Și atunci, înspăimîntător la chip și fără șir în vorbire, pradă unei tulburări pe care sfătuitorul său nu i-o cunoscuse niciodată pînă atunci, îi dezvălui și lui Macmurdo toată povestea. Povățuitorul său se agăță de anumite amănunte răzlețe, căutînd să-l îmbuneze.

— La urma urmei, poate că e nevinovată, își dădu el părerea. Doar așa spunea și ea. Steyne fusese de o sută de ori singur cu ea în casă și înainte de asta.

— Poate să fie și așa... răspunse Rawdon cu tristețe. Dar faptul acesta nu pledează de loc pentru nevinovăția lor. Și el îi arătă căpitanului bancnota de o mie de lire pe care o găsise în portofelul Rebeccăi. Iată ce i-a dat, Mac ; și ea o păstra ascunsă ca să n-o găsesc eu ; și avînd toți banii ăștia în casă, a refuzat să-mi dea o mînă de ajutor cînd eram închis.

Căpitanul trebui să recunoască și el că tăinuirea banilor fusese un lucru tare urît.

În vreme ce ei stăteau de vorbă, Rawdon trimise ordonanța căpitanului Macmurdo în Curzon Street, cu ordin către servitorul lui de-acasă să-i pregătească o valiză cu îmbrăcămintea de care colonelul avea mare nevoie. Și în timp ce ordonanța căpitanului lipsea, Rawdon și martorul său compuseră, cu nespus de mare trudă și cu ajutorul *Dicționarului Johnson*, o scrisoare pe care căpitanul trebuia s-o trimită lordului Steyne. Căpitanul Macmurdo avea onoarea să se pună la dispoziția marchizului de Steyne, din partea colonelului Crawley, și îl ruga să ia cunoștință că el era cel pe care îl însărcinase colonelul să pregătească totul pentru întîlnirea care, nu avea nici cea mai mică îndoială, era în intenția înălțimii-sale să o ceară și pe care întîmplările din dimineața aceea o

făcuseră de neînlăturat. Căpitanul Macmurdo îl ruga pe lordul Steyne, în felul cel mai curtenitor cu putinţă, să-i indice un prieten cu care să poată intra în legătură, dorind ca acea întîlnire să aibă loc cît mai curînd posibil.

Într-un post-scriptum, căpitanul adăugă că avea în posesiunea lui o bancnotă de mare valoare, bancnotă despre care colonelul Crawley avea motive să presupună că aparţinea marchizului de Steyne. Şi el dorea, în numele colonelului, să înmîneze numita bancnotă proprietarului ei.

În răstimpul în care fu compusă această scrisoare, servitorul căpitanului se întoarse din misiunea pe care o avusese de îndeplinit la locuinţa colonelului Crawley din Curzon Street, fără lucrurile după care fusese trimis, cu o figură plină de nedumerire şi cît se poate de bizară.

— N-au vrut să mi le dea, zise omul. E o harababură nemaipomenită în toată casa ; şi toate lucrurile, claie peste grămadă ! A intrat proprietarul şi a pus stăpînire pe toate celea. Servitorii chefuiesc în salon. Şi spunea că dumneavoastră aţi luat argintăria, domnule colonel ! adăugă omul după o scurtă pauză. Unul din servitori a şi plecat. Iar Simpson, un om foarte gălăgios şi beat mort, zicea că nimic n-are să iasă din casă pînă n-are să-i fie plătită leafa.

Relatarea acestei mici revoluţii din Mayfair îi umplu de uimire, adăugînd o mică notă de veselie unei convorbiri altminteri atît de jalnice. Cei doi ofiţeri rîseră pe socoteala naufragiului lui Rawdon.

— Îmi pare tare bine că băieţelul nu-i acasă, zise Rawdon, rozîndu-şi unghiile. Ţi-l aminteşti, Mac, nu-i aşa, de la manej ? Cu cîtă siguranţă se ţinea puştiul în şa ! Îţi aminteşti, nu ?

— Sigur că-mi amintesc, dragul meu, răspunse binevoitorul căpitan.

Micul Rawdon se afla la acea oră, împreună cu alţi cincizeci de băieţi în şorţuri de uniformă, în capela de la „Whitefriars School" ; şi se gîndea nu la predică, ci la faptul că sîmbăta viitoare avea să se ducă acasă şi că, desigur, tatăl lui avea să-i dea ceva bani şi poate că-l va lua şi la teatru.

— E un flăcău în toată legea băiatul ăsta ! continuă tatăl, gîndindu-se mereu la fiul lui. Ascultă, Mac, dacă mi se întîmplă ceva, dacă mă curăţ... te-aş ruga să... să te duci să-l vezi ; şi să-i spui că mi-a fost tare drag, ştii tu ce. Şi... dragul meu, dă-i butonii ăştia de aur ; e tot ce am... Îşi acoperi faţa cu mîinile lui negricioase, pe care lacrimile, rostogolindu-se, lăsau dîre albe.

Domnul Macmurdo găsi de asemenea prilejul să-şi scoată de pe cap boneta de noapte de mătase şi să-şi şteargă cu ea ochii.

— Du-te jos şi comandă dejunul ! porunci el ordonanţei, cu o voce puternică şi voioasă. Ce-ţi doreşte inima, Crawley ? Nişte rinichi la grătar şi o scrumbie, să zicem. Şi, Clay, scoate nişte haine pentru domnul colonel ; noi am avut întotdeauna cam aceeaşi talie, Rawdon, băiete, şi nimeni nu călărea aşa de bine ca noi cînd am intrat în armată !

După care, lăsîndu-l pe colonel să se îmbrace, Macmurdo se întoarse cu faţa spre perete şi-şi reluă lectura din *Bell's Life*, pînă ce prietenul său îşi termină toaleta, ca să poată şi el să şi-o înceapă pe-a sa.

Toaletă pe care, avînd în vedere că urma să întîlnească un lord, căpitanul Macmurdo o făcu plin de grijă. Îşi căni mustăţile, dîndu-le un luciu de mare gală, îşi puse o cravată scrobită şi o fru-

moasă vestă de culoare galben-deschis ; așa că toți tinerii ofițeri din sala de mese a popotei, unde Crawley își urmă prietenul, îl felicitară pe Mac cînd acesta își făcu apariția la dejun, întrebîndu-l dacă nu cumva se însoară în duminica aceea.

CAPITOLUL LV

ÎN CARE SUBIECTUL CONTINUĂ

Becky nu-și reveni din starea de uluială și nedumerire în care evenimentele din noaptea precedentă aruncaseră spiritul ei cutezător pînă ce clopotele capelei din Curzon Street nu începură să bată pentru slujba de după-amiază, cînd, sculîndu-se din pat, începu să tragă cordonul clopoțelului pentru a-și chema camerista franțuzoaică, care o părăsise cu cîteva ceasuri mai înainte.

Doamna Rawdon Crawley sună în zadar de cîteva ori și, cu toate că, la cea din urmă încercare, ea trase cu atîta vehemență încît rupse șnurul, camerista nu-și făcu apariția, nu, cu toate că stăpîna ei, scoasă din fire și ținînd încă șnurul clopoțelului în mînă, ieși în capul scării, cu părul căzut pe umeri, și-și strigă de cîteva ori slujnica.

Adevărul este că aceasta părăsise casa de mai multe ceasuri, cu învoirea aceea căreia la noi i se spune a o șterge franțuzește. După ce adunase bijuteriile din salon, *mademoiselle* se urcase în camera ei, își strînsese și-și legase toate cutiile

de-acolo, apoi ieșise și-și adusese singură o birjă, își coborîse bagajele cu mîna ei și, fără să mai ceară ajutorul vreunuia din ceilalți servitori, care probabil ar fi refuzat-o pentru că o urau din toată inima, și fără să-și ia rămas bun de la vreunul, părăsise locuința din Curzon Street.

Partida, după părerea ei, se terminase în această mică întreprindere de familie. Fifine o ștersese cu o birjă, așa cum am văzut procedînd nenumărate persoane sus-puse din nația ei în împrejurări asemănătoare ; dar mai prevăzătoare sau mai norocoasă decît aceștia, ea își pusese la adăpost nu numai propriul avut, dar și o parte dintr-al stăpînei sale (dacă, pe drept cuvînt, se putea spune că această doamnă poseda ceva), și luă nu numai bijuteriile despre care a fost vorba mai sus și nişte minunate rochii pe care de mult își pusese ochii, ci și patru sfeșnice „Louis Quatorze“ bogat aurite, șase albume cu încuietori de aur, amintiri și ediții de lux, o tabacheră de aur smălțuită care aparținuse odinioară doamnei du Barry[1], o micuță și nespus de drăguță călimară, împreună cu o mapă cu sugătoare, împodobită cu sidef, de care se folosea Becky cînd compunea fermecătoarele ei bilețele trandafirii, care pieriră toate din locuința din Curzon Street, împreună cu *mademoiselle* Fifine, ca și întreg serviciul de argint care fusese întrebuințat pentru micul festin întrerupt de Rawdon. *Mademoiselle* lăsă argintăria, ca fiind probabil prea greu de dus, motiv pentru care, fără îndoială, nu luă nici cleștele de foc, oglinzile de deasupra căminului și pianul din lemn de trandafir.

[1] *Jeanne Bécu, contesă du Barry* (1743—1793), favorita regelui Ludovic al XV-lea al Franței ; a fost executată de un tribunal revoluționar în timpul revoluției burgheze din Franța.

Mai tîrziu, o doamnă care semăna foarte mult cu ea deschise un magazin de mode în Rue de Helder la Paris, bucurîndu-se de mare renume, ca şi de ocrotirea lordului Steyne. Persoana respectivă vorbea totdeauna despre Anglia ca despre ţara cea mai perfidă din lume şi povestea tinerelor sale ucenice că fusese *affreusement volée*[1] de către băştinaşii acelei insule. Fără îndoială că numai mila faţă de nenorocirile ei îl înduplecară pe marchizul de Steyne să se arate atît de binevoitor cu *madame* de Saint-Amaranthe. Fie dat să propăşească şi ea în viaţă după cum merită! Căci nu va mai apărea în cartierul acesta al nostru din Bîlciul deşertăciunilor.

Auzind hărmălaie şi mişcare la etajul de jos şi indignată de neruşinarea servitorilor care nu răspundeau la chemările ei, doamna Crawley îşi aruncă rochia de casă de pe ea şi coborî majestuos în salon, de unde pornea zgomotul.

Se afla acolo bucătăreasa cu faţa înnegrită, aşezată pe frumoasa sofa persană, alături de doamna Raggles, căreia îi administra o porţie de Maraschino. Pajul cu nasturii cît căpăţîna de zahăr, care ducea biletele Rebeccăi şi se căţăra cu atîta vioiciune şi zel în spatele trăsuricii ei, era acuma peste măsură de ocupat să-şi vîre degetele într-o prăjitură cu cremă; valetul stătea de vorbă cu Raggles, care arăta cît se poate de nedumerit şi de îndurerat, şi, totuşi, deşi uşa era deschisă, iar Becky strigase de cel puţin şase ori de la depărtare de cîţiva paşi numai, nici unul din servitorii ei nu-i ascultară chemarea.

[1] Furată îngrozitor (fr.).

— Încă o picătură, doamnă Raggles, spunea bucătăreasa tocmai cînd intră Becky cu rochia ei albă de dimineaţă fluturîndu-i în jurul trupului.

— Simpson! Trotter! strigă în culmea furiei stăpîna casei. Cum îndrăzniţi să staţi aici cînd auziţi că vă strig? Cum îndrăzniţi să staţi jos în prezenţa mea? Unde mi-e camerista?

Pajul îşi scoase degetele din gură, cuprins, pentru o clipă, de teamă grozavă, dar bucătăreasa dădu pe gît un păhărel de Maraschino, băutură din care doamna Raggles se împărtăşise din plin, uitîndu-se la Becky peste marginea aurită a păhărelului în timp ce-i sorbea conţinutul. Lichiorul părea a-i insufla mare curaj neruşinatei răzvrătite.

— Sofaua *dumitale*, asta-i bună! zise doamna bucătăreasă. Eu stau pe sofaua doamnei Raggles. Să nu te mişti cumva de-aici, doamnă Raggles. Eu stau pe sofaua domnului şi a doamnei Raggles, cumpărată de ei, cu bani cinstiţi, şi care i-a costat foarte scump. Şi mă gîndesc că dacă am să stau aici pînă ce o să mi se plătească leafa, am să aştept încă mult şi bine, doamnă Raggles; şi aşa am să şi fac... ha! ha!... şi cu asta ea îşi umplu un alt pahar de lichior, pe care îl bău cu un aer şi mai batjocoritor decît înainte.

— Trotter! Simpsom! Daţi-o afară pe beţiva asta ticăloasă! strigă doamna Crawley.

— Ba de loc! răspunse Trotter, valetul. Dă-o dumneata singură afară. Plăteşte-mi leafa şi dă-mă afară şi pe mine. Şi o s-o luăm iute de tot la picior.

— V-aţi adunat aici cu toţii ca să mă insultaţi? strigă Becky, peste măsură de furioasă. Cînd are să vină acasă colonelul Crawley, am să...

La care cuvinte, servitorii izbucniră într-un puternic hohot de rîs, dar Raggles, care-și mai păstra încă o înfățișare plină de melancolie, nu li se alătură.

— Nu se mai întoarce, continuă Trotter. A trimis după lucruri, dar eu n-am vrut să i le dau cu toate că domnul Raggles ar fi fost gata s-o facă. Și cred că e colonel așa cum sînt și eu. A luat-o din loc; și bănui că și dumneata ai de gînd să-i calci pe urme. Nu sînteți decît niște escroci și unul, și altul! Nu mă duceți pe mine așa, cu una, cu două... Nu se prinde! Plătește-ne lefurile, zic! Plătește-ne lefurile!

Se vedea bine, după îmbujorarea feței și după gîngăveala glasului, că și el recursese la un stimulent alcoolic.

— Domnule Raggles, zise Becky, în culmea disperării, sînt sigură că dumneata nu vei lăsa să fiu insultată de bețivanul ăsta.

— Ține-ți gura, Trotter. Ajunge! spuse Simpson, pajul. El era mișcat de jalnica situație a stăpînei sale și izbuti să potolească protestul plin de insulte al valetului la auzul epitetului de „bețiv".

— Vai, doamnă, spuse Raggles, n-am crezut niciodată c-am s-ajung să văd și ziua asta. Am cunoscut familia Crawley de cînd m-am născut. Am fost treizeci de ani chelar la domnișoara Crawley; și n-aș fi crezut că cineva din familia asta are să mă aducă la sapă de lemn... da, la sapă de lemn... rosti bietul om, cu lacrimi în ochi. Ai de gînd să-mi plătești ceva? Stați în casa asta de patru ani. Toate alimentele eu vi le-am dat; vesela și rufăria, tot eu. Aveți la mine o datorie de două sute de lire pentru lapte și unt, și tot eu v-am dat ouăle pentru omlete și smîntîna pentru cîinele de vînătoare.

— Ei nu-i pasă nici de copil, carne din carnea ei și sînge din sîngele ei! interveni bucătăreasa. De cîte ori n-ar fi murit copilul de foame dacă n-aș fi fost și eu pe-aici!

— Acuma a ajuns un pomanagiu, pe la ușile altora, bucătăreaso! zise Trotter hohotind ca un bețivan, în timp ce cinstitul Raggles continuă, pe un ton plîngăreț, enumerarea necazurilor lui.

Tot ce spunea el era adevărul adevărat. Becky și soțul ei îl ruinaseră. El avea de plătit cîteva polițe cu scadența peste o săptămînă, și nici un ban cu care să le achite. Și toate lucrurile aveau să-i fie scoase la mezat, iar el va fi dat afară din prăvălia și din casa lui, și asta din pricină că se încrezuse în familia Crawley. Lacrimile și tînguirile lui o făcură pe Becky și mai arțăgoasă ca înainte.

— Parcă v-ați unit cu toții împotriva mea, zise ea cu amărăciune. Ce doriți? Nu pot să vă plătesc duminica. Veniți mîine, și am să vă plătesc pînă într-o para. Credeam c-a lichidat colonelul lucrurile astea. Dar le va lichida mîine. Vă declar pe cuvîntul meu de onoare că azi-dimineață a plecat cu o mie cinci sute de lire în portofel. Mie nu mi-a lăsat nici un ban. Adresați-vă lui. Dați-mi o pălărie și un șal, să mă duc să-l caut. A fost o oarecare neînțelegere între noi azi-dimineață. Se pare că sînteți la curent cu toții. Vă promit pe cuvîntul meu că aveți să fiți plătiți. A căpătat un post foarte important. Lăsați-mă să ies ca să-l caut.

Declarația plină de cutezanță a Rebeccăi făcu pe Raggles și celelalte persoane de față să se uite unul la altul uluiți la culme, și cu asta Rebecca îi părăsi. Ea se urcă și se îmbrăcă de astă dată singură, fără ajutorul cameristei franțuzoaice. Intră în camera lui Rawdon și văzu acolo un geamantan

și o valiză gata împachetate pentru mutare și un bilețel scris cu creionul ca ele să fie predate de îndată ce va trimite după ele; se duse apoi în mansarda franțuzoaicei; locul era însă curățat și toate sertarele golite. Ea își aduse aminte de bijuteriile pe care le aruncase pe dușumea și fu sigură că femeia fugise. „Dumnezeule! S-a mai pomenit vreodată o ghinionistă ca mine? își zise. Să fii atît de aproape de țintă și să pierzi totul. E oare prea tîrziu? Nu; mai există încă o posibilitate!“

Se îmbrăcă singură și plecă nesupărată de nimeni de astă dată, dar neînsoțită. Era ora 4. Străbătu străzile în mare grabă (n-avea bani să-și plătească o trăsură) și nu se opri pînă nu ajunse la ușa lui *sir* Pitt Crawley, din Great Gaunt Street. Unde era *lady* Jane Crawley? Era la biserică. Rebeccăi nu-i păru rău de loc. *Sir* Pitt se afla în birou și dăduse ordin să nu intre nimeni, dar cum ea trebuia să-l vadă, se strecură repede pe lîngă santinela în livrea și intră în camera lui *sir* Pitt mai înainte ca uluitul baronet să fi avut timpul să lase ziarul jos.

El se făcu roșu la față și schiță un gest de repulsie, uitîndu-se la ea cu mare spaimă, aproape încremenit de uimire.

— Nu mă privi astfel, spuse ea, căci nu sînt vinovată. Pitt, dragul meu Pitt... tu, care mi-ai fost odinioară prieten. Jur în fața lui Dumnezeu că sînt nevinovată. Cu toate că aparențele sînt împotriva mea. Totul e împotriva mea. Și vai! tocmai în clipa asta! În clipa în care toate speranțele mele erau pe punctul de-a se realiza, tocmai în clipa în care ne așteptau belșugul și fericirea.

— Atunci e adevărat ce văd în ziar? întrebă *sir* Pitt, făcînd aluzie la un pasaj care-l mirase peste măsură de mult.

— E adevărat, lordul Steyne mi-a spus asta încă de vineri seara, în seara balului aceluia nenorocit. De șase luni de zile i s-a făgăduit un post pentru Rawdon. Domnul Martyr, ministrul coloniilor, i-a spus ieri că decretul a și fost semnat. A urmat apoi arestarea aceea nefericită; apoi întîlnirea aceea îngrozitoare. Nu m-am făcut vinovată decît de prea mult devotament pentru cauza lui Rawdon. L-am primit de o sută de ori pînă atunci în casă pe lordul Steyne. Mărturisesc însă că aveam pusă deoparte o sumă de bani de care Rawdon nu știa nimic. Îl cunoști doar cît e de risipitor, așa că puteam eu oare să îndrăznesc să i-o încredințez lui? Și ea continuă pe tonul acesta o istorisire perfect închegată, pe care o turnă în urechile nedumerite ale rubedeniei sale.

Povestire care avea următorul cuprins: Becky recunoștea, cu o sinceritate desăvîrșită, dar cu o profundă căință, că, băgînd de seamă slăbiciunea lordului Steyne pentru ea (cînd pomeni despre asta, Pitt roși) și fiind sigură de virtutea ei, se hotărîse să tragă toate foloasele cu putință din afecțiunea aceasta a înaltului nobil, pentru ea și pentru familia ei.

— Pentru dumneata, Pitt, întrezăream un titlu de *pair*, zise ea (cumnatul roși din nou). Am mai discutat noi despre asta. Înaltele dumitale însușiri și interesul pe care ți-l arăta lordul Steyne făceau din titlul acesta ceva mai mult decît o probabilitate, dacă n-ar fi intervenit nenorocirea asta îngrozitoare care să pună capăt tuturor speranțelor noastre. Deși în primul rînd recunosc că scopul meu era să-l ajut pe dragul meu Rawdon, pe care-l

iubesc, în ciuda tuturor chinurilor la care m-a supus și în ciuda tuturor bănuielilor lui, să-l ridic din sărăcia și ruina care ne amenințau. Îmi dădeam foarte bine seama de slăbiciunea lordului Steyne pentru mine, repetă ea, coborîndu-și privirile, și mărturisesc că făceam tot ce-mi sta în putință să-i intru cît mai mult în voie, așa cum poate face orice femeie cinstită, ca să-mi atrag... stima lui. Abia vineri dimineață a sosit știrea morții guvernatorului din insula Coventry, și lordul Steyne s-a și asigurat numaidecît de numirea iubitului meu bărbat în postul rămas vacant. Aveam de gînd să-i fac o surpriză... trebuia să-și vadă numirea în ziarele de azi-dimineață. Și chiar după ce a intervenit arestarea aceea îngrozitoare (ale cărei cheltuieli lordul Steyne spusese, plin de generozitate, că le va suporta el, așa că eu eram oarecum împiedicată să vin în ajutorul bărbatului meu), înălțimea-sa glumea cu mine, spunînd că scumpul meu Rawdon va simți mare mîngîiere cînd își va citi numirea în ziar, acolo, la casa portăreilor, unde era închis pentru datorii. Și apoi... apoi Rawdon se întoarse acasă. Bănuielile îi fură răscolite, îngrozitoarea scenă dintre lordul Steyne și crudul meu Rawdon avu loc... și, vai, Dumnezeule, ce va mai veni acu pe capul meu ? Pitt, dragul meu Pitt, ai milă de mine și împacă-ne ! și cum termină de vorbit, se aruncă în genunchi și, izbucnind în lacrimi, apucă mîna lui Pitt, pe care începu s-o sărute cu înfocare.

Și chiar în această poziție îi găsi pe baronet și pe cumnata lui *lady* Jane, care, întorcîndu-se de la biserică, alergă numaidecît în biroul soțului ei auzind că-i și doamna Rawdon Crawley acolo.

— Mă mir că femeia asta are îndrăzneala să intre în casa noastră, zise *lady* Jane, tremurînd din toate încheieturile și pălind peste măsură de mult. (Îndată după micul dejun, ea își trimisese camerista după informații, și aceasta intrase în legătură cu Raggles și cu îngrijitoarea casei lui Rawdon Crawley, care îi povestiseră totul, și chiar mai multe decît știau, despre această istorie, și încă despre multe altele.) Cum de are doamna Crawley cutezanța să intre în casa unei-unei-unei familii cinstite ?

Sir Pitt tresări și se trase înapoi, uluit de izbucnirea asta energică a soției sale. Becky stătea încă îngenuncheată și agățată de mîna lui.

— Spune-i că nu cunoaște adevărul. Spune-i că sînt nevinovată, dragă Pitt, se smiorcăi ea.

— Pe cuvîntul meu, draga mea, găsesc că ești nedreaptă cu doamna Crawley, zise *sir* Pitt, la care cuvinte Rebecca se simți cît se poate de înviorată. Într-adevăr, eu socotesc că e...

— Că este ce ? strigă *lady* Jane, cu vocea, de obicei limpede, tremurînd de indignare și cu inima bătîndu-i năvalnic în timp ce vorbea. Că e o femeie perversă... o mamă fără inimă, o soție prefăcută ? Ea nu și-a iubit niciodată copilul, care obișnuia să se refugieze la mine și să-mi povestească despre cruzimea cu care se purta față de el. Femeia aceasta n-a pus niciodată piciorul într-o casă fără să aducă după ea nenorocirea și fără să slăbească și cele mai sfinte sentimente de dragoste cu lingușirea și falsitatea ei pline de perversitate. Ea și-a înșelat bărbatul, așa cum i-a înșelat și pe toți ceilalți ; sufletul ei este negru de deșertăciune, de pofte lumești și de tot felul de alte păcate. Mă cutremur numai la gîndul c-aș putea-o atinge. Și-mi feresc copiii pînă și de vederea ei. Eu...

— *Lady* Jane ! strigă *sir* Pitt, ridicîndu-se. Acesta e într-adevăr un vocabular...

— Ţi-am fost soţie cinstită şi credincioasă, *sir* Pitt, continuă *lady* Jane cu îndrăzneală ; mi-am ţinut jurămîntul făcut în faţa altarului, aşa cum l-am ţinut şi pe cel făcut în faţa lui Dumnezeu, şi am fost supusă şi smerită, aşa cum trebuie să fie o soţie. Dar şi ascultarea îşi are marginile ei şi-ţi aduc la cunoştinţă că nu mai pot răbda ca această... această femeie să stea din nou sub acoperişul meu ! Şi dacă intră ea aici, eu şi copiii mei vom părăsi casa. Nu e demnă să stea alături de nişte creştini adevăraţi. Căci... căci trebuie să alegi între femeia aceasta şi mine ! şi, spunînd acestea, *lady* Jane părăsi încăperea, ameţită de propria ei îndrăzneală, lăsînd-o pe Rebecca şi pe *sir* Pitt nu mai puţin uluiţi.

Cît despre Becky, ea nu se simţea nicidecum jignită ; nu, era mai degrabă încîntată.

— Numai broşa de diamante pe care mi-ai dat-o e de vină, îi spuse ea lui *sir* Pitt, dînd drumul mîinii acestuia din mîna ei ; şi înainte de a-l părăsi (fapt la care puteţi fi siguri că *lady* Jane era cît se poate de atentă de la fereastra camerei sale de toaletă, aflată la etajul de sus), baronetul îi făgădui să se ducă să-şi caute fratele şi să stăruie în a-l îndupleca pentru o împăcare.

Rawdon găsi o parte din tinerii ofiţeri ai regimentului aşezaţi la masă pentru micul dejun şi fu, fără multă caznă, convins să se împărtăşească şi el din bucatele lor — pulpe de pasăre fripte — şi din sifonul cu care încercau să se fortifice aceşti tineri *gentlemen*. După care urmă o conversaţie potrivit evenimentelor zilei şi vîrstei acestora, în legătură cu cel mai apropiat concurs de tragere la ţintă la porumbei, care urma să aibă loc la Battersea, cu pariurile relativ la Ross sau la Osbaldiston, în legătură cu *mademoiselle* Ariane de la Opera Franceză, pe care tocmai o părăsise nu ştiu cine şi care se mîngîia în momentul de faţă cu Panther Carr ; în legătură cu meciul dintre Butcher şi Pet şi cu probabilităţile unui aranjament necinstit între ei. Tînărul Tandyman, un erou de 17 ani, care se silea din răsputeri să-şi facă rost de o pereche de mustăţi, fusese de faţă la lupta respectivă şi se exprimă în modul cel mai ştiinţific despre meci şi despre condiţia fizică a celor doi boxeri. El în persoană îl dusese pe Butcher cu trăsura la locul meciului şi petrecuse toată noaptea trecută în tovărăşia lui. Dacă n-ar fi fost nici un fel de înşelătorie la mijloc, acesta ar fi trebuit să cîştige. Toţi vechii obişnuiţi ai ringului erau amestecaţi în afacerea asta ; aşa că el, Tandyman, n-a vrut să plătească : nu, la naiba, nu avea să plătească pariul pierdut ! Nu trecuse decît un an de cînd tînărul sublocotenent, atît de bine iniţiat acuma în tainele boxului şi ale managerilor, avea încă o nevinovată slăbiciune pentru caramele şi era bătut cu nuiaua la Eton.

Şi continuară să vorbească în felul acesta despre dansatoare, meciuri, chefuri, femei uşoare, pînă ce coborî şi Macmurdo şi se alătură şi el băieţilor şi conversaţiei. Căpitanul nu făcea de loc impresia omului căruia să-i treacă prin cap că e dator să respecte într-un mod deosebit tinereţea acestora ; bătrînul camarad dădu drumul la tot soiul de poveşti, tot atît de fără perdea ca oricare din tinerii desfrînaţi acolo de faţă ; nici părul lui cărunt şi nici feţele lor tinereşti nu-l puteau ţine în frîu. Bătrînul Mac era vestit pentru snoavele sale. Prezenţa lui nu era de loc indicată pentru societatea doamnelor ; cu alte cuvinte, bărbaţii îl invitau la masă mai degrabă în casele prietenelor decît

în ale mamelor lor. Abia dacă se putea concepe o viață mai lipsită de pretenții ca a lui; dar el se arăta foarte mulțumit de ea, așa cum era, și și-o ducea în deplină voie bună, simplitate și modestie în purtări.

Pînă să-și sfîrșească Mac copioasa lui gustare, mare parte din comeseni își terminară masa. Tînărul lord Varinas fuma dintr-o imensă pipă de spumă de mare, în timp ce căpitanul Hugues se îndeletnicea cu o țigară; iar acel înflăcărat drăcușor de Tandyman, cu micul lui șoricar între picioare, juca plin de pasiune rișca cu căpitanul Deuceace. (Băiatul acela era totdeauna ocupat cu vreun joc de noroc). Mac și Rawdon porniră spre club, fără ca nici unul să facă, bineînțeles, vreo aluzie la afacerea care-i preocupa. Pe de altă parte, se amestecaseră și unul și altul, și cu destulă voioșie, în conversație; căci de ce ar fi stînjenit-o? Petrecerile, chefurile, măscările și rîsetele se țin lanț în Bîlciul deșertăciunilor, paralel cu alte și felurite preocupări mai grave. Mulțimea se revărsa tocmai din biserică pe cînd Rawdon și prietenul său trecură pe St. James's Street și intrară la clubul lor.

Craii bătrîni și obișnuiții clubului care stau de obicei la fereastra cea mare din față, căscînd gura afară și rînjind, nu-și luaseră încă posturile în primire — sala de lectură era aproape goală. Unul din bărbații care citeau ziarele îi era cu totul necunoscut lui Rawdon; mai era un altul, căruia îi datora o mică sumă de bani de la *whist* și cu care, așadar, nu se grăbi să stea de vorbă; un al treilea, care avea în față *The Royalist* (un periodic care apărea duminica și care era vestit pentru relatarea scandalurilor din lumea mare, cît și pentru ata-

șamentul său față de biserică și rege), ridicîndu-și privirile spre Crawley, spuse, cu oarecare interes:

— Felicitările mele, Crawley!

— Ce vrei să spui cu asta? întrebă colonelul.

— E în *Observer*, ca și în *Royalist*, de altfel, răspunse domnul Smith.

— Ce? strigă Rawdon, înroșindu-se peste măsură de mult.

Se gîndi că ciocnirea avută cu lordul Steyne fusese trîmbițată în ziare. Smith îl privi uimit și începu să zîmbească văzînd vădita tulburare a colonelului cînd acesta luă ziarul în mînă și începu, tremurînd, să citească.

Domnii Smith și Brown (acela căruia Rawdon îi datora bani de la *whist*) tocmai discutaseră despre colonel înainte de sosirea acestuia.

— A venit la timp, spuse Smith. Bănuiesc că Crawley a rămas fără nici o lețcaie.

— Fiecare își are îngerul lui ocrotitor, spusese domnul Brown. Nu poate pleca fără să-mi plătească poneiul pe care mi-l datorează.

— Și ce salariu are să aibă? întrebase Smith.

— Două sau trei mii de lire, răspunse celălalt. Dar clima e atît de afurisită, că funcționarii de acolo n-au cum să se bucure prea mult de salariul ăsta. Liverseege a murit după optsprezece luni; iar cel dinaintea lui aud că s-a curățat numai în șase.

— Unii spun că fratele colonelului e un om din cale-afară de iscusit. Eu l-am găsit întotdeauna al dracului de plicticos, spuse Smith. Trebuie să se bucure totuși de-o mare influență, căci el trebuie să-i fi făcut colonelului rost de postul ăsta.

— *El*! exclamă Brown rînjind batjocoritor. Haida-de! Lordul Steyne e cel care i-a făcut rost!

— Cum îți închipui una ca asta?

— O femeie virtuoasă e o adevărată comoară la casa omului, răspunse celălalt, enigmatic, și continuă să-și citească ziarele.

Cît despre Rawdon, el citi în *Royalist* următoarea nemaipomenită înștiințare :

„*Guvernămîntul insulei Coventry* [1] — Vasul marinei regale «Yellowjack», de sub comanda căpitanului Jaunders, a adus scrisori și ziare din insula Coventry. Excelența-sa *sir* Thomas Liversege a căzut victima epidemiei de friguri care bîntuie la Swampton. Pierderea lui este adînc resimțită în înfloritoarea colonie. Aflăm că postul de guvernator al insulei a fost oferit colonelului Rawdon Crawley, cavaler al Ordinului «Bath», un distins ofițer care a luat parte la bătălia de la Waterloo. Noi avem nevoie nu numai de oameni a căror vitejie e cunoscută de toată lumea, ci și de oameni cu vădite însușiri administrative, spre a supraveghea interesele noastre în colonii ; și nu ne îndoim că persoana aleasă de Departamentul Coloniilor pentru a ocupa funcția rămasă vacantă în urma regretatei pierderi care a avut loc în insula Coventry este cît se poate de potrivită pentru postul pe care urmează să-l ia în primire."

— Insula Coventry ! Unde vine asta ? Cine te-a recomandat ocîrmuirii ? Trebuie să mă iei cu tine în calitate de secretar, dragul meu, spuse căpitanul Macmurdo, izbucnind în rîs.

Și în timp ce colonelul și prietenul său stăteau uluiți și nedumeriți în fața știrii respective, chelnerul clubului aduse colonelului o carte de vizită pe care era tipărit numele domnului Wenham, care solicita colonelului Crawley o întrevedere.

[1] *Insula Coventry* nu există în realitate, a fost născocită de autor.

Colonelul și adjutantul său ieșiră din sala de lectură să-l întîlnească pe *gentleman*-ul respectiv, presupunînd, și pe bună dreptate, că era trimisul lordului Steyne.

— Ce mai faci, Crawley ? Sînt încîntat să te văd, zise domnul Wenham, cu un zîmbet suav, strîngînd, plin de entuziasm, mîna lui Crawley.

— Vii, bănuiesc, din partea...

— Exact, răspunse domnul Wenham.

— În cazul acesta, îți prezint pe prietenul meu, căpitanul Macmurdo din garda regală.

— Sînt într-adevăr încîntat să-l cunosc pe căpitanul Macmurdo, rosti domnul Wenham, oferind un nou zîmbet și o nouă strîngere de mînă și acestuia, așa cum făcuse și cu cel dintîi.

Mac întinse un deget înmănușat în piele de căprioară și răspunse domnului Wenham printr-un foarte rece salut pe deasupra cravatei lui țepene. Era, poate, nemulțumit să aibă de-a face cu un „țivil", și-și spuse că lordul Steyne putea să-i fi trimis măcar un colonel.

— Avînd în vedere că Macmurdo lucrează în numele meu și-mi cunoaște foarte bine intențiile, spuse Crawley, cred că e mai nimerit să mă retrag și să vă las împreună.

— Sigur că da, fu de părere și Macmurdo.

— Ba nicidecum, dragul meu colonel, răspunse domnul Wenham ; întrevederea pe care am avut onoarea s-o solicit era cu dumneata personal, deși tovărășia căpitanului Macmurdo nu poate fi decît cu atît mai plăcută. De fapt, domnule căpitan, eu sper ca discuția noastră să dea cele mai mulțumitoare rezultate, cu totul diferite de cele pe care prietenul meu, colonelul Crawley, pare a le avea în vedere.

— Hm ! exclamă căpitanul Macmurdo. „Dracu să-i ia pe civilii ăştia, îşi spuse în sinea lui, ei sînt întotdeauna pentru înţelegere şi vorbărie."

Domnul Wenham se aşeză pe un scaun pe care nu i-l oferise nimeni, scoase din buzunar o hîrtie şi continuă :

— Ai citit îmbucurătorul anunţ din ziarele de azi-dimineaţă, colonele ? Guvernul şi-a asigurat un slujitor foarte preţios, iar dumneata, dacă accepţi postul, cum presupun c-ai să faci, ţi-ai asigurat un salariu cît se poate de bun. Trei mii de lire pe an, climă încîntătoare, palat guvernamental excelent, puteri depline în colonie şi avansare sigură. Te felicit din toată inima. Presupun că ştiţi, domnilor, protecţiei cui datorează prietenul meu postul acesta ?

— Să fiu al naibii dacă ştiu, răspunse căpitanul ; superiorul său se înroşi peste măsură de tare.

— Protecţiei unuia din cei mai generoşi şi mai binevoitori oameni din lume, unuia dintre cei mai de vază oameni ai ţării, excelentului meu prieten, marchizul de Steyne.

— Pe care sper să-l ia dracu înainte de-a primi eu postul acesta ! mîrîi Rawdon.

— Văd că eşti foarte pornit împotriva nobilului meu prieten, continuă calm domnul Wenham. Şi acuma, în numele bunului-simţ şi al dreptăţii, spune-mi şi mie, pentru ce ?

— Pentru ce ? urlă Rawdon, plin de uimire.

— Pentru ce ? Asta-i bună ! spuse căpitanul, lovind cu bastonul în podea.

— Asta-i bună, într-adevăr, zise domnul Wenham, arborînd cel mai amabil surîs ; cu toate acestea, judecă chestiunea ca un om de lume, ca un om cinstit, şi vezi dacă nu cumva greşeşti. Vii acasă dintr-o călătorie şi găseşti... ce ? pe lordul Steyne supînd în casa dumitale din Curzon Street cu doamna Crawley. Ce găseşti dumneata nou sau ciudat în faptul acesta ? Oare nu mai fusese lordul de-o sută de ori înainte de asta exact în aceeaşi situaţie ? Pe onoarea şi pe cuvîntul meu de *gentleman* — aici domnul Wenham îşi vîrî mîna în vestă, luîndu-şi un aer parlamentar — declar sus şi tare că bănuielile dumitale sînt monstruoase şi cu totul lipsite de temei şi că ele jignesc un onorabil *gentleman*, care ţi-a dat dovada bunăvoinţei sale faţă de dumneata printr-o mie de binefaceri, şi o neprihănită şi mai presus de orice suspiciune doamnă.

— Dumneata vrei să spui că... că Crawley s-a înşelat ? întrebă domnul Macmurdo.

— Sînt convins că doamna Crawley e tot atît de neprihănită ca şi soţia mea, doamna Wenham, răspunse domnul Wenham, plin de energie. Eu sînt convins că, orbit de o îngrozitoare gelozie, prietenul meu aici de faţă loveşte nu numai într-un bătrîn şi neputincios om de rang mare, statornicul său binefăcător şi prieten, ci şi în soţia lui, în onoarea lui cea mai de preţ, în reputaţia viitoare a fiului lui şi în propriile lui perspective de viitor. Şi acuma să vă spun ce s-a întîmplat, continuă domnul Wenham cu mare solemnitate. Am fost chemat azi-dimineaţă de lordul Steyne, pe care l-am găsit într-o stare de plîns, aşa cum, aproape că nici nu mai e nevoie să-l informez pe colonelul Crawley, s-ar fi găsit orice om de vîrsta şi constituţia lui fizică după un conflict corp la corp cu un om de talia dumitale. Şi-ţi spun în faţă : ai abuzat cu toată cruzimea de forţa dumitale, domnule colonel Crawley. Nu numai trupul nobilului şi excelentului meu amic a fost rănit, ci şi inima lui, domnule, sîngeră ! Omul pe care l-a

copleșit cu binefacerile lui și pe care l-a privit cu toată dragostea, să-l expună insultei celei mai murdare ! Și ce înseamnă, la urma urmei, numirea asta apărută în ziarele de astăzi dacă nu o dovadă a bunăvoinței sale față de dumneata ? Cînd l-am văzut pe lord azi-dimineață, l-am găsit într-o stare cu adevărat vrednică de milă ; dar tot așa de nerăbdător ca și dumneata să spele prin sînge ultragiul care i-a fost adus. Bănuiesc că știi, domnule colonel Crawley, că în privința asta a dat destule dovezi ?

— Are curaj din belșug, spuse colonelul. Nimeni n-a pretins vreodată că n-ar avea.

— Primul ordin pe care mi l-a dat a fost să scriu o scrisoare de provocare la duel pe care s-o duc colonelului Crawley. „Unul sau altul din noi, zise el, nu trebuie să supraviețuiască insultei din noaptea trecută !“

Crawley dădu aprobator din cap.

— Începi să intri în subiect, Wenham, spuse el.

— Am încercat prin toate mijloacele să-l potolesc pe lordul Steyne. „Pentru Dumnezeu, *sir*, i-am spus eu, cît îmi pare de rău că doamna Wenham și cu mine n-am primit invitația doamnei Crawley de a supa împreună cu dînsa !“

— V-a invitat să supați împreună cu dînsa ? întrebă căpitanul Macmurdo.

— Da, după Operă. Iată invitația... stai... nu, e altă hîrtie... credeam c-o am la mine, dar asta n-are nici o importanță, aveți cuvîntul meu de onoare drept garanție. Dacă am fi fost și noi acolo, și numai una din migrenele doamnei Wenham ne-a împiedicat s-o facem — ea suferă foarte mult de dureri de cap, mai ales primăvara — dacă am fi fost și noi acolo, iar dumneata te-ai fi întors acasă. n-ar fi avut loc nici scandalul, nici insultele și nici un fel de bănuială, și astfel, fără îndoială că, din pricina bietei mele neveste, care suferă de migrenă, dumneata ești gata să aduci moartea asupra a doi bărbați de onoare și să arunci în nenorocire și deznădejde două dintre cele mai bune și mai vechi familii din regat.

Domnul Macmurdo se uită la superiorul său cu aerul unui om peste măsură de nedumerit ; iar Rawdon își dădu seama, plin de furie, că prada îi scapă din mînă. Nu credea un singur cuvînt din toată povestea ; și, cu toate acestea, cum putea el s-o dezmintă sau s-o respingă ?

Domnul Wenham continuă pe același ton de nestăvilită emfază pe care-l și-l exercitase atît de des de pe scaunul său din Parlament.

— Am stat un ceas și mai bine lîngă patul de suferință al lordului Steyne, rugîndu-l, implorîndu-l pe lordul Steyne să renunțe la ideea de a cere o întîlnire pe teren. I-am arătat, că la urma urmei, circumstanțele puteau da loc la tot soiul de presupuneri... la absolut tot soiul de presupuneri. Recunosc și eu că orice bărbat pus în situația dumitale ar fi crezut tot așa... și l-am făcut să înțeleagă că un bărbat orbit de gelozie este, atît în ceea ce privește intențiile, cît și hotărîrile sale, un om nebun și trebuie privit ca atare, că un duel între dumneata și înălțimea-sa nu poate decît să aducă nenorocirea ambelor părți interesate, că un bărbat de rangul social al lordului Steyne n-are dreptul ca tocmai în vremurile acestea, cînd cele mai sălbatice principii revoluționare și cele mai primejdioase doctrine egalitare sînt predicate vulgului, să dea loc unui scandal public, și că, deși cu totul inocent, oamenii de rînd vor persista în a-l socoti vinovat. În cele din urmă l-am rugat stăruitor să nu mai trimită provocarea la duel.

— Nu cred nici o iotă din toată povestea asta! spuse Rawdon, scrîșnind din dinți. Și totul nu-i decît o minciună sfruntată, în care ești vîrît și dumneata, domnule Wenham! Dacă provocarea nu vine din partea lui, ea va veni, ți-o jur, din partea mea!

Domnul Wenham se schimbă la față, îngălbenindu-se ca un mort, la ieșirea asta sălbatică a colonelului, și cătă spre ușă.

Dar el își găsi un apărător în persoana căpitanului Macmurdo. *Gentleman*-ul respectiv se ridică de pe scaun înjurînd și începu să-l mustre pe Rawdon pentru violența limbajului.

— Mi-ai încredințat afacerea asta mie, așa că trebuie să procedezi după cum cred eu de cuviință, pe legea mea, nu așa cum faci tu! N-ai dreptul să-l insulți pe domnul Wenham cu asemenea expresii; și, al naibii să fiu, domnule Wenham, meriți să-ți ceară iertare. Cît despre provocarea la duel a lordului Steyne, găsește-ți altul să i-o prezinte, eu nu voi face una ca asta. Dacă lordul, după ce a fost lovit, preferă să nu facă nici o mișcare, lasă-l în pace, ce dracu! Cît despre afacerea cu... cu doamna Crawley, convingerea mea este că nu se poate dovedi nimic și că soția ta e nevinovată, exact așa de nevinovată cum spune și domnul Wenham că este; și că, în orice caz, ai fi nebun de legat dacă nu ți-ai lua postul în primire și dacă nu ți-ai ține gura.

— Domnule căpitan Macmurdo, dumneata vorbești ca un om cu scaun la cap! exclamă domnul Wenham, căruia parcă i se luase o piatră de pe inimă. Iar eu sînt dispus să uit toate cuvintele pe care le-a întrebuințat colonelul Crawley în enervarea momentului.

— Eram sigur c-ai să le uiți, spuse Rawdon, cu un zîmbet batjocoritor.

— Tacă-ți gura, nătărău bătrîn! zise căpitanul, bine dispus. Domnul Wenham nu-i duelgiu și, pe deasupra, are și perfectă dreptate.

— Eu socot că această chesiune, exclamă emisarul lordului Steyne, trebuie înmormîntată în cea mai profundă uitare. Nici un singur cuvînt privitor la ea nu trebuie să treacă dincolo de ușile acestea. Vorbesc în interesul prietenului meu, ca și în interesul colonelului Crawley, care stăruie în a mă considera dușmanul său.

— Presupun că lordul Steyne nu va vorbi prea mult despre asta, spuse căpitanul Macmurdo. Și nu văd nici motivul pentru care ar vorbi partea noastră. Întîmplarea e foarte puțin plăcută, în orice chip ai lua-o: și cu cît se va vorbi mai puțin despre ea, cu atît va fi mai bine. Dumneavoastră ați fost cei loviți, nu noi: și dacă dumneavoastră vă declarați satisfăcuți, ei bine, cred că ne putem declara și noi!

După care domnul Wenham își luă pălăria, iar căpitanul Macmurdo îl însoți pînă la ușă, închizînd-o în urma sa și a trimisului lordului Steyne și lăsîndu-l pe Rawdon înăuntru, fierbînd de furie. Cînd cei doi se găsiră singuri, Macmurdo îl privi cu severitate pe celălalt ambasador și cu un aer care aducea a dispreț pe figura lui rotundă și voioasă.

— Strașnic te mai pricepi să tragi lumea pe sfoară, domnule Wenham! zise el.

— Mă măgulești, căpitane Macmurdo, răspunse celălalt, zîmbind. Pe onoarea și pe conștiința mea dacă nu ne-a invitat doamna Crawley să supăm împreună după Operă.

— Bineînțeles că v-a invitat ; numai că doamna Wenham a avut una din migrenele ei obișnuite. Ascultă, am în posesia mea o bancnotă de o mie de lire, pe care am să ți-o încredințez dumitale contra chitanță, dacă nu-i cu supărare ; am să pun bancnota într-un plic pentru lordul Steyne. Omul meu nu se va bate cu el. Dar preferăm să nu ne însușim banii lui.

— N-a fost la mijloc decît o neînțelegere, dragul meu domn, răspunse celălalt în felul cel mai nevinovat cu putință.

După care fu petrecut pînă jos, pe scările clubului, de către căpitanul Macmurdo, tocmai în clipa în care *sir* Pitt Crawley le urca. Acești doi *gentlemen* se cunoșteau numai din vedere ; iar căpitanul, întorcîndu-se cu baronetul în încăperea unde rămăsese fratele acestuia din urmă, îi povesti lui *sir* Pitt, în mare taină, că aplanase cum putuse mai bine neînțelegerea dintre lordul Steyne și colonel.

Sir Pitt se arătă bineînțeles foarte bucuros de-o asemenea veste ; și-și felicită din toată inima fratele pentru rezolvarea pașnică a conflictului, făcînd cuvenitele observații morale asupra nenorocirilor pe care le aducea duelul, cît și asupra acestui mod nesatisfăcător de-a lichida o neînțelegere.

Și după această introducere, baronetul încercă, cu toată elocvența de care era în stare, să pună la cale și împăcarea dintre Rawdon și soția acestuia. El recapitulă faptele potrivit versiunii pe care i-o prezentase Becky, insistînd asupra probabilității de-a fi riguros exacte și asigurîndu-l că el crede cu tărie în nevinovăția ei.

Dar Rawdon nici nu voia să audă despre una ca asta.

— A dosit bani de mine timp de zece ani de zile, zise el. Se jura, nu mai tîrziu de noaptea trecută, că n-a luat nici atîtica de la Steyne. Ea știa că totul are să se sfîrșească de îndată ce am să găsesc banii. Dacă nu e vinovată, Pitt, e ca și vinovată ; și nu vreau s-o mai văd niciodată... niciodată ! și în timp ce rosti cuvintele acestea, capul îi căzu pe piept ; arăta cu totul zdrobit și întristat de moarte.

— Bietul băiat, zise Macmurdo, clătinînd din cap.

Rawdon Crawley se împotrivi cîtva timp ideii de a accepta slujba pe care i-o procurase un protector atît de odios ; și voi de asemenea să-și scoată și băiatul de la școala în care intrase numai datorită influenței lordului Steyne. Dar în urma stăruințelor fratelui său și ale lui Macmurdo, se lăsă înduplecat să nu dea cu piciorul unor asemenea beneficii ; și mai cu seamă cînd acesta din urmă îi demonstră cît de furios va fi lordul Steyne la gîndul că el era cel care-i făurise norocul dușmanului său.

Cînd marchizul de Steyne ieși din casă după acest incident, ministrul coloniilor îl salută pînă la pămînt, felicitîndu-se atît pe el, cît și departamentul respectiv pentru excelenta achiziție făcută în persoana colonelului Crawley. Felicitări care fură primite de către lordul Steyne cu un grad de recunoștință foarte ușor de imaginat.

Taina acelei *rencontre*[1] dintre el și colonelul Crawley fu înmormîntată în cea mai adîncă uitare, cum se exprima Wenham, asta de către împricinați și martorii lor. Dar înainte de sfîrșitul aceleiași seri, ea și fusese povestită la cincizeci de mese din Bîlciul deșertăciunilor. Micul Cackleby

[1] Întîlniri (fr.).

însuși se duse la șapte serate, și în fiecare loc relată istoria cu comentarii și completări. Cum se mai bucura doamna Washington White! Soția episcopului de Ealing fu peste măsură de revoltată; episcopul se duse chiar în ziua aceea și-și înscrise numele în registrul de vizite de la Gaunt House. Tînărul Southdown se întristă la fel și, puteți fi sigur de asta, la fel de întristată se simțea și sora lui, *lady* Jane. *Lady* Southdown scrise povestea în taină și celeilalte fiice, de la Capul Bunei Speranțe. Taina aceasta constitui un important subiect de discuții în tot orașul pentru cel puțin trei zile, și nu fu trecută cu vederea de presă decît prin eforturile depuse de domnul Wagg, care lucră potrivit sugestiilor domnului Wenham.

Portăreii și samsarii îl înhățară numaidecît pe bietul Raggles din Curzon Street; dar unde se găsea în acest timp frumoasa locatară a acelei sărmane căsuțe, unde? Cui îi păsa de ea? Cine mai întrebă de ea după o zi sau două? Era sau nu vinovată? Știm cu toții cît este de miloasă lumea și cît de repede se dă verdictul în Bîlciul deșertăciunilor atunci cînd există vreo îndoială. Unii spuneau că se dusese la Napoli, după lordul Steyne; în timp ce alții susțineau că înălțimea-sa părăsise orașul, fugind la Palermo cînd auzise de sosirea ei; unii afirmau că se retrăsese la Bierstadt, în calitate de *dame d'honneur* a reginei Bulgariei, alții că era la Boulogne, iar alții, la o pensiune din Cheltenham.

Rawdon îi făcu o pensie destul de bunicică; și nu ne îndoim cîtuși de puțin că ea se pricepea să ducă o viață pe picior mare cu bani puțini, cum se zice. Colonelul ar fi vrut să-și plătească toate datoriile înainte de-a părăsi Anglia dacă ar fi găsit o societate la care să-și asigure viața; dar clima insulei Coventry era așa de mizerabilă, încît el nu putu împrumuta nici un ban în contul salariului pe care avea să-l primească de aici încolo. Expedia însă în mod regulat anumite sume de bani fratelui său și-i scria micului Rawdy cu fiecare curier. Îi trimitea mereu țigări lui Macmurdo, iar *lady*-ei Jane, cantități uriașe de scoici, piper, murături pipărate, peltea de guave și tot soiul de alte produse coloniale. Făcea să-i ajungă acasă fratelui său *Swamp Town Gazette*, în care noul guvernator era ridicat în slava cerului cu un entuziasm de nedescris; în timp ce redactorul lui *Swamp Town Sentinel*, a cărui soție nu fusese invitată la palatul guvernamental, susținea că excelența-sa e un adevărat tiran, în comparație cu care Nero trecea drept un filantrop luminat. Micul Rawdon obișnuia să ia și el ziarele și să citească despre excelența-sa.

Mama lui nu făcu niciodată vreo încercare de a-și vedea copilul. Duminicile și zilele de sărbătoare el și le petrecea la mătușa lui; și nu după multă vreme știa toate cuiburile de păsări de la Queen's Crawley și ieșea călare urmat de haitele lui *sir* Huddleston, pe care le admirase atît de mult la prima și neuitata lui vizită în Hampshire.

CAPITOLUL LVI

GEORGY DEVINE UN GENTLEMAN

Georgy Osborne fu instalat cît se poate de bine în casa bunicului său din Russell Square; intră în stăpînirea camerei tatălui său, trecînd drept

moștenitorul prezumtiv al tuturor bogățiilor aflate acolo. Înfățișarea lui plăcută, aerul semeț și aparența de copil binecrescut cîștigară inima bunicului. Domnul Osborne era tot așa de mîndru de el cum fusese odinioară și de fiul său George.

Copilul se bucura însă de mult mai multe desfătări și îngăduință decît îi fuseseră acordate tatălui său. Comerțul bătrînului Osborne înflorise foarte mult în ultima vreme, și importanța lui în City crescuse considerabil. Odinioară el fusese cît se poate de mulțumit să-l poată înscrie pe George într-o bună școală particulară ; iar faptul că putuse să obțină un brevet în armată pentru fiul său îl făcuse să se simtă destul de mîndru ; cît privește pe micul George și perspectivele lui de viitor, bătrînul țintea mult mai sus. Avea să facă din flăcăiandrul acesta un *gentleman*, spunea mereu domnul Osborne, vorbind de micul Georgy. Și, cu ochii minții, îl și vedea colegian, parlamentar, poate chiar baronet. Bătrînul își spunea că ar putea închide mulțumit ochii dacă și-ar vedea nepotul pornit pe dreapta cărare a unor asemenea realizări. Și nu-i va da băiatului drept educator decît un profesor de colegiu — dintre cei mai pricepuți — nu unul din șarlatanii aceia plini de pretenții, nu, nu. Cu cîțiva ani înainte el obișnuia să se arate de-a dreptul fioros, întrebuințînd tot felul de invective împotriva tuturor pastorilor, savanților și a tuturor indivizilor de categoria asta, declarînd că nu erau decît o șleahtă de chițibușari și de șarlatani, cu totul incapabili să-și cîștige pîinea altfel decît măcinînd latina și greaca, o clică de pungași aroganți, care aveau îndrăzneala să se uite de sus la negustorii și la *gentlemen*-ii britanici care-i puteau cumpăra oricînd cu toptanul. Acuma însă el deplîngea, într-un chip cît

se poate de solemn, faptul că propria lui educație fusese neglijată și deseori îi arăta lui Georgy, prin cuvîntări pompoase, necesitatea și meritul studiilor clasice.

Cînd se întîlneau la masă și își cerceta nepotul asupra lecturilor din timpul zilei, bunicul se arăta foarte interesat de raportul pe care i-l dădea băiatul în privința studiilor lui, ca și cum ar fi înțeles tot ceea ce-i spunea micul George despre ele. Făcea însă nenumărate gafe și în repetate rînduri își dăduse pe față nepriceperea. Fapt care nu contribui cu nimic la creșterea respectului pe care-l avea copilul față de înaintașul său. Mintea lui ascuțită și buna educație pe care o primise îl făcură foarte curînd să înțeleagă că bunicul e un ignorant ; prin urmare, băiatul începu să-l domine și să-l privească de sus ; căci educația lui anterioară, oricît de modestă și de incompletă fusese, făcuse din Georgy un *gentleman* mult mai desăvîrșit decît puteau scoate din el mărețele planuri ale bunicului. Băiatul fusese crescut de o femeie bună, gingașă și duioasă, a cărei singură mîndrie era el și a cărei inimă era așa de curată, și a cărei înfățișare era așa de supusă și smerită, încît nu putea fi decît o adevărată doamnă. Ea avea numai îndeletniciri pașnice și îndatoriri pe care le îndeplinea cu blîndețe ; și dacă nu spunea niciodată lucruri sclipitoare, în schimb nu spunea și nici nu se gîndea vreodată la răutăți ; sinceră și nevinovată, iubitoare și pură, cum putea într-adevăr biata și mica noastră Amelia să fie altceva decît o adevărată doamnă ?

Tînărul Georgy pusese stăpînire pe firea ei blîndă și delicată ; iar contrastul dintre simplitatea și gingășia ei și trufia grosolană a bătrînului aceluia ignorant cu care avu după aceea de-a

face îl ajută să pună stăpînire și pe acesta din urmă. Nici dacă ar fi fost un prinț regal n-ar fi izbutit Georgy să-și facă atîtea iluzii despre sine.

În timp ce acasă mamă-sa suspina după el în fiecare ceas al zilei, cred, și în timpul multor ore ale nopților triste și pustii, mereu cu gîndul la băiat, acest tînăr *gentleman* se bucura de nenumăratele distracții și mîngîieri care i se ofereau și care, în ceea ce îl privea, îl ajutau să îndure cu foarte multă ușurință despărțirea de Amelia. Băieții care plîng cînd se duc la școală plîng din pricină că se duc într-un loc foarte puțin atrăgător. Foarte puțini sînt cei care plîng din dragoste adevărată. Cînd te gîndești că ochii copilăriei tale se zvîntă la vederea unei bucăți de turtă dulce și că o prăjitură compensează durerea despărțirii de mama și de surorile tale, oh, prietene și frate al meu, nu trebuie să ai prea multă încredere în frumusețea propriilor tale sentimente.

Ei bine, tînărul George Osborne avea așadar tot confortul și luxul pe care un bunic bogat și risipitor găsea de cuviință să i le pună la îndemînă. Vizitiul primi ordinul să-i cumpere cel mai frumos ponei ce putea fi obținut pe bani, și pe poneiul acesta învăță George să călărească, mai întîi la o școală de călărie, de unde, după ce reuși să călărească destul de bine fără scări și să sară la bară, fu condus pe șoseaua cea nouă în Regent's Park și apoi în Hyde Park, unde se plimba, plin de demnitate, cu Martin vizitiul în urma lui. Bătrînul Osborne, care se ducea acuma mai rar în City, lăsîndu-și afacerile pe mîna asociaților lui mai tineri, mergea deseori cu trăsura, împreună cu domnișoara Osborne, în aceeași mondenă direcție. Cînd micul George venea în întîmpinarea lor în galop mic, cu picioarele scoase din scări și

cu aerul lui elegant, bunicul făcea cu cotul semn mătușii băiatului și-i zicea : „Privește, domnișoară Osborne“, și începea să rîdă, și fața i se îmbujora de plăcere, și dădea din cap către băiat privind pe fereastra trăsurii, în timp ce *groom*-ul saluta pe cei dinăuntru, iar lacheul, pe tînărul George. Tot în același loc, mătușa lui, doamna Frederick Bullock (a cărei trăsură putea fi văzută zilnic pe alei, împlazonată cu cîțiva juncani de aur pe ușile trăsurii și pe hamuri, și cu trei mici și anemici Bullock [1] împovărați de cordele și pene, zgîindu-se la ferestre), doamna Frederick Bullock, zic, arunca cele mai amarnice priviri înveninate micului parvenit care trecea călare pe lîngă ea, cu mîna în șold și cu pălăria pe-o ureche, îngîmfat ca un lord.

Deși avea numai 11 ani, George purta *sous-pieds* [2]-uri și cele mai frumoase cizmulițe din lume, ca un adevărat bărbat. Avea pinteni auriți, o cravașă cu măciulie de aur și un ac minunat în fularul său, precum și cele mai elegante mănuși de piele de căprioară pe care le putea furniza firma „Lamb“ din Conduit Street. Mama lui îi dăruise două cravate, pe care i le tivise cu îngrijire, și îi făcuse și cîteva cămășuțe ; dar cînd Samuel al ei veni s-o vadă pe văduvă, acestea erau înlocuite cu rufe mult mai fine. Avea mici butoni cu nestemate la pieptii cămășii de batist. Umilele ei daruri fuseseră date deoparte — eu cred că domnișoara Osborne le dăruise băiatului vizitiului. Amelia încerca să se convingă că e bucuroasă de schimbarea asta. Și adevărul este că se simțea fericită și încîntată să-și vadă băiatul gătit cu atîtea podoabe.

---

[1] Joc de cuvinte : *bullock* înseamnă în limba engleză juncan.

[2] *Sous-pied* — curea de ghetră sau de pantalon militar (fr.).

Ea avea un mic desen în peniță, un profil al lui Georgy, care costase un șiling, desen care era atîrnat, alături de un alt portret, deasupra patului ei. Într-o zi, băiatul veni ca de obicei în vizită galopînd, de-a lungul străduței din Brompton și atrăgînd, ca de obicei, pe toți locatarii la ferestre, ca să-i admire strălucirea; el scoase plin de nerăbdare și cu un aer triumfător din pardesiu (un cochet pardesiu alb, cu pelerină și guler de catifea) o cutie roșie de marochin, pe care i-o dărui maică-si.

— Am cumpărat-o cu banii mei, mamă, zise el. M-am gîndit că are să-ți facă plăcere.

Amelia deschise cutia și, scoțînd un ușor strigăt de încîntare, îl cuprinse pe băiat în brațe, sărutîndu-l de-o sută de ori. Era o miniatură de-a lui, foarte gingaș executată (deși, putem fi siguri, nici pe jumătate așa de frumoasă ca originalul, socoti văduva). Bunicul lui dorise să-i aibă portretul executat de un artist ale cărui opere expuse într-o vitrină din Southampton Row luaseră ochii bătrînului domn; iar George, care avea bani cu nemiluita, se gîndi să-l întrebe pe pictor cît ar costa o copie după micul portret, pentru Amelia, spunîndu-i c-ar vrea să-l plătească din banii lui și că avea de gînd să i-l dăruiască mamei. Pictorul, încîntat, i-l execută pe un preț de nimica; iar bătrînul Osborne însuși, cînd auzi de întîmplare, mormăi plin de mulțumire și îi dădu băiatului de două ori pe atîția galbeni cîți plătise pentru miniatură.

Dar ce însemna bucuria bunicului pe lîngă fericirea nemaipomenită a Ameliei? Dovada asta de dragoste din partea băiatului o fermecă într-atîta, încît se convinse că nici un copil din lume nu se putea asemăna cu el în privința bunătății. Și,

multe săptămîni după aceea, gîndul că băiatul ei o iubea așa de mult îi dărui o bucurie nespusă. Dormea mult mai bine cu portretul lui sub pernă; și de cîte ori nu-l săruta, nu plîngea și nu se ruga privindu-l! O cît de mică atenție din partea celor pe care-i iubea umplea de recunoștință inima aceasta atît de sfioasă. De cînd se despărțise de George, ea nu mai avusese asemenea bucurie și mîngîiere.

În noul lui cămin, tînărul George se purta ca un lord. La masă, el invita doamnele să guste din vin cu un desăvîrșit sînge rece și-și primea porția de șampanie într-un fel care îl încînta pe bătrînul său bunic. „Ia uită-te la el, spunea bătrînul, cu fața îmbujorată de plăcere, făcînd vecinului său semn cu cotul. Ai mai pomenit vreodată asemenea flăcăiaș? Doamne, Dumnezeule! Are să-și comande în curînd o casetă de toaletă și brice să se bărbierească; afurisit să fiu dacă n-are s-o facă!"

Maimuțărelile băiatului, însă, nu-i fermecau pe prietenii domnului Osborne, așa cum îl fermecau pe bătrînul domn. Domnului Justice Coffin nu-i făcea nici un fel de plăcere să-l audă pe George amestecîndu-se în conversație și stricîndu-i efectul istorisirilor. Pe colonelul Fogey nu-l interesa cîtuși de puțin să-l vadă pe băiețel pe jumătate cherchelit. Iar soția domnului Serjeant Toffy nu-i fu cîtuși de puțin recunoscătoare cînd, cu o lovitură de cot, George îi răsturnă un pahar de Porto pe rochia de mătase galbenă, din care pricină izbucni în rîs văzînd dezastrul; și-i făcu tot atîta plăcere, deși bătrînul Osborne era grozav de încîntat, cînd George îl „scărmănă" pe cel de al treilea băiat al ei (un tînăr *gentleman* cu un an mai în vîrstă decît George, venit întîmplător acasă, în vacanță, de la „Ealing School" a doctorului Tic-

kleus) în Russell Square. Bunicul lui George îi dărui băiatului doi galbeni pentru asemenea ispravă; și-i făgădui să-l răsplătească și în viitor pentru fiecare băiat mai mare decît el ca statură și vîrstă pe care are să-l „scarmene“ într-un fel asemănător. E greu de spus ce lucru bun vedea bătrînul în încăierările acelea; el avea o vagă idee că bătăile îi făceau pe băieți mai cutezători și că tirania era un principiu util de educație. Tineretul englez a fost educat în felul acesta din vremuri imemoriale, și la noi se găsesc sute de mii de apărători și admiratori ai nedreptății, meschinăriei și brutalităților care se săvîrșesc printre copii.

Îmbătat de mîndrie și de victoria asupra tînărului Toffy, George dori, firește, să-și continue biruințele, și într-o bună zi, pe cînd mergea țanțoș, în niște haine noi și nemaipomenit de elegante, pe lîngă St. Pancras, și un tînăr ucenic de brutărie făcu unele batjocoritoare comentarii în privința înfățișării lui, tînărul patrician își scoase cu multă vioiciune haina lui tăiată după ultima modă și, dînd-o în păstrarea prietenului care-l însoțea (tînărul Todd, din Great Coram Street, Russell Square, fiul asociatului mai tînăr al casei „Osborne & Co.“), încercă să-l scarmene pe micul brutar. Dar de data aceea sorții războiului îi fură neprielnici, și micul brutar îl scărmănă pe Georgy, care veni acasă cu o strașnică vînătaie la ochi și cu jaboul de dantelă fină al cămășii mînjit de sîngele curs din propriul lui născior. El îi povesti bunicului că se luptase cu un adevărat uriaș și-o înspăimîntă pe sărmana lui mamă, în Brompton, cu o nesfîrșită și nicidecum autentică dare de seamă asupra bătăliei.

Tînărul Todd, din Coram Street, Russell Square, era prietenul intim și admiratorul lui George.

Și unul și celălalt aveau mare slăbiciune pentru imitarea personajelor din piese; pentru acadele și prăjituri cu zmeură; pentru datul pe gheață și patinajul pe rotile în Regent's Park și pe serpentină, cînd timpul permitea așa ceva; pentru mersul la teatru, unde erau conduși, din ordinul domnului Osborne, de către Rawson, valetul lui George, cu care băieții luau loc, cît se poate de confortabil, la parter.

În tovărășia acestui *gentleman*, ei vizitară toate principalele teatre din metropolă și cunoscură numele tuturor actorilor de la „Drury Lane“ și pînă la „Sadler's Wells“ [1] și jucau și ei multe din piesele văzute, în familia Todd și în fața tinerilor lor prieteni, interpretînd celebrele roluri ale lui West, pe scena teatrului lor de carton. Rawson, valetul, care avea o fire generoasă, nu arareori cînd avea bani îl trata, după ce ieșeau de la teatru, pe tînărul lui stăpîn cu stridii și cu grog cu rom, ca să poată dormi mai bine. Putem fi aproape siguri că domnul Rawson profita și el la rîndul lui de dărnicia tînărului stăpîn și de recunoștința acestuia pentru plăcerile pe care i le oferea valetul.

Un croitor renumit din cartierul aristocratic al orașului — domnul Osborne nici nu voia s-audă de vreunul din cîrpacii din City sau din Holborn, cum zicea el, pentru băiat (deși un croitor din City era foarte bun pentru el) — fu convocat să împodobească micuța persoană a lui George și i se recomandă să nu cruțe nici un fel de cheltuială pentru a face un lucru cum trebuie. Așa că domnul Woolsey, din Conduit Street, dădu frîu liber imaginației sale și-i trimise copilului acasă

[1] Teatru londonez, datînd din anul 1765, cunoscut pentru pantomimele reprezentate aici.

pantaloni după ultima modă, veste după ultima modă şi jachete după ultima modă, şi în număr îndestulător ca să poată ajunge unei şcoli întregi de mici *dandy*. Georgy avea mici jiletci albe pentru serate, jiletci scurte de catifea pentru dineuri şi un delicios şi micuţ halat de casă, exact ca un bărbat în miniatură. El se îmbrăca în fiecare zi pentru cină, „ca un adevărat *dandy* din West End", cum observa bunicul lui; unul din valeţi, care trebuia să-l slujească pe el anume, îl ajuta să-şi facă toaleta, răspundea la clopoţelul personal al lui Georgy şi îi aducea întotdeauna scrisorile pe o tavă de argint.

După micul dejun, Georgy se aşeza în fotoliul din sufragerie şi citea *Morning Post*, întocmai ca un om mare. „Straşnic mai ştie să înjure", îl lăudau servitorii, încîntaţi de precocitatea copilului. Cei care-şi aduceau aminte de căpitan, tatăl lui, declarau că domnişorul George îi semăna leit. El înviora toată casa prin vioiciunea lui, prin firea lui poruncitoare, certăreaţă şi bine dispusă.

Educaţia sa fu încredinţată unui erudit din vecinătate, profesor particular, care „pregătea pe fiii de nobili şi de *gentlemen* pentru universităţi, Parlament şi profesiuni libere; al cărui sistem nu adopta degradantele pedepse corporale, care se mai practicau încă în vechile instituţii de educaţie; şi în familia căruia elevii vor găsi deprinderile elegante ale societăţii rafinate, cît şi solicitudinea şi afecţiunea unui cămin". Acesta era felul în care cucernicul Lawrence Veal din Hart Street, Bloomsbury, duhovnicul personal al contelui de Bareacres, se străduia, împreună cu doamna Veal, soţia lui, să atragă elevii.

Prin anunţuri de felul acesta şi prin statornice intervenţii, duhovnicul personal al contelui şi

doamna lui izbuteau, în general, să aibă unul sau doi elevi, ai căror părinţi plăteau sume imense, căci se presupunea că erau îngrijiţi neobişnuit de bine. În pensiunea respectivă se găsea atunci un tînăr dolofan din Indiile Occidentale, pe care nu venea să-l vadă nimeni, cu pielea de mahon, părul ca lîna şi înfăţişare peste măsură de elegantă; mai era şi o altă namilă de băiat de vreo 23 de ani, a cărui educaţie fusese neglijată la timpul său şi pe care domnul şi doamna Veal urmau să-l pregătească pentru a putea intra în lumea mare; precum şi doi fii ai colonelului Bangles din serviciul Companiei Indiilor Orientale; şi toţi aceştia patru erau aşezaţi la distinsa masă a doamnei Veal cînd Georgy se prezentă la institutul ei.

George era, la fel cu vreo duzină de alţi elevi, semiintern; el sosea dimineaţa, sub protecţia prietenului său, domnul Rowson, iar dacă era timp frumos, după-amiază călărea pe ponei, urmat de valet. În şcoală se vorbea despre bogăţia bunicului său ca despre ceva fabulos. Cucernicul Veal obişnuia să-l felicite pe Georgy personal pentru bogăţia acestuia, atrăgîndu-i atenţia că el era destinat unei înalte poziţii sociale; că se cuvenea să se pregătească, prin silinţă şi ascultare, încă din tinereţe, pentru înaltele îndatoriri la care va fi chemat mai tîrziu, că deprinderea de-a asculta de alţii cînd eşti copil e cea mai bună pregătire pentru a şti să porunceşti la vîrsta bărbăţiei; aşa că, avînd în vedere toate acestea, îl rugă pe George să nu mai aducă la şcoală caramele şi să ruineze sănătatea tinerilor Bangles, care aveau tot ceea ce doreau la eleganta şi îmbelşugata masă a doamnei Veal.

În ceea ce privește studiul, „*curriculum*“ [1], cum îi plăcea domnului Veal să se exprime, acesta era peste măsură de variat; și tinerii *gentlemen* din Hart Street puteau învăța cîte ceva din toate științele pe atunci cunoscute. Cucernicul Veal poseda un planetar, o mașină care producea curent electric, un strung, un teatru (în spălătorie), un mic laborator de chimie și ceea ce el numea o bibliotecă aleasă, cuprinzînd toate operele celor mai de seamă autori din timpurile și în limbile antice și moderne. El îi lua pe băieți la „British Museum“ [2] și le vorbea despre antichități și despre specimenele din istoria naturală de-acolo, așa încît se adunau în jurul lui, în timp ce vorbea, și alți vizitatori, și tot cartierul Bloomsbury îl admira nemaipomenit de mult, socotindu-l drept un om uimitor de învățat. Și ori de cîte ori vorbea (ceea ce făcea aproape mai totdeauna), avea grijă să se slujească de cele mai alese și mai lungi cuvinte pe care i le punea la îndemînă dicționarul; socotind, și pe bună dreptate, că te costă tot atîta să întrebuințezi un epitet frumos, amplu și sonor, ca și dacă te folosești de unul scurt și sărăcăcios.

Iar lui George i se adresa cam în felul acesta la școală: „Am observat, la întoarcerea mea acasă, după desfătătoarea conversație științifică serală avută cu excelentul meu prieten doctorul Bulders — un veritabil arheolog, domnii mei, un veritabil arheolog — că ferestrele aproape princiarei locuințe a veneratului dumitale bunic din Russell Square erau iluminate ca în vederea unei festivități. E îndreptățită oare presupunerea mea că domnul Osborne întreținea o societate de spirite alese în jurul somptuoasei sale mese, seara trecută?“

Micul Georgy, care avea un haz nemaipomenit și obișnuia să-l imite în față pe domnul Veal, cu mult spirit și îndemînare, îi răspundea că domnul Veal era întru totul îndreptățit în presupunerile sale.

„În cazul acesta, acei prieteni care au avut onoarea să se împărtășească din ospitalitatea domnului Osborne, domnii mei, n-au nici un motiv, sînt gata să pariez pe orice, să se plîngă de festinul lor. Eu însumi am fost, și nu o singură dată, onorat în felul acesta. (În treacăt fie zis, tinere Osborne, ai venit puțin cam tîrzior în dimineața asta și te-ai făcut în privința asta vinovat de mai multe ori.) Eu însumi, zic, domnii mei, așa umil cum mă vedeți, am fost socotit demn să mă împărtășesc din distinsa ospitalitate a domnului Osborne. Și deși am fost poftit la masa celor mai suspuși, și mai nobili oameni din lume — căci presupun că pot trece pe excelentul meu prieten și protector, preaonorabilul George, conte de Bareacres, în numărul acestora — pot totuși să vă asigur că masa negustorului britanic a fost tot așa de îmbelșugată și de bogat servită, iar primirea lui la fel de plăcută și de plină de noblețe. Domnule Bluck, să continuăm, rogu-te, pasajul din Eutropius, care a fost întrerupt de tîrzia sosire a tînărului Osborne.“

Acestui mare om îi fu pentru un timp încredințată educația lui George. Amelia nu pricepea nimic din frazele domnului Veal, dar îl socotea izvor nesecat de înțelepciune. Această sărmană văduvă

[1] *Curriculum vitae* (lat.) — ansamblu de indicații cu privire la viața unei anumite persoane.

[2] Cel mai mare muzeu englez; a luat ființă în anul 1753.

se împrieteni cu doamna Veal din motive care o priveau numai pe ea. Îi plăcea să se ducă în casa profesoarei și să-l vadă venind pe Georgy la școală. Îi plăcea să fie invitată la acele *conversazioni* ale doamnei Veal, care aveau loc o dată pe lună (așa cum te informau cărțile ei de vizită de culoare trandafirie, care aveau gravat pe ele cuvîntul ΑΘΗΝΗ[1]), la care profesorul își primea elevii și prietenii lor ca să ia împreună un ceai fără pretenții și să se bucure de o discuție științifică. Biata și micuța Amelia nu lipsea niciodată de la reuniunile acestea, pe care le socotea delicioase atîta timp cît îl putea avea pe Georgy alături de ea. Și venea pe jos din Brompton pe orice fel de vreme și o îmbrățișa pe doamna Veal cu lacrimi de recunoștință în ochi pentru desfătătoarea seară pe care o petrecuse, cînd, după ce societatea se retrăgea și George pleca și el, împreună cu domnul Rowson, valetul lui, sărmana doamnă Osborne își punea mantila și șalul, pregătindu-se să se ducă tot pe jos acasă.

Cît privește învățătura de care se îmbiba Georgy sub conducerea acestui valoros posesor a o sută de științe, judecînd după certificatele săptămînale pe care băiatul le aducea bunicului său acasă, progresul era remarcabil. Numele a vreo douăzeci și mai bine de folositoare ramuri ale științei erau trecute pe un tabel, iar profesorul însemna progresul elevului la materia respectivă. La greacă, George era notat *aristos*[2], la latină, *optimus*[3], la franceză, *très bien*[4] și așa mai departe; și fiecare elev căpăta cîte un premiu pentru fiecare

[1] Athene (elină).
[2], [3], [4] Foarte bine (în fiecare din limbile enumerate mai sus).

materie la sfîrșitul anului. Chiar domnul Swartz, tînărul *gentleman* cu părul ca lîna, fratele vitreg al onorabilei doamne MacMull, ca și domnul Bluck, tînărul elev din regiunile agricole, în vîrstă de 23 de ani, a cărui educație fusese pînă atunci neglijată, ca și derbedeul acela leneș, domnișorul Todd, de care am mai pomenit, căpătară și ei cărțulii de cîte optsprezece *penny* bucata, avînd gravate pe ele cuvîntul „Athene“ și cîte-o pompoasă dedicație în latinește din partea profesorului.

Toți membrii familiei acestui domnișor Todd erau paraziții casei Osborne. Bătrînul domn îl înaintase pe Todd tatăl de la rangul de funcționar la acela de asociat mai mic al firmei sale.

Domnul Osborne era nașul tînărului Todd (care mai tîrziu obișnuia să semneze Osborne-Todd pe cărțile lui de vizită, devenind hotărît un om de lume), în timp ce domnișoara Osborne o însoțise la cristelniță pe domnișoara Maria Todd, dăruindu-i în fiecare an acestei *protégée* a ei cîte-o carte de rugăciuni, sau o colecție de broșuri, cîte un volum de imnuri religioase cît se poate de grave sau vreo altă atenție asemănătoare din partea ei. Domnișoara Osborne îi plimba din cînd în cînd în trăsură și pe copiii Todd ; iar cînd se îmbolnăveau, valetul ei, purtînd jachetă și pantaloni bufanți de catifea, ducea tot soiul de peltele și bunătăți din Russell Square în Coram Street. Adevărul este că cei din Coram Street tremurau de teamă și priveau cu venerație către Russell Square ; iar doamna Todd, care avea multă pricepere în confecționarea garniturilor de hîrtie pentru pulpele de berbec și știa să facă flori, rațe și alte lucruri din napi și din morcovi, cu o dibăcie demnă de toată

lauda, se ducea la „Square", cum i se zicea casei Osborne, dînd și ea o mînă de ajutor cînd se pregătea vreun dineu de gală, fără să-i treacă prin cap măcar c-ar putea fi și ea poftită la ospăț. Dacă lipsea vreun musafir și se știa de asta abia în ceasul al unsprezecelea, era invitat la masă Todd. Seara, doamna Todd și Maria se înființau și intrau încetișor, cu o ușoară bătaie în ușă, așteptînd în salon pînă cînd domnișoara Osborne și doamnele care o însoțeau intrau în această încăpere ; și mama și fiica erau oricînd gata să dea drumul cîtorva duete și cîntece pînă cînd soseau domnii. Biata Maria Todd ; biata domnișoară ! Cît trebuise ea să muncească și să repete sonatele și duetele acestea, chiar și pe stradă, înainte de-a le executa în public, în Russell Square.

Așa că părea hărăzit de soartă ca Georgy să-și impună voința asupra tuturor celor cu care venea în contact, și ca prietenii, rubedeniile, și servitorii să-și plece cu toții genunchii înaintea acestui omuleț. Și trebuie să mărturisim că el se împăca nespus de bucuros cu asemenea situație. Cei mai mulți oameni fac întocmai. Iar lui Georgy îi plăcea să joace rolul de stăpîn, și probabil că avea o înclinație înnăscută pentru asta.

În Russell Square toată lumea se temea de domnul Osborne, iar domnul Osborne se temea de Georgy. Purtarea cutezătoare a băiatului și felul lui zgomotos de-a vorbi despre cărți și cele învățate, cît și asemănarea acestuia cu tatăl lui (mort înainte de-a se împăca cu familia, departe, la Bruxelles), îi impuneau foarte mult bătrînului și îi asigurau băiatului supremația. Bătrînul tresărea la cel mai mic gest sau intonație care-i aminteau de George și pe care băiețelul le folosea, fără să-și dea seama, căci avea impresia că-l are din nou în față pe fiul său. Și căuta, prin îngăduința pe care o arăta nepotului, să uite asprimea cu care se purtase față de celălalt George. Lumea era uimită de bunătatea pe care i-o arăta copilului. O ocăra și o bombănea pe domnișoara Osborne ca de obicei ; dar zîmbea cînd George cobora prea tîrziu la micul dejun.

Domnișoara Osborne, mătușa lui George, era o fată bătrînă și ofilită, trecută peste măsură din pricina celor patruzeci de ani și mai bine de tratament stupid și grosolan. Și era ușor pentru un flăcăiandru sprinten la minte ca George s-o domine și pe *ea*. Ori de cîte ori George dorea să obțină ceva de la mătușă-sa începînd cu borcanele cu dulceață din bufet și pînă la vechile, uscatele și plesnitele culori din cutia de acuarele (vechea ei cutie de acuarele de pe vremea cînd fusese eleva domnului Smee, și de pe cînd era o tînără și înfloritoare fată), punea pur și simplu stăpînire pe obiectul rîvnit, pe care îl dobîndea cu ușurință, pentru ca apoi nici să n-o mai bage în seamă pe mătușă-sa.

Drept prieteni, și încă prieteni intimi, el avea doar un bătrîn și îngîmfat profesor de școală, care îl măgulea tot timpul, și un lingău ceva mai în vîrstă ca el, pe care îl putea snopi în bătaie ori de cîte ori avea chef. Iar plăcerea cea mai mare a iubitei doamne Todd era să-l lase pe Georgy cu fiica ei cea mai mică, Rosa Jemima, o copilă frumușică de vreo 8 ani. Mica pereche arăta așa de minunat, spunea ea (dar nu celor din „Square", fiți siguri de asta). „Cine știe ce se poate întîmpla ? Nu sînt oare o pereche micuță și drăgălașă ?" își spunea entuziasta mamă.

Bunicul dinspre mamă, bătrîn și descurajat, era și el la cheremul micului tiran. Nu se putea opri să nu respecte un băiat care avea haine atît de frumoase și călărea cu un valet în urma lui. Iar Georgy, în ceea ce-l privea, era obișnuit să audă toată vremea tot felul de ocări grosolane și de josnice batjocuri îndreptate împotriva lui John Sedley de către nemilosul și vechiul lui dușman, domnul Osborne. Osborne obișnuia să-l numească pe celălalt : săräntoc bătrîn, cărbunar bătrîn, falit bătrîn și în multe alte feluri asemănătoare, pline de dispreț nemilos. Cum putea respecta micul George un om atît de prăbușit ? La cîteva luni după ce Georgy se duse să locuiască în casa bunicului dinspre tată, doamna Sedley muri. Nici ea, nici copilul nu se prea prăpădiseră unul după altul. Și el nu-și dădu osteneala să se arate prea îndurerat. Veni s-o vadă pe mamă-sa într-un elegant costum de doliu nou-nouț, și era tare supărat că nu se putea duce la o piesă pe care dorea din toată inima s-o vadă.

Boala acestei bătrîne doamne o obligase pe Amelia la o îndeletnicire statornică și poate că aceasta fusese totodată salvarea ei. Ce știu bărbații despre martirajul femeilor ? Noi am înnebuni dacă ar trebui să răbdăm măcar a suta parte din necazurile acelea zilnice pe care le îndură în tăcere atîtea femei. Sclavie veșnică și care nu-și găsește nici un fel de răsplată ; statornice dovezi de drăgălășenie și blîndețe, întîmpinate de o cruzime la fel de statornică ; iubire, muncă, răbdare, luareaminte, care nu au nici măcar mulțumirea unui cuvînt binevoitor : cîte dintre femei nu rabdă asemenea lucruri fără să crîcnească și apar în lume cu zîmbetul pe buze, ca și cum n-ar avea sufletul sfîșiat

de durere ! Sînt doar niște sclave pline de gingășie, dar care trebuie să se îmbrace în ipocrizie și slăbiciune.

Din fotoliu, mama Ameliei se mută în patul pe care nu-l mai părăsi niciodată, și de lîngă care doamna Osborne nu se dezlipi de loc, în afară de clipele cînd se ducea în grabă să-l vadă pe George. Bătrîna doamnă o certa chiar și pentru acele rare vizite, ea, care fusese odinioară, în epoca înfloritoare a vieții ei, o mamă duioasă, zîmbitoare și plină de voie bună, dar pe care sărăcia și boala o doborîseră. Nici boala și nici înstrăinarea ei n-o mișcau prea mult pe Amelia. Ele îi dădeau mai degrabă putința de a îndura cealaltă mare nenorocire, care o făcea să sufere cumplit și de la care neîncetatele chemări ale bolnavei îi mai abăteau gîndurile. Amelia îndură cu multă blîndețe asprimea mamei ; îi potrivea pernele, pe care aceasta nu le găsea niciodată așezate cum trebuie, avea întotdeauna un răspuns duios pe buze cînd auzea glasul nerăbdător și certăreț al acesteia ; alina pe suferindă prin cuvinte dătătoare de speranță, așa cum îi dicta și pe cît putea exprima inima ei cucernică și naivă. Și în cele din urmă închise pleoapele ochilor care o priviseră odinioară cu atîta dragoste.

După care întîmplare, tot timpul ei liber și toată duioșia îi fură închinate consolării și mîngîierii întristatului și bătrînului ei părinte, care rămase năucit din pricina acestei lovituri ce se abătuse asupra lui lăsîndu-l cu totul singur pe lume. Soția lui, cinstea lui, averea lui, lucrurile la care ținuse el mai mult, le pierduse pe toate. Singură Amelia îl putea ajuta și sprijini cu blîndele ei brațe, pe bătrînul acesta distrus sufletește și care abia se

mai putea ține pe picioare. Dar noi nu vom purcede să istorisim și lucrul acesta; ar fi prea trist și n-ar avea nici un rost. Îi pot vedea *d'avance*[1] pe cei din Bîlciul deșertăciunilor căscînd de plictiseală.

Într-o zi, pe cînd tinerii *gentlemen* se strînseseră în biroul cucernicului domn Veal, iar duhovnicul particular al preaonorabilului conte de Bareacres flecărea ca de obicei, o trăsură elegantă se opri în fața porții împodobite cu statuia Athenei, și din ea coborîră doi *gentlemeni*. Tinerii domnișori Bangles se repeziră la fereastră, cu vaga idee că tatăl lor ar fi putut sosi de la Bombay. Școlarul cel înalt și greoi, în vîrstă de 23 de ani, care se bocea pe ascuns din cauza unui pasaj din Eutropius, își lipi de geam nasul, atîta vreme lăsat în părăsire, și se uită și el la trăsură, în timp ce *le laquais de place*[2] ieși din gheretă și deschise ușa persoanelor din trăsură.

— E unul slab și altul gras, anunță domnul Bluck, în vreme ce se auzi o răsunătoare bătaie în poartă.

Toată lumea era curioasă, de la duhovnicul particular însuși, care trăgea nădejde să aibă de-a face cu părinții unor viitori elevi, pînă la tînărul George, care se bucura de orice pretext care-i dădea prilejul să lase cartea din mînă.

Slujitorul, îmbrăcat într-o livrea ponosită, cu nasturi de alamă fără luciu, și care, înainte de a deschide ușa, făcea totdeauna mari sforțări să-și pună haina, prea strîmtă pentru el, intră în birou și anunță:

---

[1] Dinainte (fr.).
[2] Comisionar; în cazul de față, portar (fr.).

— Au venit doi *gentlemen* care doresc să-l vadă pe domnișorul Osborne.

Profesorul avusese în dimineața aceea un schimb de cuvinte fără însemnătate cu acest tînăr *gentleman*, datorită unei neînțelegeri în ceea ce privește introducerea unor pocnitori în timpul orelor de clasă, dar figura lui își reluă obișnuita-i expresie de lingușitoare curtenie în timp ce spuse:

— Domnule Osborne, îți dau pe deplin permisiunea de a te duce să-ți vezi prietenii care-au sosit acuma cu trăsura și cărora te rog să le transmiți respectuoase complimente din partea mea și a doamnei Veal.

George intră în camera de primire, unde văzu doi străini, la care se uită ținîndu-și capul sus, cu obișnuita aroganță. Unul din ei era rotofei și purta mustăți, iar celălalt, slab și lung, îmbrăcat într-o redingotă albastră, cu fața brună și părul cărunt.

— Dumnezeule, ce bine-i seamănă! exclamă domnul cel înalt, tresărind. Poți ghici cine sîntem noi, George?

Fața băiatului se îmbujoră, așa cum i se întîmpla întotdeauna cînd era emoționat, iar ochii priviră speriați.

— Pe domnul acesta nu-l cunosc, zise el. Cred însă că dumneavoastră trebuie să fiți maiorul Dobbin.

Într-adevăr, era chiar vechiul nostru prieten. Vocea îi vibră de bucurie cînd îl salută pe băiat și, luîndu-i amîndouă mîinile într-ale sale, trase copilul către el.

— Mama dumitale ți-a vorbit despre mine, nu-i așa? întrebă maiorul.

— Sigur că da, răspunse Georgy, de sute de ori!

CAPITOLUL LVII

EOTHEN

Unul din nenumăratele temeiuri de tainică mîndrie cu care căuta să se desfete bătrînul Osborne era faptul că Sedley, vechiul lui rival, duşman şi binefăcător, se afla, în aceste ultime zile ale vieţii lui, atît de înfrînt şi de umilit, încît era silit să accepte ajutoare pecuniare chiar din mîna omului care îl nedreptăţise şi îl insultase cel mai mult. Omul acesta de lume căruia îi izbutise totul în viaţă îl acoperea de ocări pe bătrînul ajuns la ananghie, iar din cînd în cînd îi trimitea cîte un ajutor. Şi în timp ce-i înmîna lui George bani pentru Amelia, el îi dădea a înţelege băiatului prin aluzii, exprimate în felul lui grosolan şi crud, că bunicul său dinspre mamă nu era decît un biet moşneag falit, care trăieşte pe spinarea altora, şi că John Sedley putea să-i mulţumească omului căruia îi datora o sumă atît de mare de bani, pentru ajutorul pe care acesta i-l acorda cu atîta generozitate. George ducea aceste pompoase sume de bani mamei sale, cît şi văduvului bătrîn şi doborît, a cărui îngrijire şi mîngîiere devenise acuma principala ocupaţie a vieţii Ameliei. Iar micuţul personaj lua un aer protector faţă de moşneagul slab şi doborît.

Ar putea fi socotit drept lipsă de „mîndrie personală“ din partea Ameliei faptul că ea se învoia să primească ajutoarele acestea băneşti din mîinile duşmanului propriului ei părinte. Dar mîndria personală şi această sărmană doamnă n-au făcut niciodată casă prea bună. O fire simplă de la

natură, şi care cere ocrotire, ani nesfîrşiţi de sărăcie şi umilinţă, de lipsuri zilnice, de cuvinte grele, de servituţi aduse la îndeplinire cu voie bună, asta era aproape tot ceea ce îi fusese sortit de cînd devenise femeie, adică de pe vremea nefericitei ei căsătorii cu George Osborne. Voi, care vedeţi în fiecare zi atîţia oameni mult mai merituoşi ca voi înşivă îndurînd ocări de felul acesta, răbdînd cu resemnare capriciul norocului, blajini şi fără să se plîngă de nimic, săraci şi deseori dispreţuiţi din pricina sărăciei lor, coborîţi voi oare vreodată din înălţimea belşugului vostru, să spălaţi picioarele acestor sărmani şi osteniţi cerşetori ? Pînă şi faptul de-a vă gîndi la oamenii aceştia vă pare odios şi josnic. „Trebuie să existe clase sociale, trebuie să existe săraci şi bogaţi“, spune Bogatul, sorbindu-şi paharul lui de Bordeaux (şi e mare lucru dacă trimite vreodată resturile de la masă lui Lazăr, care stă afară sub fereastra lui). Şi are dreptate ; dar gîndiţi-vă cît de tainic, şi de cele mai multe ori de neînţeles, este lucrul acesta, această loterie a vieţii, care dăruieşte unuia purpură şi rufărie fină, iar celuilalt îi trimite zdrenţe drept îmbrăcăminte şi o droaie de cîini drept tovarăşi de suferinţă.

Aşa încît trebuie să recunosc că, fără să-şi facă mult sînge rău, ci, dimpotrivă, cu un sentiment înrudit îndeaproape cu recunoştinţa, primea Amelia firimiturile pe care socrul său le lăsa să cadă din cînd în cînd, şi îşi hrănea cu ele părintele. Ea recunoştea fără înconjur că asta îi era datoria ; şi era în firea acestei tinere femei (doamnelor, ea nu are decît 30 de ani şi preferăm s-o numim tînără femeie chiar şi la vîrsta asta), era, zic, în însăşi firea ei nevoia de a se sacrifica pe sine şi de a-şi închina viaţa fiinţei iubite. Pe vremea cînd micul

Georgy stătea cu ea, cîte nesfîrșite nopți nu petrecuse lucrîndu-i cîte ceva, fără ca el să-i arate vreun semn de recunoștință ; cîte ocări, cît dispreț, lipsuri și mizerii nu îndurase pentru tatăl și mama ei ! Și, în toiul tuturor acestor renunțări și sacrificii făcute de una singură și nebăgate în seamă de alții, nu se respecta pe sine mai mult decît o respectau ceilalți ; și cred că în adîncul inimii cugeta că nu-i decît o mică făptură simplă și demnă de dispreț, care avusese în viață mult mai mult noroc decît meritase. O, voi, biete femei ! O, voi, biete martire, care suferiți în taină, a căror viață e un adevărat chin, care sînteți trase pe roată în dormitoarele voastre și care vă puneți în fiecare zi capetele pe butuc la masa din salon. Oricare bărbat care descoperă durerile voastre, sau aruncă o singură privire în acele întunecate încăperi unde vi se aplică supliciul, trebuie să vă compătimească și... și să mulțumească lui Dumnezeu că l-a dăruit cu barbă. Mi-aduc aminte că am văzut, cu mulți ani în urmă, la ospiciul de idioți și de nebuni de la Bicêtre, lîngă Paris, un biet nenorocit încovoiat sub sclavia captivității și a infirmității lui personale, căruia cineva din grupul nostru i-a dăruit puțin tutun într-un *cornet* sau fișic de hîrtie. Atenția aceasta era mult prea mare pentru biata făptură epileptică. Și începu să plîngă de atîta plăcere și recunoștință ; dacă cineva mi-ar oferi mie sau dumitale o mie de lire anual, sau ne-ar salva de la moarte, nici atunci n-am putea fi atît de mișcați ca nefericitul acela. Și tot așa, dacă tiranizezi cumplit o femeie, vei descoperi că cea mai neînsemnată dovadă de bunătate o va mișca și o va face să i se umple ochii de lacrimi, ca și cum ai fi pentru ea un înger binefăcător.

Cîteva atenții de felul acesta însemnau cea mai mare fericire care i se putea întîmpla bietei și micuței Amelia. Viața ei, începută în îmbelșugare, sfîrșise aici, într-o închisoare sărăcăcioasă și într-o îndelungă și josnică robie. Micul George o cerceta cîteodată pe această captivă și-i alina suferințele prin slabe raze de încurajare. Russell Square era hotarul acestei închisori ; putea, din cînd în cînd, să se ducă pînă în fața casei în care locuia Georgy, dar noaptea se întorcea întotdeauna acasă, să se culce în celula ei ; să îndeplinească îndatoriri care nu-i aduceau nici un fel de bucurie ; să vegheze lîngă paturile de suferință ale părinților, fără să audă un singur cuvînt de mulțumire ; să îndure hărțuielile și tirania bătrînilor acelora artăgoși și dezamăgiți. Cîte mii de ființe, în cea mai mare parte femei, nu sînt hărăzite să îndure această îndelungată sclavie ? Ele sînt infirmiere fără plată, surori de caritate, dacă vreți, dar fără romantismul și sentimentul de sacrificiu al acestora, și se străduiesc, postesc, veghează și suferă, fără să crîcnească, ofilindu-se fără nici un fel de glorie, cufundate în anonimat.

Tainicei și îngrozitoarei Înțelepciuni, care hotărăște destinele oamenilor, îi place să batjocorească și să calce în felul acesta în picioare pe cel gingaș, bun și plin de înțelepciune, și să-l înalțe pe cel egoist, nătîng sau păcătos. Vai, arată-te smerit, frate, în îmbelșugarea ta ! Arată-te darnic cu cei ce sînt mai puțin norocoși, dacă nu mai puțin merituoși. Și cugetă, ce drept ai tu să te arăți disprețuitor, tu, a cărui virtute constă numai în faptul că nu te mai ispitește nimic, al cărui succes poate fi o simplă întîmplare, al cărui rang poate fi un accident strămoșesc și a cărui viață îndestulată

nu e foarte probabil nimic altceva decît o batjocură ?

Bătrîna doamnă Sedley fu înmormîntată în cimitirul din Brompton într-o zi atît de ploioasă și de întunecată, încît Amelia își aminti ziua în care venise aici pentru prima dată, să se cunune cu George. Băiețelul stătea lîngă ea în haine de doliu, deosebit de elegante. Își aduse aminte de bătrîna paracliseră și de preotul de atunci. Gîndurile stăruiau asupra altei epoci din viața ei, în timp ce pastorul citea slujba morților.

Dar cu toate că strîngea mîna lui George într-a sa, i-ar fi plăcut totuși să schimbe locul cu... Apoi, ca de obicei, se rușină de aceste gînduri egoiste și se rugă, în gînd, ca Dumnezeu să-i dea tăria necesară pentru a-și duce la bun sfîrșit îndatoririle.

Așa că se hotărî, din toată puterea și cu toată tăria, să caute a-l face fericit pe bătrînul ei tată. Muncea ca o roabă, tot timpul, peticea și cîrpea, cînta și juca table, citea ziarul cu glas tare, pregătea mîncăruri pentru bătrînul Sedley, îl scotea cu mult zel la plimbare prin Kensington Gardens sau pe străduțele din Brompton, asculta taclalele acestuia cu un zîmbet neobosit și cu un fel de duioasă prefăcătorie, sau se așeza lîngă el, pierdută, cugetînd și stînd de vorbă cu propriile ei amintiri și gînduri, în timp ce bătrînul, vlăguit de tot și arțăgos, se încălzea la soare pe băncile din grădină și flecărea despre nedreptățile ce i se făcuseră și despre necazurile sale. Cît de triste și de lipsite de mulțumire erau gîndurile văduvei ! Copiii alergînd în sus și-n jos pe potecile largi, în pantă, ale parcului, îi aduceau aminte de George, care îi fusese luat ; primul George îi fusese luat și el ; iar dragostea ei egoistă, vinovată, în amîndouă

împrejurările, amarnic mai fusese pedepsită ! Se străduia să se convingă că pe drept fusese pedepsită în felul acesta. Era o ființă nespus de nefericită, rea și păcătoasă. Era cu desăvîrșire singură pe lume.

Știu că povestirea despre singuratica ei captivitate ar fi nemaipomenit de plictisitoare dacă nu va interveni vreo întîmplare veselă sau hazlie care s-o mai învioreze puțin — vreun milos temnicer, de pildă, sau vreun comandant de fortăreață, sau vreun șoarece care să iasă din borta lui și să povestească despre barba și mustățile lui Latude[1], sau vreo trecere subterană sub castel, săpată de Trenck[2], cu unghiile și cu o scobitoare ; povestind însă despre captivitatea Ameliei, istoricul n-are de relatat nici un fel de asemenea înviorătoare întîmplare. Închipuiți-vi-o, vă rog, în timpul acestei perioade, cu sufletul zdrobit de durere, dar gata oricînd să zîmbească cînd îi adresa cineva cuvîntul ; săracă, în condiții mai mult decît mediocre de viață, ca să nu zicem simple, cîntînd, făcînd budinci, jucînd cărți și cîrpind ciorapi pentru bătrînul ei tată. Așa că nu are nici o importanță dacă Amelia este sau nu o eroină ; și nici dacă dumneata sau eu, îmbătrîniți, cîrtelnici și ajunși la sapă de lemn, avem să ne bucurăm în ultimele zile ale vieții noastre de un umăr bun și duios care să ne sprijine și de o mînă blîndă care să netezească bătrînele noastre perne, bolnave și ele de podagră.

După moartea neveste-si, bătrînul Sedley se simțea nespus de apropiat de fiica lui ; iar Amelia își găsea mîngîierea în îndeplinirea îndatoririlor pe care le avea față de bătrînul acesta.

[1], [2] Aventurieri vestiți din secolul al XVIII-lea.

Dar nu-i vom lăsa pe acești doi oameni să se zbată multă vreme în condiții de viață atît de îngrozitoare și de aspre. Zile mai bune, atîta cît putea să fie de mare îmbelșugarea lumească, îi așteptau pe amîndoi. Pentru că istețul cititor a și ghicit cine era *gentleman*-ul acela rotofei care venise la școală să-l vadă pe Georgy în tovărășia vechiului nostru prieten, maiorul Dobbin. Era o altă veche cunoștință întoarsă în Anglia, și tocmai la momentul potrivit, cînd prezența lui putea fi o mare mîngîiere pentru rudele sale din țară.

După ce maiorul Dobbin reuși, cu destulă ușurință, să capete concediul dorit de la bunul său comandant și să plece la Madras, și de-acolo, așa cum nădăjduia, spre Europa, pentru anumite chestiuni personale și foarte urgente, nu-și conteni călătoria, nici ziua, nici noaptea, pînă cînd nu ajunse la capătul ei, dar parcurse itinerarul acesta cu atîta grabă, încît sosi în Madras bolnav de friguri. Slujitorii care îl însoțeau îl duseră în stare de delir în casa unui prieten la care se hotărî să rămînă pînă avea să plece spre Europa ; și multe zile de-a rîndul aceștia crezură că maiorul Dobbin nu va mai călători niciodată mai departe de cimitirul bisericii St. George din Madras, unde o companie de soldați britanici va trage o salvă deasupra mormîntului lui și unde numeroși bravi ofițeri de-ai noștri zac atît de departe de căminul lor.

Aici, în timp ce bietul om zăcea zgîlțîit de friguri, prietenii care-l vegheau îl puteau auzi vorbind în delir despre Amelia. Gîndul că n-are s-o mai vadă niciodată îi umplea de deznădejde ceasurile de luciditate. Era convins că-i sunase ceasul ; și își făcu solemne pregătiri pentru plecare ; își puse ordine în afacerile de pe lumea aceasta, lăsînd mica avere pe care-o poseda acelora cărora dorea din toată inima să le dea putința a se folosi de ea. Prietenul în casa căruia era găzduit ținu loc de martor cînd își redactă testamentul. El ținea să fie îngropat cu șuvița aceea de păr împletită ca un lanț pe care o purta în jurul gîtului și pe care, dacă trebuie să dăm pe față tot adevărul, o căpătase de la camerista Ameliei, la Bruxelles, cînd părul tinerei văduve fusese tăiat în timpul frigurilor care o doborîseră după moartea lui George Osborne pe platoul muntelui Saint-Jean.

Se însănătoși, se refăcu, se îmbolnăvi din nou, după ce fu supus unui atît de sever tratament de luare de sînge și calomel, încît nu scăpă decît datorită viguroasei sale constituții. Era aproape un schelet cînd îl suiră pe bordul vasului „Ramchunder East Indiaman", comandat de căpitanul Bragg, care venea de la Calcutta, trecînd prin Madras ; și atît de slab și de prăpădit era, încît prietenul care-l îngrijise în timpul bolii prorocea că cinstitul nostru maior nu va putea supraviețui călătoriei acesteia și că într-o bună dimineață va trece, înfășurat în drapel și hamac, peste bordul vasului, ducînd cu el, în adînc, relicva pe care o purta lîngă inimă. Dar, fie datorită aerului de mare, fie speranței care i se deștepta din nou, din ziua în care corabia își întinse pînzele și se desprinse de rada portului pornind spre casă, prietenul nostru începu să se înviorezе și se însănătoși cu desăvîrșire (deși era slab ca un ogar) mai înainte ca să fi ajuns la Capetown.

— Va fi tare dezamăgit Kirk de data asta, că-i scapă gradul de maior printre degete, spuse el... zîmbind.

Se aștepta să se și găsească în gazetă la sosirea regimentului în Anglia. Fiindcă trebuie să amin-

tim că, în timp ce maiorul zăcea bolnav de friguri la Madras, deoarece se grăbise așa de mult să ajungă acolo, bravul regiment al...-lea, care stătuse atîta vreme pe meleaguri străine, căci, după ce se întorsese din Indiile Occidentale, speranțele lui de-a rămîne în Anglia îi fuseseră înșelate din pricina campaniei de la Waterloo, și apoi fusese trimis din Flandra în India, primise în sfîrșit ordinul de-a se întoarce în patrie; iar maiorul ar fi putut să plece o dată cu camarazii lui dacă ar fi vrut să le aștepte sosirea la Madras.

Poate că nu avea chef ca, în starea de epuizare în care se afla, să fie luat din nou sub aripa proteguitoare a Glorvinei.

— Cred că domnișoara O'Dowd m-ar fi dat gata, spuse el rîzînd, tovarășului său de drum, dacă ar fi fost cu noi pe bord, și după ce m-ar fi aruncat în mare, s-ar fi năpustit asupra ta, fii sigur de asta, și te-ar fi dus la Southampton ca pe o captură, Jos băiatule!

Trebuie să mărturisim că celălalt pasager de pe „Ramchunder" nu era altul decît dolofanul nostru prieten. Petrecuse zece ani în Bengal, iar ospețele care se țineau lanț, gustările, berea tare și vinul de Bordeaux, uriașele cantități de băuturi spirtoase și răcoritoarele preparate cu coniac pe care fusese silit să le înghită în regiunea pomenită își exercitaseră toată influența asupra lui Waterloo-Sedley. Călătoria în Europa îi fusese prescrisă ca un medicament, și după ce servise în India toți anii prevăzuți, cu un salariu frumos, care îi permisese să-și pună deoparte o considerabilă sumă de bani, își putea îngădui să se întoarcă acasă și să rămînă acolo cu o pensie bunicică, sau să se înapoieze în India, ca să-și reia, în

serviciul său, locul la care îi dădea drept vechimea, cît și marea lui pricepere.

Era puțintel mai slab decît pe vremea cînd l-am văzut noi ultima dată, dar înfățișarea îi cîștigase în măreție și gravitate. Își lăsase iar mustăți, așa cum se cuvenea unui cetățean care luase parte la lupta de la Waterloo, și-și dădea fel de fel de ifose pe punte, purtînd o falnică pălărie de catifea cu panglică aurită și ornamentîndu-și persoana deosebit de extravagant, cu ace de cravată și felurite alte giuvaericale. Își lua micul dejun în cabină și se îmbrăca tot atît de pompos ca să iasă pe puntea de serviciu, ca și cum s-ar fi pregătit să facă o plimbare pe Bond Street, sau pe promenada din Calcutta. Era însoțit de un servitor indigen, care îndeplinea funcția de valet și de purtător de pipe și al cărui turban era împodobit cu pajura de argint a lui Sedley. Slujitorul acesta oriental ducea o viață ca vai de lume sub tirania lui Jos Sedley. Jos era tot atît de mîndru de persoana lui ca și o femeie, și își cheltuia tot atît de mult timp cu toaleta ca și o frumusețe ofilită. Cei mai tineri dintre pasageri, tînărul Chaffers, din regimentul al 150-lea, și sărmanul și micul Ricketts, care se întorcea acasă după al treilea acces de friguri, își făcuseră obicei să-l atragă pe Sedley la masa din cabina ofițerilor și-l îndemnau să povestească istorii nemaipomenite despre el, cît și isprăvile lui împotriva tigrilor și a lui Napoleon. Și fu la înălțime cînd vizită mormîntul împăratului la Longwood [1], cu care prilej descrise acestor *gentlemen* și tinerilor ofițeri de pe vas, maiorul Dobbin nefiind de față, întreaga

[1] Locuința lui Napoleon la Sfînta Elena, unde și-a petrecut ultimii ani ai vieții și unde a fost înmormîntat la început.

bătălie de la Waterloo, și numai cît nu mărturisi că Napoleon n-ar fi fost exilat niciodată la Sfînta Elena dacă n-ar fi existat el, Jos Sedley.

După ce părăsiră Sfînta Elena, se arătă foarte generos, dispunînd de o mare cantitate de provizii, vin de Bordeaux, conserve și balerci mari de apă gazoasă, aduse pe corabie pentru desfătarea lui personală. Pe bord nu se găsea nici o doamnă. Maiorul ceda *le pas*[1] civilului, așa că el era cea mai importantă persoană de la masă și era tratat de căpitanul Bragg și de ceilalți ofițeri de pe „Ramchunder" cu tot respectul cuvenit rangului pe care-l avea. El dispăru, cam cuprins de panică, în timpul unei furtuni care durã două zile, în timpul cărora își astupă geamurile cabinei și stătu în hamac citind *Spălătoreasa din Finchley Common*, lăsată pe bordul vasului „Ramchunder" de către preaonorabila *lady* Emmily Hornblower, soția cucernicului Silas Hornblower, cînd coborîse la Cap[2], unde cucernicul *gentleman* ocupa funcția de misionar; pentru lectura lui de toate zilele, însă, Jos adusese o grămadă de romane și piese de teatru, pe care le împrumuta și celorlalți pasageri de pe vas, făcîndu-se foarte plăcut tuturor prin amabilitatea și bunăvoința lui.

Multe nopți, în timp ce corabia străbătea întunecata și muginda mare, iar deasupra capului lor străluceau luna și stelele și clopotul bătea orele, domnul Sedley și maiorul stăteau pe puntea de cart a vasului vorbind despre căminul lor, maiorul fumîndu-și țigara de foi, iar civilul trăgînd din narghileaua pe care i-o pregătea slujitorul indian.

---

[1] Întîietatea (fr.).

[2] Cap sau Cape-Town, oraș din Uniunea Sud-africană, capitala provinciei Cap.

În cursul acestor convorbiri era uimitor cu cîtă stăruință și dibăcie izbutea maiorul Dobbin să aducă vorba despre Amelia și băiețelul ei. Jos, cam furios din pricina nenorocirilor tatălui său, cît și pentru faptul că acesta făcea tot soiul de demersuri lipsite de ceremonie pe lîngă el, era potolit de maior, care scotea în evidență vîrsta înaintată, precum și nenumăratele ghinioane pe care le avusese bătrînul. Și natural că n-ar fi de loc plăcut să locuiască cu cei doi bătrîni, ale căror deprinderi și ore de culcare nu se puteau împăca cu acelea ale unui om tînăr, obișnuit cu altă societate (Jos se înclină la acest compliment); dar maiorul sublinie cît de folositor ar fi pentru Jos Sedley să aibă o casă a lui la Londra, și nu o simplă locuință de burlac, ca pînă acuma; și că sora lui, Amelia, ar fi tocmai persoana indicată să-i conducă gospodăria: cît de elegantă și de curtenitoare era ea și ce maniere alese avea! Și îi povesti o mulțime de lucruri despre succesul pe care îl avusese doamna George Osborne pe vremuri la Bruxelles, ca și la Londra, unde fusese foarte admirată de persoane din cea mai înaltă societate; apoi îi sugeră ce nobil lucru ar fi din partea lui Jos să-l trimită pe Georgy într-o școală cumsecade și să scoată din el un om; căci mama lui și părinții ei îl răsfățau cu siguranță prea mult. Într-un cuvînt, acest preaiscusit maior îl făcu pe civil să-i promită că o va lua pe Amelia, și copilul rămas fără apărare, în grija lui. Aceasta, fiindcă el nu era încă la curent cu evenimentele petrecute în mica familie Sedley; nu știa nici că moartea o luase din mijlocul lor pe mamă și nici că bogații îl luaseră de lîngă Amelia pe George. Adevărul este însă că zilnic, și într-una, acest îndrăgostit fără leac și *gentleman* de vîrstă mijlocie se gîndea la doamna

Osborne, şi mintea lui toată era întru totul preocupată numai de ceea ce putea să-i vină în ajutor. El îl linguşea, îl ridica în slăvi, îl măgulea şi-i făcea tot felul de complimente lui Jos Sedley, cu o perseverenţă şi cordialitate de care, foarte probabil, nu-şi dădea seama nici el însuşi ; dar mulţi bărbaţi care au surori sau chiar fete nemăritate îşi pot cu uşurinţă aminti cît de neobişnuit de amabili devin *gentlemen*-ii cu rudele de parte bărbătească atunci cînd fac curte femeilor din familia lor ; şi poate că acest şmecher de Dobbin proceda în felul acesta potrivit unei ipocrizii asemănătoare.

Adevărul este că, după ce maiorul Dobbin se îmbarcă pe „Ramchunder", fu foarte bolnav vreme de trei zile, cît corabia rămase în apele Madrasului, şi nu începu încă să se refacă şi nici apariţia şi recunoaşterea vechiului său cunoscut, domnul Sedley, întîlnit pe bord, nu prea îl învioră pînă ce nu purtară într-o zi o convorbire, în timp ce maiorul sta pe punte întins şi abătut. Spunea că are convingerea că e condamnat ; lăsase ceva, nu mare lucru, finului său, prin testament ; şi spera că doamna Osborne avea să-şi amintească cu bunăvoinţă de el şi că va fi fericită în căsătoria pe care era pe punctul de a o contracta.

— Căsătorie ? Nici vorbă de aşa ceva ! răspunse Jos.

El primise de curînd veşti de la ea ; şi nu pomenea nimic despre căsătorie ; şi, în treacăt fie zis, curios, ea îi scria că maiorul Dobbin era pe cale să se căsătorească şi spera că *el* va fi fericit. Ce dată aveau scrisorile pe care le primise Sedley din Europa ? Civilul le căută. Erau cu două luni mai recente decît cele primite de maior ; iar medicul vasului se felicită pentru tratamentul prescris noului său pacient, care îi fusese încredinţat pe bordul vasului de către medicul din Madras cu foarte mici speranţe de vindecare ; căci, din ziua aceea, chiar din ziua cînd el îi schimbase medicaţia, starea maiorului Dobbin începu să se îmbunătăţească. Şi aşa se întîmplă că bravul ofiţer, căpitanul Kirk, fu înşelat în speranţa lui de-a fi ridicat la gradul de maior.

După ce trecură de Sfînta Elena, voioşia şi vigoarea maiorului Dobbin umplură de uimire pe toţi tovarăşii lui de călătorie. Punea la cale felurite şotii cu aspiranţii de marină, juca popice cu secunzii vasului, se căţăra pe frînghii ca un băieţoi, cîntă într-o seară un cîntec comic, spre desfătarea întregii societăţi adunate să-şi bea grogul după cină, şi deveni atît de vioi, de vesel şi de amabil, încît pînă şi căpitanul Bragg, care credea că nu era nimic de capul pasagerului său, pe care, la început, îl socotise a fi cam sărac cu duhul, fu silit să recunoască faptul că maiorul era un ofiţer rezervat, dar instruit şi capabil.

— N-are el maniere distinse, îi spuse Bragg primului său secund. Nu s-ar potrivi la palatul guvernatorului, Roper, unde înălţimea-sa şi *lady* William mi-au arătat atîta bunăvoinţă şi au dat mîna cu mine faţă de toată lumea şi m-au invitat la masă şi am băut bere împreună cu ei, în faţa comandantului-şef însuşi ; n-are el maniere distinse, dar spune totuşi ceva omul acesta.

Şi în felul acesta căpitanul Bragg dovedi că e plin de pătrundere ca om, aşa după cum era plin de pricepere în calitatea lui de comandant.

Dar fiindcă după aceea, pe cînd „Ramchunder" se găsea la zece zile de coasta Angliei, urmă o epocă de acalmie, Dobbin deveni atît de nerăbdător şi de morocănos, încît îi umplu de mirare pe tovarăşii aceia de drum care îi admiraseră, cu

puțin mai înainte, vioiciunea și buna dispoziție. El nu-și reveni pînă ce briza nu începu să sufle iarăși ; și se găsi într-o stare de puternică emoție cînd pilotul urcă pe punte. Și, Doamne, cum îi mai bătea inima cînd la orizont apărură, prietenoase, cele două clopotnițe din Southampton !

CAPITOLUL LVIII

PRIETENUL NOSTRU MAIORUL

Maiorul nostru se bucura de atîta popularitate pe bordul vasului „Ramchunder", încît atunci cînd el și domnul Sedley coborîră în șalupa de coastă venită în întîmpinarea lor și care trebuia să-i ia de pe vas, întregul echipaj, mateloții și ofițerii, în frunte cu impunătorul căpitan Bragg însuși, strigară de trei ori ura pentru maiorul Dobbin, care se roși pînă peste urechi și-și lăsă capul în piept în semn de mulțumire. Jos, care, mai mult ca sigur, își închipuia că uralele sînt pentru el, își scoase pălăria cu panglică aurită și o flutură majestuos către prietenii săi ; apoi fură duși la țărm și coborîră cu mare pompă la debarcader, de unde porniră spre hotelul „Regele George".

În ciuda spectacolului pe care-l oferea acea falnică halcă de carne de vacă și cana de argint cu capac, care te face să gîndești la adevărata bere englezească, preparată în casă, berea tare și cea amăruie, spectacol ce încîntă privirile călătorului întors de prin străini în clipa cînd pășește în cafeneaua hotelului „Regele George", și așa de

înviorător și plin de desfătare, încît omul care intră într-un asemenea han englezesc găsește atîta confort și atîta tihnă în el, că-i place să zăbovească pe-acolo cîteva zile, Dobbin începu totuși să vorbească numaidecît de un poștalion, și abia ajunse la Southampton, că-și și dori să fie în drum spre Londra. Jos, însă, nici nu voia s-audă să se miște din loc în seara aceea. De ce trebuia el să-și petreacă noaptea într-un poștalion și să nu se odihnească într-un pat încăpător, îmbietor și cu perne de puf, care stătea gata pregătit să înlocuiască pătuțul acela oribil, strîmt și mic, în care fusese constrîns să doarmă în timpul călătoriei impunătorul nostru *gentleman* din Bengal ? De altfel, nici nu putea să se gîndească măcar să plece la drum pînă ce bagajul nu-i va fi trecut prin vamă, sau să pornească mai departe pînă ce nu se va mai dezmorți puțin. Așa că maiorul fu silit să mai aștepte o noapte și trimise o scrisoare familiei sale, anunțîndu-și sosirea ; îi smulse lui Jos promisiunea că va scrie și el părinților săi. Jos făgădui, dar nu se ținu de cuvînt. Căpitanul, chirurgul și unul sau doi pasageri veniră și cinară împreună cu cei doi *gentlemen* ai noștri la han, Jos arătîndu-se la mare înălțime în alcătuirea meniului și făgăduind că va porni a doua zi spre capitală cu maiorul.

Hangiul găsea că e o mare plăcere să-l vezi pe domnul Sedley dînd peste cap cana de bere. Dacă aș avea timp și îndrăzneală de-a mă abate de la subiect, aș scrie un capitol despre această primă cană de bere băută pe pămînt englezesc. Ah, ce minunată e ! Merită să stai printre străini un an numai ca la întoarcere să ai prilejul să te bucuri de-o asemenea băutură !

În dimineaţa următoare, maiorul Dobbin îşi făcu apariţia, bărbierit cu multă grijă şi foarte corect îmbrăcat, aşa după cum avea obiceiul. Era, ce-i drept, atît de devreme, că nu se sculase încă nimeni din casă, afară de acel uimitor lustragiu al hanului care nu pare să simtă vreodată nevoie de somn. Şi maiorul putu să audă sforăiturile diferiţilor clienţi ai casei bubuind de-a lungul coridoarelor în timp ce el trecea, făcînd să trosnească podeaua, prin gangurile acelea întunecoase tocmai cînd lustragiul cel fără somn se furişa din uşă în uşă adunînd de la fiecare tot soiul de încălţăminte — *à la* Blucher, Wellington sau Oxford[1] — ce aştepta afară. Apoi se trezi şi servitorul indigen al lui Jos şi începu să pregătească greoiul aparat vestimentar al stăpînului său şi să-i prepare narghileaua. În curînd urcară şi cameristele şi, întîlnindu-se pe coridoare cu omul acela smolit la faţă, începură să ţipe, gîndind că-i Necuratul. El şi Dobbin se împiedicară de găleţile lor pe coridoare, în timp ce femeile acestea spălau podelele hotelului. Cînd apăru cel dintîi chelner, pletos, şi deschise poarta hanului, maiorul crezu că venise vremea plecării şi porunci să fie adusă numaidecît o diligenţă ca ei să poată porni la drum.

Apoi îşi îndreptă paşii spre camera domnului Sedley şi dădu la o parte pologul încăpătorului pat de familie în care sforăia Jos. „Haide, sus! Sedley, zise maiorul, diligenţa va fi la poartă într-o jumătate de oră."

Jos bombăni ceva de sub macat şi întrebă cît e ceasul; şi cînd, în cele din urmă, stoarse de la maiorul care se făcuse roşu ca racul (el, care nu spunea niciodată minciuni, chiar dacă ar fi putut

[1] Cetate universitară engleză, unde-şi fac studiile fiii nobilimii şi ai marii burghezii engleze.

scoate vreun folos personal din asta) cît arăta cu adevărat ceasul, izbucni într-un potop de înjurături pe care nu le vom repeta aici, dar prin care îi dădu a înţelege lui Dobbin că i-ar fi pusă viaţa în primejdie dacă el, Jos, s-ar scula în acel moment, că maiorul n-are decît să se ducă să se spînzure, că el nu va călători în nici un caz cu Dobbin şi că era foarte nepoliticos şi nepotrivit cu purtarea unui *gentleman* să scoli un om din somn în felul acesta; la care maiorul, înfrînt, fu silit să bată în retragere, lăsîndu-l pe Jos să-şi continue somnul întrerupt.

Trăsura sosi numaidecît, şi maiorul nu mai vru să aştepte.

Chiar de-ar fi fost cine ştie ce nobil în călătorie de plăcere sau curier al vreunui ziar aducînd ştiri la redacţie (dispoziţiile guvernului sînt, în general, purtate cu mai puţin zor), şi tot n-ar fi putut goni cu mai multă repeziciune. Surugiii rămîneau uimiţi de bacşişurile cu care îi copleşea. Cît de voios şi de verde arăta ţinutul în timp ce trăsura de poştă zbura de la o piatră de kilometraj la alta, prin îngrijitele orăşele de provincie, unde hangiii ieşeau să-l întîmpine cu zîmbete şi plecăciuni, pe lîngă pitoreştile hanuri de pe marginea şoselei, cu firmele atîrnate de ulmi, unde caii şi căruţaşii se adapă sub umbra bălţată a arborilor, pe lîngă castele şi parcuri străvechi, cătune rustice îngrămădite împrejurul bătrînelor biserici cenuşii, prin fermecătorul şi prietenosul peisaj englezesc. Există oare în lume ceva asemănător? Pentru călătorul care se întoarce acasă, priveliştea aceasta e nespus de binefăcătoare, e ca şi cum ar da mîna cu tine, în timp ce-o străbaţi. Ei bine, maiorul Dobbin străbătu drumul de la Southampton pînă la Londra fără să bage în seamă multe lucruri

în afară de pietrele de kilometraj înşirate de-a lungul şoselei. Vedeţi, el era foarte nerăbdător să-şi vadă rubedeniile din Camberwell.

Fu supărat din cauza timpului pierdut între Piccadilly şi vechiul lui culcuş de la Slaughters, unde trase, potrivit obiceiului. Mulţi ani trecuseră de cînd îl văzuse pentru ultima dată, de cînd el şi cu George, tineri ofiţeri, gustaseră aci din plăcerea atîtor ospeţe şi luaseră parte la atîtea petreceri. Ajunsese un flăcău tomnatic. Părul îi încărunţise şi multe pasiuni şi sentimente pe care le încercase în tinereţea lui încărunţiseră şi ele în răstimpul acesta de vreme. Aicea, totuşi, stătea în pragul uşii acelaşi valet bătrîn, în acelaşi veşmînt negru şi slinos, cu aceeaşi bărbie dublă şi aceeaşi faţă fleşcăită, cu aceeaşi enormă legătură de chei la cingătoare, zornăindu-şi banii din buzunare ca şi mai înainte şi primindu-l pe maior ca şi cum acesta ar fi fost plecat numai de-o săptămînă.

— Du lucrurile domnului maior la 23, aceea e camera dumnealui ! porunci John, fără să vădească nici cea mai mică mirare. Friptură de pui pentru masă, bănuiesc. Nu v-aţi însurat ? Se zvonea că v-aţi însurat. A fost pe aici chirurgul dumneavoastră scoţian. Nu, e vorba de căpitanul Humby din 33, pe cînd era încartiruit cu al...-lea la Injee. Vreţi apă caldă ? De ce aţi venit cu trăsura, diligenţa nu era destul de bună ?

Şi cu asta, credinciosul valet, care cunoştea şi îşi amintea de fiecare ofiţer care obişnuia să tragă acolo, om pentru care zece ani nu însemnau mai mult ca o zi, îl conduse pe Dobbin în vechea lui cameră, unde-şi găsi patul curat, acoperit cu învelitoarea lui de damasc de lînă, şi covorul ros, o idee mai murdar, şi întreg mobilierul cel vechi

din lemn negru, cu garnitură de creton, întocmai cum maiorul le ştia că fuseseră în tinereţea lui.

El îşi aduse aminte de George în ziua dinaintea căsătoriei, măsurînd camera în lung şi lat, rozîndu-şi unghiile şi jurînd că bătrînul va trebui să cedeze, şi că dacă nu cedează, lui puţin îi pasă.

Parcă îl vedea aievea, intrînd, trîntind apoi cu putere uşa camerei lui Dobbin şi după aceea pe-a lui, de-alături...

— N-aţi întinerit, zise John, cercetîndu-şi cu luare-aminte prietenul de odinioară.

Dobbin începu să rîdă.

— Zece ani şi un acces de friguri nu întineresc pe nimeni, John, răspunse el. Numai dumneata rămîi veşnic tînăr. Nu, dumneata rămîi veşnic bătrîn.

— Ce s-a întîmplat cu văduva căpitanului Osborne ? întrebă John. Straşnic băiat mai era ! Dumnezeule, şi cum îşi mai arunca banii pe fereastră. N-a mai dat pe-aici niciodată din ziua aceea în care s-a însurat. În momentul de faţă îmi datorează încă trei lire. Priviţi, stă scris aici, în carnetul meu : „10 aprilie 1815, căpitanul Osborne : trei lire“. Mă întreb dacă tatăl lui ar vrea să mi le plătească, şi spunînd cuvintele acestea, bătrînul John de la „Slaughters“ îşi scoase carneţelul legat în marochin, în care-şi notase suma datorată de căpitan pe o pagină unsuroasă, murdară, ce exista încă acolo, împreună cu multe alte însemnări scrise ca vai de lume, privind clienţii datornici ai casei.

După ce îşi conduse muşteriul în cameră, John se retrase cu un calm desăvîrşit ; iar maiorul Dobbin, nu fără să se îmbujoreze puţin la faţă şi să zîmbească, bătîndu-şi singur joc de prostia lui, îşi alese din valiză cel mai elegant costum civil

pe care-l avea și care-i venea cel mai bine și începu să rîdă în timp ce-și cercetă fața tăbăcită și părul cărunt într-o oglinjoară ca vai de lume, aflată pe masa de toaletă.

„Îmi pare bine că bătrînul John nu m-a uitat, își spuse el. Sper să mă recunoască și ea !“ Și ieși din hotel îndreptîndu-și din nou pașii către Brompton.

În timp ce se-ndrepta spre casa ei, fiece mic amănunt al ultimei întrevederi cu Amelia era viu în mintea acestui om de o neclintită statornicie. Arcul de triumf și statuia lui Ahile din Piccadilly fuseseră înălțate în anii cînd lipsise din țară ; o sută de alte schimbări interveniseră, pe care însă ochiul și mintea lui le înregistrară doar în treacăt. Începu să tremure cînd coti pe străduța aceea din Brompton, de care își amintea așa de bine, străduța aceea care ducea în strada unde stătea Amelia. Avea de gînd să se mărite, sau nu ? Dacă-i va ieși în cale cu băiețelul... Dumnezeule, ce se va face el oare ? Văzu o femeie cu un copil de 5 ani... oare nu era ea ? Și numai la gîndul acesta, abia se mai ținea pe picioare. Cînd, în sfîrșit, ajunse lîngă șiragul de case în care locuia Amelia și, apoi, la poartă, se sprijini acolo și rămase o clipă locului. Își putea auzi bătăile inimii. „Dumnezeu cel atotputernic s-o binecuvînteze, orice s-ar fi întîmplat“, își spuse în sinea lui.

„Uf ! poate să se fi mutat de aici“, gîndi și intră pe poartă.

Fereastra salonului în care stătea ea de obicei era deschisă, dar înăuntru nu se zărea nimeni. Maiorul crezu că recunoaște totuși pianul cu tabloul de deasupra, așa cum era odinioară, și emoțiile îi reînviară. Placa de aramă a domnului Clapp

era încă pe ușă, ca și ciocanul cu care Dobbin începu să bată.

O fetișcană de vreo 16 ani, cu un aer șăgalnic, cu ochii iscoditori și obrajii îmbujorați, veni să vadă cine ciocănise și se uită la maior cu asprime cînd îl găsi rezemat de micul portal.

Era alb la față ca o stafie și abia putu bîlbîi cuvintele :

— Doamna Osborne locuiește aici ?

Timp de-o clipă fata îl privi necruțător drept în față și, pălind apoi și ea, zise :

— Aibi milă de mine, Dumnezeule... e maiorul Dobbin ! Și îi întinse amîndouă mîinile. Nu vă mai amintiți de mine ? Vă spuneam maiorul Acadea !

La care, și cred că era pentru prima dată în viața lui că se purta în felul acesta, maiorul o luă pe fată în brațe și o sărută. Ea începu să rîdă și să strige foarte agitată, chemînd „mamă, tată !“ în gura mare, făcîndu-i să iasă din casă pe acei respectabili cetățeni care și începuseră să-l examineze pe maior prin fereastra împodobită a bucătăriei și care rămăseseră mirați găsindu-și fiica pe coridor în brațele unui bărbat înalt, în redingotă albastră și pantaloni albi.

— Sînt un vechi prieten... zise el, nu fără să roșească totuși. Nu vă aduceți aminte de mine, doamnă Clapp, și de prăjiturile acelea bune pe care obișnuiați să le faceți pentru ceai ? Nu-ți aduci aminte de mine, Clapp ? Sînt nașul lui George și m-am întors chiar acuma din India.

Urmă o zdravănă strîngere de mîini, doamna Clapp arătîndu-se peste măsură de mișcată și de încîntată ; și în timp ce stăteau pe coridorul acela, ea luă de foarte multe ori ca martor cerul la fericirea pe care o încerca.

Proprietarul și proprietăreasa casei îl conduseră pe onorabilul maior în camera familiei Sedley (unde el își aduse aminte de fiecare lucrușor, de la vechiul pian cu podoabe de aramă, odinioară un mic și cochet instrument fabricat de Stothard, pînă la paravanele din fața căminului și la mausoleul-miniatură de alabastru, în mijlocul căruia ticăia ceasornicul de aur al domnului Sedley), și acolo, în timp ce stătea în fotoliul gol al chiriașului, tatăl, mama și fiica îl informară pe maiorul Dobbin, cu o mie de neașteptate întreruperi, despre lucrurile pe care noi le-am aflat, amănunte din viața Ameliei, cu care însă Dobbin nu era încă la curent : adică despre moartea doamnei Sedley, despre faptul că bătrînul Osborne îl luase la el pe George, despre felul în care se despărțise văduva de copil, cît și despre alte amănunte din viața ei. De două sau de trei ori, maiorul fu pe punctul de a ataca și problema căsătoriei, dar nu avu curaj. Nu voia să-și dezvăluie tainele inimii în fața acestor oameni. În cele din urmă, i se aduse la cunoștință că doamna Osborne ieșise să se plimbe cu tatăl ei în Kensington Gardens, unde, atunci cînd era vreo după-amiază frumoasă, îl ducea totdeauna pe bătrînul *gentleman* (care acuma devenise foarte slab și morocănos și îi întuneca și ei viața, deși Amelia se purta cu el ca un înger, de asta stăm chezași cu toții).

— Sînt foarte grăbit, spuse maiorul, și am de pus la punct o seamă de lucruri importante astă-seară. Aș vrea s-o văd totuși pe doamna Osborne. Sper că domnișoara Mary poate veni cu mine să-mi arate drumul ?

Domnișoara Mary fu încîntată și uluită de această propunere. Sigur că știa drumul. Și i-l va arăta maiorului Dobbin. Fusese de multe ori acolo cu

domnul Sedley, cînd doamna Osborne era plecată... plecată spre Russell Square ; și știa și banca pe care îi plăcea bătrînului să stea. Dădu fuga în camera ei și se întoarse numaidecît cu cea mai bună pălărie pe care o avea, cu șalul galben și cu broșa cea mare cu pietre semiprețioase, lucruri de-ale maică-si, pe care și le însușise cu prilejul acesta, pentru a nu-și face tovarășul, pe maior adică, de rușine.

Apoi, ofițerul respectiv, în redingotă albastră și cu mănuși de piele de căprioară, dădu brațul domnișoarei și porniră cu mare veselie. Era bucuros să mai fie de față o prietenă cînd se va ivi momentul de care îi era, oarecum, teamă. O mai întrebă pe însoțitoarea lui încă o mie de alte lucruri despre Amelia ; inima lui duioasă se îndureră foarte gîndindu-se că fusese nevoită să se despartă de băiat. Cum a putut îndura așa ceva ? Îl vedea des ? Iar domnul Sedley avea cu ce trăi ? Mary răspunse la toate întrebările maiorului Acadea cum putu și ea mai bine.

La jumătatea drumului lor se întîmplă un incident, care, deși foarte neînsemnat în sine, îi făcu maiorului Dobbin o plăcere nemaipomenită. Un tînăr palid, cu favorite rare de tot și cu o cravată albă și bine scrobită, venea către ei pe străduță, plimbîndu-se *en sandwich*, avînd adică cîte o doamnă la fiecare braț : una era o femeie matură, înaltă și autoritară, cu înfățișare și trăsături ce semănau foarte bine cu ale clericului, alături de care mergea cealaltă, mică de statură, pipernicită, pămîntie la față, purtînd o frumoasă pălărie nouă-nouță și panglici albe, o blană elegantă, iar pe piept, un bogat ceas de aur. *Gentleman*-ul strivit cum era de aceste două doamne, purtînd pe deasupra și o umbrelă, un șal și un coșuleț, așa că

brațele îi erau cu desăvîrșire ocupate, și bineînțeles, neputînd să-și ducă mîna la pălărie pentru a răspunde reverenței cu care îl salută domnișoara Clapp, dădu doar din cap, drept răspuns la salutul ei, salut pe care cele două doamne i-l întoarseră cu un aer protector, privindu-l în același timp cu asprime pe individul în haină albastră și baston de bambus care o însoțea pe domnișoara Mary.

— Cine-i ăsta ? întrebă maiorul, amuzat de grup și după ce făcuse loc celor trei să treacă pe străduță.

Mary îl privi pe maior ștrengărește.

— E duhovnicul nostru, cucernicul Binny (maiorul Dobbin avu o ușoară tresărire), și sora lui, domnișoara Binny. Doamne, cum obișnuia să ne mai sîcîie la școala de duminică ! Iar cealaltă doamnă, cea ceacîră și cu ceas, este doamna Binny... fostă domnișoară Grits ; tatăl ei e băcan, patronul prăvăliei „Micul și veritabilul ceainic de aur“ din Kensington Gravel Pits. S-au căsătorit luna trecută, și abia s-au întors de la Margate. Are o zestre de cinci mii de lire ; dar s-a și certat cu domnișoara Binny, care a pus la cale căsătoria aceasta.

Dacă înainte de asta maiorul avusese o ușoară tresărire, acuma tresări de-a binelea și lovi cu bastonul de bambus în pămînt cu asemenea tărie, că o făcu pe domnișoara Clapp să exclame : „Dumnezeule !“ și să înceapă să rîdă. El rămase un moment locului, tăcut, uitîndu-se cu gura căscată după tînăra pereche, în timp ce domnișoara Clapp depăna povestea acestora ; dar nu reținu nimic altceva în afară de vestea căsătoriei onoratului reverend ; era amețit de atîta fericire. După întîlnirea asta, el începu să meargă de două ori mai repede către destinație, și totuși i se părea că ajunseră prea devreme (căci maiorul era în prada

unei mari tulburări la gîndul că o va întîlni pe Amelia, întîlnire pe care o dorise cu înfocare în decursul celor zece ani), tăind străduțele din Brompton, și intrară pe mica și străvechea poartă din Kensington Gardens.

— Iată-i ! anunță domnișoara Mary și îl simți tresărind din nou la brațul ei.

Astfel că ghici totul numaidecît. Știa toată povestea, de parcă ar fi citit-o într-unul din romanele ei favorite — *Fanny cea fără tată* sau *Căpeteniile scoțiene*.

— Ce-ar fi să dai o fugă și să-i spui ? zise maiorul.

Fata o rupse la fugă cu șalul ei cel galben fluturîndu-i în vînt.

Bătrînul Sedley stătea pe o bancă, cu fularul pus pe genunchi, flecărind, potrivit obiceiului, despre cine știe ce întîmplare din trecut, pe care Amelia o cunoștea de-a fir-a-păr și pe care o ascultase, cu un zîmbet îngăduitor, de nenumărate ori pînă acuma. Ea ajunsese să se poată gîndi în ultimul timp la treburile ei și totodată să zîmbească sau să facă oarecare semne prin care îi dădea a înțelege bătrînului că e foarte atentă la povestirea respectivă, dar în realitate abia auzea ici-colo cîte un cuvînt.

Cînd Mary se ivi țopăind de-a lungul aleii, și Amelia dădu cu ochii de ea, se ridică repede de pe bancă. Se gîndi numaidecît că trebuie să i se fi întîmplat ceva lui George ; dar vederea figurii nerăbdătoare și pline de fericire a mesagerei risipi spaima din inima temătoarei mame.

— Vești ! Vești ! începu să strige trimisa maiorului Dobbin. A venit ! A venit !

— Cine a venit ? întrebă Emmy, tot cu gîndul la fiul ei.

— Uită-te, răspunse domnișoara Clapp, întorcîndu-se și arătînd cu mîna în direcția în care, cînd Amelia privi și ea, văzu fața suptă și umbra prelungă a lui Dobbin proiectîndu-se pe iarbă.

Amelia tresări la rîndul ei, se roși și începu, bineînțeles, să plîngă. În toate împrejurările ieșite din comun ale acestei naive și mici făpturi, *les grandes eaux* [1] dețineau, aproape întotdeauna, rolul de frunte.

Dobbin se uită la ea — ah, cu cîtă pasiune! — cum venea alergînd către el, cu mîinile întinse, gata să i le ofere. Nu se schimbase. Puțin cam palidă; puțin mai plină la față. Ochii erau aceiași, ochii ei blînzi și încrezători. Și abia cîteva șuvițe de argint în părul moale și întunecat. Amelia îi întinse amîndouă mîinile în timp ce îi privea, zîmbind printre lacrimi, fața cinstită și plină de naturalețe. El luă cele două mînuțe într-ale sale și le păstră cîtăva vreme. Și rămase o clipă fără să rostească un singur cuvînt. De ce nu o luă în brațe, de ce nu-i jură că n-are s-o mai părăsească niciodată? Mai mult ca sigur că Amelia i s-ar fi supus; era cu neputință să nu fi ascultat de el.

— Trebuie, trebuie să-ți anunț și altă sosire, spuse Dobbin după un răstimp de tăcere.

— Doamna Dobbin? întrebă Amelia, dîndu-se pe neașteptate înapoi.

De ce nu scotea oare maiorul nici un cuvînt?

— Nu, răspunse el, lăsîndu-i mîinile. Cine ți-a spus asemenea minciuni? Vreau să te anunț că fratele dumitale, Jos, a venit pe același vas cu mine și s-a întors acasă ca să vă facă pe toți fericiți.

[1] Fîntînile arteziene (fr.).

— Tată, tată!... strigă Emmy. Avem noutăți! Jos s-a întors în Anglia. A venit să se îngrijească de dumneata. Iată-l și pe maiorul Dobbin.

Domnul Sedley se ridică, tremurînd puternic și adunîndu-și gîndurile. Apoi înaintă și făcu maiorului o plecăciune după moda veche, adresîndu-i-se cu „domnule Dobbin" și exprimîndu-și speranța că onorabilul său tată, *sir* William, era bine sănătos. Tocmai avea de gînd să treacă pe la *sir* William, care, cu puțin timp în urmă, îi făcuse cinstea să-l viziteze. *Sir* William nu mai trecuse de opt ani pe la bătrînul *gentleman* — asta era vizita pe care se gîndea el să i-o întoarcă.

— E tare zdruncinat, șopti Emmy cînd Dobbin se apropie și dădu prietenos mîna cu bătrînul.

Deși avea de pus la cale cîteva importante afaceri personale în seara aceea la Londra, maiorul consimți totuși să le amîne, primind invitația pe care i-o făcu domnul Sedley de a merge acasă și de-a lua ceaiul împreună cu ei. Amelia porni la braț cu tînăra ei prietenă cu șal galben, conducînd grupul la întoarcerea lor spre casă, așa că domnul Sedley mergea alături de Dobbin. Bătrînul umbla foarte încet și-și aminti de o mulțime de vechi întîmplări, despre el și despre sărmana lui Bessy, despre îmbelșugarea și despre falimentul lui. Gîndurile lui, așa cum se întîmplă cu oamenii bătrîni și decrepiți, erau întoarse cu totul spre trecut. Prezentul, cu excepția catastrofei pe care o mai resimțea încă, nu mai prezenta nici un fel de interes pentru el. Maiorul era bucuros și-l lăsă să vorbească într-una. Ochii îi erau fixați asupra siluetei din față — draga și micuța siluetă veșnic prezentă

în închipuirea și în rugăciunile lui și care-i însuflețea visele, fie că era treaz, fie că dormea.

Amelia se arătă foarte fericită, zîmbitoare și plină de neastîmpăr toată seara aceea, împlinindu-și, după cum gîndea Dobbin, îndatoririle sale de gazdă la micul ospăț cu cea mai mare grație și îndemînare. Și în timp ce stăteau în umbra înserării, ochii lui o urmăreau toată vremea. De cîte ori și cu cîtă pasiune nu-și dorise clipa aceasta și de cîte ori nu se gîndise la ea de-acolo de departe, bătut de vînturile calde și în timpul marșurilor obositoare, închipuindu-și-o blîndă și fericită, îngrijind cu bunăvoință de bătrînii ei părinți și împodobindu-le sărăcia cu duioasa ei supunere, așa cum o vedea aievea acuma. Eu nu susțin că gustul maiorului Dobbin era din cale-afară de rafinat sau că e de datoria spiritelor superioare să se mulțumească cu un paradis în care nu se consumă decît pîine cu unt, așa cum se mulțumea vechiul și naivul nostru prieten; dar, bune sau rele, acestea erau dorințele lui; și, servit de Amelia, el era gata să bea tot atît de multe cești de ceai ca și doctorul Johnson.

Amelia, văzîndu-i pornirea aceasta, îl încurajă rîzînd; și se uita foarte ștrengărește la el în timp ce-i turna ceașcă după ceașcă. E adevărat că ea n-avea de unde să știe că maiorul nu mîncase încă și că la „Slaughters" îl aștepta un tacîm anume pus pentru el, și lîngă el un carton, ca să marcheze că masa era reținută, în aceeași boxă în care maiorul și George chefuiseră de nenumărate ori, cînd Amelia era abia o copilă proaspăt ieșită din pensionul domnișoarei Pinkerton.

Primul lucru pe care doamna Osborne i-l arătă maiorului fu miniatura lui Georgy, pentru care alergă sus de îndată ce sosiră acasă. Firește că

miniatura nu era nici pe jumătate așa de frumoasă ca băiețelul, dar nu fusese un gest nobil din partea lui să i-o dăruiască? Cît timp rămase treaz tatăl ei, Amelia nu vorbi prea mult despre Georgy. Căci s-o audă vorbind despre domnul Osborne și Russell Square nu era plăcut pentru bătrîn, care mai mult ca sigur habar nu avea că în ultimele luni trăise din mila acestui rival mai bogat; și își pierdea numaidecît cumpătul cînd se făcea vreo aluzie la acesta.

Dobbin povesti bătrînului tot și poate puțin mai mult decît tot ceea ce se întîmplase pe bordul lui „Ramchunder"; el exageră vorbind despre binevoitoarea dispoziție a lui Jos față de tatăl lui și hotărîrea de a-i îndulci zilele pe care le mai avea de trăit. Adevărul este că în timpul călătoriei maiorul stăruise mult, în ceea ce privește această îndatorire, pe lîngă tovarășul său de călătorie și îi smulsese făgăduieli că va avea grijă de Amelia și de Georgy. Domolise mînia lui Jos în privința polițelor trase asupra sa de către bătrînul *gentleman* și-i povesti rîzînd despre propriile-i pățanii de aceeași natură și despre faimosul transport de vinuri cu care îl blagoslovise și pe el bătrînul, izbutind să-l aducă pe domnul Jos — care era o persoană cu care o puteai scoate la capăt cînd era bine dispus și puțin măgulit — la sentimente deosebit de bune față de rudele din Europa. Și, ce mai la deal, la vale, mi-e rușine că trebuie să spun, dar maiorul umflă pînă într-atît adevărul, încît îi destăinui bătrînului domn Sedley că dorința de a-și vedea părintele fusese ceea ce îl determinase pe Jos să vină din nou în Europa.

La ora obișnuită, domnul Sedley începu să moțăie în fotoliu și veni în sfîrșit și rîndul Ameliei să înceapă să vorbească, lucru pe care îl făcu

cu multă vioiciune și referindu-se exclusiv la Georgy. Nu pomeni nimic despre durerea pe care-o resimțea în urma acestei despărțiri, căci, deși era pe jumătate distrusă din pricină că-i fusese luat copilul, această femeie de ispravă își spunea totuși că e foarte urît să se plîngă de lipsa lui ; dar ea povesti tot ceea ce știa despre Georgy, despre virtuțile, talentele și perspectivele lui de viitor. Îi descrise frumusețea îngerească a copilului ; povesti o sumedenie de exemple privind generozitatea și noblețea lui sufletească, de pe vremea cînd stăteau împreună ; cum se oprise o dată în Kensington Gardens o ducesă de sînge regal și-l admirase, cît de bine îngrijit era acuma și că avea un valet și un ponei ; cît era de ager și de deștept și ce nemaipomenit de cultă și de plăcută persoană era cucernicul Lawrence Veal, profesorul lui George.

— Știe orice, zise Amelia. Dă cele mai fermecătoare serate. Dumneata, care ești un om așa de învățat și care ai citit atîtea lucruri, dumneata, care ești așa de inteligent și de desăvîrșit, nu spune nu — de cîte ori nu mi-a spus *el* asta ! — ai să fii încîntat de reuniunile de la domnul Veal. Au loc în ultima marți a fiecărei luni. Spune că nu există loc în barou sau în Parlament la care să nu poată aspira Georgy. Privește numai ! și se duse la sertarul pianului, de unde scoase o compoziție de-a lui Georgy.

Această capodoperă, care se găsește încă în posesia mamei lui George, sună precum urmează :

Despre egoism. — Dintre toate viciile care înjosesc natura umană, egoismul este cel mai condamnabil și mai de disprețuit. O prea mare iubire de sine duce la cele mai monstruoase crime și prilejuiește cele mai mari nenorociri atît în *state, cît*

și în familii. Precum un om egoist își va sărăci familia și adesea o va duce la sapă de lemn, tot astfel și un rege egoist aduce ruina poporului său și îl aruncă deseori în război.

Exemplu : Egoismul lui Ahile, așa cum ne-a atras asupra lui atenția poetul Homer, a prilejuit o sumedenie de nenorociri grecilor μυρί ’Αχαιοῖς ἄλγὲ ἔθηκε (Homer, Iliada, A. 2). Egoismul răposatului Napoleon Bonaparte a prilejuit nenumărate războaie în Europa și i-a cauzat lui însuși pieirea, într-o insulă mizerabilă, Sfînta Elena din Oceanul Atlantic.

Noi vedem din aceste exemple că nu trebuie să ne călăuzim după propriul nostru interes și ambiția noastră, ci trebuie să avem în vedere și interesele celorlalți, tot așa ca și pe ale noastre.

GEORGE S. OSBORNE

Athenè House, 24 aprilie 1827

— Cînd te gîndești că și-a însușit asemenea stil și că citează și autori greci, la vîrsta lui ! zise fermecată mama. O, William, adăugă ea, întinzîndu-i mîna maiorului, ce comoară mi-a dat cerul în băiatul acesta ! El e mîngîierea vieții mele și e imaginea vie a lui... a celui plecat !

„Trebuie să fiu oare supărat pe ea din pricină că se arată așa de devotată celuilalt ? gîndi William. Trebuie să fiu oare gelos pe prietenul meu din mormînt, sau să fiu îndurerat că o inimă ca a Ameliei nu poate iubi decît o singură dată în viață ? O, George, George, ce puțin preț puneai tu, totuși, pe femeia asta !“

Gîndul acesta trecu cu repeziciune prin mintea lui William în timp ce ținea mîna Ameliei, iar ea își dusese batista la ochi.

— Dragă prietene, zise ea, strîngînd mîna care i-o ținea pe-a sa, ce bun, ce îndatoritor ai fost dumneata totdeauna față de mine! Uite! Se trezește tata. Ai să te duci mîine să-l vezi pe George, nu-i așa?

— Nu mîine, răspunse bietul Dobbin, mîine am treabă!

Nu voia să-i mărturisească că el nu-și văzuse încă părinții și nici pe iubita lui soră Ann. Neglijență pentru care, sînt sigur, orice persoană cu scaun la cap îl va mustra pe maior. Și, numaidecît după asta, el își luă rămas bun, lăsîndu-și adresa pentru Jos, care avea să sosească și el. Și în felul acesta trecu cea dintîi zi, iar el o văzuse pe Amelia.

Cînd se înapoie la „Slaughters", friptura de pui era bineînțeles rece, stare în care Dobbin o consumă drept supeu.

Știind cît de devreme i se culcă familia și că nu se cuvenea să le tulbure somnul la o oră așa de înaintată, trebuie să arătăm că maiorul Dobbin și-a luat în seara aceea un bilet la „Haymarket Theatre", unde nădăjduim că s-a distrat.

CAPITOLUL LIX

BĂTRÎNUL PIAN

Vizita maiorului îl aruncă pe bătrînul John Sedley într-o stare de mare agitație și excitare. În seara aceea fiica lui nu-l putu convinge să se mulțumească numai cu ocupațiile sau distracțiile lui obișnuite. El își petrecu toată vremea scotocind prin cutii și sertare, despăturindu-și hîrtiile cu mîini tremurătoare, triindu-le și așezîndu-le în vederea sosirii lui Jos. Erau toate în cea mai mare ordine — dosarele și cataloagele, recipisele și corespondența cu avocații și alte persoane cu care avea legături; documentele privind proiectul cu desfacerea vinurilor (proiect care nu-i reușise dintr-o pricină de neînțeles, după ce începuse sub cele mai strălucitoare auspicii), proiectul privind comerțul cu cărbuni (pe care numai lipsa de capital îl împiedică de a deveni planul cel mai plin de succes prezentat vreodată publicului), patenta pentru joagărele mecanice și proiectul de exploatare a rumegușului etc., etc. Toată noaptea, pînă la o oră foarte tîrzie, și-o petrecu cu punerea la punct a acestor documente, tîrîndu-se dintr-o cameră în alta, cu o lumînare abia pîlpîind în mîinile tremurînde. Aici sînt hîrtiile cu vinul, aici cele cu rumegușul, aici cele cu cărbunii; aici sînt scrisorile către Calcutta și Madras, cu răspunsurile maiorului Dobbin, cavaler al Ordinului „Bath", și cu cele ale domnului Joseph Sedley în aceeași chestiune.

— N-are să găsească nici o neregulă în ceea mă privește pe *mine*, Emmy, zise bătrînul *gentleman*.

Emmy zîmbi.

— Eu nu cred că Jos are să-și dea osteneala să se uite prin hîrtiile acelea, tată, răspunse.

— Tu nu te pricepi de loc în materie de afaceri, draga mea, spuse tatăl, dînd din cap cu un aer plin de importanță.

Și trebuie să mărturisim că din punctul acesta de vedere Emmy era foarte neștiutoare; și ce păcat e că anumiți oameni sînt atît de învățați. După ce toate hîrțoagele astea fură așezate pe un bufet, bătrînul Sedley le acoperi cu grijă cu o fru-

moasă basma indiană (una din cele trimise de maiorul Dobbin), rugînd-o pe proprietăreasă şi pe fiica ei, în modul cel mai solemn, să nu mişte din loc hîrtiile acelea, care fuseseră puse în ordine pentru sosirea domnului Joseph Sedley în dimineaţa următoare. „Domnul Joseph Sedley, din înaltul serviciu civil din Bengal al Companiei Indiilor Orientale."

A doua zi dimineaţă, Amelia îl găsi treaz foarte devreme, mai nerăbdător, mai agitat şi tremurînd mai mult ca oricînd.

— N-am dormit destul, Emmy, draga mea, zise el. M-am gîndit la biata mea Bessy. Tare-aş vrea să mai fi fost în viaţă şi să se mai plimbe încă o dată în trăsura lui Jos. Odinioară avea şi ea trăsura ei proprie, şi îi stătea tare bine! Şi ochii i se umplură de lacrimi, ce i se prelinseră pe faţa zbîrcită.

Amelia i le şterse, şi îl sărută zîmbind, şi legă cravata bătrînului într-un nod elegant, şi îi înfipse acul de cravată în cea mai bună cămaşă cu dantelă pe care o avea; în această cămaşă şi cu hainele cernite de duminică, el stătu de la ora 6 dimineaţa aşteptînd sosirea feciorului său.

Există cîteva splendide saloane de croitorie pe High Street din Southampton, în ale căror frumoase vitrine cu oglinzi sînt expuse jiletci somptuoase şi de toate felurile, de mătase şi de catifea, aurii şi roşcate, cît şi ultimele jurnale de modă, în care acei distinşi *gentlemen* cu monoclu, care ţin de mînă băieţei cu ochi nemaipomenit de mari şi păr cîrlionţat, trag cu ochiul la doamnele în costume de călărie, ce călăresc ţanţoş pe lîngă statuia lui Ahile de lîngă Apsley House. Jos, deşi aprovizionat cu o seamă din cele mai splendide jiletci pe care

le putea furniza Calcutta, îşi spuse că nu putea apărea în capitală pînă ce nu va avea una sau două din aceste haine şi îşi alese una din mătase roşcată, brodată cu fluturi de aur, una din catifea neagră şi alta de stofă cu dungi albe şi guler răsfrînt, cu care, împreună cu o bogată cravată de mătase albastră şi un ac de aur, reprezentînd un obstacol peste care sare un călăreţ în smalţ trandafiriu, găsi că-şi putea face intrarea în Londra cu oarecare demnitate. Căci stîngăcia de odinioară a lui Jos şi timiditatea lui neghioabă din pricina căreia roşea în orice împrejurare făcuseră loc unei mult mai sincere şi mai pline de curaj autopreţuiri. „Nu mă sfiesc să recunosc, spunea Waterloo-Sedley prietenilor săi, că sînt un bărbat cochet." Şi cu toate că nu se simţea în largul lui dacă la balurile de la palatul guvernamental se uita la el vreo femeie, şi cu toate că roşea şi îşi pierdea cumpătul din pricina acestor priviri, motivul de căpetenie pentru care le ocolea era teama ca nu cumva să se îndrăgostească vreuna din ele de dînsul, el fiind cu totul împotriva căsătoriei. Dar eu am auzit spunîndu-se că nu există în Calcutta om mai elegant ca Waterloo Sedley, că avea cel mai frumos echipaj, că dădea cele mai straşnice ospeţe de burlac şi că poseda cea mai minunată argintărie din toată localitatea.

Ca să confecţionezi acele jiletci pentru un om de talia şi demnitatea lui Jos, trebuia cel puţin o zi, timp din care el îşi petrecu o parte în căutarea unui slujitor care să-l servească pe el şi pe indianul lui şi dînd instrucţiuni comisionarului care se ocupa de bagajele, de cutiile şi de cărţile pe care nu le citea niciodată, de lăzile cu fructe de manghier, sosuri şi ingrediente pentru pregătit *curry*, de şalurile aduse pentru a fi dăruite unor

persoane pe care nici nu le știa încă și de tot ceea ce îi mai rămăsese din al său *Persicos apparatus*[1].

În cele din urmă, a treia zi, porni la Londra cu trăsura, pe îndelete, îmbrăcat în noua lui jiletcă, cu indianul clănțănind din dinți de frig și tremurînd, înfășurat într-un șal, pe capră, alături de noul servitor european. Jos pufăia din cînd în cînd din pipă înăuntrul trăsurii și arăta așa de majestuos, încît copiii strigau : „Ura !“ cînd îl vedeau. și multă lume crezu că trebuie să fie vreun guvernator general. *El*, însă, vă asigur, nu refuză invitațiile pline de respect ale hangiilor de prin îmbietoarele orășele de provincie de-a coborî din trăsură ca să se răcorească. După ce se împărtăși dintr-un copios mic dejun la Southampton, la care i se servi pește, orez și ouă tari, își veni așa de bine în fire pînă la Winchester, încît crezu necesar să bea un pahar de Xeres. La Alton coborî din trăsură, la rugămintea servitorului său, și bău cu multă poftă berea tare care face faima localității. La Farnham se opri ca să viziteze castelul episcopului și să ia o masă frugală, alcătuită din țipari fierți în aburi, cotlet de vițel, fasole verde și o butelie de Bordeaux. Îi fu tare frig cînd ajunse la Bagshot Heath, unde indianul clănțănea din dinți din ce în ce mai tare și unde *sahib*[2] Jos înghiți niște grog ; de fapt, cînd ajunse în capitală. era tot atît de plin de vin, bere, mîncare, murături. *sherry-brandy* și tutun ca și cabina *steward*-ului de pe un vapor. Se întunecase cînd trăsura lui se opri, huruind, în fața micuței porți din Brompton. unde iubitorul tînăr se duse în primul rînd. mai

[1] Provizii de băuturi alcoolice orientale (lat.).

[2] Denumire dată funcționarilor englezi și indigeni din India.

înainte de a intra în posesia apartamentului pe care i-l reținuse la „Slaughters“ domnul Dobbin.

Toată lumea de pe strada respectivă se postase la ferestre ; mica servitoare alergă la portița grădinii, *mesdames* Clapp priveau de la ferestruica împodobitei lor bucătării ; Emmy, peste măsură de tulburată, se afla pe coridor, printre pălării și haine, iar bătrînul Sedley, înăuntru, în salon, zdruncinat de tot din pricina emoției. Jos coborî din trăsura de poștă, a cărei scară scîrțîia și se clătina îngrozitor sub greutatea lui, ajutat de noul valet de la Southampton și de indianul care tremura din toate mădularele și a cărui față cafenie se învinețise acuma de frig, căpătînd culoarea unei pipote de curcan. El făcu pe dată o senzație nemaipomenită pe coridor, unde doamna și domnișoara Clapp, venite probabil ca să asculte la ușa salonului, îl găsiră pe Loll Jewab dîrdîind pe banca din vestibul sub maldărul de haine cu care era îmbrăcat, văitîndu-se de ți-era mai mare jalea și arătîndu-și globul galben al ochilor și dinții albi.

Fiindcă, vedeți, noi am închis cu dibăcie ușa peste întîlnirea dintre Jos și bătrînul lui tată și biata, micuța și gingașa lui soră. Bătrînul fu foarte mișcat ; la fel, firește, fu și fiica sa ; nici Jos nu rămase stană de piatră. În răstimpul unei absențe de zece ani, pînă și cel mai egoist dintre oameni se va gîndi la cămin și la legăturile lui de rudenie. Depărtarea sfințește legăturile acestea. Cînd gîndul stăruie prea mult asupra acestor bucurii pierdute, le mărește farmecul și dulceața. Jos se bucura din toată inima să-și vadă părintele și să-i strîngă mîna, cu toate că între ei intervenise între timp o oarecare răceală. Se bucura să-și vadă surioara, despre care ținea minte cît de drăgălașă și veselă era, arătîndu-se în același timp

îndurerat de schimbarea pe care timpul, necazurile și nenorocirea o operaseră asupra bătrînului atît de dărîmat. Emmy îl întîmpinase la ușă în hainele ei cernite și îi vorbi în șoaptă despre moartea mamei, rugîndu-l să nu pomenească nimic de asta tatălui lor. Dar nu fusese nevoie de atîta precauție, căci bătrînul Sedley însuși începu să vorbească numaidecît despre evenimentul respectiv, trăncănind aproape numai despre asta și plîngînd din toate băierile inimii. Fapt care îl zgudui mult pe indianul nostru, silindu-l să-și acorde ceva mai puțin importanță lui însuși decît era obișnuit s-o facă bietul băiat.

Rezultatul întrevederii trebuie să fi fost foarte mulțumitor, căci după ce Jos se urcă din nou în trăsura lui de poștă și porni spre hotel, Emmy își îmbrățișă cu duioșie părintele, adresîndu-i-se cu un aer triumfător și întrebîndu-l pe bătrîn dacă n-avea dreptate cînd spunea că fratele ei are o inimă de aur.

Într-adevăr, Joseph Sedley, mișcat de starea umilă în care își găsise familia și în expansiunea și revărsarea inimii lui, prilejuită de această primă întîlnire, le făgădui că nu vor mai duce de-acum încolo lipsă de nimic, că va rămîne în orice caz în țară pentru cîtăva vreme, timp în care casa lui și tot ceea ce poseda el va fi al lor; și că Ameliei îi va sta foarte bine în capul mesei lui pînă va accepta să aibă propria ei masă.

Amelia dădu din cap cu tristețe și recurse, ca de obicei, la „rezervorul de apă." Ea înțelese la ce făcea aluzie Jos. Doamna Osborne și tînăra ei prietenă, domnișoara Clapp se întreținuseră îndelung asupra chestiunii chiar în seara vizitei maiorului; căci impetuoasa Mary nu se putu stăpîni

să nu-i împărtășească descoperirea pe care o făcuse, descriindu-i tresărirea și tremurul acela de bucurie care îl trădaseră pe maiorul Dobbin cînd se întîlniseră cu domnul Binny și cu nevasta acestuia, prilej prin care maiorul află că nu mai avea nici un rival de care să se teamă.

— N-ai băgat de seamă cît s-a cutremurat cînd l-ai întrebat dacă nu s-a însurat, iar el a răspuns: „Cine ți-a spus asemenea minciuni" ? Vai, doamnă, continuă Mary, nu-și mai lua ochii de la dumneata; și eu sînt sigură că a încărunțit numai din pricină că s-a gîndit prea mult la dumneata!

Dar Amelia, uitîndu-se în direcția patului, deasupra căruia atîrnau portretele soțului și fiului său, îi spuse tinerei ei *protégée* să nu mai vorbească niciodată, niciodată, despre lucrul acesta; că maiorul Dobbin fusese cel mai drag prieten al soțului ei și cel mai bun și mai iubitor protector al ei și al lui Georgy; și că ea îl iubea ca pe-un frate, dar că o femeie care fusese măritată cu un înger ca acela, și ea arăta spre perete, nu se mai putea gîndi la altă căsătorie. Biata Mary oftă; căci se gîndea la ce ar face ea dacă tînărul Tomkins, ajutorul de chirurg care o urmărea întotdeauna din ochi cînd se întîlneau la biserică și care, prin privirile acelea de-a dreptul agresive, îi pusese la atît de grea încercare sfioasa-i inimioară, încît era gata să se predea numaidecît, ce-ar face dacă ar muri? Știa că era tuberculos, avea obrajii prea roșii și-l sufla vîntul de slab ce era.

Asta nu înseamnă că Emmy, fiind pusă la curent cu pasiunea cinstitului maior, îl respinsese în vreun fel sau altul, sau se simțise nemulțumită de ea. O dragoste de felul acesta din partea unui *gentleman* atît de sincer și loial nu putea supăra pe nici o

femeie. „Desdemona nu era supărată pe Cassio[1]“, deşi este foarte puţin probabil că n-a băgat de seamă înclinaţia locotenentului pentru ea (iar eu, dinspre partea mea, sînt convins că în această tristă întîmplare s-au petrecut mult mai multe lucruri decît a ştiut vreodată merituosul ofiţer maur); ei bine, Miranda se arăta chiar foarte binevoitoare faţă de Caliban[2], şi putem fi aproape siguri că din acelaşi motiv. Asta nu înseamnă că ea l-ar fi încurajat cîtuşi de puţin — sărmanul şi bizarul monstru — fireşte că nu. Nici Emmy nu avea de gînd să-l încurajeze prin vreun mijloc pe admiratorul ei, maiorul. Ea îi va acorda acea consideraţie prietenească pe care o meritau marea lui bunătate şi fidelitate; va da dovadă faţă de el de o cordialitate şi o francheţe desăvîrşită pînă în ziua în care îşi va face propunerea; şi *atunci* va avea destul timp să-i vorbească şi să pună capăt unor speranţe care nu se vor putea realiza niciodată.

Aşadar, ea dormi straşnic de bine în noaptea aceea, după convorbirea avută cu Mary, şi se simţi mai fericită ca de obicei, în ciuda întîrzierii lui Jos. „Îmi pare bine că nu se însoară cu acea domnişoară O'Dowd, gîndi. Colonelul O'Dowd nu va putea avea niciodată o soră demnă de un om aşa de desăvîrşit ca maiorul William!“ Cine, din micul ei cerc de cunoştinţe, putea fi o soţie potrivită pentru el? Domnişoara Binny, nu, era prea bătrînă şi rea; domnişoara Osborne? tot prea bătrînă. Mica Mary era prea tînără. Şi înainte de a adormi, doamna Osborne nu putu găsi pe nimeni care să i se potrivească maiorului.

---

[1] Personaje din drama *Othello* de Shakespeare.
[2] Personaje din drama *Furtuna* de Shakespeare.

Cu toate acestea, cînd îşi făcu apariţia factorul, mica familie fu pusă în nedumerire de primirea unei scrisori de la Jos, adresată surorii lui, prin care le aducea la cunoştinţă că se simte cam obosit după călătoria făcută şi-i va fi peste putinţă să se mişte din loc în ziua aceea, dar că va pleca din Southampton a doua zi dis-de-dimineaţă, aşa că seara va fi alături de tatăl şi mama lui. În timp ce-i citea tatălui scrisoarea, Amelia se opri cînd ajunse la ultimul cuvînt; fratele ei, era limpede, nu ştia ce se mai întîmplase pe acasă. Şi nici nu avea de unde; adevărul e că, deşi maiorul bănuia, şi pe bună dreptate, că tovarăşul său de drum nu se va urni din loc într-un răstimp mai scurt de douăzeci şi patru de ore şi că va găsi o scuză pentru întîrziere, el nu-i scrisese totuşi nici un rînd lui Jos prin care să-l informeze despre nenorocirea ce se abătuse asupra familiei Sedley, ocupat fiind să stea cu Amelia la taclale pînă tîrziu, după ce trecuse ora cînd se ridica poşta.

În aceeaşi dimineaţă îi sosi o scrisoare şi maiorului Dobbin, la cafeneaua „Slaughters“, de la prietenul său din Southampton, prin care era rugat să-l ierte că se înfuriase aşa de rău cînd l-a deşteptat din somn în dimineaţa aceea (avea o straşnică durere de cap şi tocmai atunci aţipise şi el puţin), cerîndu-i totodată lui Dob să reţină cîteva camere confortabile la „Slaughters“ pentru domnul Sedley şi servitorii săi. În timpul călătoriei, maiorul îi devenise tare necesar lui Jos, care ţinea foarte mult la el şi nu se dezlipea de Dobbin nici o clipă. Ricketts şi micul Chaffers plecaseră chiar în ziua aceea cu diligenţa — Ricketts, pe capră, luînd el hăţurile din mîna lui Botley; doctorul, la familia lui din Portsea; Bragg, în capitală, la asociaţii lui; iar secundul principal era ocupat cu descărcatul

lui „Ramchunder". Domnul Jos se trezi singur-singurel la Southampton, așa că ceru patronului hotelului „Regele George" să ia un pahar de vin cu el în ziua aceea tocmai în timpul în care maiorul Dobbin stătea la masa părintelui său, *sir* William, la care sora lui află (căci maiorului îi era peste putință să spună minciuni) că fusese s-o vadă pe doamna George Osborne.

Jos se instalase așa de confortabil în St. Martin's Lane, unde putea să-și guste narghileaua în desăvîrșită tihnă și putea să facă pe grozavul pe la teatre, atîta cît îi cerea inima și într-un chip așa de plăcut, încît poate că ar fi rămas pe vecie la „Slaughters" dacă n-ar fi fost pe acolo și prietenul său, maiorul. Acestui *gentleman* nu-i trecea prin gînd să-l slăbească pe bengalez pînă ce acesta n-avea să-și aducă la îndeplinire făgăduiala de-a oferi Ameliei și părintelui său un cămin. Jos era un om moale, și oricine putea face din el ceea ce voia, iar Dobbin, mult mai zelos cînd era vorba de interesele altora decît atunci cînd se afla în joc propriul lui interes, așa că civilul căzu cu multă ușurință victima sincerelor manevre ale acestui binevoitor diplomat și era gata să facă, să cumpere, să închirieze, sau să renunțe la orice socotea cu cale prietenul său. Loll Jewab, de care băieții din St. Martin's Lane obișnuiau să-și bată joc cu cruzime ori de cîte ori își arăta pe stradă mutra lui smolită, fu trimis înapoi, la Calcutta, pe vasul „*Lady* Kicklebury East Indiaman" — vas în care își avea și *sir* William Dobbin investită o sumă de bani — după ce, în prealabil, îl învățase pe slujitorul european al lui Jos arta de a pregăti *curry*, pilafuri și de a-i umple pipele. Și era prilej de mare desfătare și o serioasă ocupație pentru Jos să supravegheze executarea unei

elegante trăsuri, pe care el și maiorul o comandaseră prin apropiere de Long Acre ; fură cumpărați și o pereche de cai frumoși, cu care Jos se plimba cu multă demnitate prin parc, sau își vizita prietenii pe care și-i făcuse în India. Nu rareori era și Amelia alături de el în timpul acestor excursii ; și atunci putea fi văzut și maiorul Dobbin pe banca din spate a trăsurii. Alteori se foloseau de trăsură bătrînul Sedley și fiica lui ; iar domnișoara Clapp, care-și însoțea deseori prietena, simțea o nemaipomenită plăcere să fie văzută, în timp ce trecea în trăsură, împodobită cu faimosul șal galben, de către tînărul *gentleman* de la cabinetul de chirurgie, a cărui față se zărea de obicei îndărătul perdelelor ori de cîte ori trecea Mary.

La scurt timp după cea dintîi apariție a lui Jos la Brompton, o scenă cu adevărat sfîșietoare avu loc în căsuța aceea modestă în care familia Sedley își petrecuse ultimii zece ani din viață. Trăsura lui Jos (cea vremelnică, nu trăsura ce era în curs de fabricare) sosi într-o bună zi și îi luă pe bătrînul Sedley și pe fiica lui... pentru ca să nu-i mai aducă înapoi. Lacrimile vărsate de proprietăreasă și de fiica proprietăresei cu această ocazie fură lacrimi de sinceră durere, la fel de sinceră ca și cele care au prilejuit și celelalte lacrimi vărsate în decursul acestei povestiri. În răstimpul îndelungatei lor cunoștințe și prietenii, ele nu-și puteau aminti de nici o vorbă aspră pe care să le-o fi aruncat Amelia. Ea fusese numai blîndețe și bunătate, veșnic recunoscătoare, întotdeauna amabilă, chiar și atunci cînd doamna Clapp își pierdea firea și o pisa să-i plătească chiria. Cînd buna Amelia o părăsi de-a binelea, proprietăreasa își făcu amare mustrări pentru toate cuvintele aspre pe care i le adresase vreodată... cum se mai bocea ea cînd lipiră

cu pap, pe fereastră, o hîrtie prin care se anunța că odăițele atît de multă vreme ocupate erau din nou de închiriat! Nicicînd nu vor mai întîlni asemenea chiriași, de asta era absolut sigură! Mai tîrziu viața dădu întru totul dreptate acestei melancolice proorociri; iar doamna Clapp se răzbună pe firea josnică a oamenilor, punîndu-și noii ei *locataires* la cele mai sălbatice contribuții pentru cutiile de ceai sau pulpele de berbec cu care erau serviți. Mulți strîmbară din nas bombănind; unii nici nu plătiră, și nici unul din ei nu rămase multă vreme. Proprietăreasa avea de ce să-i regrete, și din toată inima, pe cei vechi, vechii ei prieteni, care o părăsiseră.

Cît despre domnișoara Clapp, amărăciunea ei fu de așa natură cînd plecă Amelia, încît nici nu mai încerc s-o redau. Din fragedă copilărie ea trăise laolaltă cu ea și se legase atît de strîns de acea scumpă și bună doamnă, încît atunci cînd uriașa caleașcă veni s-o ducă spre strălucire, ea leșină în brațele prietenei sale, care de fapt era aproape tot atît de mișcată ca și buna copilă. Amelia o iubea ca pe propria ei fiică. Timp de unsprezece ani fata aceasta îi fusese statornică prietenă și tovarășă. Despărțirea fu într-adevăr foarte dureroasă și pentru ea. Firește însă că hotărîseră ca Mary să vină cît de des să stea în casa cea mare și nouă în care se ducea doamna Osborne, dar unde fata era sigură că prietena ei n-avea să fie niciodată atît de fericită cum fusese în umila lor colibă, după cum se exprima domnișoara Clapp, potrivit limbajului din romanele ei favorite.

Să nădăjduim însă că se înșela în presupunerea ei. Biata Emmy avusese parte de foarte puține zile de fericire în acea umilă colibă. Soarta neîndurătoare o persecutase toată vremea. Nu-i făcu niciodată plăcere să se mai întoarcă în casa aceea după ce o părăsi, sau să dea ochii cu fosta-i proprietăreasă, care o tiranizase ori de cîte ori ea era prost dispusă și chiria neachitată, sau cînd, bine dispusă, arăta față de ea o familiaritate grosolană la fel de odioasă. Servilitatea ei și potopul de complimente, acuma, cînd Emmy trăia în belșug, nu mai fură nici ele pe placul acestei doamne. Doamna Clapp nu mai termina cu exclamațiile admirative în legătură cu noua locuință, lăudînd peste măsură fiecare mobilă și fiece podoabă; pipăia fiece rochie a doamnei Osborne, socotea cîte parale face și se jura și lua martor cerul că nimic nu putea fi prea bun pentru această gingașă doamnă. Căci în lingușitoarea asta de rînd, care-i făcea acuma atîta curte, Emmy vedea veșnic pe grosolana despotă care o făcuse de atîtea ori să sufere, căreia fusese silită să-i ceară de-atîtea ori cîte o păsuire cînd erau în urmă cu chiria; care îi striga că face cheltuieli nesăbuite ori de cîte ori cumpăra ceva bunătăți pentru suferinda ei mamă sau pentru tatăl ei; care o văzuse umilită și călcată în picioare pe bătrîna Sedley.

Nimeni n-a auzit vreodată ceva despre necazurile acestea, care făcuseră parte din soarta ce-i fusese hărăzită bietei și micii noastre prietene. Ea le ținea ascunse față de părintele ei, a cărui nechibzuință era în bună parte pricina mizeriei în care era silită să trăiască. Ea trebuia să suporte toate urmările greșelilor lui, și adevărul este că era de-o blîndețe și de-o smerenie atît de desăvîrșită, de parcă ar fi fost anume creată de natură pentru rolul de victimă.

Sper însă că nu va mai fi multă vreme nevoită să îndure asemenea viață. Și după cum se spune

că în orice durere există și oarecare mîngîiere, trebuie să amintesc că biata Mary, după criza de nervi pe care-o avu la plecarea prietenei sale, fu încredințată îngrijirilor medicale ale tînărului nostru de la cabinetul de chirurgie, mulțumită tratamentului căruia ea se refăcu după puțină vreme. Cînd părăsi Bromptonul, Emmy dărui domnișoarei Clapp tot mobilierul din casă, ea luîndu-și numai tablourile (cele două tablouri de deasupra patului) și pianul — acel mic și vechi pian, care alunecase acuma într-o bătrînețe tînguitoare și dogită, dar care îi era drag din anumite motive. Era numai o copilă cînd cîntase pentru prima dată la el ; și părinții i-l dăruiseră ei. Apoi îi mai fusese încă o dată dăruit, cum își poate bine aminti cititorul, atunci cînd casa tatălui ei fusese scoasă la mezat, iar instrumentul acesta salvat de la dezastru.

Maiorul Dobbin fu peste măsură de încîntat cînd, în vreme ce supraveghea punerea la punct a noii locuințe a lui Jos, asupra căreia maiorul stărui să fie cît mai frumoasă și confortabilă, sosi și camionul din Brompton, aducînd lăzile și cuferele emigranților din micuța suburbie și, o dată cu ele, și vechiul pian. Amelia voia să-l aibă în salonașul ei, o odăiță drăguță de la al doilea etaj, alături de camera tatălui ei, unde își petrecea de obicei serile bătrînul *gentleman*.

Și cînd, în cele din urmă, apărură oamenii aducînd vechiul pian și cînd Amelia porunci să fie așezat în camera sus-amintită, Dobbin fu în culmea entuziasmului.

— Îmi pare tare bine că nu te-ai despărțit de el, spuse maiorul cu glasul înecat de emoție. Mi-era teamă că nici n-are să-ți pese de el.

— Țin la pian mai mult ca la orice pe lume, zise Amelia.

— *Adevărat,* Amelia ? Drept este că, întrucît îl cumpărase el însuși, deși nu pomenise niciodată nimic despre asta, nu-i trecuse niciodată prin cap bănuiala că Emmy atribuia altcuiva faptul de a fi cumpărat pianul ; Dobbin își închipuia așadar că Amelia știa de la cine venise darul.

— Adevărat, Amelia ? repetă el, și întrebarea, marea întrebare, îi tremura pe buze.

Emmy răspunse :

— Ar putea fi altfel ? Oare nu mi l-a dăruit *el ?*

— Nu știam ! spuse bietul și bunul Dob și se schimbă la față.

Emmy nu dădu pentru moment importanță răspunsului acestuia, nici nu băgă imediat de seamă expresia de tristețe ce se așternuse pe fața cinstită a lui Dobbin ; dar se gîndi la asta mai tîrziu. Apoi îi încolți în minte gîndul, însoțit de-o durere și de-o mîhnire de negrăit, că William fusese cel care-i dăruise pianul, și nu George, așa cum își închipuise. Nu era un dar de la George, singurul pe care îl primise vreodată de la iubitul ei, după cum crezuse, lucrul la care ținea mai mult ca la orice, cea mai neprețuită relicvă și comoară a ei. Ea îi vorbise acestuia numai despre George ; cîntase la el melodiile lui favorite ; stătuse în fața lui seri fără de sfîrșit, cîntînd cît putea mai bine, în felul ei simplu, bucăți pline de melancolie și plîngînd în tăcere deasupra lui. Nu era o relicvă de la George. Acuma nu mai avea nici o valoare. Cînd bătrînul Sedley îi ceru, puțin timp după asta, să-i cînte ceva, ea spuse că pia-

nul era grozav de dezacordat, că o durea capul şi că nu putea să cînte.

Apoi, după cum obişnuia, se mustră singură pentru nerecunoştinţa şi firea ei ursuză şi se hotărî să-şi îndrepte greşeala faţă de William pentru dispreţul pe care, chiar dacă acesta nu i-l citise pe faţă, îl simţise totuşi atunci cînd venise vorba despre pianul dăruit de el. Cîteva zile mai tîrziu, în timp ce stăteau în salon, iar Jos aţipise, în culmea desfătării, după masă, Amelia îi spuse maiorului Dobbin cu o voce oarecum şovăitoare :

— Trebuie să-ţi cer iertare pentru ceva.

— În legătură cu ce ?

— În legătură... în legătură cu pianul acela mic. Nu ţi-am mulţumit niciodată pentru că mi l-ai dăruit... acum mulţi, mulţi ani, înainte de a mă mărita. Credeam că mi-l dăruise altcineva. Mulţumesc, William ! şi întinse mîna, dar inima bietei şi micuţe femei sîngera ; cît despre ochi, ei îşi făceau, bineînţeles, datoria.

Dar William nu se mai putu stăpîni :

— Amelia, Amelia, zise el, l-am cumpărat pentru dumneata ! Te iubeam şi atunci, aşa cum te iubesc şi acuma. Trebuie să-ţi spun tot. Cred că te-am iubit din primul minut în care te-am văzut, atunci cînd George m-a adus în casa dumitale, să mi-o arate pe Amelia, fata cu care se logodise. Nu erai decît o copilă îmbrăcată în alb, cu bucle mari ; ai coborît scara cîntînd — îţi aduci aminte ? — şi ne-am dus apoi la Vauxhall. De-atunci n-a mai existat pentru mine decît o singură femeie în lume, şi aceea erai dumneata. Cred că de doisprezece ani n-a fost o singură oră din zi în care să nu mă fi gîndit la dumneata. Venisem să-ţi spun lucrul acesta înainte de a

pleca în India, dar se vedea că nu-ţi pasă de mine, aşa că n-am mai avut curajul să-ţi spun nimic. Dumitale puţin îţi păsa dacă rămîneam sau dacă plecam !

— Am fost foarte nerecunoscătoare, rosti Amelia.

— Nu ; numai indiferentă, continuă Dobbin, cu disperare. Nu posed nici o însuşire care să facă pe vreo femeie să se poarte altfel faţă de mine. Eu ştiu ceea ce simţi dumneata acuma. Te doare inima pentru descoperirea asta în legătură cu pianul ; şi din pricină că ţi l-am dăruit eu, şi nu George. Am uitat, altminteri nu ţi-aş fi vorbit niciodată în felul acesta despre pian. Eu sînt cel care trebuie să-ţi cer iertare pentru că am fost aşa de neghiob să-mi închipui, chiar pentru o clipă, că atîţia ani de statornicie şi de devotament ar fi putut pleda pentru mine.

— Dumneata eşti acuma cel crud, răspunse Amelia, întrucîtva însufleţită. George este soţul meu, aici şi în ceruri. Cum aş putea eu iubi pe altcineva în afară de el ! Sînt a lui, acuma ca şi atunci cînd m-ai văzut pentru prima oară, scumpul meu William. El a fost acela care mi-a spus cît de bun şi de generos eşti, el a fost acela care m-a învăţat să te iubesc ca pe un frate. N-ai fost oare dumneata totul pentru mine şi pentru băiatul meu ? Cel mai iubit, mai credincios, cel mai bun prieten şi protector ? Dacă ai fi venit cu cîteva luni mai înainte, poate că mi-ai fi putut cruţa acea... acea teribilă despărţire. Oh, despărţirea asta aproape m-a ucis, William... dar dumneata erai departe, cu toate că eu doream şi mă rugam lui Dumnezeu să mi te aducă, şi ei mi l-au răpit. Nu-i aşa că e un băiat minunat, William ?

Rămîi pe veci prietenul lui și al meu... și aici vocea i se stinse, și ea își lăsă fața pe umărul lui.

Maiorul o cuprinse în brațe atrăgînd-o spre el, ca și cum ar fi fost un copil, și-o sărută pe creștet.

— N-am să mă schimb, draga mea Amelia, spuse. Nu-ți cer mai mult decît afecțiunea dumitale. Căci am credința că altfel nu aș avea nici atît. Numai lasă-mă să rămîn în apropierea dumitale, ca să te pot vedea mereu.

— Da, mereu, răspunse Amelia.

Și astfel, William căpătă dezlegarea s-o vadă și s-o dorească ; așa precum bietul școlar care n-are nici un ban în buzunar e liber să suspine după bunătățile de pe tava negustoresei de tarte cu fructe.

CAPITOLUL LX

REÎNTOARCERI ÎN LUMEA SUS-PUSĂ

Chiar din clipa aceasta, norocul prinse să-i zîmbească și Ameliei. Ne bucurăm din suflet s-o scoatem din sfera aceea umilă în care se tîrîse pînă acuma și s-o introducem într-un cerc distins ; nu atît de aristocratic și de rafinat ca acela în care debutase cealaltă prietenă a noastră, doamna Becky, un cerc avînd totuși nu mai puține pretenții de distincție și de noblețe. Prietenii lui Jos făceau cu toții parte din cele trei

prezidenții [1] ale Indiei, iar noua lui reședință era situată în frumosul cartier anglo-indian, al cărui centru îl formează Moira Place [2], Minto Square, Great Clive Street, Warren Street, Hastings Street, Ochterlony Place, Plassy Square, Assaye Terrace (în 1827, fericita expresie „grădină" nu se aplica încă locuințelor în stuc și cu terase asfaltate în față), cine nu cunoaște, într-un cuvînt, aceste respectabile reședințe ale aristocrației de foste oficialități în India, cartierul acela căruia domnul Wenham îi spunea „Bîrlogul negru" ? [3] Jos nu avea o poziție socială destul de înaltă ca să-i îngăduie să locuiască în Moira Place, unde nu puteau avea acces decît membrii în retragere ai consiliului și asociații firmelor indiene (care dau faliment după ce au strîns o sută de mii de lire pe numele nevestelor lor și, o dată ajunși într-o asemenea jalnică stare, revin în țară întovărășiți de un venit de patru mii de lire anual). El închirie o locuință confortabilă de al doilea sau al treilea rang în Gillespie Street, cumpărîndu-și covoarele, oglinzile scumpe și un foarte elegant mobilier, potrivit cu interiorul, de la Seddons, agenții domnului Scape, cooptat nu de multă vreme în calitate de asociat al puternicei firme

---

[1] Prezidenții se numeau pe timpul Companiei Indiilor Orientale cele trei provincii administrative în care era împărțită India : Madras, Bombay și Bengal.

[2] Moira Place, Minto Square și alte denumiri de străzi au fost inventate de autor ; pentru cele mai multe dintre ele a folosit numele politicienilor englezi care au jucat un rol în guvernarea Indiei.

[3] În 1756, în timpul luptei duse de indieni împotriva Companiei Indiilor Orientale, nababul Suradj-Un-Doule, din Bengal, cucerind Calcutta, a aruncat în închisoarea militară din fortul William 147 de englezi, dintre care cea mai mare parte au murit asfixiați. Această închisoare a căpătat denumirea de „Bîrlogul negru" din Calcutta.

„Fogle, Fake & Cracksman“ din Calcuta, firmă în care bietul Scape investise șaptezeci de mii de lire, adică tot ceea ce cîștigase de-a lungul vieții lui cinstite, luînd locul lui Fake, care se retrăsese într-un princiar parc din Sussex (Foglesii părăsiseră de mult firma, iar *sir* Horace Fogle era pe punctul de-a fi înălțat în rîndul nobililor, ca baron Bandanna), cooptat, zic, ca asociat al puternicei firme de agenție „Fogle & Fake“, cu doi ani înainte de-a da faliment — avînd un pasiv de un milion de lire — și de a arunca jumătate din populația Indiei în mizerie și ruină.

Scape, ajuns la sapă de lemn, cu cinstea nepătată, deși prăbușit sufletește la vîrsta de 65 de ani, plecă la Calcuta să lichideze afacerile firmei. Walter Scape fu retras de la Eton și plasat la o casă de comerț. Florence Scape, Fanny Scape și mama lor dispărură la Boulogne și nu se mai auzi vorbindu-se nimic despre ele. Ca să nu mai lungim vorba, Jos se duse și le cumpără covoarele și dulapurile și se admiră în oglinzile care răsfrînseseră figurile lor binevoitoare și grațioase. Furnizorii lui Scape, plătiți cu toții la zi, își lăsară cărțile de vizită, nerăbdători fiind să-și ofere serviciile noilor locatari. Valeții aceia voinici, în jiletci albe, care serveau la mesele lui Scape, zarzavagiii, comisionarii și lăptarul, fiecare cu serviciile pe care le putea oferi, își lăsară adresele, căutînd să-și atragă bunăvoința majordomului. Chummy, coșarul, care curățase coșurile celor din urmă trei familii care locuiseră acolo, căută să-l lingușească pe majordom, cît și pe subalternul acestuia, a cărui îndatorire era s-o însoțească — într-o haină încărcată de nasturi și cu lampasuri la pantaloni — pe doamna Amelia, pentru a o

ocroti, ori de cîte ori avea aceasta chef să iasă în oraș.

Era o gospodărie fără pretenții. Majordomul îndeplinea și funcția de valet al lui Jos, și nu era niciodată mai beat decît i se cuvine unui majordom de casă nu tocmai mare, avînd o atitudine cumpătată față de vinul stăpînului. Emmy era servită de o tînără adusă de pe una din moșiile lui *sir* William Dobbin ; o fată cumsecade, a cărei amabilitate și bunăcuviință o cîștigară numaidecît pe doamna Osborne, care fu la început îngrozită de ideea de a avea slujitoarea ei personală, care habar nu avea ce porunci trebuie să-i dea și care vorbea totdeauna servitorilor cu cea mai reverențioasă politețe. Dar această fată se dovedi de mare folos în familie, arătîndu-se foarte pricepută în îngrijirea bătrînului domn Sedley, care stătea aproape tot timpul în apartamentul lui și care nu lua niciodată parte la petrecerile ce se dădeau acolo.

Nenumărate persoane veniră s-o vadă pe doamna Osborne. *Lady* Dobbin și fetele se arătară încîntate de schimbarea ivită în viața Ameliei și se arătară foarte drăguțe cu ea. Domnișoara Osborne din Russell Square veni și ea, în trăsura ei încăpătoare, cu minunata-i învelitoare din stofă îmblazonată cu armele baronilor cu același nume. Despre Jos se spunea că era putred de bogat. Bătrînul Osborne n-avea nimic împotrivă dacă era vorba ca George să moștenească și averea unchiului său.

— Drace, ce om o să mai facem din flăcăul ăsta ! zicea el. Și sînt sigur c-am să-l văd în Parlament înainte de-a închide ochii. Dumneata te poți duce s-o vizitezi pe mamă-sa, domnișoară Osborne, deși eu n-am să dau niciodată ochii cu ea.

Şi domnişoara Osborne se duse s-o vadă. Emmy, puteţi fi siguri de asta, fu peste măsură de încîntată de vizita ei, ca să-l poată avea, în felul acesta, cît mai aproape pe George. Iar tinerelului acestuia i se dădu voie să vină mult mai des ca înainte să-şi vadă mama. El mînca în Gillespie Street o dată sau de două ori pe săptămînă şi tiraniza şi acolo slujitorii şi rubedeniile lui, întocmai cum făcuse şi în Russel Square.

Se arăta însă întotdeauna respectuos faţă de maiorul Dobbin şi mult mai cuviincios în purtările lui cînd se găsea şi acest *gentleman* de faţă. Era un băiat deştept şi se temea de maior. George nu se putea stăpîni să nu admire simplitatea prietenului său, voioşia lui, variata lui cultură, pe care o împărtăşea şi celorlalţi fără să facă prea mult caz de asta, dragostea lui pentru adevăr şi pentru dreptate. Băiatul nu întîlnise încă pînă atunci, în decursul scurtei lui vieţi, un asemenea om, şi el avea o înclinare instinctivă pentru ceea ce însemna un *gentleman*. George se agăţa cu mult drag de braţul naşului său şi simţea o plăcere nespusă să se plimbe prin parcuri şi să-l asculte pe Dobbin vorbind. William îi povestea lui George despre tatăl lui, despre India şi despre Waterloo, despre orice în afară de persoana lui. Cînd George se arăta mai obraznic şi mai înfumurat ca de obicei, maiorul îl lua peste picior, ceea ce doamna Osborne socotea drept o mare cruzime. Într-o zi, luîndu-l la teatru, iar băiatul refuzînd să stea la parter, sub cuvînt că acolo merg numai oamenii de rînd, maiorul îl instală într-o lojă, îl lăsă acolo, iar el coborî la parter. Nu trecu mult, şi maiorul simţi un braţ strecurîndu-se pe sub al său şi o mînuţă elegant înmănuşată în piele de căprioară strîngîndu-i braţul.

George îşi dăduse seama de absurditatea purtării lui şi coborîse din regiunile superioare ale teatrului. Un zîmbet duios de bunăvoinţă străluci pe faţa şi în ochii bunului Dobbin cînd se uită la micul risipitor pocăit. Îl iubea pe George aşa cum iubea tot ceea ce ţinea de Amelia. Cît de încîntată fu ea cînd auzi despre această pildă de bunătate din partea lui George! Şi îl privi pe Dobbin, cu mult mai multă bunăvoinţă decît făcuse pînă atunci. Se îmbujorase la faţă, gîndi maiorul după ce se uitase în felul acesta la el.

George nu mai obosea lăudîndu-l pe maior faţă de maică-sa

— Îl iubesc, mamă, din pricină că ştie o mulţime de lucruri; nu seamănă cu bătrînul Veal, care se laudă întotdeauna şi întrebuinţează nişte cuvinte lungi de tot, ţii minte? Băieţii de la şcoală îi spun „Coadă-Lungă". Eu l-am poreclit aşa; straşnic, nu? Dar Dob citeşte latineşte la fel ca şi englezeşte şi franţuzeşte; şi cînd ieşim împreună la plimbare, îmi povesteşte fel de fel de lucruri despre tata, dar despre el nu suflă niciodată nimic, deşi eu l-am auzit pe colonelul Buckler, la bunicul, spunînd că Dob a fost unul din cei mai bravi ofiţeri din armata noastră şi că a primit o mulţime de decoraţii. Bunicul s-a mirat tare mult şi-a zis: „*Ăla?* Ei bine, eu nu credeam că face nici cît o ceapă degerată!" Dar eu ştiu că e în stare de orice vitejie, nu-i aşa, mamă?

Emmy începu să rîdă; şi-şi spuse că e foarte probabil ca maiorul să nu fie nici pe departe aşa de neînsemnat precum părea.

Dacă între George şi maior se înfiripase o prietenie sinceră, trebuie să mărturisim că după

unchiu-său nu se prea prăpădea. George luase deprinderea să-și umfle obrajii, să-și vîre mîinile în buzunarele jiletcii și să glăsuiască: „Doamne ferește, nu spune una ca asta!" imitîndu-l cu atîta îndemînare pe bătrînul Jos, încît era cu neputință să-ți stăpînești rîsul. Servitorii izbucniră și ei în rîs cînd băiatul, în timpul prînzului, cerînd cine știe ce lucru care nu se găsea pe masă, își însușea atitudinea lui Jos și rostea acea frază favorită a lui. Chiar și Dobbin izbucnea în hohote năprasnice de rîs văzînd mimica băiatului. Și dacă George nu-și imita unchiul în față, asta se întîmpla numai din pricina mustrărilor lui Dobbin și a rugăminților îngrozite ale Ameliei, așa că micul răutăcios era silit să renunțe. Iar onorabilul civil, fiind bîntuit de neagra presimțire că băiatul îl socotea un prostănac și jumătate și că e ispitit să-l ia peste picior, începu să se simtă foarte speriat și, bineînțeles, îndoit de impunător și de demn cînd era de față și George. Cînd afla ca tînărul *gentleman* era așteptat în Gillespie Street, să ia masa cu mama lui, domnul Jos își amintea de obicei că are o întîlnire la club. Poate că nimeni nu se întrista prea mult din pricina acestei lipse. În zilele acelea, domnul Sedley era de obicei convins să-și părăsească refugiul său de la etajul de sus și avea loc o mică reuniune de familie, la care, în general, lua parte și maiorul Dobbin. El era *l'ami de la maison*[1], prietenul bătrînului Sedley, prietenul Ameliei, prietenul lui George, consilierul și sfătuitorul lui Jos. „Pentru cît îl vedem *noi*, putea rămîne aproape tot așa de bine și la Madras". își dădu cu părerea, la Camberwell, domnișoara Ann Dobbin. Ah! Domni-

[1] Prietenul casei (fr.).

șoară Ann, dumitale nu-ți trece prin minte că nu cu dumneata dorea maiorul să se însoare?

Joseph Sedley se așternu pe-un trai de demnă trîndăvie, așa cum îi stă bine unei persoane de importanța lui, scopul cel mare al vieții fiind, bineînțeles, să se înnumere printre membrii clubului „Oriental", unde își petrecea toate diminețile în tovărășia confraților săi din India, unde lua masa, sau de unde își recruta invitați pentru masa de acasă.

Sarcina Ameliei era să primească și să facă onorurile casei față de acești *gentlemen* și de soțiile lor. De la aceștia află ea cît de repede va fi numit Smith în consiliu; cîte lacuri chinezești adusese Jones în țară; cum că firma „Thomson" din Londra refuzase polițele trase de „Thomson, Kibobjee & Co." din Bombay și că era mai mult ca sigur că și sucursala din Calcuta era pe ducă; cît de nechibzuită, ca să nu spunem mai rău, fusese purtarea doamnei Brown (soția lui Brown din regimentul de trupe auxiliare din Ahmednuggur) și a tînărului Swankey din garda regală, cu care stătuse sus pe punte pînă noaptea tîrziu și cu care se rătăci plimbîndu-se călări în timpul escalei de la Cap; despre felul în care își scosese doamna Hardyman în lume pe cele treisprezece surori, fiicele unui preot de țară, cucernicul Felix Rabbits, și cum își căpătuise unsprezece, dintre care șapte cu oameni foarte bine situați; cum că Hornby era foarte înfuriat din pricină că nevasta lui avea chef să stea în Europa; și că Trotter fusese numit perceptor la Ummerapoora. Asemenea discuții, cît și altele, întru totul asemănătoare, aveau loc cu prilejul marilor dineuri. Iar în casele musafirilor respectivi se povesteau exact aceleași lucruri; aveau și ei aceleași tacîmuri de argint;

aceleași spinări de berbec, aceiași curcani fierți și aceleași *entrées*[1]. Îndată după desert, domnii începeau să discute politică, pe cînd doamnele se strîngeau în salonul de sus și vorbeau despre necazurile și copiii lor.

Mutato nomine[2], lucrurile sînt peste tot locul la fel. Nevestele avocaților nu discută despre incinta palatului de justiție ? Soțiile militarilor nu flecăresc despre treburile regimentului ? Soțiile preoților nu trăncănesc despre școlile de duminică și felul cum se ocupă diferitele slujbe ? Oare cele mai nobile doamne nu discută și ele despre cercul acela strîmt în care se învîrt, și adică de ce să nu-și aibă și prietenii noștri din India propria lor conversație ? Deși sînt și eu de părere că e foarte plictisitoare pentru cei ce nu se pricep și a căror soartă este să stea alături și să asculte.

Nu după mult timp, Emmy își avea carnetul ei de vizite și se plimba în mod regulat în trăsură, trecînd pe la *lady* Bludyer, soția generalului-maior *sir* Roger Bludyer, cavaler-comandor al Ordinului „Bath", din armata din Bengal ; pe la *lady* Huff, soția lui *sir* G. Huff, din armata din Bombay ; pe la doamna Pice, soția lui Pice, directorul etc. Nu ne trebuie prea multă vreme să ne obișnuim cu schimbările ivite în viața noastră. Trăsura Ameliei pleca din Gillespie Street în fiecare zi, iar valetul în livrea sărea mereu de pe capră și se urca iar înapoi, cu cărțile de vizită ale Ameliei și ale lui Jos ; la anumite ore, Emmy și trăsura se duceau la club după Jos și îl scoteau la aer ; sau, urcîndu-l în vehicul pe bătrînul Sedley, Amelia își plimba părintele în jurul lui Regent's Park.

[1] Aperitive (fr.).
[2] Schimbînd numele (lat.).

Camerista și trăsura, cărțile de vizită și lacheul îi deveniră la fel de familiare Ameliei ca și umila existență din Brompton. Se obișnui cu noua ei existență, așa cum se obișnuise și cu cealaltă. Dacă destinul ar fi orînduit să devină ducesă, s-ar fi achitat tot așa de bine și de îndatorirea asta. Amelia trecea în societatea feminină a lui Jos mai degrabă ca o tînără și simpatică persoană... fără să fie cine știe ce de capul ei, dar, la urma urmei, destul de simpatică.

Bărbaților, ca de obicei, le plăcea amabilitatea ei sinceră și purtarea ei de-o delicată simplitate. Tinerii eleganți din India, veniți în concediu acasă — snobii aceia grozavi, cu lanțuri de aur și mustăți, care-și goneau nebunește cabrioletele, erau stîlpii teatrelor și locuiau în hotelurile din West End — o admirau totuși la rîndul lor pe doamna Osborne și le făcea plăcere să se încline în fața trăsurii ei cînd o întîlneau în parc și să li se permită să aibă cinstea de a-i face o vizită înainte de masă. Însuși Swankey din garda regală, tînărul acela primejdios, cel mai mare crai din toată armata britanică din India, acum în concediu, fu descoperit într-o bună zi de către maiorul Dobbin în *tête-à-tête* cu Amelia, căreia îi descria cu mult umor și elocvență o vînătoare de mistreți ; și din ziua aceea începu să povestească despre un afurisit de ofițer din garda regală, care dă mereu tîrcoale casei doamnei Osborne — un individ bătrîior, lung, slab și cam fistichiu, un individ caustic, cu toate astea, și care-ți ia apa de la moară cînd începe să vorbească.

Dacă maiorul ar fi posedat măcar un grăunte de vanitate personală, ar fi fost gelos pe un coconaș așa de periculos ca tînărul și fascinantul căpitan

din Bengal. Dar Dobbin avea o fire prea cinstită și generoasă ca să se poată îndoi de Amelia. El se arăta bucuros că bărbații tineri se purtau respectuos cu ea, și că toți ceilalți o admirau. Oare nu fusese ea prigonită și neluată în seamă aproape imediat după ce se măritase? Maiorului îi făcea plăcere să vadă cu cîtă bunăvoință îi erau recunoscute calitățile și că voioșia Ameliei înflorea o dată cu viața-i îmbelșugată. Toți cei care o prețuiau pe mica noastră prietenă îl felicitau pe maior pentru dreapta lui judecată, în cazul în care se poate spune despre cineva că e în stare să judece drept, cu toate că se găsește sub influența iluziei pe care-o dă iubirea.

După ce Jos fu prezentat la curte, lucru pe care putem fi siguri că l-a făcut ca un preacredincios supus al suveranului său (înfățișîndu-se la club în ținuta lui de gală de la curte, de unde Dobbin veni să-l ia într-o foarte uzată și veche uniformă), el, care întotdeauna fusese un mare admirator al lui George al IV-lea, deveni un conservator așa de înverșunat și un adevărat stîlp al statului, încît susținea că și Amelia trebuia să fie prezentată la curte. Și muncise din greu să se încredințeze că își avea și el rolul lui în opera de consolidare a fericirii publice și că suveranul nu s-ar simți la îndemînă dacă n-ar apărea și Jos Sedley cu familia lui pentru a se strînge în jurul regelui la palatul „St. James“.

Pe Emmy o apucă rîsul:

— Și voi purta diamantele familiei, Jos? întrebă ea.

„Aș vrea să-mi dai voie să-ți cumpăr eu cîteva, își spuse maiorul. Aș vrea să văd și eu unul care să fie prea frumos pentru dumneata.“

CAPITOLUL LXI

ÎN CARE SE STING DOUĂ LUMINI

Veni o zi cînd cursa cuviincioaselor desfătări și a bucuriilor solemne la care se dedase familia domnului Jos Sedley fu întreruptă de un eveniment care se întîmplă în cele mai multe case. Cînd urci scările locuinței tale, de la catul unde se află salonul spre catul unde se află dormitorul, poți observa existența unei micuțe bolte în peretele din fața ta, de unde începe scara ce duce de la etajul al doilea la al treilea (unde sînt de obicei camerele copiilor și ale servitorilor) și care mai servește și altui scop, asupra căruia îți pot da lămuriri slujitorii antreprenorului de pompe funebre. Ei sprijină sicriele lîngă bolta aceea sau le strecoară prin ea, așa încît să nu tulbure în vreun fel necuviincios pe țeapănul ocupant ce-și doarme somnul de veci în bolta cea neagră.

Bolta aceasta de la al doilea etaj al unei case din Londra, de unde se vede și etajul de sus, și întreaga volută a scărilor, și care domină scara pe care urcă și coboară locatarii casei, pe care se strecoară bucătăreasa înainte de ivirea zorilor pentru a-și freca oalele și străchinile în bucătărie, pe care se urcă, pe ascuns, tînărul domnișor după ce și-a lăsat încălțămintea în hol și se furișează în odaia lui cînd se crapă de ziuă, după o veselă noapte petrecută la club, pe care coboară domnișoara casei, foșnindu-și panglicile proaspete și largile rochii de muselină, strălucitoare și frumoasă, gata pregătită pentru a cuceri toți tinerii de la bal, sau pe care alunecă și domnișorul

Tommy, care are mare slăbiciune pentru rampele ce servesc drept mijloc de locomoţie, dispreţuind şi pericolul şi scara, pe care este purtată cu multă dragoste mama, zîmbind fericită în braţele soţului ei, care, în ziua cînd medicul a hotărît că fermecătoarea pacientă poate părăsi patul, păşeşte cu multă grijă, treaptă cu treaptă, urmată de doica angajată cu luna, şi pe care se strecoară, căscînd, John slujitorul, ducîndu-se să se culce şi luminîndu-şi calea cu o lumînare de seu care picură într-una, sau umblînd înainte de răsăritul soarelui să strîngă ghetele care-l aşteaptă pe coridoare, această scară, pe care sînt purtaţi în sus şi în jos copilaşii, pe care bătrînii sînt ajutaţi să se urce, musafirii îndreptaţi spre sala de bal, pe care suie preotul pentru botez, doctorul către camera bolnavului, iar slujitorii antreprenorului de pompe funebre spre etajul de sus... ce memento al vieţii, al morţii şi al tuturor deşertăciunilor sînt ele — bolta aceasta şi scara aceasta — dacă vrei să te gîndeşti la toate lucrurile astea stînd pe palier în faţa camerelor de dormit şi privind în susul şi în josul scărilor ! Doctorul va urca şi la noi, pentru cea din urmă dată, prietene al meu, măscărici în comedia vieţii ! Infirmiera va privi printre perdelele de la pat, dar tu n-o vei vedea, apoi va deschide pentru cîtva timp ferestrele şi va lăsa să intre aerul. Apoi vor lăsa toate storurile de la ferestrele din faţă şi se vor retrage în camerele din spate, apoi vor trimite după avocat, cît şi după alţi oameni îmbrăcaţi în negru etc. Şi comedia vieţii mele şi a vieţii tale va fi fost jucată şi vom fi duşi, vai, cît de departe de toate surlele şi de tot zgomotul şi de toată minciuna vieţii ! Dacă sîntem oameni de condiţie, se vor pune prapuri la ultimul nostru domiciliu, însoţite de un heruvim poleit şi de inscripţii, aducînd tuturor la cunoştinţă că aici cineva „odihneşte întru Domnul". Fiul tău va mobila casa din nou, sau o va închiria şi se va muta într-un cartier mai modern ; numele tău va figura în viitor printre „membrii decedaţi" pe listele cluburilor noastre. Oricît de jelit vei fi, văduvei tale tot îi va face plăcere să-şi aibă hainele de doliu cît mai elegant lucrate, bucătăreasa va trimite pe cineva sau va urca ea singură să întrebe ce să gătească, urmaşul va învăţa să-ţi poată privi curînd de tot portretul de pe marmura căminului, care va fi în scurtă vreme luat de la locul de onoare, pentru a fi înlocuit cu portretul fiului, noul stăpîn al casei.

Care dintre cei care au părăsit lumea aceasta e plîns cu mai multă dragoste şi mai multă durere ? Eu cred că aceia care-şi iubesc mai puţin supravieţuitorii. Moartea unui copil prilejuieşte o suferinţă fără margini şi torente de lacrimi, pe care sfîrşitul tău, frate cititor, nu le va pricinui niciodată. Moartea unui prunc care abia te cunoaşte şi care te-ar fi şi uitat dacă ai fi lipsit de-acasă măcar o săptămînă te va doborî mai mult decît pierderea celui mai drag prieten al tău, sau a fiului tău cel dintîi născut, acum om în toată firea şi, asemenea ţie, avînd şi el copii la rîndul lui. Ne putem purta cu asprime şi severitate faţă de Iuda şi Simion, dragostea şi duioşia noastră se revarsă asupra lui Benjamin, cel mai mic dintre toţi. Şi dacă eşti bătrîn, cum poate fi cîte unul din cititorii noştri sau cum va deveni — bătrîn şi bogat, sau bătrîn şi sărac — va veni o zi cînd vei cugeta în sinea ta : „Oamenii ăştia din jurul meu se poartă foarte bine cu mine, dar nu vor fi prea îndureraţi cînd voi pleca. Sînt foarte bogat,

și ei își vor fi pus ochii pe averea mea, sau foarte sărac, și s-au săturat să mă tot rabde atîta !"

De-abia ieșiră din doliu după doamna Sedley, iar Jos numai cît apucase să-și lepede îmbrăcămintea cernită și să apară în splendidele lui jiletci care-i plăceau atîta, cînd deveni limpede de tot celor din jurul domnului Sedley că era pe cale un nou eveniment, și că bătrînul se pregătea să plece să-și caute nevasta în țara aceea întunecoasă spre care ea i-o luase înainte. „Starea sănătății tatălui meu — spunea cu mare solemnitate Jos Sedley la club — mă împiedică să dau dineuri *de gală* în sezonul acesta ; dar dacă vei veni fără gălăgie la ora șase și jumătate, Chutney, băiatule, să iei o masă cumsecade cu una sau două din vechile noastre cunoștințe, îmi va face totdeauna mare plăcere să te văd." Așa că Jos și prietenii lui mîncau și își beau Bordeaux-ul lor în tăcere ; în timp ce sus, stropii vieții bătrînului *gentleman* se scurgeau unul după altul. Majordomul le aducea vinul pășind fără să facă cel mai mic zgomot ; iar după cină înjghebau cîte-o partidă de cărți, la care lua uneori parte și maiorul Dobbin ; iar doamna Osborne cobora și ea din cînd în cînd, după ce-și pregătea pacientul pentru noapte, și acesta cădea într-una din toropelile acelea, întretăiate de mici spaime, care cercetează perna bătrîneții.

Bătrînul se legase și mai mult de fiica lui în timpul bolii. Abia dacă primea bulionul și doctoriile din altă mînă decît a ei. Îngrijirea părintelui bolnav deveni aproape singura preocupare a vieții ei. Își așezase patul lîngă ușa care dădea în camera lui și se deștepta la cel mai mic zgomot și la cea mai ușoară mișcare pe care o făcea în culcuș, gemînd, bolnavul. Deși, ca să fim drepți cu el,

bătrînul rămînea treaz multe ceasuri din noapte, tăcînd și nefăcînd nici o mișcare, de teamă să n-o trezească din somn pe blînda și vigilenta infirmieră.

El își iubea acuma fiica cu mai multă pasiune poate decît o iubise pe cînd era copil. În felul în care-și îndeplinea obligațiile și blîndele ei îndatoriri filiale, făptura aceasta nevinovată strălucea într-o lumină cu totul deosebită. „Alunecă tot atît de ușurel prin cameră ca și o rază de soare", își spunea domnul Dobbin în timp ce-o vedea intrînd și ieșind din odaia tatălui ei, cu fața strălucind de dulceață și de duioșie, pe cînd se mișca încoace și încolo, grațioasă și tăcută. Cine n-a văzut pe fața femeilor, cînd stau aplecate privindu-și îndelung copiii sau trebăluiesc prin preajma vreunui bolnav, razele acelea de cerească fericire, de dragoste și de milă ?

O tainică neînțelegere, veche de cîțiva ani, se vindeca în felul acesta printr-o împăcare tacită. În ceasul acesta de pe urmă, și mișcat de dragostea și de bunătatea ei, bătrînul uită toată supărarea pe care i-o pricinuise Amelia, cît și nedreptele învinuiri pe care el și cu soția lui le aduseseră fiicei lor într-atîtea nesfîrșite nopți : cum că ea renunțase la tot pentru băiatul ei ; cum că nici nu-i păsa de bătrînii și de nenorociții părinți, că nu se gîndea decît la copil ; și cît de absurd și de nebunește, în mod nelegiuit aproape, s-a întristat cînd îi fusese luat micul George. Bătrînul Sedley uită toate învinuirile astea cînd își făcu socotelile din urmă și o reabilită pe buna și micuța martiră, care îndurase totul fără să crîcnească. Într-o seară, cînd Amelia, furișîndu-se în camera lui, îl găsi treaz, bătrînul îi mărturisi totul. „Oh, Emmy, mă gîndeam tocmai cît de cruzi și nedrepți am

fost noi cu tine", spuse, întinzîndu-i mîna rece și fără vlagă. Ea îngenunche și se rugă lîngă patul lui, iar el făcu la fel, ținînd-o tot timpul de mînă. Cînd va veni și rîndul nostru, prietene, de-ar da Dumnezeu să ne putem face și noi rugăciunile în asemenea tovărășie!

Poate că, fiind în stare de trezie, s-o fi întîmplat să-i treacă pe dinaintea ochilor toată viața lui — eforturile pline de speranță de pe vremuri, succesele și îmbelșugarea din epoca maturității, prăbușirea din anii de declin și actuala stare de neputință, și nici o posibilitate de a se răzbuna împotriva soartei care îl îngenunchease, nu avea nici nume și nici bani de lăsat moștenire, o viață irosită fără rost, goală, o viață de înfrîngere și de dezamăgire, și iată sfîrșitul aproape! Și mă întreb, frate cititor, cum e mai bine: să mori bogat și în plină glorie, sau sărac și dezamăgit? Să ai, și să fii silit să lași totul, sau să părăsești viața după ce ai jucat totul și ai pierdut partida? Ciudat sentiment trebuie să mai fie acela cînd, sosind o anumită zi din viața noastră, noi spunem: „*Mîine* izbînda sau eșecul nu mai are nici o importanță; iar soarele se va înălța, și milioane și milioane de oameni vor porni la treburile lor sau la desfătările lor, ca de obicei, dar eu nu voi mai face parte din vîrtejul acesta!"

Și astfel veni o dimineață și un răsărit de soare cînd toată lumea se trezi și porni după feluritele ei interese și plăceri, cu excepția bătrînului John Sedley, care nu mai era nevoit să dea piept cu viața, să mai nădăjduiască sau să mai urzească planuri, ci să se ducă să-și ia în primire o reședință tihnită și cu totul necunoscută, într-un țintirim din Brompton, alături de bătrîna lui nevastă.

Maiorul Dobbin, Jos și cu George îi însoțiră rămășițele pămîntești pînă la groapă, într-o trăsură drapată în negru. Jos veni dinadins pentru asta de la hotelul „Star and Garter" din Richmond, unde se retrăsese după jalnicul eveniment. El nu ținea să rămînă în casă, cu... în aceste împrejurări, înțelegeți dumneavoastră. Dar Emmy rămase și își făcu datoria, ca de obicei. Ea nu era doborîtă de jale, era mai curînd gravă decît îndurerată și se rugă ca și sfîrșitul ei să fie tot așa de senin și de ușor, gîndindu-se cu încredere și cu profund respect la cuvintele pe care le auzise de la tatăl său în timpul bolii, cuvinte pline de credință, de supunere și de speranță în viața de dincolo. Da, cred că e mai bine să vă luați rămas bun de la viață așa decît în celălalt fel. Presupune că ești deosebit de bogat și de fericit și te gîndești în această zi din urmă: „Sînt foarte bogat; sînt destul de cunoscut; mi-am trăit viața în cea mai aleasă societate, și, slavă Domnului, mă trag dintr-o familie foarte onorabilă. Mi-am servit cu cinste regele și patria. Am fost timp de mai mulți ani membru în Parlament, unde pot spune că discursurile mele erau ascultate cu atenție și destul de bine primite. Nu datorez nimănui nici un sfanț, dimpotrivă, l-am împrumutat pe vechiul meu prieten de școală, Jack Lazarus, cu cincizeci de lire, pentru care executorii mei testamentari nu-l vor strînge cu ușa. Las fiecăreia dintre fiicele mele cîte zece mii de lire — zestre foarte bună pentru o fată; las moștenire argintăria și mobila mea, casa mea din Baker Street, împreună cu o frumoasă avere, văduvei mele, pentru tot restul vieții; și tot avutul meu imobiliar, pe lîngă banii investiți în rente, și pivnița mea, cu vinuri alese, din Baker Street, fiului meu. Las douăzeci de lire

anual valetului meu ; și desfid pe orice om care, după moartea mea, ar avea de zis ceva împotrivă-mi !“ Sau presupune că, pe de altă parte, cîntecul dumitale de lebădă aduce mai mult a litanie și că spui : „Sînt un biet moșneag distrus și dezamăgit, care și-a ratat viața cu totul. N-am avut parte nici de minte, nici de noroc, și recunosc că am făcut nenumărate greșeli și prostii. Mărturisesc că de multe ori am uitat să-mi îndeplinesc obligațiile și nu-mi pot plăti datoriile. Zac pe patul meu cel de pe urmă, neputincios și plin de umilință ; și cer îndurare pentru păcatele mele și mă arunc cu sufletul pocăit la picioarele milei cerești !“ Care din aceste două spovedanii credeți că ar fi cea mai potrivită cuvîntare pentru înmormîntarea dumneavoastră ? Bătrînul Sedley o rosti pe cea din urmă ; și în această plină de smerenie dispoziție sufletească și ținînd-o de mînă pe Amelia, viața și speranțele lui spulberate și deșertăciunea îl părăsiră.

— Vezi, spuse bătrînul Osborne lui George, unde duc meritul și priceperea, și speculațiile bancare făcute cu judecată, și toate celelalte ? Uită-te la mine și la contul pe care îl am la bancă. Uită-te la bietul tău bunic, Sedley, și la eșecul lui. Cu toate că era un om mult mai bogat decît mine acum douăzeci de ani... mai bogat, să zicem, cu zece mii de lire.

În afară de oamenii aceștia și de familia Clapp, care veni din Brompton și făcu o vizită de condoleanțe, nici unui singur suflet din lume nu-i păsă cîtuși de puțin de bătrînul John Sedley și nici nu-și mai aminti cineva de existența unui asemenea ins.

Cînd bătrînul Osborne auzi pentru prima oară de la prietenul său, colonelul Buckler (după cum ne-a și informat micul George), ce ofițer distins era maiorul Dobbin, el se arătă foarte neîncrezător și plin de dispreț și își exprimă mirarea că un individ de felul acesta poate trece drept om deștept și cu vază. Dar el auzi vorbindu-se despre reputația maiorului și de la alți membri ai cercului său de cunoștințe. *Sir* William Dobbin avea o foarte bună părere despre fiul său și povestea multe lucruri care scoteau la iveală cultura maiorului, vitejia și felul în care era prețuit de ceilalți. În sfîrșit, numele lui apăru pe listele uneia sau a doua distinse recepții din lumea mare ; și lucrul acesta avu un efect miraculos asupra bătrînului aristocrat din Russel Square. Situația maiorului în calitate de tutore al lui Georgy, care trecuse în grija bunicului băiatului, făcu de neînlăturat întîlnirea dintre cei doi *gentlemen ;* și cu prilejul uneia dintre întîlnirile acestea, bătrînul Osborne, un subtil om de afaceri, cercetînd conturile maiorului cu privire la pupilul său și la mama băiatului, descoperi un lucru care-l umplu de uimire, care îl întristă și în același timp îi făcu și plăcere, și anume că o parte din banii cu care se întreținuse biata văduvă și copilul veneau direct din buzunarul lui William Dobbin.

Cînd fu strîns cu ușa asupra acestei probleme, Dobbin, care nu era în stare să spună minciuni, roși și se bîlbîi ca un școlar, iar în cele din urmă mărturisi :

— Căsătoria aceasta, spuse el (la care figura interlocutorului său se întunecă), a fost în foarte mare măsură opera mea. Îmi spuneam că bietul meu prieten mersese așa de departe, încît renunțarea la acest angajament pentru el ar fi însemnat

dezonoarea, iar pentru doamna Osborne, moartea ; și nu puteam proceda altminteri atunci cînd ea a rămas fără mijloace de trai decît s-o ajut cu banii pe care putusem să-i economisesc.

— Domnule maior Dobbin, rosti Osborne uitîndu-se la el cu asprime și făcîndu-se, în același timp, peste măsură de roșu la față, dumneata mi-ai făcut un mare rău ; dar dă-mi voie să-ți spun, domnule, că ești un om cumsecade. Iată mîna mea, domnule, deși nu m-aș fi putut gîndi că cel care este carne din carnea mea și sînge din sîngele meu trăia datorită dumitale... și cei doi își strînseră mîinile, maiorul Dobbin simțindu-se cît se poate de încurcat din pricină că actul său de caritabilă ipocrizie fusese, în felul acesta, descoperit.

El se sili să-l îmbuneze pe bătrîn și să-l împace cu memoria fiului său.

— Era un camarad așa de generos, zise el, încît toți cei din regiment îl iubeau și am fi făcut orice pentru el. Eu, tînăr cum eram pe vremea aceea, eram peste măsură de măgulit că mă prețuiește atîta și eram mai bucuros să mă fi văzut cineva în tovărășia lui decît în aceea a comandantului. N-am văzut niciodată pe cineva care să-i stea alături în privința curajului și a îndrăznelii și a celorlalte aptitudini ostășești. Și Dobbin povesti bătrînului tată toate întîmplările pe care și le putea aminti în legătură cu vitejia și faptele de arme ale fiului său. Iar Georgy seamănă cu el ca două picături de apă, adăugă maiorul.

— Îi seamănă așa de bine, că uneori mă face să mă cutremur, răspunse bunicul.

O dată sau de două ori, seara, maiorul veni să cineze cu domnul Osborne (era în timpul bolii domnului Sedley), și pe cînd cei doi stăteau împreună după cină, toată discuția lor se învîrtea

în jurul eroului plecat. Tatăl se fălea cu băiatul și, așa după cum îi era obiceiul, se tămîia pe sine prin povestirea faptelor de arme și vitejiei fiului său, dar de astă dată se dovedea în orice caz mult mai bun și mai caritabil decît fusese dispus pînă acum să se arate față de bietul băiat ; iar inima creştinească a bunului maior se bucură foarte de aceste semne de revenire a păcii și bunăvoinței. În a doua seară, bătrînul Osborne îi spuse lui Dobbin „William“, întocmai cum obișnuia să facă pe vremea cînd Dobbin și George erau băieți tineri amîndoi ; și lealul *gentleman* fu bucuros de acest semn de împăcare.

A doua zi la dejun, cînd domnișoara Osborne, cu oțăreala vîrstei și firii sale, se aventură să facă o anumită observație care denota oarecare dispreț în legătură cu înfățișarea sau felul de a se purta al maiorului, stăpînul casei o întrerupse :

— Tare te-ai mai bucura să poți pune mîna pe el, domnișoară Osborne. Dar vezi dumneata, strugurii sînt prea acri. Ha ! ha ! Maiorul William e un om admirabil !

— Ai dreptate, bunicule, rosti Georgy, întru totul de aceeași părere.

Și ducîndu-se lîngă bătrînul *gentleman*, îi mîngîie uriașele lui favorite cărunte și zîmbi foarte bine dispus și îl sărută. Iar seara îi povesti întîmplarea și mamei, care își aprobă băiatul din toată inima.

— Într-adevăr, așa este, zise ea. Iubitul tău tată spunea și el tot așa. Maiorul Dobbin e unul din cei mai buni și mai integri oameni. Se întîmplă ca Dobbin să pice aproape imediat după această convorbire, ceea ce o făcu poate pe Amelia să se îmbujoreze la față ; iar micul răutăcios

spori și mai mult încurcătura bietei femei povestindu-i lui Dobbin și prima parte a întîmplării.

— Ascultă, Dob, zise el, există o fată neobișnuit de drăgălașă care vrea să se mărite cu dumneata. E plină de bani, poartă perucă și cicălește servitorii de dimineață pînă seara.

— Cine e ? întrebă Dobbin.

— E mătușa Osborne, îl lămuri băiatul. Așa a spus bunicul. Și ascultă, Dob, ce strașnic ar fi să devii unchiul meu !

În clipa aceea vocea tremurîndă a bătrînului Sedley din camera alăturată o chemă încetișor pe Amelia, și rîsul se curmă. Că bătrînul Osborne își schimbase părerile, era destul de limpede. El îl cerceta uneori pe George cu privire la unchiul lui și izbucnea în rîs ori de cîte ori băiatul îl imita pe Jos cum spunea : „Doamne ferește !" și cum își soarbe supa. Apoi spunea :

— Nu-i cuviincios ca voi, copiii, să vă imitați rubedeniiile. Domnișoară Osborne, cînd ieși astăzi cu trăsura, lasă cartea mea de vizită domnului Sedley, auzi ? N-am avut nici un fel de neînțelegere cu omul ăsta !

Cartea de vizită respectivă primi răspuns, iar Jos și maiorul fură poftiți la masă, poate cea mai splendidă și mai stupidă cină pe care a dat-o vreodată domnul Osborne ; fu expusă pînă și cea mai neînsemnată piesă din argintăria familiei și fu invitată cea mai aleasă societate. Domnul Sedley îi oferi brațul domnișoarei Osborne cînd coborîră în sufragerie, și ea fu cît se poate de amabilă cu el ; în timp ce maiorul, care stătea în fața ei, alături de domnul Osborne, stînjenit la culme, abia dacă îi adresa cuvîntul. Jos declară, pe un ton foarte solemn, că e cea mai bună supă de broască-țestoasă pe care a gustat-o în viața lui și întrebă pe

domnul Osborne de unde și-a luat vinul de Madeira.

— E din pivnițele lui Sedley, șopti majordomul stăpînului său.

— Îl am mai demult și m-a costat o groază de bani, răspunse domnul Osborne, cu voce tare, musafirului său ; după care șopti vecinului din dreapta că-l cumpărase „la licitația bătrînului negustor".

Îl întrebă de mai multe ori pe maior despre... despre doamna George Osborne, temă în care maiorul putea fi foarte elocvent cînd găsea el de cuviință. Îi povesti domnului Osborne despre suferințele Ameliei, despre dragostea fără margini pe care o avusese pentru soțul ei, a cărei memorie o slăvea încă, despre felul duios și îndatoritor în care își sprijinise părinții și despre chipul cum se despărțise de micul George atunci cînd crezuse că îndatoririle față de copil îi dictează să procedeze în felul acesta.

— Dumneavoastră nu știți, domnule, cîte a îndurat femeia asta, spuse lealul Dobbin, cu un tremur în voce, și eu sper și sînt încredințat că vă veți împăca cu dînsa. Dacă ea v-a luat băiatul dumneavoastră, vi l-a dăruit în schimb pe al ei ; și oricît de mult l-ați fi iubit pe George al dumneavoastră, puteți fi sigur că ea l-a iubit de zece ori mai mult pe George al ei !

— Zău, tare cumsecade om mai ești, domnule ! fu tot ce răspunse domnul Osborne.

Niciodată nu-i trecuse prin cap că văduva ar fi putut fi îndurerată că se despărțise de băiat sau că ar mai putea fi întristată și acuma, cînd fiul ei avea o situație așa de frumoasă. Se anunța o împăcare grabnică și de neînlăturat, și inima

Ameliei și începuse să ticăie la gîndul teribilei întîlniri cu tatăl lui George.

Cu toate acestea, soarta voi ca întîlnirea aceasta să nu aibă loc niciodată. Interveni boala îndelungată și apoi moartea bătrînului Sedley, după care, măcar pentru un oarecare timp, nu mai putu fi vorba de nici un fel de întîlnire. Această catastrofă, ca și alte evenimente, pare să-l fi zguduit pe domnul Osborne. În ultima vreme arăta foarte dărîmat, și îmbătrînit, și muncit de fel de fel de gînduri. Trimise după avocat și schimbă pesemne cîte ceva la testament. Medicul care îl consultă îl găsi slăbit, agitat, și pomeni ceva despre luare de sînge și despre malul mării ; dar bătrînul nu luă în seamă nici unul din sfaturile acestea.

Într-o bună zi, la ora cînd trebuia să coboare la micul dejun, slujitorul său, văzînd că lipsește, intră în camera de toaletă și îl găsi zăcînd lîngă masa de toaletă, lovit de dambla. Domnișoara Osborne fu înștiințată numaidecît, doctorii fură chemați în grabă, Georgy fu oprit de a se mai duce la școală ; bătrînului i se puseră lipitori și ventuze. Osborne fu readus întrucîtva într-o stare de conștiență ; dar de atunci nu mai putu să vorbească, deși se chinui îngrozitor o dată sau de două ori ; și după patru zile muri. Doctorii plecară, în timp ce oamenii antreprenorului de pompe funebre urcau scările și toate obloanele dinspre parcul din Russell Square fură închise. Bullock alergă foarte grăbit din City. Cîți bani îi lăsase oare băiatului aceluia ? Cu siguranță că nu jumătate din avere ! Cu siguranță că-și împărțise banii în părți egale între cei trei. Era un moment de mare emoție.

Ce încercase, dar în zadar, bietul bătrîn să spună o dată sau de două ori ? Eu nădăjduiesc că

dorea s-o vadă pe Amelia și, înainte de-a părăsi lumea aceasta, să se împace cu scumpa și devotata soție a fiului său ; și foarte probabil că asta voia să spună, căci testamentul lăsă să se vadă că ura pe care o nutrise atîta vreme împotriva Ameliei îi pierise din inimă.

Se găsi în buzunarele halatului său scrisoarea cu marea pecete roșie pe care i-o scrisese George de la Waterloo. El se uitase și prin celelalte hîrtii care-l priveau pe fiul său, căci cheia cutiei în care le păstra se găsea și ea în buzunarul halatului, și se constată că sigiliile și plicurile fuseseră rupte — foarte probabil chiar în seara dinaintea atacului — cînd majordomul îi dăduse ceaiul în birou și-l găsise citind din marea *Biblie* a familiei, legată în roșu.

Cînd fu deschis testamentul, se constată că-i lăsase lui George jumătate din avere, iar restul fu împărțit între cele două surori ; domnul Bullock putea continua, în beneficiul lor comun, speculațiile comerciale, sau ieși din această combinație, după cum va găsi de cuviință. O rentă de cinci sute de lire, din veniturile proprietăților lui George, fu lăsată mamei lui, „văduva iubitului meu fiu George Osborne", care urma să reia educația băiatului.

„Maiorul William Dobbin, prietenul iubitului meu fiu", fu numit executor testamentar ; și „întrucît datorită bunăvoinței și bunătății sale și cu mijloacele lui personale el i-a ajutat pe nepotul meu și pe văduva fiului meu, pe cînd aceștia erau lipsiți de mijloace de trai (continua să spună testamentul), eu îi mulțumesc din toată inima pe această cale pentru dragostea și grija avută față de ei ; și îl rog să accepte o sumă suficientă pentru a-și cumpăra brevetul de locotenent-colonel,

sau să dispună de ea în orice fel va crede de cuviinţă."

Cînd Amelia auzi că socrul ei o iertase, inima i se topi de înduioşare şi-i fu recunoscătoare pentru averea pe care i-o lăsase. Dar cînd auzi că George îi era înapoiat şi cînd află cum se petrecuseră lucrurile şi cui datora această schimbare a soartei, cînd descoperi că bunătatea lui William o ajutase în timpul sărăciei, şi că el era cel care îi dăruise soţul şi băiatul... oh, atunci căzu în genunchi şi rugă cerul să binecuvînteze inima aceasta statornică şi duioasă ; era ca şi cum s-ar fi aplecat să sărute picioarele acelei minunate şi generoase iubiri.

Dar tot ce putea ea da în schimbul unui asemenea devotament era doar recunoştinţă, numai recunoştinţă şi dovezi de bunătate. Ori de cîte ori îi încolţea vreun alt gînd faţă de Dobbin, chipul lui George se ridica din mormînt şi spunea : „Tu eşti a mea şi numai a mea, acum şi de-a pururi".

William cunoştea sentimentele ei ; oare nu-şi petrecuse el toată viaţa căutînd să i le ghicească ?

De îndată ce conţinutul testamentului domnului Osborne fu cunoscut de toată lumea, fu edificator să observi cum doamna George Osborne crescu în preţuirea oamenilor care formau cercul ei de cunoştinţe. Slujitorii din casa lui Jos, care obişnuiau să discute modestele ei ordine şi care spuneau că vor întreba pe „stăpîn" dacă trebuie să le execute sau nu, acum nu se mai gîndeau niciodată să ceară încuviinţarea lui Jos. Bucătăreasa uită să mai chicotească batjocoritor văzîndu-i vechile rochii jerpelite (care, într-adevăr, erau complet lăsate în umbră de toaletele bogate ale acestei doamne bucătărese cînd se gătea să se ducă la biserică duminica seara) ; ceilalţi servitori nu mai mormăiau nemulţumiţi cînd auzeau sunînd clopoţelul din camera ei, nici nu mai întîrziau pînă să răspundă la aceste chemări. Vizitiul, care bombănea cînd trebuia să scoată caii, spunînd că trăsura i se transformă în spital pentru bătrînul acela şi doamna Osborne, o ducea acuma în cea mai mare viteză şi, tremurînd de frică să nu fie înlocuit de vizitiul domnului Osborne, întreba „ce ştiu vizitiii ăia din Russell Square despre străzile unui oraş şi unii ca ăia ştiu cum se stă pe-o capră înaintea unei doamne ?" Prietenii lui Jos, bărbaţi şi femei, se arătară subit interesaţi de soarta doamnei Osborne, şi cărţile de vizită conţinînd condoleanţe se înmulţiră pe masa din holul ei. Jos însuşi, care o privise ca pe-o soră săracă, bună şi blîndă, faţă de care se simţea îndatorat să-i asigure hrana şi adăpostul, începu să-i arate atît Ameliei, cît şi bogatului ei băieţel, nepotul său, cea mai mare consideraţie ; era nerăbdător ca „biata şi scumpa fată" să-şi schimbe felul de viaţă după atîtea nenorociri şi încercări, şi începu să se arate la masa de dimineaţă, cercetînd-o anume în privinţa programului pe care ar avea să şi-l facă pentru ziua aceea.

În calitate de tutoare a lui George, avînd şi consimţămîntul maiorului, administratorul averii fiului ei, o rugă pe domnişoara Osborne să rămînă în casa din Russell Square atîta timp cît dorea ; dar numita doamnă, mulţumindu-i, răspunse că nu i-ar fi trecut niciodată prin gînd să locuiască singură în casa aceea tristă şi plecă în doliu mare la Cheltenham, cu o pereche de vechi servitori. Ceilalţi fură cu generozitate plătiţi şi concediaţi, iar devotatul şi bătrînul majordom, pe care doamna Osborne ar fi vrut să-l oprească, renunţă la slujbă, preferînd să-şi investească economiile

într-o cîrciumă, unde, sperăm, nu i-a mers rău. Şi întrucît domnişoara Osborne nu voia să locuiască în Russell Square, doamna Osborne, după ce se consultă şi cu ceilalţi, se feri şi ea să ocupe sumbra şi vechea locuinţă de acolo. Casa fu atunci desfăcută, bogatul mobilier şi celelalte obiecte, îngrozitoarele candelabre şi posomorîtele oglinzi înrămate în negru fură împachetate şi puse bine, bogatul salon din lemn de trandafir fu înfăşurat în paie, covoarele făcute sul şi împachetate, mica şi eleganta bibliotecă cu cărţile frumos legate fu îngrămădită în două lăzi de vin, şi toate catrafusele cărate în mai multe camioane enorme la „Pantechnicon“ [1], unde aveau să zacă pînă la majoratul lui George. Şi toată argintăria masivă se duse la domnii „Stumpy & Rowdy“, să zacă în pivniţele acelor eminenţi bancheri pînă la împlinirea aceluiaşi termen.

Într-o zi, Emmy, ţinîndu-l pe Georgy de mînă şi îmbrăcată în doliu mare, se duse să viziteze casa aceea goală, în care ea nu mai pusese piciorul de pe cînd era fată. În faţa casei erau numai paie, acolo unde fuseseră încărcate şi de unde porniseră camioanele. Ei intrară în camerele mari şi goale, pe pereţii cărora se vedeau semnele unde fuseseră atîrnate tablourile şi oglinzile. Apoi urcară scara cea mare cu dale albe către încăperile de sus, spre aceea în care a murit bunicul, cum îi spuse abia şoptit George, şi apoi mai sus, spre cea a lui George. Băiatul mai era încă agăţat de braţul ei, dar ea se gîndea la un altul care stătuse alături de ea, căci ştia că aceasta fusese camera tatălui lui, aşa după cum fusese şi a fiului.

[1] Aici în sensul de depozit de mobile.

Ea se duse pînă la una din ferestrele acum deschise (una din ferestrele acelea spre care obişnuia ea să privească, cu inima bolnavă de durere, cînd i se luase la început copilul) şi, cum se uita ea de-acolo afară, putu vedea peste pomii din Russell Square vechea casă în care se născuse şi unde petrecuse atîtea zile fericite în sfînta ei copilărie. Şi toate îi înviară în amintire, vacanţele pline de veselie, chipurile binevoitoare ale părinţilor, tot trecutul acela fericit şi prea senin, şi îndelungile suferinţe şi încercări care o doborîseră de-atunci încoace.

Se gîndi la toate acestea şi la bărbatul care o ocrotise în chip statornic, geniul ei cel bun, singurul ei binefăcător, duiosul şi generosul ei prieten.

— Uită-te, mamă! zise Georgy. *G. O.* zgîriate pe geam cu un diamant! N-am văzut niciodată pînă acum zgîrietura asta, n-am făcut-o *eu*.

— Asta a fost camera tatălui tău, mult înainte de a te naşte tu, George, răspunse şi se îmbujoră şi-şi sărută băiatul.

Şi nu mai scoase nici o vorbă, în timp ce se reîntorceau cu trăsura la Richmond, unde închiriase temporar o casă; şi unde o serie de foarte zîmbitori avocaţi se îngrămădeau s-o vadă (şi putem fi siguri că îşi notau vizita în nota de cheltuieli); şi unde fireşte că exista şi o cameră pentru maiorul Dobbin, care venea des pe acolo, avînd de aranjat o sumedenie de treburi în interesul micului său pupil.

În vremea asta, George fu retras de la pensionul domnului Veal pe timp nelimitat, iar numitului *gentleman* i se ceru să compună o inscripţie pentru o frumoasă placă de marmură, spre a fi de-

pusă în capela Copilului găsit, dedesubtul monumentului funerar al căpitanului George Osborne.

Doamna Bullock, mătuşa lui Georgy, deşi jefuită de acest mic monstru de jumătate din suma pe care o aştepta de la tatăl ei, îşi arătă totuşi milostenia sufletului împăcîndu-se cu mama băiatului. Roehampton nu e departe de Richmond, şi într-o bună zi trăsura îmblazonată cu bouleţii de aur pe portiere şi înăuntru cu copiii aceia fleşcăiţi se opri la casa Ameliei din Richmond ; şi familia Bullock năvăli în grădină, unde Amelia citea o carte, Jos stătea într-un chioşc înmuind fără nici o grabă fragi în vin, iar maiorul, în una din jachetele lui indiene, se juca de-a capra cu Georgy. Băiatul sări peste capul maiorului şi căzu chiar în faţa micilor Bullock, care purtau imense panglici cernite la pălării şi uriaşe cingători negre, însoţind-o pe mama lor, îmbrăcată în haine de mare doliu.

„E tocmai potrivit pentru Rosa", îşi spuse ducioasa mamă şi aruncă o privire spre acest drag copil al ei, o mică şi bolnăvicioasă domnişoară în vîrstă de 7 ani.

— Rosa, du-te şi sărută-l pe iubitul tău verişor, zise doamna Bullock. Nu mă cunoşti, George ? Sînt mătuşa ta.

— Vă cunosc foarte bine, răspunse George, dar nu-mi place să fiu sărutat, vă rog. Şi el dădu bir cu fugiţii din faţa mîngîierii aceleia de porunceală a verişoarei.

— Du-mă la iubita ta mamă, ştrengarule, spuse doamna Bullock, şi în felul acesta se întîlniră cele două doamne după o despărţire de mai bine de cincisprezece ani.

În timpul necazurilor şi sărăciei Ameliei, cealaltă nu se gîndise nici o singură dată măcar să vină s-o vadă ; dar acuma, că poseda un venit onorabil, cumnata ei o vizita ca şi cum ar fi făcut cel mai firesc lucru din lume.

Aşa procedară şi alţii. Vechea noastră prietenă, domnişoara Swartz, şi soţul ei veniră cu mare alai din Hampton Court, însoţiţi de valeţii lor în strălucitoare livrele galbene, şi se arătă la fel de îndrăgostită de Amelia ca şi odinioară. Domnişoara Swartz ar fi ţinut totdeauna la Amelia dacă ar fi putut-o vedea. Trebuie să-i facem această dreptate.

Dar, *que voulez vous* [1] ? în oraşul acesta mare n-ai timp să te duci să-ţi cauţi prietenii ; cînd alunecă de pe treapta lor socială, se dau la fund, iar noi mergem înainte fără ei. Cine bagă în seamă lipsa cuiva în Bîlciul deşertăciunilor ?

Şi astfel, într-un cuvînt, mai înainte de-a fi trecut perioada de doliu pentru moartea domnului Osborne, Emmy se pomeni în centrul unui cerc cu adevărat foarte distins, ai cărui membri nu puteau concepe că cei ce aparţineau cercului respectiv s-ar putea să nu se socoată din cale-afară de fericiţi. Aproape că nu era doamnă care să nu se înrudească cu careva din nobilime, deşi soţul ei putea fi angrosist de sare în City. Unele doamne erau foarte pedante şi tobă de carte, citeau pe doamna Somerville [2] şi frecventau Institutul regal [3] ; altele erau austere şi bisericoase şi-şi fă-

[1] Ce vreţi ? (Fr.)

[2] Cunoscută propagatoare a ştiinţelor naturale în Anglia în secolul al XIX-lea.

[3] Asociaţie pentru promovarea, răspîndirea şi extinderea ştiinţei şi a cunoştinţelor folositoare, fondată la Londra în 1799.

ceau veacul tot pe lîngă „Exeter Hall“[1]. Emmy, trebuie să recunoaştem, se simţi cu totul pierdută în mijlocul gălăgiei pe care-o făceau aceştia şi suferi chinurile iadului o dată sau de două ori cînd fu silită să primească ospitalitatea doamnei Frederick Bullock. Această doamnă stăruia s-o aibă sub aripa ei ocrotitoare, luînd în mod cît se poate de graţios hotărîrea s-o formeze. Îi recomandă Ameliei modiste, îi puse casa pe roate şi-o învăţă cum să şi-o conducă. Venea foarte des de la Roehampton şi îşi întreţinea prietena cu fleacuri mondene şi cu cancanuri de la curte. Lui Jos îi făcea plăcere s-o asculte, dar maiorul obişnuia s-o ia din loc, bombănind, la apariţia acestei femei cu nobleţea ei de două parale. Maiorul aţipi o dată sub ochii dispreţuitori ai lui Frederick Bullock, după masă, la una din cele mai reuşite serate ale bancherului (Fred era nerăbdător ca fondurile proprietăţii Osborne să fie transferate de la „Stumpy & Rowdy“ la banca lor), în timp ce Amelia, care nu ştia nici latineşte, nici cine a scris ultimul articol răsunător din *Edinburgh*[2], şi nu deplîngea cîtuşi de puţin şi nici nu aproba extraordinara tergiversare din ultima vreme a domnului Peel[3] în privinţa fatalului proiect de lege a drepturilor catolice, stătea mută printre doamnele acelea din salon, uitîndu-se pe fereastră la peluzele catifelate, la îngrijitele alei cu pietriş şi la scînteietoarele acoperişuri de sticlă ale serelor.

[1] Clădire pe una din străzile principale ale Londrei, în care aveau loc întruniri religioase.
[2] E vorba de *Edinburgh Review*, revistă engleză fondată în anul 1802, rivală cu *Quarterly Review*.
[3] *Robert Peel* (1788—1850), om de stat englez, conservator.

— Pare să fie femeie cumsecade, dar complet nesărată, spunea doamna Rowdy. Iar maiorul ăsta e peste măsură de *épris*[1] !

— N-are însă nici un fel de şic, îşi dădea cu părerea şi doamna Hollyock. Draga mea, n-ai s-o poţi forma niciodată !

— E nemaipomenit de ignorantă şi de nepăsătoare, adăuga doamna Glowry, cu o voce sepulcrală, scuturîndu-şi cu întristare capul şi turbanul. Am întrebat-o ce părere are despre prăbuşirea papii, dacă are impresia că lucrurile se vor întîmpla în 1836, cum afirmă domnul Jowls, sau în 1839, cum susţine domnul Wapshot, iar ea mi-a răspuns : „Bietul papă ! Să sperăm că nu ! Ce a făcut ?“

— E văduva fratelui meu, dragele mele prietene, răspunse doamna Bullock, şi ca atare avem datoria să-i dăm toată atenţia şi tot ajutorul ca să poată intra şi ea în lumea bună. Vă puteţi închipui că nu pot fi la mijloc motive mercantile în ceea ce-o priveşte pe Amelia, ale cărei *dezamăgiri* sînt bine cunoscute de toţi.

— Sărmana şi scumpa doamnă Bullock, zise Rowdy către Hollyock, în timp ce mergeau în trăsură împreună, ea pune la cale şi urzeşte întotdeauna cîte ceva. Vrea ca banii doamnei Osborne să fie scoşi de la banca noastră şi depuşi la a ei... şi felul în care îl linguşeşte pe băiat şi-l pune să şadă lîngă mica Rosa cea cu urdori la ochi e de-a dreptul ridicol !

Cercul acesta de oameni era însă prea neomenos de distins pentru Emmy ; aşa că toată lumea sări în sus de bucurie cînd veni vorba despre o călătorie în străinătate.

[1] Îndrăgostit (fr.).

CAPITOLUL LXII

AM RHEIN[1]

După zilnicele întîmplări mai sus pomenite, mai trecură cîteva săptămîni, și într-o dimineață frumoasă, după închiderea Parlamentului, vara fiind înaintată și toată buna societate din Londra pe punctul de-a pleca din acest oraș pentru călătoria ei anuală în căutarea plăcerilor sau a sănătății, vaporul „Batavia" părăsi cheiul Turnului Londrei, ticsit de-un voios grup de turiști englezi. Tendele dunetei erau pline, iar băncile și coridoarele întesate de zeci de copii îmbujorați la față, de doici agitate, de doamne purtînd cele mai drăgălașe bonete trandafirii și rochii de vară, de *gentlemen* cu șepci de călătorie în cap și jachete de pînză, ale căror mustăți începuseră să mijească în vederea acelei călătorii ; și veterani bătrîni, greoi și dichisiți, cu gulere scrobite și pălării bine periate, din cei care au invadat necontenit Europa de la terminarea războiului încoace și au făcut să răsune înjurăturile naționale în toate orașele de pe continent. Congregația cutiilor de pălării, a cuferelor „Bramah"[2] și a truselor de toaletă era prodigioasă. Erau acolo tineri îngîmfați de la Cambridge, călătorind cu preceptorul respectiv într-o excursie de studii la Nonnenwerth sau Königswinter ; erau *gentlemen* irlandezi, purtînd cele mai bătăioase favorite și nenumărate giuvaericale, trăncănind toată vremea despre cai, arătîndu-se cît se poate de politicoși față de tinerele doamne de pe bord, pe care, dimpotrivă, băieții de la Cambridge, cît și palidul lor preceptor, le ocoleau cu o sfiiciune feciorelnică ; erau și trîntori bătrîni de pe Pall Mall, în drum spre Ems și Wiesbaden, pentru o cură de ape minerale care să-i purifice de dineurile din timpul iernii, cît și pentru o mică ruletă și un *„trente-et-quarante*[1]*"*, spre a menține buna dispoziție generală ; îl puteai vedea și pe bătrînul Methuselah, proaspăt însurat, și pe tînăra lui nevastă, împreună cu căpitanul Papillon din regimentul de gardă, care-i ducea umbrela și ghidul ; ca și pe tînărul May, care-și ducea mireasa în călătorie de nuntă (fosta domnișoară Winter și care fusese colegă de școală cu bunica lui May) ; erau și *sir* John cu soția și cu duzina lor de copii, împreună cu guvernantele corespunzătoare ; și preanobila familie Bareacres, care stătea lîngă cîrmă, măsura de sus pînă jos pe toată lumea, dar nu vorbea cu nimeni. Trăsurile lor, îmblazonate cu coroanele nobiliare, și imperialele lor, strălucind de-ți luau ochii, erau îngrămădite pe puntea din față, zăvorîte împreună cu alte mai bine de-o duzină de asemenea vehicule. Era greu să-ți faci drum printre ele, și bieții ocupanți ai cabinelor din față abia dacă mai aveau loc să se miște. Aceștia se compuneau din cîțiva *gentlemen* din Houndsditch[2], magnific îmbrăcați, care-și aduseseră proviziile de-acasă și care ar fi putut cumpăra jumătate din oamenii aceia voioși din salonul cel mare ; cîțiva indivizi cumsecade, cu mustăți și blocuri de desen, care se aşe-

[1] Pe Rin (germ.).

[2] Cufere cu lacăte speciale, inventate de englezul Bramah.

[1] Joc de cărți — „treizeci și patruzeci" (fr.).

[2] Stradă din Londra, unde erau îngrămădite prăvăliile în care se vindeau haine vechi.

zaseră să facă schițe în prima jumătate de ceas după ce puseseră piciorul pe bord; una sau două *femmes de chambre* franțuzoaice, care începură să se simtă grozav de rău imediat ce vaporul trecu de Greenwich; un valet sau doi care trîndăveau în vecinătatea boxelor de cai de sub supravegherea lor, sau care, aplecați deasupra roților cu zbaturi ale vaporului, discutau despre caii potriviți pentru premiul „Leger" și despre ce socoteau ei că vor cîștiga sau pierde în cursa pentru cupa „Goodwood".

Toți slujitorii, după ce sfîrșiseră cu inspectarea vasului și-și instalaseră diferiții lor stăpîni prin cabine sau pe punte, se strînseră laolaltă și se puseră pe pălăvrăgeală și pe fumat, *gentlemen*-ii evrei alăturîndu-li-se și ei după scurtă vreme, tot uitîndu-se la trăsuri. Era acolo trăsura cea mare a lui *sir* John, în care ar fi putut încăpea treisprezece inși; trăsura lordului Mathuselah; caleașca, brișca și furgonul lordului Bareacres, pe care le-ar fi putut cumpăra oricine ar fi avut chef. Și era lucru de mirare cum de reușise lordul să-și facă rost de bani ca să plătească cheltuielile călătoriei. *Gentlemen*-ii evrei știau însă de unde i-a luat. Ei știau și cîți bani avea în buzunar măritul lord în clipa aceea, și ce procente plătea pentru ei, și cine i-i dăduse. Mai era apoi o foarte frumoasă și elegantă trăsură de voiaj, asupra căreia începuseră să-și dea cu presupusul numiții *gentlemen.*

— *À qui cette voiture-là?*[1] întrebă un domn lacheu, care purta un săculeț de bani din marochin și cercei în urechi, pe alt domn lacheu, cu

[1] A cui e trăsura asta? (Fr.)

cercei în urechi și care purta un săculeț de bani din marochin.

— *C'est à Kirsch, je bense... je l'ai vu tout à l'heure qui brenait des sangviches dans la voiture*[1], răspunse acesta din urmă într-o frumoasă limbă franco-germană.

Kirsch, care se ivi tocmai atunci din preajma baricadei aceleia de catrafuse, unde dăduse, zbierînd în gura mare, instrucțiuni înviorate de sudălmi poliglote oamenilor din echipaj, angajați în mod special pentru a păzi bagajele pasagerilor, veni să-și lămurească confrații comentatori. El îi informă că trăsura aparținea unui nabab din Calcutta și Jamaica, fabulos de bogat, cu care era tocmit să călătorească; și tocmai în momentul acela un băiețandru, căruia i se pusese în vedere să nu se apropie de grilajul roților corăbiei, sărise totuși pe acoperișul trăsurii lordului Mathuselah, după care își tăie drum peste celelalte trăsuri și imperiale, pînă ce se cățără pe a lui, ca apoi să coboare de pe ea și să intre înăuntru pe fereastră, în aplauzele valeților care-l priveau.

— *Nous allons avoir une belle traversée, monsieur George*[2], spuse rînjind Kirsch, în timp ce-și scotea din cap pălăria-i galonată.

— Du-te naibii cu franțuzeasca asta a ta! răspunse tînărul *gentleman.* Unde sînt biscuiții, hai? Întrebare la care Kirsch îi răspunse în limba engleză, sau într-un fel de imitație, așa după cum îl tăia capul, căci, deși avea deprinderea tuturor limbilor, domnul Kirsch nu cunoștea cum trebuie nici măcar una singură și le vorbea pe

[1] E a lui Kirsch, cred... l-am văzut adineauri mîncînd sandvișuri în trăsură (în franceză incorectă în original).
[2] Vom avea o traversare liniștită, domnule George (fr.).

toate cu o nepăsătoare volubilitate și incorectitudine.

Imperiosul băiețandru, care-și înfuleca în mare grabă biscuiții, și era într-adevăr timpul să-și refacă forțele, căci nu mai înghițise nimic de la Richmond, adică de mai bine de trei ceasuri, unde se ospătase din belșug, era tînărul nostru prieten George Osborne. Unchiul Jos și mama lui erau pe puntea din față, împreună cu un *gentleman* de care erau aproape nedespărțiți; și toți patru porniseră într-o călătorie de plăcere.

Jos stătea în momentul acela pe dunetă sub tendă, destul de aproape de onoratul conte de Bareacres și de familia lui, ale căror mișcări îl absorbeau aproape în întregime pe bengalezul nostru. Nobila pereche arăta parcă mai tînără decît în zbuciumatul an 1815, cînd Jos își aducea aminte că-i văzuse la Bruxelles.

Adevărul este că el dăduse sfoară în țară în toată India că era prieten intim cu ei: părul *lady*-ei Bareacres, care pe vremea aceea avea o culoare întunecată, era acum de-un auriu-roșcat, de toată frumusețea, în timp ce favoritele lordului Bareacres, înainte roșii, erau acum de un negru puternic, cu proaspete răsfrîngeri purpurii în lumina soarelui. Dar oricît de schimbați ar fi fost, mișcările nobilei perechi ocupau cu totul atenția lui Jos. Prezența unui lord îl fascina, și el nu se mai putea uita în timpul acesta la nimic altceva.

— Indivizii aceia par a te interesa peste măsură de mult, zise Dobbin, care izbucni în rîs observîndu-l.

Amelia începu să rîdă și ea. Purta o pălărie de pai cu panglici negre, hainele îi erau tot cernite, dar zarva de pe bord și cerul, senzația de sărbătoare pe care ți-o dădea călătoria îi făceau

plăcere și o însuflețeau, și ea arăta deosebit de fericită.

— Ce zi divină! spuse Emmy. Și adăugă, plină de originalitate: Sper că vom avea o traversare liniștită.

Jos își flutură disprețuitor mîna, aruncînd în același timp o ocheadă către ilustrele personaje din față:

— Dacă ai fi făcut călătoriile pe care le-am făcut noi, zise el, nu ți-ar păsa prea mult de vreme. Dar, cu toate acestea, așa călător încercat cum era, el își petrecu noaptea suferind groaznic în trăsura lui, doftoricit de către valetul său, Kirsch, cu groguri și cu tot felul de trufandale.

La timpul sorocit, această fericită societate debarcă pe cheiurile din Rotterdam, de unde fură transportați cu toții pe un alt vapor, spre orașul Colonia, unde trăsura și familia puseră piciorul pe pămînt, și nu mică-i fu bucuria lui Jos văzîndu-și sosirea anunțată în ziarele din Colonia în chipul următor: *Herr Graf lord von Sedley nebst Begleitung aus London* [1]. Își adusese pînă și costumul de curte și stăruise ca Dobbin să-și care după el toate dichisurile lui de ofițer; el dădu de veste că are de gînd să fie prezentat la o serie de curți străine, pentru a aduce omagiile sale suveranilor ale căror țări le onora cu vreo vizită.

Oriunde se oprea mica lor societate și oriunde se ivea prilejul, domnul Jos își lăsa cartea lui de vizită și pe a maiorului la „legația noastră". Și numai cu mare greutate putu fi oprit de a nu-și pune bicornul și hainele de gală spre a merge la consulul englez din orașul liber Judenstadt, cînd

[1] Domnul conte lord von Sedley din Londra, cu însoțitorii săi (germ.).

acel ospitalier funcţionar îi invită pe călătorii noştri la masă. Jos ţinea un jurnal de călătorie şi nota cu mult zel cusururile sau meritele diferitelor hanuri la care poposea şi ale vinurilor şi mîncărurilor din care se împărtăşea.

Cît despre Emmy, ea era foarte fericită şi mulţumită. Dobbin obişnuia să-i poarte de colo-colo scăunelul şi caietul de schiţe şi admira desenele micii artiste plin de bunăvoinţă, aşa cum nu mai fuseseră niciodată admirate înainte de asta. Ea sta pe puntea vaporului şi desena stînci şi castele, sau se urca pe spatele vreunui măgăruş şi se căţăra pînă la străvechile turnuri de veghe ale cavalerilor tîlhari, însoţită de cei doi aghiotanţi ai ei, Georgy şi Dobbin. Ea izbucni în rîs cînd îl văzu cît de caraghios arăta pe spinarea măgarului, atingînd cu picioarele lui lungi pămîntul, şi maiorul făcu la fel. Dobbin era interpretul societăţii, întrucît, în calitate de militar, cunoştea temeinic limba germană ; şi împreună cu George, încîntat la culme, reconstituiră campaniile de pe Rin şi din Palatinat.[1] În decurs de cîteva săptămîni, şi conversînd plin de sîrguinţă cu domnul Kirsch pe capra trăsurii, Georgy făcu progrese uimitoare în cunoaşterea limbii germane, reuşind să discute în toată legea cu chelnerii şi cu surugiii, într-un fel care o umplea de încîntare pe mamă şi îl amuza pe tutore.

Domnul Jos nu prea lua parte la excursiile de după-amiază ale tovarăşilor lui de călătorie. El trăgea cîte-un pui de somn, sau moţăia la umbră în îmbietoarele grădini ale hanurilor. Îmbietoarele grădini de pe malul Rinului ! Vrăjite privelişti de pace şi lumină, falnici munţi purpurii, ale căror piscuri se oglindesc în slăvita undă a fluviului, cine a putut vreodată să vadă şi să nu păstreze o amintire recunoscătoare priveliştilor acelora pline de odihnitoare şi prietenească frumuseţe ? Să punem pana jos, căci pînă şi gîndul la acel fermecător ţinut al Rinului te poate face fericit. Vara, la căderea serii, cirezile de vaci, mugind şi sunîndu-şi tălăngile, coboară de pe dealuri către bătrînul oraş, cu vechile lui şanţuri de apărare şi porţi, şi clopotniţe, şi castani cu prelungi umbre albastre întinzîndu-se peste ierburi ; cerul şi fluviul de sub el seamănă cu o mare de vîlvătăi roşietice şi aurii ; şi luna s-a ivit şi ea, privind palidă către soare-apune. Soarele alunecă îndărătul munţilor acelora uriaşi, cu fortăreţele lor înfipte pe culmi, iar înserarea coboară dintr-o dată, fluviul se întunecă din ce în ce mai mult, şi-o sumedenie de luminiţe încep să tremure pe faţa lui venind de la ferestrele străbunelor metereze, sau scînteind paşnic din satele de sub dealurile de pe celălalt ţărm.

În vremea asta, Jos obişnuia să tragă cîte-un pui de somn, acoperindu-şi faţa cu fularul, şi să stea tihnit şi să-şi citească toate ştirile din Anglia şi fiecare cuvînt din admirabilul ziar al lui Galignani (binecuvîntaţi fie de toţi englezii care au călătorit vreodată în străinătate, fondatorii şi proprietarii acestei publicaţii pirătereşti), dar fie că era treaz sau dormea, prietenii lui nu-i prea simţeau lipsa. Nu, căci erau foarte fericiţi. Se duceau de multe ori seara la Operă, la acele tihnite, nepretenţioase, dragi şi vechi opere din oraşele germane, unde nobilimea stă şi lăcrimează şi împleteşte ciorapi într-o parte a sălii, faţă în faţă cu burghezia,

[1] Campanii ale lui Napoleon.

aflată în cealaltă parte, şi unde graţiosul duce şi graţioasa sa familie, foarte graşi şi binevoitori cu toţii, vin şi se instalează în loja cea mare din mijloc; iar parterul e ticsit de cei mai eleganţi şi zvelţi ofiţeri, cu mustăţile de culoarea paiului şi cu o soldă de trei parale. Aici îşi găsi desfătarea Emmy şi făcu pentru prima dată cunoştinţă cu minunile lui Mozart şi Cimarosa[1]. Despre gustul muzical al maiorului am mai pomenit mai înainte, iar performanţele lui la flaut fură lăudate după cuviinţă.

Cu toate acestea, însă, poate că marea lui bucurie în decursul acestor seri de operă era să se împărtăşească din extazul Ameliei în timp ce ea asculta muzica. O lume nouă de iubire şi de frumuseţe i se dezvălui cînd fu iniţiată în aceste divine compoziţii; această doamnă era înzestrată cu cea mai subtilă şi fină sensibilitate; şi cum ar fi putut ea rămîne nepăsătoare auzindu-l pe Mozart? Duioasele pasaje din *Don Juan* o fermecau într-atîta, încît ea se întreba, înainte de a-şi spune rugăciunile de seară, dacă nu făptuia vreun păcat lăsîndu-se pradă acelei desfătări care umplea blînda ei inimioară ascultînd *Vedrai, carino* şi *Batti, batti*[2]. Dar maiorul, pe care îl consultă numaidecît asupra acestui lucru, în calitatea lui de sfătuitor teologic, avînd el însuşi un suflet smerit şi cucernic, îi spuse că, în ceea ce-l privea, frumuseţea artei sau a naturii îl făceau la fel de recunoscător şi de fericit şi că bucuria de a asculta o muzică frumoasă, ca şi aceea de-a privi stelele de pe cer, o privelişte desfătătoare sau o pictură, era o binefacere pentru care putem mulţumi cerului cu tot atîta bună-credinţă ca şi pentru oricare altă binecuvîntare lăsată pe lume. Şi ca răspuns la o seamă de slabe obiecţii din partea doamnei Amelia (luate din anumite opere teologice, ca, de pildă, *Spălătoreasa din Finchley Common* şi alte opere asemănătoare cu care doamna Osborne fusese aprovizionată din belşug pe cînd locuia în Brompton), el îi povesti o fabulă orientală despre bufniţa care îşi închipuia că lumina soarelui e vătămătoare pentru ochi şi că privighetoarea e o pasăre mult mai lăudată de cum s-ar cuveni.

— Menirea uneia e să cînte, iar a celeilalte să cîrtească, zise el rîzînd, şi cu un glas aşa de dulce, dumneata trebuie să faci parte din facţiunea privighetorii!

Îmi place să stărui asupra acestei epoci din existenţa Ameliei şi să mă gîndesc că era voioasă şi fericită. Vedeţi, ea n-a prea avut parte de asemenea viaţă pînă acuma şi nici nu avusese la îndemînă mijlocul de a-şi educa gustul şi inteligenţa. Toată viaţa ei, doamna Osborne fusese dominată de oameni cu minţile mărginite. Aceasta este soarta multor femei. Şi cum fiecare persoană ce aparţine sexului frumos înseamnă o rivală pentru celelalte semene ale ei, în milostiva lor judecată sfiiciunea e luată drept neghiobie, şi blîndeţea, drept prostie; şi mai ales tăcerea — care nu e decît o timidă negare a pretenţiilor fără măsură a celor ce-şi impun voinţa lor şi altora, şi un protest tacit — nu găseşte nici un fel de îndurare în ochii inchiziţiei feminine. În felul acesta, tu, iubitul şi civilizatul meu cititor, dacă te-ai găsi astă-seară, împreună cu mine, în tovărăşia unor precupeţi, să zicem, e foarte probabil că purtarea noastră ar lăsa de dorit; şi dacă, pe de altă parte, s-ar rătăci vreun

[1] *Domenico Cimarosa* (1749—1801), compozitor italian.
[2] Arii din *Don Juan* de Mozart.

precupeţ la unul din rafinatele şi selectele dumitale ceaiuri, unde toată lumea ar spune numai lucruri pline de duh şi unde fiecare doamnă din buna societate şi-ar face prietenele harcea-parcea în felul cel mai amuzant, e foarte probabil că intrusul nu va avea prea mare chef de vorbă şi nici n-ar pretinde că e interesant sau interesat...

Şi trebuie să reamintim că această sărmană doamnă nu întîlnise niciodată pînă atunci în viaţă vreun *gentleman*. Poate că aceste personaje se găsesc mult mai rar decît îşi închipuie mulţi dintre noi. Care din noi poate indica mulţi dintre aceştia în cercul cunoştinţelor lui, bărbaţi ale căror ţeluri să fie generoase, a căror lealitate să fie statornică, şi statornică nu numai în caracterul ei, ci şi din punct de vedere al calităţii ei morale, a căror lipsă de meschinărie să-i facă neprefăcuţi, care pot privi lumea cinstit în faţă cu o egală şi înţelegătoare simpatie şi pentru cel trufaş, ca şi pentru cel smerit? Cunoaştem cu toţii o sută de inşi care au hainele foarte bine croite, vreo douăzeci care posedă maniere excelente şi una sau două fiinţe care fac parte, cum se zice, din cercurile cele mai alese şi care au pătruns pînă în inima vieţii mondene, dar *gentlemen*, cîţi cunoaştem? Să luăm o bucăţică de hîrtie şi să ne întocmim fiecare lista.

Pe prietenul meu, maiorul, eu îl trec pe lista mea fără cea mai mică şovăială. Avea picioarele foarte lungi, faţa galbenă, şi se bîlbîia puţintel, ceea ce-i dădea, la prima vedere, un aer ridicol. Dar cugetul îi era drept; mintea, ascuţită; viaţa, cinstită şi curată, iar inima, caldă şi smerită. Avea, asta e sigur, mîini şi picioare foarte mari, de care cei doi George Osborne obişnuiau să-şi bată joc şi să se amuze; iar zeflemelele şi rîsul lor poate

c-o abătură pe biata şi micuţa Emmy de la dreapta lui preţuire. Dar oare nu ne-am înşelat noi cu toţii în privinţa eroilor noştri şi nu ne-am schimbat de sute de ori părerile? În răstimpul acesta de fericire, Emmy găsi că ale ei suferiseră o foarte mare schimbare în ceea ce privea meritele maiorului.

Poate că asta era perioada cea mai fericită din vieţile amîndurora, dacă ei şi-ar fi putut da seama de asta, dar cine o poate face? Care din doi poate arăta şi poate spune că asta e maxima, că ăsta e punctul culminant al fericirii umane? Oricum, însă, această pereche fu cît se poate de mulţumită şi se bucură de călătoria aceasta de vară ca nici o altă pereche care părăsi în acel an Anglia. Georgy lua totdeauna şi el parte la spectacole, dar maiorul era acela care-i punea şalul pe umeri după lăsarea cortinei; iar cînd se plimbau sau plecau în excursie micul ştrengar era veşnic în frunte, pe scara îngustă a vreunui turn sau căţărat în vreun copac, în timp ce cumpătata pereche rămînea jos, maiorul fumîndu-şi paşnic şi cu statornicie ţigara, pe cînd Emmy desena peisajul sau ruinele cine ştie cărui castel. Şi tocmai în timpul acelei călătorii, eu, autorul de faţă al unei istorisiri în care fiecare cuvînt e adevărat, am avut plăcerea să-i văd pentru prima dată şi să-i cunosc.

În micul şi primitorul oraş de reşedinţă al ducatului de Pumpernickel (tocmai localitatea în care *sir* Pitt Crawley fusese pe vremuri un atît de distins *attaché*[1], dar asta fusese tare demult, înainte ca vestea bătăliei de la Austerlitz să-i fi trimis acasă pe toţi diplomaţii englezi din Ger-

[1] Ataşat diplomatic (fr.).

mania), i-am văzut eu pentru prima dată pe colonelul Dobbin și grupul lui. Ei sosiseră în trăsură, cu vizitiul pe capră, și trăseseră la „Erbprinz Hotel", cel mai bun din oraș, și toată societatea cină la *table d'hôte* [1]. Toată lumea observă chipul majestuos al lui Jos și aerul de cunoscător cu care-și sorbea sau mai degrabă-și sugea paharul de Johannisberg [2] pe care îl comandase pentru cină. Dar și băiețelul, de asemenea, băgarăm noi de seamă, avea o poftă strașnică de mîncare și înghiți *Schinken*, și *Braten*, și *Kartoffeln* [3], și marmeladă de afine, și salată, și budincă, și pui fripți, și dulciuri, cu o vitejie care făcea cinste nației sale. După vreo cincisprezece feluri de bucate, el își încheie ospățul cu un desert, din care mai luă și cu el cînd se ridică de la masă ; căci cîțiva tineri *gentlemen*, amuzați de sîngele lui rece și de purtarea lui curtenitoare, sinceră și fără ifose, îi vîrîră în buzunar o mînă de prăjituri cu migdale, ca să le ronțăie în drum spre teatru, unde se ducea toată lumea din vesela, mica și primitoarea localitate germană. Doamna în negru, mama băiatului, zîmbea roșindu-se toată și privind, peste măsură de încîntată și sfioasă, în timp ce masa continua, la feluritele isprăvi și pilde de *espièglerie* [4] ale fiului ei. Îmi aduc aminte cum colonelul — căci el deveni colonel puțină vreme după aceea — îl luă peste picior cu multă seriozitate pe băiat, atrăgîndu-i atenția asupra unor feluri pe care *nu* le gustase încă și rugîndu-l stăruitor să nu-și amăgească pofta de mîncare, ci să mai ia încă o provizie din bucatele astea sau din celelalte.

[1] Pensiune (fr.).
[2] Oraș în Germania, renumit prin podgoriile sale.
[3] Șuncă, friptură și cartofi (germ.).
[4] Șolticărie (fr.).

În seara aceea avea loc o reprezentație cu *Gastrolle* [1], cum spun nemții, la „Royal Grand Ducal pumpernickelisch Hof", sau Teatrul Curții ; iar *madame* Schroeder Devrient [2], în floarea frumuseții și a talentului său pe vremea aceea, juca rolul eroinei din minunata operă *Fidelio* [3]. Din locurile noastre de la stal ne-a fost cu putință să-i vedem pe prietenii noștri de la *table d'hôte* în loja pe care Schwendler de la „Erbprinz" o păstra pentru cei mai de seamă oaspeți ai săi ; și nu putui să trec cu vederea efectul pe care extraordinara actriță și muzica îl produseră asupra doamnei Osborne, căci în felul acesta auzirăm că-i spunea *gentleman*-ul acela rotofei și mustăcios. În timpul minunatului cor al prizonierilor, peste care plutea fermecătoarea voce a actriței, închegîndu-se în cea mai încîntătoare armonie, pe figura englezoaicei se întipări o asemenea expresie de uimire și de extaz, încît îl impresionă chiar și pe micul Fipps, acel *blasé attaché* [4], care mormăi, în timp ce-și fixase asupra ei binoclul : „La naiba, îți face într-adevăr mare plăcere să vezi o femeie capabilă de atîta entuziasm !" Iar la scena închisorii, cînd Fidelio, repezindu-se spre soțul ei, exclamă : „*Nichts, nichts, mein Florestan*" [5], ea se pierdu cu totul și-și acoperi fața cu fularul. Toate femeile din sală se smiorcăiau în momentul acela ; dar eu am impresia că am remarcat-o pe doamna Osborne

[1] Actori străini (germ.).
[2] *Wilhelmine Schroeder Devrient* — renumită cîntăreață de operă.
[3] Operă de Beethoven, text de Sonnleithner, reprezentată pentru prima oară în 1805.
[4] Dezgustatul atașat (fr.).
[5] Nu, nu, dragul meu Florestan (germ.).

din pricină că tocmai eu am fost sortit să scriu memoriile numitei doamne.

A doua zi se reprezentă o altă operă de Beethoven, *Die Schlacht bei Vittoria*[1]. Malbrook intră chiar de la început pe scenă, ca semn al rapidei înaintări a armatei franceze. Apoi se aud tobe, trompete, bubuituri de tun şi tînguirile muribunzilor, iar în cele din urmă, într-un amplu şi triumfal final, se execută *God save the King*.

Poate să fi fost în sală vreo douăzeci de englezi, dar la izbucnirea acestei iubite şi binecunoscute melodii, fiecare dintre aceştia, noi, tinerii din staluri, *sir* John şi *lady* Bullminster (care închiriaseră o locuinţă la Pumpernickel pentru educarea celor nouă copii ai lor), *gentleman*-ul rotofei şi cu favorite, lunganul de maior în pantaloni albi de dril şi doamna cu băieţelul, faţă de care maiorul se arăta aşa de binevoitor, şi pînă şi Kirsch, valetul, de la galerie, săriră brusc de pe locurile lor, declarîndu-se în felul acesta fiii alesei şi vechii naţiuni britanice. Cît despre Tapeworm, *le chargé d'affaires*[2], se ridică şi el în picioare, în loja lui, se înclină şi zîmbi graţios, ca şi cum ar fi reprezentat întregul imperiu. Tapeworm era nepotul şi moştenitorul bătrînului mareşal Tiptoff[3] pe care l-am întîlnit în decursul acestei istorisiri ca generalul Tiptoff, exact înaintea bătăliei de la Waterloo, şi care fusese colonel în regimentul al ...-lea, în care servea maiorul Dobbin; mareşalul trecu în lumea celor drepţi chiar în anul acela, încărcat de onoruri, dintr-o intoxicaţie cu ouă de fluierar, iar regimentul fu încredinţat de către

[1] *Bătălia de la Vittoria* (germ.).
[2] Însărcinatul cu afaceri (fr.).
[3] Este o inadvertenţă a autorului; citeşte Tufto (vezi vol. II).

majestatea-sa colonelului *sir* Michael O'Dowd, cavaler-comandor al Ordinului „Bath", care îl condusese pe multe şi glorioase cîmpuri de bătălie.

Tapeworm trebuie să-l fi întîlnit pe colonelul Dobbin în casa fostului colonel al colonelului, bătrînul mareşal, căci îl recunoscu numaidecît în seara aceea la teatru; şi cu cea mai desăvîrşită curtenie, trimisul majestăţii-sale veni din loja lui şi strînse, în văzul tuturor, mîna proaspăt regăsitului său prieten.

— Uită-te la infernalul şi prefăcutul acela de Tapeworm, şopti Fipps, examinîndu-şi, din stal, şeful. Oriunde e vreo femeie drăguţă, se vîră întotdeauna şi el.

(Iar eu mă întreb pentru ce sînt făcuţi diplomaţii dacă nu pentru asta ?)

— Am oare cinstea să mă adresez doamnei Dobbin ? întrebă secretarul, cu un zîmbet cît se poate de insinuant.

Georgy izbucni în rîs şi spuse :

— Straşnică glumă, pe onoarea mea !

Emmy şi maiorul roşiră; noi i-am văzut din stal.

— Nu, este doamna George Osborne, răspunse maiorul, iar dumnealui este fratele doamnei, domnul Sedley, un înalt funcţionar din serviciul civil din Bengal ; permiteţi-mi să vi-l prezint.

Diplomatul zîmbi aşa de fascinant, încît lui Jos mai-mai să i se taie picioarele de atîta emoţie.

— Rămîneţi multă vreme în Pumpernickel ? întrebă înălţimea-sa. E o localitate cam plicticoasă, dar simţim şi noi nevoia de-a vedea lume aleasă, aşa că vom căuta să vă facem şederea cît mai plăcută, domnule... doamnă. Mă voi simţi onorat să vă vizitez mîine la hotelul dumneavoastră, şi ieşi cu un rînjet şi o privire ucigătoare, despre

care își închipuia că trebuie s-o fi dat cu totul gata pe doamna Osborne.

După ce spectacolul se termină, tinerii își mai pierdură cîtva timp vremea prin foaiere și văzurăm în felul acesta cum părăsi teatrul înalta societate. Ducesa văduvă plecă cu trăsura ei veche și hodorogită, însoțită de două domnișoare de onoare bătrîne, devotate și sfrijite, și de un aghiotant mărunțel și posac, cu picioarele ca niște fuse, într-un pantalon închis la culoare și o jachetă verde acoperită de decorații, printre care steaua și marele cordon galben al Ordinului „Sfîntul Mihail" al Pumpernickelului ocupau locul de cinste. Tobele răpăiră, garda salută, și străvechea trăsură se îndepărtă.

Apoi apărură grațiosul duce și grațioasa familie, cu înalții săi demnitari și curteni. El se înclină liniștit, răspunzînd salutului fiecăruia, garda dădu onorul, torțele lacheilor care alergau de colo-colo îmbrăcați în stacojiu pîlpîiră, și distinsele trăsuri porniră spre vechiul *Schloss*[1] ducal, cu turnurile și foișoarele lui dominînd tot Schlossbergul. În Pumpernickel se cunoștea toată lumea, și de îndată ce era pe-acolo vreun străin, ministrul afacerilor străine sau vreun alt înalt sau mic demnitar al statului dădea fuga la „Erbprinz" și afla numele noilor-veniți.

Noi îi pîndirăm, de asemenea, la ieșirea din teatru. Tapeworm pleca și el tocmai atunci, înfășurat în mantaua cu care stătea veșnic în așteptare uriașul său *chasseur*[2], semănînd cît se poate de bine cu Don Juan. Doamna primului-ministru se

[1] Castel (germ.).
[2] Valet, slujitor în livrea (fr.).

ghemuise tocmai atunci în litieră, iar fiica ei, încîntătoarea Ida, își punea gluga și galoșii ; în clipa aceea își făcu apariția și societatea englezilor, băiatul căscînd înfiorător, maiorul străduindu-se să o învelească cît mai bine cu șalul pe doamna Osborne, iar domnul Sedley, impunător, cu clacul lui pus pe-o ureche și cu mîna vîrîtă într-o voluminoasă jiletcă albă. Noi ne-am scos pălăriile în fața cunoștințelor noastre de la *table d'hôte*, iar doamna, drept răspuns, ne-a dăruit un mic zîmbet și o reverență, pentru care putea să-i fie oricine recunoscător.

Trăsura hotelului, sub supravegherea aferatului domn Kirsch, aștepta să ducă societatea acasă ; iar rotofeiul domn spuse că el va merge acasă pe jos, fumîndu-și în același timp țigara de foi ; astfel că ceilalți trei, cu saluturi și zîmbete, porniră fără domnul Sedley, Kirsch, cu cutia de țigări de foi la subsoară, însoțindu-și stăpînul.

Iar noi ceilalți pornirăm cu toți buluc după el și intrarăm în vorbă cu rotofeiul *gentleman*, întreținîndu-ne despre felurite *agréments*[1] ale localității, care era cît se poate de plăcută pentru englezi. Oferea partide de vînătoare cu și fără gonaci ; iar balurile și petrecerile se țineau lanț la această curte ospitalieră ; societatea era în general aleasă, teatrul excelent și viața ieftină.

— Iar ministrul nostru plenipotențiar pare a fi o persoană remarcabilă și cît se poate de binevoitoare, zise noul nostru prieten. Cu un asemenea reprezentant și cu un medic bun, îmi închipui că localitatea e peste măsură de convenabilă. Noapte bună, domnilor !

[1] Plăceri, petreceri (fr.).

Şi scările începură să trosnească cînd Jos porni să urce spre camera lui, urmat de Kirsch, înarmat cu o făclie. Noi eram plini de speranţă că drăgălaşa femeie se va hotărî să mai rămînă cîtva timp în oraşul acesta.

CAPITOLUL LXIII

ÎN CARE ÎNTÎLNIM O VECHE CUNOŞTINŢĂ

Sigur că purtarea atît de curtenitoare a lordului Tapeworm nu putea să nu influenţeze, cît mai favorabil cu putinţă, opiniile domnului Sedley, şi, chiar a doua zi dimineaţă, la dejun, el îşi dădu cu părerea că Pumpernickel e cel mai încîntător orăşel din cîte văzuse el în călătoria aceea a lor. Motivele şi tertipurile lui Jos nu erau greu de priceput ; şi Dobbin rîse pe sub mustaţă, ca un ipocrit ce era, cînd îşi dădu seama, după aerul de cunoscător al civilului şi după felul nereţinut în care acesta din urmă vorbea despre castelul Tapeworm şi despre ceilalţi membri ai familiei, că Jos se sculase cu noaptea în cap să consulte *Anuarul nobilimii*, fără de care nu pleca în călătorie. Da, îl văzuse în carne şi oase pe preaonorabilul conte de Bagwig, tatăl înălţimii-sale ; era sigur că-l văzuse, îl întîlnise la... la recepţia... Dob nu-şi mai amintea ? Iar cînd diplomatul vizită societatea, credincios făgăduielii date, Jos îl primi cu asemenea temenele şi onoruri, cum numai rareori îi mai fuseseră hărăzite neînsemnatului plenipotenţiar. La

sosirea excelenţei-sale, el se uită într-un anumit fel la Kirsch, care, dăscălit mai dinainte, ieşi să supravegheze o gustare alcătuită din mîncăruri reci, aspicuri şi alte bunătăţi, aduse pe platouri, şi din care domnul Jos stărui, plin de zel, ca nobilul său musafir să se împărtăşească.

Lui Tapeworm, atîta vreme cît putea avea prilejul să admire strălucitorii ochi ai doamnei Osborne (a cărei proaspătă înfăţişare suporta cît se poate de bine lumina zilei), nu-i era neplăcut să accepte oricîte invitaţii din partea domnului Sedley ; el îi puse una sau două abile întrebări despre India şi despre dansatoarele de prin partea locului ; cu Amelia se întreţinu despre minunea aceea de băiat care fusese cu ea la Operă şi o felicită pe uimita şi micuţa femeie în legătură cu extraordinara impresie pe care o făcuse asupra sălii ; şi încercă să-l vrăjească şi pe Dobbin, vorbindu-i despre ultimul război şi despre vitejiile contingentului din Pumpernickel de sub comanda prinţului moştenitor, actualul duce de Pumpernickel.

Lordul Tapeworm moştenise o bună parte din galanteria familiei şi îi făcea mare plăcere să-şi închipuie că nu există femeie asupra căreia să-şi arunce privirea şi ea să nu se îndrăgostească de el. Aşa că o părăsi pe Emmy perfect convins c-o dăduse gata cu spiritele şi cu farmecele lui, şi se reîntoarse acasă să-i scrie un bileţel drăgălaş. Amelia nu se simţea nicidecum fascinată, ci mai de grabă nedumerită de strîmbăturile, de zîmbetul nefiresc, de batista lui dantelată şi parfumată şi de ghetele lui de lac cu tocuri înalte. Ea nu pricepuse nici jumătate din complimentele pe care i le făcuse ; în scurta ei experienţă mondenă, nu întîlnise încă niciodată ceea ce se cheamă un crai, şi se uita la lordul respectiv mai curînd ca la

ceva curios decît ca la ceva plăcut ; și dacă nu-l admira, o umplea în schimb de uimire. Jos, dimpotrivă, era încîntat.

— De cîtă curtenie dă dovadă înălțimea-sa, zise el, și cîtă amabilitate din partea înălțimii-sale să spună că are să-mi trimită medicul său ! Kirsch, să duci numaidecît cărțile noastre de vizită contelui de Schlüsselback, direct ; domnul maior și cu mine vom avea deosebita plăcere să prezentăm omagiile noastre la curte cît mai repede cu putință. Scoate-mi uniforma, Kirsch... amîndouă uniformele noastre. E o politețe pe care fiecare *gentleman* englez trebuie s-o arate țărilor pe care le vizitează, aceea de a prezenta omagiile sale suveranilor țărilor respective, cît și reprezentanților suveranului său.

Cînd sosi medicul lui Tapeworm, doctor von Glauber, medicul personal al alteței-sale ducele, îl convinse cu multă ușurință pe Jos că apele minerale din Pumpernickel și tratamentul medical special vor reda fără doar și poate tinerețea și zveltețea bengalezului.

— Anul trecut fost aici, spuse el, gheneral Bulkeley, un gheneral englez, de două ori mai gras ca domnevostr, domnule, și eu trimis înapoi acasă după trei luni tras inel, și numai după doi luni și dansa cu baroana Glauber.

Jos se hotărî cît ai bate din palme ; apele, medicul, curtea și *le chargé d'affaires* îl convinseseră și propuse să-și petreacă toamna pe acele desfătătoare meleaguri. Și, credincios cuvîntului său, însărcinatul cu afaceri îi prezentă chiar a doua zi pe Jos și pe maior ducelui Victor Aurelius al XVII-lea, fiind escortați în această audiență la suveran de către contele de Schlüsselback, mareșalul curții.

Ei fură invitați, fără nici un fel de ceremonie, la un dineu la curte, iar hotărîrea lor de a rămîne în oraș fiind dată publicității, cele mai suspuse doamne din întregul oraș se grăbiră s-o viziteze pe doamna Osborne ; și cum fiecare dintre acestea, oricît de săracă ar fi fost ea, era cel puțin baroană, desfătarea lui Jos atinsese culmi de nespus. El îi scrise lui Chutney, la club, aducîndu-i la cunoștință că funcția lui în India era mult prețuită în Germania, că are de gînd să-i arate și prietenului său, contele de Schlüsselback, felul în care se vînează mistreții în India, și că augustii săi prieteni, ducele și ducesa, erau cît se poate de binevoitori și de curtenitori.

Emmy fu și ea de asemenea prezentată augustei familii, și cum doliul nu este admis în anumite zile la curte, ea apăru într-o rochie de crep trandafiriu, cu o podoabă de diamante la corsaj, un dar din partea fratelui ei, și arăta așa de drăgălașă în toaleta aceasta, încît ducele și toată curtea (lăsîndu-l la o parte pe maior, care numai rareori o văzuse pînă atunci într-o rochie de seară și care jura că nu arăta nici de 25 de ani) o admirară peste măsură de mult.

În rochia aceasta dansă Amelia cu maiorul Dobbin la unul din balurile curții o poloneză, dans în decursul căruia domnul Jos avu onoarea s-o conducă pe contesa de Schlüsselback, o doamnă bătrînă și cocoșată, dar cu șaisprezece generații de nobili la spate și care se înrudea cu jumătate din casele domnitoare ale Germaniei.

Pumpernickel e așezat în mijlocul unei fericite văi, de-a lungul căreia scînteiază — pentru a se vărsa undeva în Rin, dar n-am la îndemînă harta ca să spun exact în care loc anume — panglica

fertilizatoare a rîului Pump. În unele locuri apa este destul de mare ca să poată fi pus un pod umblător, iar în altele ca să învîrtă roata unei mori ; și chiar în Pumpernickel, ante-antepenultimul grațios domnitor, puternicul și vestitul Victor Aurelius al XIV-lea a construit un măreț pod, la capătul căruia se înalță propria lui statuie, înconjurată de naiade și de felurite simboluri ale victoriei, păcii și belșugului ; el își ține piciorul pe grumazul unui turc prăbușit la pămînt — istoria spune că ducele a atacat și a străpuns cu mîna lui un ienicer în timpul despresurării Vienei de către Sobieski [1] — dar, fără să se sinchisească de agonia acestui nefericit mahomedan care-și dă duhul la picioarele lui zvîrcolindu-se cît mai îngrozitor cu putință, prințul zîmbește blînd, arătînd cu sceptrul către Aurelius Platz, unde începuse construirea unui nou palat care ar fi trebuit să fie minunea secolului dacă inimosul prinț ar fi avut bani să-l ducă la bun sfîrșit. Dar ridicarea palatului „Mon plaisir" (*„Monblaisir"*, cum îi spune fiecare neamț care se respectă) fu împiedicată din lipsa fondurilor, iar clădirea și parcul respectiv se găsesc acum într-o stare jalnică, ocupînd o suprafață nu mai mult decît de zece ori mai mare decît ar fi nevoie pentru a adăposti curtea și suveranul domnitor. Grădinile erau închipuite în așa fel încît să poată rivaliza cu cele de la Versailles, și printre terase și alei se mai pot vedea încă niște enorme și alegorice fîntîni arteziene, care țîșnesc și spumegă cu prilejul festivităților de la curte și te umplu de groază cu uriașele lor răzmerițe acvatice. Acolo se

[1] *Jan Sobieski* (1624—1696), comandant al oștirii poloneze și rege al Poloniei între 1674—1696, sub numele de Jan al III-lea.

găsește și grota lui Trophonius [1], în care, printr-un anumit artificiu, tritonii de plumb sînt făcuți nu numai să azvîrle apă din gură, ci și să scoată niște gemete înfiorătoare din scoicile lor de plumb ; se mai găsesc apoi acolo baia nimfei și cascada Niagarei, pe care poporul din împrejurimi o admiră nespus de mult cînd vine la bîlciul anual, care se ține cu prilejul deschiderii Parlamentului, sau la serbările prin care fericita și mica națiune celebrează încă zilele de naștere și de căsătorie ale princiarilor ei stăpînitori.

Atunci, din toate orașele ducatului, care se întinde pe-o suprafață de aproape zece mile — din Bolkum, care e așezat la granița apuseană și înfruntă Prusia ; din Grogwitz, unde prințul are un castel de vînătoare și unde domeniile sale sînt despărțite de acelea ale megieșului său, prințul de Potzenthal, de rîul Pump ; din toate sătulețele care, în afară de aceste trei mari orașe, împestrițează fericitul principat — din fermele și morile înșirate de-a lungul rîului Pump, vin cîrduri întregi de femei în fuste roșii și fioncuri de catifea în păr, și de bărbați cu pălării în trei colțuri și pipele în gură, și se strîng buluc la reședință și iau parte la desfătările bîlciului și ale sărbătorilor care au loc acolo. Atunci teatrul își deschide porțile pe gratis, iar apele de la *„Monblaisir"* încep să intre în funcțiune (noroc că cetățenii vin grupuri-grupuri să le privească, căci numai unul singur s-ar speria văzîndu-le), atunci apar saltimbancii și călăreții de circ (felul în care augustul suveran s-a lăsat fascinat de una dintre călărețele de circ e bine cunoscut și se crede că *la petite*

[1] În mitologia greacă, constructorul templului din Delphi.

vivandière[1], cum i se spunea, era o spioană în solda Franței), iar poporului încîntat i se permite să umble prin încăperile măreţului palat ducal şi să admire parchetul alunecos, tapiţeriile bogate şi scuipătorile de la uşile tuturor camerelor acelora fără număr. Există un pavilion la „*Monblaisir*“ pe care îl amenajase Aurelius Victor al XV-lea, domnitor ilustru, dar mult prea mare iubitor de plăceri, despre care mi s-a spus că întruchipează culmea eleganței libertine. Picturile de pe pereţi reprezintă triumful lui Bacchus şi al Ariadnei[2], iar masa intra şi ieşea din cameră cu ajutorul unui scripete, aşa încît oaspeţii erau serviţi fără mijlocirea slujitorilor.

Dar pavilionul fu bine zăvorît după aceea de către Barbara, văduva lui Aurelius al XV-lea, o prinţesă severă şi evlavioasă din casa Bolkum, regentă a ducatului în timpul glorioasei minorităţi a fiului ei, după moartea soţului răpus în plină desfăşurare a desfătărilor.

Teatrul din Pumpernickel e vestit în partea aceasta a Germaniei. El lîncezi un scurt răstimp, cînd actualul duce, în tinereţea lui, stărui ca operele sale să-i fie jucate pe scena numitului teatru; şi se zice că într-o bună zi, într-un acces de furie, de pe locul său din orchestră, rupse un fagot de capul capelmaistrului, care conducea şi dirija prea încet; în care răstimp ducesa Sofia scria comedii locale, care trebuie să fi fost din cale-afară de plictisitoare. Dar acuma prinţul îşi executa muzica lui în particular, iar ducesa îşi citea piesele numai în

[1] Mica vivandieră (fr.).

[2] În mitologia greacă, Ariadna, fiica regelui din Creta, i-a ajutat lui Teseu să iasă din labirint cu ajutorul unui fir, dar a fost părăsită de acesta pe insula Naxos, unde a devenit soţia lui Bacchus.

faţa străinilor de calitate care vizitau mica şi ospitaliera ei curte.

Curte unde viaţa se desfăşoară în îmbelşugare şi strălucire. Cînd au loc baluri, chiar dacă sînt patru sute de persoane la supeu, există cîte un slujitor în haine stacojii cu fireturi pentru fiecare patru inşi, şi fiecare invitat are dinainte talgere şi tacîmuri de argint. Sînt serbări şi ospeţe care nu se mai termină, ducele îşi are şambelanii şi grăjdarii săi, iar ducesa, îngrijitoarea garderobei sale şi doamnele sale de onoare, întocmai ca orice alt stăpînitor, şi chiar ca unul dintre cei mai puternici potentaţi. Forma de guvernămînt este sau era un despotism moderat, temperat de un parlament care putea sau nu să fie ales, după cum era cazul. Este sigur însă că eu n-am auzit niciodată despre întrunirea lui atîta timp cît am stat în Pumpernickel. Primul-ministru locuieşte într-o casă la etajul al doilea; iar ministrul de externe ocupă confortabila locuinţă de deasupra cofetăriei „Zwieback“. Armata e alcătuită dintr-o magnifică fanfară, care-şi face cu destoinicie datoria pe scena teatrului, unde ai marea plăcere să-i vezi mărşăluind pe vrednicii ostaşi în costume roşii, turceşti, mînuind iatagane de lemn, sau sub chip de luptători romani, cu tromboane şi oficleide, să-i vezi, zic, seara din nou, după ce-i ascultaseşi toată dimineaţa în Aurelius Platz, pe cînd cîntau în faţa cafenelei unde luam dejunul. În afară de fanfară, mai era un bogat şi numeros stat-major de ofiţeri şi, cred, foarte puţini soldaţi de rînd. Pe lîngă santinelele obişnuite, mai erau trei sau patru soldaţi, în uniformă de husari, care obişnuiau să facă de pază în piaţă, dar eu nu i-am văzut niciodată

călare, și, *au fait* [1], la ce ar fi folosit cavaleria cînd pacea domnea de la un hotar la altul? Și unde dracu să fi călărit husarii?

Fiecare — fiecare nobil, firește, căci în privința burghezilor nimeni nu se așteaptă cred să-i băgăm în seamă — își vizita vecinul. Excelența-sa *madame* de Burst primea o dată pe săptămînă, excelența-sa *madame* de Schnurrbart își avea și ea seara ei, spectacolele de teatru aveau loc de două ori pe săptămînă, curtea primea grațios o dată, așa încît viața unui om putea fi de fapt un desăvîrșit cerc de plăceri la modul nepretențios din Pumpernickel.

Că în localitate erau și neînțelegeri, n-o putea nega nimeni. Viața politică din Pumpernickel era foarte agitată, și partidele, pline de înverșunare. Existau facțiunea Strumpff și partidul Lederlung, prima sprijinită de trimisul nostru, iar cealaltă de însărcinatul cu afaceri al Franței, domnul Macabau. Adevărul este că era de ajuns ca ministrul nostru să se declare de partea doamnei Strumpff, care era în mod neîndoielnic cea mai bună cîntăreață dintre cele două doamne, avînd un mai mare registru vocal ca *madame* Lederlung, rivala ei, era de ajuns, zic, ca ministrul nostru să-și exprime *vreo* părere, ca el să fie numaidecît contrazis de diplomatul francez.

Și fiecare cetățean se rînduia într-una sau cealaltă din aceste două facțiuni. Doamna Lederlung era, fără doar și poate, o mică și drăgălașă făptură, iar vocea ei, atît cît o avea, nespus de dulce, și nu exista nici un fel de îndoială că doamna Strumpff nu mai era în prima ei tinerețe și frumusețe și hotărît lucru că era prea rotofeie; cînd

[1] La urma urmelor (fr.).

apărea în ultima scenă din *Somnambula* [1], de pildă, în cămașă de noapte și cu o lampă în mînă și trebuia să iasă pe fereastră și să treacă peste puntea morii, tot ce putea să facă era să se opintească din răsputeri ca să iasă pe fereastră, iar puntea se îndoia și trosnea sub greutatea ei, dar altfel, cum cînta ea finalul operei, cu vocea ei plină!... Și cu cîtă năvalnică simțire se năpustea ea în brațele lui Elvino, gata-gata să-l sufoce! În timp ce micuța Lederlung... dar să punem capăt bîrfelilor acestora! Fapt este că aceste două femei erau cele două stindarde ale partidelor francez și englez din Pumpernickel, iar societatea se împărțea după credința pe care-o purta acestor două mari națiuni.

Noi aveam de partea noastră pe ministrul de interne, pe maestrul de călărie al curții, pe secretarul particular al ducelui și pe preceptorul prințului moștenitor; în timp ce din partidul francez făcea parte ministrul de externe, soția comandantului-șef care servise sub Napoleon și mareșalul curții cu soția lui, care era cît se poate de încîntată să se țină la pas cu moda din Paris și care își primea întotdeauna toaletele și pălăriile prin curierul domnului de Macabau. Secretarul cancelariei acestuia era micul Grignac, un tînăr mai afurisit ca Satana și care umpluse toate albumele din localitate cu caricatura lui Tapeworm.

Cele două facțiuni își aveau cartierul lor general și *la table d'hôte* la „Pariser Hauf", celălalt hotel al orașului; și cu toate că, bineînțeles, numiții *gentlemen* erau obligați să fie curtenitori în public, ei se înțepau totuși cu epigrame mai tăioase ca ascuțișul briciului, dar procedau și ei ca pere-

[1] Operă de Bellini (1801—1835), compozitor italian.

chea aceea de luptători pe care o văzusem în Devonshire, care-și loveau pînă la sînge fluierul piciorului, fără să-și arate însă niciodată durerea pe vreo fibră a mușchilor feței. Niciodată Tapeworm sau Macabau nu trimiteau vreo depeșă guvernelor respective fără ca ea să cuprindă cele mai sălbatice atacuri la adresa rivalului. De pildă, dinspre partea noastră, noi am fi scris : „Interesele Marii Britanii în această localitate și în întreaga Germanie sînt serios periclitate atîta vreme cît va fi menținut în post actualul trimis francez ; omul acesta e un personaj atît de infam, încît n-are să se dea în lături de la nici un fel de minciună și n-are să șovăie în fața nici unei crime pentru a-și atinge scopurile. El otrăvește atmosfera curții ațițînd spiritele împotriva trimisului englez, prezintă politica Marii Britanii în cea mai odioasă și revoltătoare lumină și este, din nefericire, susținut de un ministru a cărui ignoranță și lipsuri sînt tot atît de notorii pe cît de fatală este influența lui !" Dinspre partea lor, cei din tabăra adversă ar spune : „Domnul de Tapeworm continuă sistemul său de stupidă aroganță insulară și de josnică minciună împotriva celei mai mari națiuni a lumii. Ieri el a fost auzit exprimîndu-se cu multă ușurință despre alteța-sa regală doamna ducesă de Berry [1] ; într-o altă ocazie el a insultat pe eroicul duce d'Angoulême [2] și a îndrăznit să insinueze că alteța-sa regală ducele d'Orléans conspiră împotriva augustului tron al crinilor [1]. Aurul lui este cu dărnicie risipit în toate părțile în care stupidele sale amenințări dau greș. Prin aceste mijloace a izbutit să cîștige mai multe personalități de la curtea de-aici, și, în fine, Pumpernickel nu va cunoaște liniștea, Germania nu va ști ce-i pacea, nici Franța respectul, sau Europa mulțumirea, pînă ce această năpîrcă veninoasă nu va fi strivită sub călcîi" ; și așa mai departe. Cînd una din părți trimitea vreo depeșă deosebit de picantă, puteai fi sigur că multe amănunte din cuprinsul ei se strecurau și în tabăra cealaltă.

[1] După revoluția din iulie 1830, ducesa de Berry a fugit în Anglia și a încercat să pregătească de acolo o răscoală.

[2] Fiul mai mare al lui Carol al X-lea (rege al Franței între 1824—1830), care, după revoluția din iulie 1830, a fugit împreună cu tatăl său în Anglia.

Trebuie notat faptul că, pe la începutul iernii, Emmy își fixase o anumită zi și primea lumea cu multă bunăvoință și modestie. Avea un profesor francez, care o complimenta pentru puritatea accentului și ușurința cu care își însușea limba ; adevărul este că ea învățase totul mai dinainte și se inițiase singură, și în mod temeinic, în tainele gramaticii franceze, pentru a fi în stare să-i predea limba respectivă lui George ; iar *madame* Strumpff veni să-i dea lecții de canto, și Amelia execută totul așa de bine și cu o voce atît de limpede, încît ferestrele maiorului, care-și avea locuința peste drum, sub aceea a primului-ministru, stăteau totdeauna deschise, ca să poată asculta lecția. Cîteva din doamnele germane, care sînt foarte sentimentale și nepretențioase în gusturile lor, o îndrăgiră și începură să-i spună numaidecît *du* [2]. Amănuntele acestea sînt lipsite de semnificație, dar ele sînt legate de vremuri fericite. Maiorul deveni el însuși preceptorul lui George, citea Caesar și făcea matematică împreună cu el și-și

[1] Flori care se află pe emblema Franței.

[2] Tu (germ.).

luaseră și un profesor de limba germană, iar serile călăreau alături de trăsura Ameliei. Doamna Osborne fusese întotdeauna prea fricoasă și începea să țipe îngrozitor la cea mai ușoară mișcare pe care-o făcea calul atunci cînd încerca să călărească și ea. Așa că ieșea la plimbare numai cu trăsura, împreună cu una din iubitele ei prietene din Pumpernickel și cu Jos, care moțăia pe bancheta din spate.

El devenise cît se poate de duios față de contesa Fanny von Butterbrod, o tînără făptură nemaipomenit de blîndă, de simțitoare și de modestă, o protestantă convinsă și o contesă autentică, dar cu un venit de abia zece lire pe an; iar Fanny, în ceea ce o privea, susținea că cea mai mare fericire pe care i-o putea hărăzi cerul era să devină cumnata Ameliei, așa că Jos ar fi putut pune și blazonul cu coroana contesei alături de armele lui personale pe trăsură și pe furculițe; cînd... cînd interveniră anumite evenimente în timpul marilor serbări date cu ocazia căsătoriei prințului moștenitor din Pumpernickel cu fermecătoarea prințesă Amelia de Humbourg-Schlippenschloppen.

Cu prilejul acestor serbări se desfășură în mica localitate germană un fast cum nu se mai văzuse din zilele risipitorului Victor al XIV-lea. Toți prinții din vecinătate, toate prințesele și toate mărimile fură poftite la serbare. Prețul paturilor din Pumpernickel se urcă la o jumătate de coroană pe noapte, iar armata cădea din picioare de oboseală tot făcînd la gărzi de onoare pentru altețele, serenisimele și excelențele care soseau din toate părțile. Prințesa se căsători prin procură, la reședința tatălui său, reprezentantul mirelui fiind contele de Schlüsselback. Fură dăruite tabachere din bel-

șug (după cum am aflat de la bijutierul curții, care le vîndu și pe urmă le cumpără din nou), și banițe întregi cu decorații ale Ordinului „Sfîntul Mihail" al Pumpernickelului fură trimise nobililor de la curte, în timp ce coșuri cu panglici și rozete ale Ordinului „Sfînta Catherine" din Schlippenschloppen fură împărțite trimișilor străini. Ministrul francez le căpătă pe amîndouă.

— E numai panglici, de parcă ar fi o brezaie, spunea Tapeworm, care, conform rangului său, nu putea să accepte nici un fel de decorație. Lasă-l să primească cîte cordoane vrea; victoria însă a cui este?

Adevărul este că această căsătorie însemna un triumf al diplomației britanice; partidul francez propusese și făcuse tot posibilul spre a se contracta o căsătorie cu o prințesă din casa Potztausend-Donnerwetter, la care, lucru de la sine înțeles, noi ne-am opus.

Fu poftită toată lumea la serbările căsătoriei. Ghirlande de flori și arcuri de triumf fură ridicate de-a lungul șoselei spre a întîmpina tînăra mireasă. Din fîntîna cea mare a Sfîntului Mihail țîșnea, în mod excepțional, un vin acrișor, în timp ce din aceea din Piața Artileriei se revărsau valuri spumegînde de bere. Marile jocuri de apă funcționau din plin; în parc și grădini fură ridicate nenumărate prăjini, pentru fericita țărănime, pe care tinerii puteau să se cațăre în voie și să ia din vîrfurile lor ceasornice, furculițe de argint, cîrnați fripți legați cu panglicuțe trandafirii etc. Georgy luă și el unul, smulgîndu-l din vîrful prăjinii, unde se cățărase, spre desfătarea spectatorilor, alunecînd după aceea în jos cu repeziciunea unei căderi de apă. Dar el făcuse asta numai de dragul gloriei.

Băiatul dărui cîrnatul unui țăran, care încercase și el să-l înhațe, iar acuma stătea la picioarele prăjinei, lăcrimînd, din pricină că nu izbutise.

Cancelaria franceză avea șase lampioane mai mult decît a noastră; cancelaria noastră expusese în schimb un tablou care reprezenta tînăra pereche princiară înaintînd, în timp ce Discordia, a cărei figură avea cea mai grotescă asemănare cu ambasadorul francez, fugea izgonită, tablou care îl bătu cu mult pe cel al legației franceze; și nu mă îndoiesc că faptului acestuia îi datoră Tapeworm avansarea și crucea Ordinului „Bath", pe care le obținu după aceea.

Cîrduri întregi de străini sosiră pentru serbările acestea; și bineînțeles că și din Anglia. În afară de balurile de la curte, avură loc și baluri publice la primărie și în fortăreață, în primul local amenajîndu-se și o încăpere pentru *„trente-et-quarante"* și *roulette*, instalate numai pentru săptămîna festivităților de către una din marile societăți germane din Ems sau Aix-la-Chapelle. Ofițerilor și locuitorilor orașului nu li se îngădui să-și încerce norocul la aceste jocuri, dar străinilor, țăranilor și doamnelor din nobilime li se dăduse voie, ca și tuturor celor care voiau să piardă sau să cîștige bani.

Șmecherul acela mic de Georgy Osborne, printre alții, ale cărui buzunare erau totdeauna doldora de dolari și ale cărui rubedenii se găseau la marea serbare de la curte, se duse și el la balul de la primărie, în tovărășia valetului unchiului său, domnul Kirsch; și cum pînă atunci își aruncase doar privirile într-o sală de joc, la cazinoul din Baden-Baden, însoțit fiind de Dobbin, dar unde, firește, nu i se îngăduise să joace, se apropie cu nerăbdare de sala unde avea loc asemenea soi de distracție, suspinînd în jurul meselor unde crupierii și cei ce pontau erau în plină activitate. Jucau și femei; unele purtau mască; concesie făcută cu prilejul zilelor acelora furibunde de carnaval.

O femeie cu părul roșcat, purtînd o rochie sărăcăcioasă și nici pe departe așa de proaspătă cum fusese odinioară, și cu o mască neagră pe față, prin găurile căreia ochii ei scînteiau într-un fel ciudat, stătea la una din mesele de ruletă, avînd în față un carton, un ac și doi fiorini. Cînd crupierul striga culoarea și numărul cîștigător, ea înțepa cartonul cu mare grijă și regularitate și nu-și risca banii decît după ce roșul sau negrul ieșiseră de un anumit număr de ori. Era o apariție foarte stranie.

Dar în ciuda atenției și a zelului depus, ea ghici prost, și ultimii doi fiorini dispărură unul după altul sub lopățica crupierului cînd acesta anunță cu vocea lui inexorabilă culoarea și numărul cîștigător. Ea scoase un oftat, ridică disprețuitor din umerii care-i ieșeau cam prea mult din rochie și, înțepînd cu acul cartonul de pe masă, rămase cîtva timp bătînd darabana pe el, de mai multe ori la rînd. Apoi se uită de jur împrejur, și privirea îi căzu pe fața nevinovată a lui George, care se uita la ruletă. Ștrengarul! Ce treabă avea el oare pe acolo? După ce îl văzu pe băiat, a cărui față femeia o privi țintă prin găurile măștii, zise:

— *Monsieur n'est pas joueur?* [1]

— *Non, madame,* glăsui băiatul.

Dar ea trebuie să-și fi dat numaidecît seama, după accentul lui, de ce naționalitate era, căci îi răspunse cu un:

---

[1] Domnul nu joacă? (fr.).

— N-ai jucat niciodată... vrei să-mi faci o mică favoare ? într-o engleză cu accent străin.

— Despre ce este vorba ? întrebă Georgy, roşind din nou.

Domnul Kirsch era, în ceea ce îl privea, ocupat şi el cu *rouge et noir* şi-l pierduse din vedere pe tînărul lui stăpîn.

— Joacă moneda asta pentru mine, te rog ; pune-o pe orice număr, pe orice număr. Şi ea scoase din sîn o pungă şi luă din ea o piesă de aur, singura monedă pe care-o mai avea, şi o puse în mîna lui George. Copilul izbucni în rîs, făcînd ceea ce i se ceru.

Numărul, bineînţeles, ieşi. Există o putere, se spune, care orînduieşte în felul acesta lucrurile pentru începători.

— Mulţumesc, zise ea, trăgîndu-şi maldărul de parale în faţă, mulţumesc. Cum te cheamă ?

— Mă cheamă Osborne, răspunse George, vîrîndu-şi mîinile în buzunare după dolari.

Şi tocmai cînd se pregătea să-şi încerce şi el norocul, maiorul, în uniforma lui, şi Jos, *en marquis* [1], care se întorceau de la balul curţii, îşi făcură apariţia. Alţi cetăţeni, găsind că petrecerea de la curte e lipsită de haz şi preferînd distracţiile de la primărie, părăsiseră mai de multă vreme balul ; e de bănuit însă că maiorul şi Jos fuseseră mai întîi pe-acasă şi descoperiseră lipsa băiatului, căci Dobbin se duse întins la el şi, apucîndu-l de umăr, îl trase repede de tot de la locul ispitei. Apoi, uitîndu-se de jur împrejur prin sală, îl văzu şi pe Kirsch, ocupat, după cum am mai spus, şi îndreptîndu-se spre el, îl întrebă cum de-a îndrăznit să-l aducă pe domnul George într-un asemenea loc.

[1] În costum de marchiz (fr.).

— *Laissez-moi tranquille !* răspunse domnul Kirsch foarte aţîţat de joc şi de vin. *Il faut s'amuser, parbleu ! Je ne suis pas au service de monsieur.* [1]

Văzînd în ce hal era, maiorul nu găsi de cuviinţă să mai lungească vorba cu el, ci se mulţumi să-l ia de-acolo pe George şi-l întrebă pe Jos dacă vrea să meargă acasă. Jos stătea lîngă doamna mascată, de partea căreia se întorsese norocul, uitîndu-se cu mult interes la joc.

— N-ai face mai bine să vii şi tu, Jos, spuse maiorul, cu George şi cu mine ?

— Eu am să mai rămîn puţin şi-am să mă întorc acasă cu pungaşul ăsta de Kirsch, răspunse Jos.

Şi din pricina unei anumite ţinute pe care socotea că trebuie s-o păstreze în faţa băiatului, Dobbin renunţă să-l mai mustre pe Jos ; îl părăsi şi se duse acasă numai cu Georgy.

— Ai jucat ? întrebă maiorul după ce ieşiră şi porniseră spre casă.

Băiatul spuse „nu".

— Dă-mi cuvîntul tău de *gentleman* că n-ai să joci niciodată !

— De ce ? se interesă băiatul. Mi s-a părut tare amuzant.

Atunci maiorul, într-un chip cît mai elocvent şi mai mişcător, îi arătă de ce nu trebuie să facă aşa ceva şi şi-ar fi putut întări sfaturile dîndu-l de exemplu chiar pe tatăl lui Georgy, dacă i-ar fi plăcut să spună ceva care să arunce o cît de

[1] Lăsaţi-mă în pace ! Ce naiba, trebuie să mai şi petreci puţin ! Nu sînt în serviciul dumneavoastră (fr.).

mică umbră asupra amintirii celuilalt. După ce Dobbin ajunse acasă, se duse la culcare și văzu lumina din odăițele băiatului, care erau lîngă camerele Ameliei, stingîndu-se numaidecît. Lumina din camera Ameliei se stinse și ea o jumătate de oră mai tîrziu. Nu știu ce-l făcea pe maior să supravegheze cu atîta zel luminile acestea.

Jos, însă, rămase lîngă masa verde; el nu era jucător, dar nu disprețuia din cînd în cînd emoția jocului și avea și cîțiva napoleoni care-i sunau în buzunarele împodobite cu fireturi ale hainei lui de gală. Întinse unul pe deasupra frumosului umăr al micuței jucătoare din fața lui și cîștigă. Ea făcu o ușoară mișcare pentru a-i lăsa loc lîngă ea și-și trase poala rochiei de pe scaunul liber de alături.

— Stai aici și poartă-mi noroc, zise ea, tot cu un accent străin, cu totul diferit de vorbirea francă și curat englezească în care îi spusese „mulțumesc" lui Georgy pentru acel *coup*[1] dat în favoarea ei.

După ce se uită prin preajmă să vadă dacă nu-l observa cumva vreo persoană de rang, grăsunul *gentleman* se așeză și îi șopti:

— Ah, într-adevăr, totu-i în regulă acuma, ai milă de sufletul meu, Dumnezeule! Eu sînt foarte norocos; și sînt sigur că am să vă port noroc!... ca și alte cuvinte curtenitoare și confuze.

— Jucați la miză mare? întrebă masca străină.

— Pun un napoleon sau doi, răspunse Jos cu un aer falnic, aruncînd pe masă o piesă de aur.

— Da; un napoleon după dineu... glăsui masca, cu șiretenie. Dar cum Jos se uită speriat la ea, necunoscuta continuă cu fermecătorul ei accent

[1] Lovitură (fr.).

franțuzesc: Dumneata nu joci pentru bani. Nici eu. Eu joc ca să uit, dar nu izbutesc. Nu pot uita vremurile de altădată, *monsieur*. Nepoțelul dumitale e leit tatăl lui; iar dumneata... dumneata nu te-ai schimbat de loc... ba da, te-ai schimbat. Fiecare se schimbă, fiecare uită; nimenea nu poate ține minte totul.

— Dumnezeule, dar cine sînteți dumneavoastră? întrebă Jos, uluit.

— Nu poți ghici, Joseph Sedley? întrebă micuța femeie cu o voce tristă și, scoțîndu-și masca, îl privi drept în ochi. M-ai uitat!

— Dumnezeule! Doamna Crawley! murmură Jos.

— Rebecca, spuse cealaltă, punîndu-și mîna peste mîna lui. Dar în timp ce se uita la el, ea urmărea jocul. Am tras la hotelul „Elefant", continuă ea. Întreabă de *madame* de Raudon. Am văzut-o astăzi pe scumpa mea Amelia; ce drăgălașă e, și cît de fericită! Și dumneata la fel! Toți, în afară de mine, care sînt o nenorocită, Joseph Sedley. Și își mută banii de pe roșu pe negru, ca și cum mîna i s-ar fi mișcat întîmplător, în timp ce își ștergea ochii cu o batistă de dantelă zdrențuită.

Roșul ieși din nou și, dintr-o singură lovitură, ea pierdu tot.

— Să mergem! zise ea. Hai cu mine puțin... sîntem prieteni vechi, nu-i așa, dragă domnule Sedley?

Și domnul Kirsch, care, în timpul acesta, își pierduse toți banii, își urmă stăpînul afară, în bătaia lunii; lampioanele pîlpîiau anemic, iar tabloul de la misiunea noastră abia se mai vedea.

CAPITOLUL LXIV

UN CAPITOL VAGABOND

Trebuie să trecem cu vederea o parte din biografia doamnei Rebecca Crawley cu dezinvoltura şi delicateţea pe care o cer oamenii, oamenii cinstiţi, care, deşi poate că n-au de făcut nici un fel de obiecţie împotriva viciului, au totuşi o aversiune de neînvins cînd aud spunîndu-i-se viciului pe numele lui cel adevărat. Sînt lucruri pe care le facem şi pe care le cunoaştem nemaipomenit de bine în Bîlciul deşertăciunilor, deşi nu vorbim niciodată despre ele; aşa după cum adepţii lui Ahriman[1] se închină Diavolului, dar nu-l pomenesc niciodată; nici publicul de elită nu va suporta lectura unei autentice descrieri a viciului, mai mult decît va îngădui o englezoaică sau o americancă cu adevărat rafinată să se rostească în castul lor auz cuvîntul „pantaloni". Şi, totuşi, doamnă, şi viciul şi pantalonii se plimbă în fiecare zi prin faţa noastră, fără să ne ofenseze din cale-afară de mult. Şi dacă ai roşi de fiecare dată cînd trec pe lîngă dumneata, ce ten aprins ai mai avea! Noroc că pudoarea dumitale se arată înfricoşată şi ultragiată numai atunci cînd se rosteşte vulgara lor denumire, iar dorinţa scriitorului de faţă a fost aceea de-a se supune, de-a lungul acestei povestiri, în mod respectuos, obiceiurilor din zilele noastre, făcînd numai uşoare aluzii la existenţa imoralităţii, într-un fel sprinten şi amuzant, aşa încît să nu poată fi rănite sentimentele alese ale nici unui muritor. Eu desfid pe oricine ar îndrăzni să spună

[1] Zeul răului, la vechii perşi.

că Becky a noastră, care are, asta e sigur, anumite vicii, n-ar fi fost prezentată publicului cititor într-un chip desăvîrşit de curtenitor şi de inofensiv. Descriind această sirenă cu cîntecele şi zîmbetele ei, cu linguşelile şi graţiile ei, autorul, cu sfioasă mîndrie, întreabă pe toţi cititorii săi dacă a uitat el măcar o singură dată regulile politeţii, lăsînd vederii hidoasa coadă a acestui monstru marin? Nu! Cei care au chef n-au decît să se uite sub unda străvezie şi să o vadă răsucindu-se şi învîrtindu-se, drăcesc de înspăimîntătoare şi de vîscoasă, zbătîndu-se printre oseminte, sau încolăcindu-se în jurul stîrvurilor; vă întreb însă: oare deasupra apei n-a fost totul curat, plăcut şi cuviincios, şi are cumva dreptul vreun mofttangiu de moralist din Bîlciul deşertăciunilor să strîmbe din nas? Dar cînd sirena dispare şi se lasă la fund, printre cadavre, sigur că apa se tulbură deasupra ei, şi în zadar încerci s-o străpungi cu privirea, oricît de curios ai fi. Ele par foarte atrăgătoare cînd stau pe cîte o stîncă, abia atingînd strunele harpelor lor sau pieptănîndu-şi părul, cîntînd şi făcîndu-ţi semn să te apropii şi să le ţii oglinda; dar cînd se afundă în elementul lor firesc, fiţi încredinţaţi, acele fiice ale mării nu mai au nici un farmec, iar noi am face mai bine să nu cercetăm diabolicele vietăţi marine, care înghit oameni, în timp ce chefuiesc şi se ospătează din nenorocitele şi ticăloasele lor victime. Şi aşa şi Becky, după ce s-a abătut din drumul nostru, e mai mult ca sigur că nu s-a îndeletnicit cu lucruri din cale-afară de onorabile, şi, cu cît stăruim mai puţin asupra faptelor ei, cu atît mai bine.

Dacă am face o amplă dare de seamă asupra întîmplărilor ei din răstimpul celor doi ani care au urmat catastrofei din Curzon Street, lumea ar

putea avea temei să spună că istorisirea de față e necuviincioasă. Faptele celor trufași și cruzi, ale celor care caută numai plăcerea, sînt foarte deseori necuviincioase (așa cum sînt și multe dintre voi, amice cu mutra de-un cot și cu reputația nepătată ; dar asta să rămînă numai între noi) ; și care e purtarea unei femei fără credință, fără dragoste, sau fără caracter ? Iar eu sînt înclinat să cred că a existat în viața doamnei Becky o perioadă cînd fu cuprinsă nu de remușcare, ci de un fel de deznădejde, cînd își nesocoti cu desăvîrșire persoana, nemaipăsîndu-i nici chiar de reputația ei. Acest *abattement* [1] și această degradare nu veniră dintr-o dată ; ci o cuprinseră treptat-treptat, după nenorocirea ei și după multe sforțări de a se menține la suprafață, asemeni naufragiatului care se agață de-o scîndură, cît timp mai are oarecare speranță, și apoi își dă drumul și se duce la fund cînd își dă seama că lupta e zadarnică.

Ea zăbovi la Londra în timp ce bărbatul ei își făcea pregătirile pentru a pleca să-și ia în primire postul de guvernator ; și se crede că a făcut nenumărate încercări de a-și vedea cumnatul, pe *sir* Pitt Crawley, pentru a-l influența in sentimentele lui, sentimente pe care aproape le și cîștigase de partea ei. O dată, pe cînd *sir* Pitt și domnul Wenham se duceau la Camera Comunelor, acesta din urmă o descoperi pe doamna Rawdon înfășurată într-un voal negru, dînd tîrcoale pe lîngă Parlament. Ea se mistui de îndată ce privirile ei întîlniră pe ale lui Wenham, și adevărul este că planurile Rebeccăi în ceea ce-l privea pe baronet dăduseră greș.

[1] Descurajare (fr.).

Pesemne că intervenise și *lady* Jane. Am auzit că l-a uluit pe bărbatul său prin energia de care dădu dovadă cu prilejul acestui scandal și prin hotărîrea ei neclintită de a o renega pe doamna Becky. Ea îl pofti pe Rawdon, din propriul ei îndemn, să vină să stea în Gaunt Street pînă la plecarea lui în Coventry Island, știind prea bine că, avînd asemenea paznic, doamna Becky nu va încerca să-i mai forțeze ușa ; și cerceta cu multă atenție adresele expeditorilor tuturor scrisorilor care veneau pentru *sir* Pitt, ca nu cumva acesta să fi intrat în corespondență cu cumnata lui. Nu că Rebeccăi nu i-ar fi dat prin gînd să-i scrie ; dar ea nu încercă să-l vadă sau să-i scrie lui Pitt la el acasă, și, după o tentativă sau două, Becky consimți, la cererea acestuia, ca toată corespondența privitor la neînțelegerile ei conjugale să fie dusă numai prin avocați.

Adevărul este că *sir* Pitt fu ațîțat împotriva Rebeccăi. Scurtă vreme după accidentul întîmplat lordului Steyne, Wenham trecu pe la baronet ; și îi dădu atîtea amănunte biografice despre doamna Becky, încît deputatul de Queen's Crawley rămase înmărmurit. Avocatul cunoștea absolut totul ; cine fusese tatăl ei ; în ce an dansase mama ei la Operă ; ce făcuse înainte și care-i fusese purtarea în timpul vieții ei conjugale ; cum însă eu nu mă îndoiesc de loc că mare parte din istorisirea respectivă era falsă, dictată fiind de-o rea-voință interesată, ea nu va mai fi repetată și aici. Dar Becky se alese cu o proastă, cu o foarte proastă reputație în stima acestui *gentleman* de țară și rubedenie, care altădată fusese mai curînd de partea ei.

Veniturile guvernatorului insulei Coventry se dovediră a nu fi din cale-afară de mari. Parte

din ele fură destinate de excelența-sa plății anumitor datorii rămase neachitate și a anumitor conturi pasive, obligațiile legate de înalta lui poziție socială, pe de altă parte, cerînd cheltuieli considerabile ; în cele din urmă se constată că nu putea trimite soției sale mai mult de trei sute de lire pe an, sumă pe care se oferi să i-o plătească cu condiția ca ea să nu-l tulbure niciodată. Altminteri, ar urma scandal, separare, Doctors' Commons[1] și toate celelalte. Și era în interesul domnului Wenham, în interesul lordului Steyne, al lui Rawdon și al tuturor ca Becky să plece din țară și să se mușamalizeze o afacere atît de neplăcută pentru toată lumea.

Iar ea fu pesemne atît de preocupată să pună la punct aceste chestiuni bănești cu avocații soțului ei, încît uită să stabilească ceva și în privința fiului ei, micul Rawdon, și nu ceru nici măcar o dată să se ducă să-l vadă. Tînărul *gentleman* fu încredințat în întregime tutelei mătușii și unchiului său ; *lady* Jane deținuse totdeauna mare parte din afecțiunea copilului. Mama lui îi scrise o scrisoare îngrijită din Boulogne, cînd părăsi Anglia, în care îl sfătuia să se țină de învățătură, spunîndu-i că ea se duce să facă o călătorie pe continent, în care timp va mai avea plăcerea să-i scrie. Dar vreme de-un an după aceea, ea nu-i mai scrise nici un singur rînd, pînă ce singurul băiat al lui *sir* Pitt, care fusese totdeauna bolnăvicios, muri de tuse convulsivă și pojar, și atunci mama lui Rawdon scrise cea mai afectuoasă scrisoare dragului ei fiu, care, datorită acestei întîmplări, deveni moștenitorul domeniului Queen's

[1] Instituție juridică care se ocupă, printre altele, și cu încheierea și desfacerea căsătoriilor.

Crawley, simțindu-se mai aproape ca oricînd de binevoitoarea *lady*, a cărei iubitoare inimă îl și adoptase. Rawdon Crawley, acum un tînăr înalt și frumos, roși cînd primi scrisoarea.

„Oh, mătușă Jane, dumneata ești mama mea, zise el. Și nu... și nu cealaltă."

Dar răspunse doamnei Rebecca, aflată pe vremea aceea la o pensiune din Florența, printr-o scrisoare binevoitoare și respectuoasă. Să n-o luăm însă înaintea evenimentelor.

Primul zbor al iubitei noastre Becky nu fu la prea mare depărtare. Ea se lăsă pe coasta franceză la Boulogne, azilul acesta al atîtor neprihăniți exilați din Anglia, unde trăi pe picior destul de mare, adoptînd o atitudine de văduvă, cu *femme de chambre* și două camere la un hotel. Lua masa la *table d'hôte*, unde lumea o găsi cît se poate de amuzantă și unde își întreținea vecinii cu istorisiri despre cumnatul ei, *sir* Pitt, și despre înaltele ei cunoștințe din Londra, întrebuințînd acel sprinten și elegant jargon care face așa de mare impresie asupra oamenilor cu puțină educație. Ea trecea în ochii multora dintre ei drept o persoană de calitate ; dădea mici ceaiuri în camera ei și se împărtășea din nevinovatele distracții pe care i le punea la îndemînă localitatea — băi de mare, excursii în trăsuri deschise, plimbări pe plajă și spectacole. Doamna Burjoice, nevasta tipografului, care trăsese la hotel cu toată familia pentru sezonul de vară și pe care Burjoice al ei venea s-o vadă sîmbăta și duminica, declara sus și tare că Becky e o femeie plină de farmec, pînă cînd pungașul acela de Burjoice începu să-i dea prea multă atenție. Dar nu era nimic suspect în toată povestea asta, în afară de

faptul că Becky era întotdeauna amabilă, la largul ei și bine dispusă, și mai ales cu bărbații.

Numeroase persoane plecau în străinătate, așa cum se întîmplă de obicei la sfîrșitul sezonului, și Becky avu nenumărate prilejuri să afle, din atitudinea cunoștințelor sale din lumea mare a Londrei, opinia „societății" în privința purtării ei. Într-o zi, în timp ce Becky se plimba, plină de sfială, pe digul portului Boulogne, iar coastele stîncoase ale Albionului străluceau în depărtare, dincolo de marea albastră și adîncă, se întîlni față în față cu *lady* Partlet și cu fiicele acesteia. *Lady* Partlet, cu o mișcare circulară a umbrelei, își adună toate fetele în jurul ei și părăsi digul, aruncînd niște priviri fioroase micuței și sărmanei Becky, care rămase acolo singură cuc.

În altă zi sosi pachebotul. Fusese furtună pe mare și Rebeccăi îi plăcuse întotdeauna să se uite la mutrele caraghioase și jalnice ale celor care se dădeau jos de pe vapor. În ziua aceea se întîmplă să fie pe bord și *lady* Slingstone. Înălțimii-sale îi fusese tare rău și era peste măsură de sfîrșită, abia mai simțindu-se în stare să coboare de pe puntea vaporului pe dig. Dar își veni numaidecît în fire în clipa în care o văzu pe Becky zîmbind batjocoritor sub pălăria ei trandafirie ; și după ce-i aruncă Rebeccăi o privire plină de dispreț, înălțimea-sa intră în clădirea vămii fără să mai aibă nevoie de ajutorul nimănui. Becky rîse ; dar nu cred că i-a făcut plăcere purtarea înălțimii-sale. Ea simți că e singură, cu desăvîrșire singură ; și că falezele stîncoase ale Angliei, care străluceau acolo departe, îi erau inaccesibile.

În purtarea bărbaților se simțea, de asemenea, o nu știu ce schimbare. Grinstone rînjea și-i rîdea în față cu o familiaritate care nu-i făcea nici

un fel de plăcere. Micul Bob Suckling, care numai cu trei luni înainte era cît se poate de respectuos față de ea și ar fi fost în stare să umble prin ploaie cale de-o milă ca să găsească trăsura Rebeccăi printre trăsurile musafirilor la Gaunt House, stătea într-o zi pe dig de vorbă cu Fitzoof din gardă (fiul lordului Heehaw), în timp ce Becky se plimba și ea pe-acolo. Micul Bobby făcu o mișcare din cap peste umăr, fără să-și scoată pălăria, și își continuă convorbirea cu moștenitorul lui Heehaw. Tom Raikes încercă să intre în salonul ei de la hotel cu o havană în gură, dar Rebecca îi trînti ușa în nas și ar fi și încuiat-o dacă el n-ar fi avut prinse degetele în ușă. Ea începu să simtă că e într-adevăr singură. „Dacă ar fi aici și *el*, își spunea doamna Rawdon, lașii ăștia n-ar fi îndrăznit niciodată să mă jignească." Se gîndea la „el" cu mare tristețe și poate că-i era tare dor de bunătatea și de fidelitatea lui sinceră, naivă și statornică ; de necontenita lui supunere ; de buna lui dispoziție ; de bărbăția și de curajul lui. Și e foarte probabil că plîngea de multe ori, căci era deosebit de însuflețită și-și punea ceva mai mult ruj pe obraz cînd cobora la masă.

În ultima vreme se farda cu regularitate ; și... și camerista ei îi aducea cîte-o sticlă de coniac în plus, în afară de cel prevăzut în nota hotelului.

Poate că, la urma urmei, purtarea jignitoare a bărbaților nu-i era atît de nesuferită ca simpatia anumitor femei. Doamnele Crackenbury și doamna Washington White trecură și ele prin Boulogne, în drum spre Elveția. (Societatea se găsea sub aripa ocrotitoare a colonelului Horner, a tînărului Beaumoris și, bineînțeles, a bătrînului Crackenbury și a fetiței doamnei White.) Acestea

n-o ocoliră, ci chicotiră, flecăriră, trăncăniră, îi exprimară regretele lor, o mîngîiară şi luară faţă de ea un aer protector care aproape o făcu să turbeze de mînie. „Să mă protejeze *ele* pe mine !“ se gîndea Rebecca, în timp ce acestea se îndepărtau zîmbind afectat, după ce o sărutaseră. Apoi auzi rîsul lui Beaumoris răsunînd pe scară, şi ştiu perfect de bine cum trebuie interpretată izbucnirea lui de veselie.

După această vizită se întîmplă ca Becky, care îşi plătise cu punctualitate notele, care cîştigase inimile tuturor celor din casă, care-i zîmbea soţiei hotelierului, care li se adresa chelnerilor cu „*monsieur*“ şi care le copleşea pe cameriste cu complimente şi laude, compensînd din gros, în felul acesta, zgîrcenia ei în privinţa banilor (zgîrcenie de care Becky nu se vindecase încă), se întîmplă, zic, ca Becky să primească o invitaţie de a părăsi hotelul, din partea proprietarului, căruia i se spusese de către cineva că Rebecca e o persoană cu totul nedemnă de a locui în hotelul lui şi că doamnele englezoaice n-ar putea îngădui vecinătatea ei. Şi ea fu silită să-şi caute o pensiune, plicticoasă şi izolată şi care o întrista peste măsură de mult.

Totuşi, în ciuda tuturor acestor eşecuri, ea nu-şi pierdu cumpătul şi încercă să-şi creeze un nume onorabil şi să pună capăt cancanurilor. Se ducea foarte regulat la biserică şi cînta psalmii mai abitir ca oricine. Se interesa de cauza văduvelor şi a pescarilor naufragiaţi şi dărui o serie întreagă de broderii şi de desene pentru Quashyboo Mission ; subscria la operele de binefacere şi renunţă să mai valseze. Într-un cuvînt, făcea numai lucruri vrednice de respect ; din pricina asta zăbovim noi atîta asupra acestei perioade din viaţa

ei, şi cu mai mult drag decît vom face cu privire la epoca ulterioară a acestei istorii, care nu-i atît de plăcută. Ea vedea că lumea o ocoleşte, şi totuşi se silea s-o întîmpine cu zîmbetul pe buze. Şi uitîndu-te la faţa Rebeccăi, n-ai fi putut bănui niciodată, cîtă umilitoare suferinţă îndura în adîncul sufletului.

Dar, la urma urmei, viaţa ei era un mister. Părerile erau împărţite în două. Unii dintre cei care se osteneau să se ocupe de povestea asta susţineau că ea era vinovată ; în timp ce alţii jurau că e neprihănită ca un mieluşel şi că numai odiosul de bărbatu-său e de vină. Ea cîştigă simpatia multora prin aceea că izbucnea în lacrimi ori de cîte ori era vorba despre băiatul ei şi arăta cea mai neostoită mîhnire cînd i se pomenea numele, sau cînd vedea vreun copil care semăna cu el. Cîştigă, în felul acesta, inima bunei doamne Alderney — care era aproape regina Boulogne-ului britanic şi care dădea cele mai multe dineuri şi baluri dintre toţi englezii de-acolo — prin aceea că izbucni în lacrimi atunci cînd tînărul Alderney se întoarse de la pensionul doctorului Swishtail ca să-şi petreacă vacanţa cu mamă-sa.

„E de aceeaşi vîrstă cu Rawdon al meu şi-i seamănă *atît* de bine“, spunea Becky, cu vocea sugrumată de durere ; cînd de fapt între băieţi era o diferenţă de cinci ani şi nu semănau între ei mai mult decît seamănă onorabilul meu cititor cu umilul lui servitor. Cînd Wenham plecă şi el în străinătate, în drum spre Kissingen, unde trebuia să se întîlnească cu lordul Steyne, o lămuri pe deplin pe doamna Alderney asupra acestui punct, destăinuindu-i că el e mult mai în măsură să i-l descrie pe micul Rawdon decît propria lui mamă, care îl ura, precum bine ştia toată lumea, şi care nu-l

vedea niciodată ; că băiatul avea 13 ani, în vreme ce micul Alderney nu avea decît 9 ; şi era blond, în vreme ce celălalt era oacheş, făcînd-o, într-un cuvînt, pe numita doamnă să regrete bunăvoinţa pe care i-o arătase Rebeccăi.

Ori de cîte ori Becky îşi încropea un mic cerc de prieteni, cu o trudă şi osteneală de neînchipuit, apărea cîte cineva şi i-l împrăştia fără milă, şi ea trebuia s-o ia de la început. Era din cale-afară de greu ; din cale-afară de greu să fii singură şi descurajată.

Se împrieteni pentru cîtva timp cu doamna Newbright, care fu atrasă de suavitatea cu care cînta Becky la biserică, cît şi de vederile deosebit de juste ale acesteia în privinţa problemelor serioase ale vieţii, probleme pe care doamna Becky le aprofundase stăruitor pe vremuri la Queen's Crawley. Ei bine, nu numai că primi anumite broşuri religioase, dar le şi citi. Lucră fustuliţe de flanelă pentru misiunea Quashyboo, bonete de noapte din bumbac pentru indienii cocoanut, pictă iconiţe în vederea convertirii papistaşilor şi a evreilor, venea la predicile domnului Rowls miercurea şi la ale domnului Huggleton joia, asista la cele două slujbe de duminică, fără s-o mai punem la socoteală pe cea a domnului Bawler de duminică seara, dar totul fu în zadar. Doamna Newbright avu prilejul să intre în corespondenţă cu contesa de Southdown în legătură cu fondul pentru Azilul insularilor din Feejce (pentru administrarea căruia se alcătuise un comitet feminin din care făceau parte amîndouă aceste admirabile şi milostive doamne), şi pomenind într-una din misive despre „drăgălaşa ei prietenă", doamna Rawdon Crawley, contesa văduvă îi răspunse printr-o asemenea scrisoare în privinţa Rebeccăi, plină

de atîtea aluzii, fapte, minciuni şi ameninţări, încît prietenia dintre doamna Newbright şi doamna Crawley încetă pe dată ; şi toată lumea serioasă din Tours, unde avu loc catastrofa, renunţă numaidecît la prietenia păcătoasei. Cei care cunosc coloniile engleze din străinătate ştiu că ducem cu noi trufia noastră, pilulele, prejudecăţile, sosurile Harvey, piperul, cît şi ceilalţi lari[1], alcătuind, oriunde ne stabilim, o mică Britanie.

Becky zbură îngrijorată dintr-o colonie în alta. De la Boulogne la Dieppe, de la Dieppe la Caen, de la Caen la Tours, căutînd cu deznădejde să se facă respectată de cei din jur, dar, vai ! era întotdeauna, mai devreme sau mai tîrziu, dată de gol şi alungată din colivie de gaiţele cele adevărate.

Într-una din localităţile acestea ea se împrieteni cu doamna Hook Eagles, o femeie mai presus de orice bănuială şi cu o casă în Portman Square. Locuia la hotelul din Dieppe, unde se refugiase şi Becky, şi ele făcură mai întîi cunoştinţă în mare, fiind amîndouă înotătoare ; iar mai pe urmă la *table d'hôte* de la hotel. Doamnei Eagles îi ajunsese la urechi — cui nu-i ajunsese la urechi ? — cîte ceva din scandalul Steyne ; dar după o convorbire cu Becky, ea susţinea sus şi tare că doamna Crawley e un înger, soţul ei un ticălos, lordul Steyne un individ imoral, cum toată lumea ştia, şi totul o conspiraţie infamă şi criminală pusă la cale împotriva doamnei Crawley de pungaşul acela de Wenham.

„Dacă ai avea mai mult curaj, domnule Eagles, l-ai lua de urechi pe ticălosul acela prima dată cînd îl vezi la club", spunea ea soţului.

[1] Zeii casei la vechii romani.

Dar Eagles nu era decît un paşnic şi bătrîn *gentleman*, soţul doamnei Eagles, pasionat geolog şi mult prea scurt la stat ca să poată ajunge la urechile cuiva.

Familia Eagles o luă atunci pe doamna Rawdon sub aripa ei ocrotitoare, îi oferi adăpost în propria ei locuinţă din Paris, se certă cu nevasta ambasadorului din pricină că aceasta nu voia să-i primească *la protégée*, făcînd tot ceea ce stă în puterea unei femei pentru a o ţine pe Becky pe calea cea dreaptă a virtuţii şi a reputaţiei fără pată.

La început Becky se purtă cu multă bună-cuviinţă, întocmai după tipic, dar viaţa aceasta virtuoasă şi anostă sfîrşi prin a o plictisi peste măsură de mult. Zilnic acelaşi lucru, aceleaşi amuzamente fără sare şi fără piper, aceeaşi plimbare cu trăsura în aceeaşi stupidă Bois de Boulogne, aceeaşi societate seara, aceeaşi predică şi acelaşi Blair duminica, veşnic aceeaşi piesă, jucată şi răsjucată ; Becky era să-şi dea duhul de plictiseală, cînd, spre norocul ei, se întoarse de la Cambridge tînărul domn Eagles ; însă maică-sa, văzînd ce impresie făcu asupra fiului său micuţa ei prietenă, o înştiinţă numaidecît pe Becky că e mai bine să plece.

După asta ea încercă să locuiască împreună cu o prietenă ; dar acest *ménage* începu să se certe şi să facă datorii. Pe urmă se hotărî să se stabilească într-o pensiune şi stătu cîtva timp la faimoasa pensiune ţinută de doamna de Saint Amour, din Rue Royale, la Paris, unde ea începu să-şi exercite graţiile şi farmecele asupra filfizonilor jerpeliţi şi a frumuseţilor răsuflate care frecventau saloanele proprietăresei ; Rebeccăi îi plăcea societatea, şi adevărul este că nu putea trăi fără ea mai mult ca un fumător de opium

fără picătura lui, aşa că se simţi destul de fericită în această perioadă a vieţii sale petrecute la pensiune.

„Femeile de-aici sînt tot aşa de amuzante ca şi cele din Mayfair, povestea ea unei prietene londoneze pe care o întîlni la Paris, numai că rochiile lor nu sînt tot aşa de proaspete. Bărbaţii poartă mănuşi curate şi sînt nişte lichele nenorocite, fără nici o îndoială, dar nu sînt cu nimic mai răi decît Jack Ăsta sau Tom Ăla. Stăpîna casei e niţeluş cam vulgară, dar nu cred să fie la fel de vulgară ca *lady*..." şi aici ea pronunţă numele unei înalte personalităţi mondene, pe care mai curînd aş muri decît să-l destăinuiesc.

De fapt, cînd vedeai camerele doamnei de Saint Amour seara, iluminate, bărbaţii cu *plaques* [1] şi *cordons* [2] la mesele de *écarté*, iar femeile aşezate la mică distanţă de ei, puteai să-ţi închipui, pentru o clipă, că te găseşti în înalta societate, şi că stăpîna casei e o contesă adevărată. Mulţi oameni îşi închipuiau asta ; şi Becky fu pentru un timp una din cele mai strălucitoare doamne din saloanele contesei.

Pesemne însă că vechii ei creditori din 1815 o descoperiră şi o făcură să părăsească Parisul, căci biata şi micuţa femeie fu silită s-o ia din loc cam pe neaşteptate ; şi de-acolo se duse la Bruxelles.

Cît de bine îşi amintea totul ! Zîmbi ironic cînd dădu cu ochii de micul *entresol* [3] în care locuise pe vremuri, şi cînd se gîndi la familia Bareacres strigînd după cai, în dorinţa lor nebună de-a spăla putina cît mai repede, în timp ce trăsura le stătea

[1], [2] Insigne şi cordoane de ordine şi decoraţii (fr.).
[3] Locuinţă între parter şi etajul întîi (fr.).

înțepenită sub *la porte-cochère* a hotelului. Se duse la Waterloo, se duse și la Laeken, unde rămase înmărmurită în fața monumentului ridicat în cinstea lui George Osborne. Făcu o mică schiță după el. „Bietul Cupidon ! își zise ea. Cît de mult mă iubea și ce nebun era ! Mă întreb dacă micuța Emmy o mai fi trăind. Era o făptură mititică și bună ; dar dolofanul de frate-său ! Mai am încă printre hîrtiile mele un portret caraghios de-al lui. Erau niște oameni cumsecade și simpli !"

Becky veni la Bruxelles cu o scrisoare de recomandație din partea doamnei de Saint Amour către prietena ei, *madame la comtesse de Borodino*, văduva generalului lui Napoleon, celebrul conte de Borodino, pe care răsposatul erou o lăsă fără alt venit în afară de o *table d'hôte* și o masă de *écarté*. Filfizoni de mîna a doua și *roués* [1], cucoane văduve cu cîte-un veșnic proces în curs și englezi cît se poate de naivi, care-și închipuiau că întîlnesc în casele acestea înalta societate de pe continent, își lăsau banii la mesele de joc sau în sufrageria doamnei de Borodino. Tinerii aceștia curtenitori cinsteau societatea de la *table d'hôte* cu șampanie, însoțeau doamnele la plimbare cu trăsura, sau închiriau cai pentru excursii la țară, puneau împreună bani pentru cîte-o lojă la teatru sau la Operă, jucau peste frumoșii umeri ai doamnelor la mesele de *écarté* și scriau părinților acasă, în Devonshire, despre fericita lor intrare în înalta societate de pe continent.

Aici, ca și la Paris, Becky deveni regina pensiunii ; și domnea numai peste *pensions* selecte. Nu refuza niciodată șampania, buchetele, plimbările cu trăsura la țară și nici lojile rezervate ; dar

[1] Șmecheri, destrăbălați (fr.).

ceea ce prefera ea cu adevărat era cîteodată o partidă de *écarté*, seara, și juca cu multă îndrăzneală. Juca la început la miză mică, apoi la cinci franci, apoi la galbeni, apoi la bancnote ; apoi nu mai fu în stare să-și plătească pensiunea lunară ; apoi împrumută bani de la tinerii *gentlemen ;* apoi fu iarăși în fonduri și-și dădu aere față de *madame* de Borodino, pe care cu puțin mai înainte o dezmierda și-o lingușea ; apoi juca la zece bani și trăgea din nou targa pe uscat ; apoi îi sosea pensia trimestrială și își plătea datoria de la *madame* de Borodino și pornea iarăși la luptă, cu cărțile de joc, împotriva lui *monsieur de* Rossignol sau a cavalerului de Raff.

Cînd Becky părăsi orașul Bruxelles, tristul adevăr era că ea datora doamnei de Borodino pensiunea pe trei luni, despre care lucru, ca și despre patima ei pentru cărți, ca și despre pasiunea ei pentru băutură, ca și despre faptul că se tîra în genunchi în fața cucernicului Muff, preotul anglican, și că lua de la el bani cu împrumut, și că îl lingușea și cocheta cu cavalerul Noodle, fiul lui *sir* Noodle, elevul cucernicului domn Muff, pe care obișnuia să-l primească în camera ei și de la care cîștiga sume mari de bani la *écarté*, despre care lucru, zic, ca și despre o sută de alte tertipuri de-ale ei, contesa de Borodino îl informează pe fiecare englez care poposește la pensiunea sa, susținînd sus și tare că *madame* Rawdon nu era decît o *vipère*.

Așa că micuța noastră rătăcitoare își așeză cortul în felurite alte orașe ale Europei, tot așa de fără de astîmpăr ca și Ulise sau ca Jidovul rătăcitor. Înclinarea ei spre neconformism deveni din ce în ce mai pronunțată. Se transformă în scurtă vreme într-o adevărată boemă, înhăitîndu-se cu

indivizi de care ţi s-ar fi făcut părul măciucă văzîndu-i.

Nu există nici un oraş de oarecare importanţă în Europa care să nu-şi aibă mica lui colonie de plevuşcă englezească, oameni ale căror nume domnul Hemp, portărelul, le citeşte cu glas tare, la date regulate, la tribunalul şerifului, deseori tineri *gentlemen* de familie foarte bună, numai că aceasta îi reneagă ; obişnuiţi ai sălilor de biliard şi stîlpi de cafenele din străinătate, obişnuiţi ai curselor de cai şi ai meselor de joc. Ei umplu închisorile datornicilor, beau şi fac pe grozavii, se bat şi caută gîlceavă, spală putina fără să plătească, se bat în duel cu ofiţerii francezi şi germani, îl trişează pe domnul Spooney la *écarté*, îi iau banii şi se duc la Baden în trăsuri magnifice, unde-şi încearcă infailibila lor martingală şi dau tîrcoale meselor de joc cu buzunarele goale, fanfaroni jerpeliţi, crai fără o para chioară, pînă ce izbutesc să tragă pe sfoară vreun bancher evreu cu cîte-o poliţă falsă sau să găsească un alt domn Spooney pe care să-l jumulească. Şi e cît se poate de interesant să vezi trecerea bruscă de la strălucire la mizerie pe care o îndură oamenii aceştia. Viaţa lor trebuie să fie peste măsură de agitată. Becky — e nevoie s-o mai spunem ? — trăia în felul acesta, şi-i plăcea. Se muta dintr-un oraş într-altul şi-şi făcea veacul printre tot felul de pierde-vară. Norocoasa doamnă Rawdon era cunoscută la toate mesele de joc din Germania. Închirie apoi o casă la Florenţa, împreună cu *madame* de Cruchecassée. Se spune că ar fi fost expulzată din München ; iar prietenul meu Frederick Pigeon mi s-a plîns c-a fost îmbătat la un supeu din casa ei din Lausanne şi a pierdut opt sute de lire jucînd împotriva maiorului Loder şi

a onorabilului domn Deuceace. Sîntem obligaţi, vedeţi bine, să facem o oarecare dare de seamă asupra biografiei Rebeccăi, dar cu cît vom stărui mai puţin asupra acestei perioade, cu atît va fi, poate, mai bine.

Se povesteşte că, atunci cînd doamna Crawley era în pasă deosebit de neagră, dădea concerte şi lecţii de muzică pe unde apuca. Exista o oarecare *madame* de Raudon care dădu în mod sigur o *matinée musicale* la Wildbad, acompaniată de *Herr* Spoff, primul pianist al hospodarului Valahiei, iar micul meu prieten Ştietot, care cunoaşte pe toată lumea şi care a călătorit peste tot locul, susţine sus şi tare că se găsea la Strasbourg, prin anul 1830, cînd o oarecare *madame* Rebecque îşi făcu apariţia în opera *La dame Blanche* [1], iscînd un scandal de toată frumuseţea în numitul teatru. Publicul o fluieră, alungînd-o de pe scenă, parte din pricina nepriceperii sale, dar mai cu seamă din pricina simpatiei nesocotite a anumitor persoane de la *parquet* [2] (unde aveau acces ofiţerii garnizoanei) ; şi Ştietot era sigur că acea nefericită *débutante* nu era alta decît doamna Rawdon Crawley.

Ea nu era de fapt altceva decît o fiinţă fără căpătîi, umblînd necontenit de colo-colo. Cînd avea bani, juca ; şi după ce şi-i juca pînă la unul, era nevoită să recurgă la fel de fel de expediente ca să-şi poată duce zilele. Şi numai Dumnezeu ştie cum de izbutea s-o scoată la capăt. Se zice că o dată a fost văzută la St. Petersburg, de unde a fost expulzată de poliţie, fără prea multe formalităţi, aşa că nu poate fi nici un bob de adevăr în zvonul c-ar fi făcut, după aceea, la Töplitz

[1] Operă comică a compozitorului francez Boieldieu.
[2] Primele rînduri de la parterul unui teatru (fr.).

și Viena, spionaj în favoarea Rusiei. Eu am fost de asemenea informat că, la Paris, Rebecca și-a descoperit și o rubedenie, nici mai mult, nici mai puțin decît pe bunica ei dinspre mamă, care nu era o Montmorency, ci o îngrozitoare și bătrînă cabinieră de la un teatru de pe bulevard. Întîlnirea dintre ele, întîlnire despre care alte persoane, așa după cum se dă să se înțeleagă în altă parte, pare să fi luat cunoștință, trebuie să fi fost o întrevedere peste măsură de duioasă. Istoricul de față nu poate da însă nici un amănunt sigur cu privire la evenimentul acesta.

O dată, la Roma, întîmplîndu-se ca doamnei Rawdon să-i sosească pensia alimentară pe o jumătate de an la cel mai de seamă bancher local, și avînd în vedere că oricare persoană cu un cont de peste cinci sute de scuzi era invitată la balurile pe care le dădea în timpul iernii acest prinț al cămătarilor, Becky fu și ea onorată cu o invitație și apăru la una din splendidele serate ale prințului și prințesei Polonia. Prințesa făcea parte din familia Pompili, coborîndu-se în linie dreaptă din al doilea rege al Romei[1] și din Egeria[2], fiica Olimpului, pe cînd bunicul prințului, Alessandro Polonia, vindea săpunuri, parfumuri, tutun și batiste, făcînd diferite comisioane pentru *gentlemen* și împrumutînd bani cu dobîndă mică. Toată societatea înaltă a Romei se îmbulzea în saloanele lui — prinți, duci, ambasadori, artiști, violoniști, cardinali, tineri agenți de bursă, împreună cu șefii lor — oameni de toate rangurile și toate condi-

[1] Numa Pompiliu.

[2] În mitologie, nimfă din Latium, adorată de vechii romani ; în cursul unor convorbiri nocturne, ea dicta regelui Numa Pompiliu legi religioase pentru a fi instituite la Roma.

țiile. Balurile lui îți luau ochii de strălucire și măreție, saloanele scînteiau de mulțimea ramelor de aur (ce încadrau picturi) și a antichităților dubioase ; iar enorma coroană de aur și armele princiarului proprietar, o ciupercă aurită pe cîmp cărămiziu (culoarea batistelor pe care le vindea), și fîntîna de argint a familiei Pompili străluceau pe toate tavanele, ușile și pereții casei, ca și deasupra uriașelor baldachine de catifea pregătite să primească papi și împărați.

Și așa se făcu că Becky, care sosise de la Florența cu diligența și trăsese la un hotel cît se poate de modest, primi o invitație la serata prințului Polonia, iar camerista o îmbrăcă cu o grijă neobișnuită, și ea se duse la balul acesta elegant sprijinindu-se de brațul maiorului Loder, cu care i se întîmplase să călătorească de la Florența pînă la Roma (același om care îl împușcă peste un an în duel, la Napoli, pe prințul Ravoli și care fu ciomăgit de către *sir* John Buckskin din pricină că avea în pălărie patru regi, în afară de cei care se foloseau la *écarté*) ; perechea aceasta își făcu apariția în saloanele prințului împreună, și Becky văzu acolo numeroase și vechi cunoștințe care-i aduceau aminte de vremuri mai fericite, cînd nu era mai nevinovată ca acuma, dar nu era încă descoperită. Maiorul Loder cunoștea un mare număr de străini, oameni cu privirea pătrunzătoare, bărbați cu favorite, purtînd la butoniere panglici murdare și dungate și lăsînd să li se vadă de sub jachete cît mai puțină lenjerie ; concetățenii săi, însă, se putea bine observa, îi întorceau spatele. Becky, de asemenea, cunoștea și ea cîteva doamne, văduve franțuzoaice, îndoielnice contese italience, pe care le nedreptățiseră bărbații lor... pfui !... dar ce să mai vorbim, noi care ne-am învîrtit prin

cea mai înaltă societate din Bîlciul deşertăciunilor, despre lepădăturile şi şleahta asta de pungaşi ? Dacă e să jucăm, apoi să jucăm cu cărţi cinstite, nu cu perechea asta măsluită. Dar fiecare cetăţean care a făcut parte dintr-una din numeroasele armate de călători cunoaşte bine pe aceşti soldaţi pungaşi din trupele neregulate, ca Nym sau Pistol [1], care se ţin în urma armatei regulate, făcînd paradă de însărcinările date, dar jefuind pentru ei înşişi şi încheindu-şi uneori cariera cu ştreangul de gît, la marginea drumului.

Ei bine, Rebecca era la braţul maiorului Loder şi străbătură saloanele împreună şi băură o mare cantitate de şampanie la bufet, unde lumea, şi în special armata neregulată a maiorului, se lupta cu furie pentru cucerirea băuturilor, din care, după ce perechea se împărtăşi îndeajuns, îşi făcu loc pînă ce ajunse în salonul de catifea trandafirie al amfitrioanei, tocmai la capătul şirului de încăperi (unde se găseau statuia Venerei şi o serie de mari oglinzi veneţiene în rame de argint), şi unde familia princiară îşi ospăta oaspeţii mai de seamă la o masă rotundă de supeu. Era un restrîns şi ales banchet, întocmai ca acela la care, îşi aminti Becky, luase şi ea parte la lordul Steyne... şi iată că lordul stătea la masa lui Polonia, şi ea îl văzu.

Cicatricea lăsată de broşa de diamante pe fruntea lui albă, chealã şi strălucitoare era ca o pecete de un roşu-aprins ; favoritele lui roşcate fuseseră vopsite în purpuriu, ceea ce făcea ca faţa lui palã să pară încă şi mai palidă. Purta colanul şi toate ordinele sale, panglica albastră şi Ordinul Jartierei. El era cel mai distins personaj de acolo, deşi erau de faţă un duce domnitor şi o alteţă regală, împreună cu prinţesele lor ; iar lîngă înălţimea-sa, lordul, stătea frumoasa contesă de Belladonna, născută de Glandier, al cărei soţ (contele Paolo della Belladonna), prea bine cunoscut pentru strălucitele sale colecţii entomologice, lipsea de multă vreme din ţară, trimis fiind într-o misiune pe lîngă împăratul Marocului.

Cînd Becky zări această familiară şi ilustră figură, cît de vulgar îi apăru dintr-o dată maiorul Loder şi ce groaznic mirosea a tutun căpitanul Rook ! Ea îşi reluă într-o clipă ţinuta ei distinsă de *lady* şi încercă să pară şi să simtă aşa ca şi cum s-ar fi găsit iarăşi la Mayfair. „Femeia aceea are aerul că-i şi proastă şi în toane rele, gîndi ea. Şi sînt sigură că nu poate să-l distreze. Nu, trebuie să se plictisească de moarte lîngă ea... lîngă mine nu se plictisea niciodată. Şi nenumărate şi emoţionante speranţe, temeri şi amintiri i se învălmăşeau în inimioară, în timp ce se uita cu ochii peste măsură de strălucitori (fardul cu care-şi dădea pînă la pleoape îi făcea să scînteieze) spre măritul aristocrat.

La o serată la care îşi arbora decoraţiile şi Ordinul Jartierei, lordul Steyne obişnuia, de asemenea, să-şi însuşească şi cele mai alese maniere, purtîndu-se şi vorbind ca un adevărat prinţ ce era. Becky îi admira zîmbetul lui condescendent, îndatoritor, trufaş şi plin de demnitate. Ah, *bon Dieu*, ce plăcut tovarăş era, ce spirit strălucitor, ce bogăţie de idei, ce maniere de adevărat om de lume ! Şi ea îl schimbase pe omul acesta cu maiorul Loder, duhnind a trabuc şi rachiu, şi cu căpitanul Rook, cu glumele lui de jocheu şi care nu ştia de-

[1] Personaje din comedia *Nevestele vesele din Windsor* şi din tragedia *Henric al IV-lea* de Shakespeare, cheflii prieteni de-ai lui Falstaff.

cît să vorbească în limbajul boxerilor și alte asemenea lucruri. „Mă întreb dacă are să mă recunoască", își spuse. Lordul Steyne stătea de vorbă și rîdea cu o înaltă și ilustră doamnă de lîngă el, cînd își ridică deodată privirea și o văzu pe Becky.

Ea se zăpăci cu totul cînd li se întîlniră privirile, și Becky schiță cel mai seducător surîs de care era ea capabilă și îi făcu o mică, sfioasă și rugătoare plecăciune. El o fixă cîteva clipe îngrozit, așa cum s-ar fi uitat și Macbeth văzîndu-l pe Banquo [1] apărînd pe neașteptate la recepția lui; și rămase așa, privind-o cu gura căscată, cînd îngrozitorul acela de maior Loder o trase de mînecă.

— Hai în sufragerie, doamnă Rawdon, glăsui respectivul *gentleman*. Cînd îi văd halind pe căpățînoșii ăștia, simt că mă taie și pe mine la ramazan. Hai să căutăm șampania cea veche a patronului.

Becky își spuse că maiorul se cam întrecuse cu băutura.

A doua zi ea se duse să se plimbe pe colina Pincio — Hyde Park-ul trîntorilor romani — în nădejdea de a-l mai vedea o dată pe lordul Steyne. Dar ea întîlni acolo altă cunoștință: pe domnul Fiche, omul de încredere al înălțimii-sale lordul, care se apropie salutînd-o cu oarecare familiaritate, dînd din cap și ducîndu-și degetul la pălărie.

— Știam că doamna e aici, zise el. Am urmărit-o de la hotel. Am un comision pentru doamna!

[1] *Banquo: thane*, sau guvernator al regelui în Lochaber, din nordul Scoției (secolul al XI-lea). A fost ucis de Macbeth, uzurpatorul tronului Scoției, deoarece era martorul mut al crimei prin care acesta ajunsese pe tron. În *Macbeth* de Shakespeare, umbra sa revine, umplîndu-l de groază pe ucigaș.

— Din partea marchizului de Steyne? întrebă Becky, reluîndu-și pe cît putu mai mult aerul ei măreț, cu toate că era destul de tulburată din pricina speranțelor și a așteptării.

— Nu, răspunse valetul, ci din partea mea. Roma are o climă foarte nesănătoasă.

— Nu în anotimpul acesta, *monsieur* Fiche... abia după Paști!

— Eu o înștiințez pe doamna că și acum e nesănătoasă. Pentru anumite persoane bîntuie malaria. Vîntul ăsta blestemat omoară o mulțime de oameni în orice anotimp. Uite, *madame* Crawley, dumneavoastră ați fost întotdeauna *bon enfant* [1] și eu sînt tare îngrijorat de sănătatea dumneavoastră, *parole d'honneur* [2]. Așa că vă previn. Părăsiți Roma, vă repet, sau de nu, vă veți îmbolnăvi și veți muri.

Becky începu să rîdă, deși turba de furie.

— Cum! să fiu asasinată, biata de mine? zise ea. Ce romantic! Lordul are asasini drept lachei și stilete în pernele trăsurii? La naiba! Am să rămîn pe loc chiar dacă asta nu-i convine. Are cine să mă apere cît timp sînt aici!

De astă dată fu rîndul lui *monsieur* Fiche să rîdă.

— Să vă apere, glăsui el, și cine mă rog? Maiorul, căpitanul sau oricare din cartoforii ăștia pe care îi frecventează doamna ar fi în stare să-i ia viața pentru o sută de ludovici. Despre maiorul Loder știm lucruri (el nu-i maior, așa cum nu sînt eu înălțimea-sa marchizul) care l-ar putea trimite la ocnă, dacă nu și mai rău. Noi știm totul și avem prieteni peste tot. Noi știm pe cine ați văzut la

[1] De treabă (fr.).
[2] Pe cuvînt de onoare (fr.).

22

Paris şi ce rubedenii v-aţi descoperit acolo. Da, doamna poate să facă ochii mari, dar noi ştim. Cum s-a făcut că nici un plenipotenţiar de pe continent n-a vrut s-o primească pe doamna ? Dînsa a jignit pe cineva ; pe cineva care nu iartă niciodată şi a cărui mînie a crescut îndoit cînd v-a văzut. Cînd a venit aseară acasă, era ca ieşit din minţi. Doamna de Belladonna i-a făcut o scenă îngrozitoare din pricina dumneavoastră şi a izbucnit într-una din crizele ei de furie !

— Ah, deci doamna de Belladonna e cea care te-a trimis, nu-i aşa ? zise Becky, revenindu-şi puţin, căci informaţiile pe care abia le căpătase o speriaseră bine de tot.

— Nu, ea n-are nici un amestec în afacerea asta, ea face întotdeauna scene de gelozie. V-am spus doar că e vorba de înălţimea-sa lordul. Aţi făcut rău că v-aţi arătat în faţa lui. Şi dacă rămîneţi pe loc, vă veţi căi. Luaţi seama la ce vă spun. Plecaţi. Iată trăsura lordului...

Şi apucînd-o pe Becky de braţ, se repezi pe o alee lăturalnică a grădinii tocmai cînd caleaşca lordului Steyne, strălucind de mulţimea blazoanelor, apăru în goană pe aleea principală, trasă de o pereche de cai de rasă şi purtînd-o pe *madame* de Belladonna tolănită pe perne, întunecată, îmbufnată, dar strălucind de frumuseţe, cu un căţel King Charles în poală, legănînd o umbreluţă albă deasupra capului, şi cu bătrînul Steyne lungit alături, cu faţa lividă şi cu ochii morţi. Ura, mînia sau dorinţa îi mai făceau din cînd în cînd să sticlească ; dar de obicei erau stinşi şi păreau obosiţi să tot privească o lume a cărei bucurie pălise aproape toată şi a cărei frumuseţe pierduse ce-avea ea mai bun pentru acest moşneag sleit şi împovărat de păcate.

— Înălţimea-sa nu şi-a revenit niciodată din şocul acelei nopţi, nu şi-a revenit de loc, şopti *monsieur* Fiche doamnei Crawley în timp ce trăsura trecu pe lîngă ei ca un vîrtej, şi Rebecca pîndea din tufişul după care se ascunsese.

„Oricum, e şi asta o mîngîiere“, îşi zise ea.

Dacă lordul avea cu adevărat intenţii criminale faţă de doamna Becky, aşa cum susţinea *monsieur* Fiche (după moartea excelenţei-sale, dînsul s-a întors în ţara sa de baştină, unde trăieşte foarte respectat de toată lumea şi unde a cumpărat de la domnitorul respectiv titlul de baron Ficci) — şi acest factotum protestă că ar fi vorba de asasinat — sau dacă avea numai însărcinarea de a o speria pe doamna Crawley, făcînd-o să părăsească oraşul în care lordul avea de gînd să-şi petreacă iarna şi unde prezenţa ei i-ar fi fost întru totul neplăcută înălţimii-sale, este un punct asupra căruia n-am fost niciodată pe deplin lămuriţi ; dar ameninţarea şi-a făcut efectul asupra micuţei femei, şi ea socoti că e mai nimerit să nu se mai impună prezenţei vechiului său protector.

Toată lumea cunoaşte tristul sfîrşit al acestui nobil, care avu loc la Napoli, la două luni după revoluţia franceză din 1830, cînd foarte onorabilul George Gustavus, marchiz de Steyne, conte de Gaunt şi de Gaunt Castle, *pair* de Irlanda, viconte de Hellborough, baron de Pitchley şi Grillsby, cavaler al prea-înaltului Ordin al Jartierei, al Lînei de Aur din Spania, al Ordinului rusesc „Sf. Nicolae“ clasa întîi, al Ordinului turcesc al „Semilunii“, prim-lord al Cabinetului pulberăriei, gentilom al palatului, colonel al regimentului de miliţie din Gaunt al regentului, custode la „British

Museum", consilier al Camerei de navigaţie, epitrop la „Whitefriars School" şi doctor în drept, se săvîrşi din lumea aceasta, după o serie de atacuri prilejuite, după cum spun ziarele, de puternica lovitură dată sensibilităţii înălţimii-sale de prăbuşirea vechii monarhii franceze.

Şi un elocvent pomelnic apăru într-un hebdomadar, în care i se descriau meritele, dărnicia, talentele şi faptele cele mai bune. Iar dragostea şi ataşamentul său faţă de ilustra casă de Bourbon, cu care pretindea că se şi înrudea, fu aşa de mare, încît înălţimea-sa nu putu supravieţui nenorocirilor augustelor sale rubedenii. Trupul îi fu înmormîntat la Napoli dar inima lui — inima aceea care bătea totdeauna la orice emoţie generoasă şi nobilă — fu adusă la Castle Gaunt într-o urnă de argint. „În el, spunea domnul Wagg, sărăcimea şi arta au pierdut un protector generos, societatea, una din cele mai strălucite podoabe, iar Anglia, pe unul din cei mai mari patrioţi şi oameni de stat" etc., etc.

Se făcu mare vîlvă în jurul testamentului său şi al încercării de a se lua cu forţa de la *madame* de Belladonna o faimoasă bijuterie, diamantul numit „Ochiul jidovului", pe care înălţimea-sa lordul îl purta totdeauna pe degetul arătător şi pe care se zicea că numita doamnă i l-ar fi scos din deget după jalnica sa săvîrşire dintre cei vii. Dar slujitorul şi omul său de încredere, *monsieur* Fiche, dovedi că inelul fusese dăruit numitei *madame* de Belladonna cu două zile înainte de moartea marchizului ; ca şi bancnotele, bijuteriile, obligaţiunile napolitane şi franceze etc., găsite în sertarul înălţimii-sale şi reclamate de către moştenitorii acestuia de la acea năpăstuită femeie.

CAPITOLUL LXV

TREBURI ŞI DISTRACŢII

A doua zi după întîlnirea de la masa de joc, Jos se găti cu obişnuita lui îngrijire şi eleganţă şi, fără a socoti de trebuinţă să sufle ceva vreunui membru al familiei sale despre întîmplările din seara precedentă, sau să invite societatea la plimbare. ieşi foarte de timpuriu din casă, şi nu peste multă vreme fu văzut făcînd cercetări la poarta hotelului „Elefant". Din pricina acestor *fêtes*, hotelul era ticsit de lume, mesele de pe trotuar se şi umpluseră de persoane care fumau şi beau slaba bere naţională, saloanele erau într-un nor de fum ; iar domnul Jos, după ce întrebă, în felul lui măreţ şi cu nemţeasca lui stîngace, despre persoana pe care o căuta, fu îndreptat spre partea cea mai de sus a clădirii, deasupra camerelor de la catul întîi, unde locuiau nişte vînzători ambulanţi care îşi expuneau giuvaericalele şi brocarturile, deasupra camerelor de la catul al doilea, ocupate de *l'état-major* al jucătorilor de cărţi, deasupra camerelor de la catul al treilea, unde şedea trupa vestiţilor saltimbanci şi scamatori, şi aşa mai departe, pînă la chichineţele acelea de sub acoperiş, unde, de-a valma cu studenţii, comis-voiajorii, negustoraşii şi ţăranii veniţi la festivităţi, Becky îşi găsise şi ea un mic cuib, un mic adăpost, aşa de murdar, cum nici unei femei frumoase nu i se mai întîmplase pînă atunci să-şi ia drept ascunziş.

Becky iubea viaţa aceasta şi se simţea foarte la îndemînă cu toată lumea — cu negustorii ambulanţi, cu cartoforii de meserie, cu scamatorii, cu

studenții și cu toți ceilalți. Ea avea o fire avîntată, nestatornică, moștenită de la tatăl său și de la maică-sa, care fuseseră și unul și altul boemi din vocație, dar datorită și împrejurărilor; dacă nu era înălțimea-sa lordul, ea putea sta de vorbă și cu lacheul, și încă cu cea mai mare plăcere; larma, mișcarea, felul în care beau și fumau și tăifăsuiau negustorii ambulanți evrei, fanfaronada gravă a bieților scamatori, conversația *sournoise*[1] a clienților permanenți de la masa de joc, cîntecele și ifosele studenților și tot bîzîitul și zumzetul din cămăruțele acelea de sub acoperiș îi făceau plăcere și o încîntau pe micuța femeie chiar și atunci cînd norocul o părăsea și nu mai avea cu ce să-și achite nota de plată. Și cu atît mai mult îi plăcea tot tărăboiul acesta acuma, cînd punga îi era plină de banii pe care i-i cîștigase aseară micul Georgy. Și cînd Jos urcă pufăind și gîfîind cele din urmă trepte, că aproape i se tăiase răsuflarea, cînd ajunse la ultimul spalier, unde începu să-și șteargă fața de sudoare și mai apoi să caute numărul 92, camera unde i se spusese că va găsi persoana dorită, văzu ușa camerei din față, de la numărul 90, deschisă, și un student cu cizme înalte și o jachetă murdară tolănit pe pat și fumînd dintr-o pipă lungă; în vreme ce un alt student, cu părul lung și blond, cu un veston cu găitane, peste măsură de cochet și de murdar în același timp, stătea în genunchi în fața ușii de la numărul 92, implorînd-o prin gaura cheii pe persoana dinăuntru.

— Șterge-o! spuse o binecunoscută voce, care-l făcu pe Jos să tresalte de bucurie. Aștept pe cineva; aștept pe bunicul. Nu trebuie să te vadă acolo.

— *Angel Engländerinn!*[1] strigă, tot în genunchi, studentul cu zulufii blonzi și cu un inel mare pe deget. Fie-ți milă de noi! Trebuie să ne vedem. Și să iei masa cu mine și cu Fritz la hanul din parc. O să avem fazani fripți și bere tare, budincă cu stafide și vin franțuzesc. Murim dacă nu primești invitația!

— Sigur c-o să murim, întări și tînărul din pat.

Convorbire pe care Jos o auzi în întregime, dar nu pricepu din ea nici o iotă, și asta pentru temeiul că nu studiase niciodată limba în care era purtată.

— *Newmero Kattervang dooze, si vous plait*[2] întrebă Jos cît putu mai solemn cînd se simți în stare să deschidă gura.

— *Quater fang tooce!* spuse studentul, sculîndu-se repede și repezindu-se în camera lui, unde zăvorî ușa și unde Jos îl auzi rîzînd cu hohote cu prietenul tolănit în pat.

Gentleman-ul din Bengal rămase năuc din pricina unei atare întîmplări, cînd ușa de la numărul 92 se deschise de la sine și se arătă micuțul cap șiret și poznaș al Rebeccăi. Ea îl privi pe Jos.

— Dumneata ești? rosti ea, ieșind pe coridor. De cînd te aștept! Stai puțin! Nu intra încă... numai un minut.

În care răstimp ea dosi sub învelitoarea patului un borcan de suliman, o sticlă de rachiu și o farfurie cu resturi de mîncare, dădu puțin cu pieptenele prin păr și în cele din urmă îi îngădui vizitatorului ei să intre.

Becky purta în loc de capot un domino trandafiriu, puțin învechit și murdar, pătat ici și colo de

[1] Vicleană (fr.).

[1] Înger englezesc! (într-un jargon anglo-german).
[2] Numărul nouăzeci și doi, vă rog (în franceză incorectă).

pomadă ; dar brațele ei frumoase străluceau de albeață din mînecile largi ale costumului, bine strîns în jurul mijlocului ei subțire, punînd în evidență mica și frumoasa făptură a celei care-o purta. Ea îl luă pe Jos de mînă și-l conduse în mansarda ei.

— Intră, spuse ea. Intră și să stăm de vorbă. Așază-te pe scaun, și îi strînse puțintel mîna civilului, apoi, rîzînd, îl așeză pe scaun.

Cît despre ea, se așeză pe pat, nu pe sticlă sau pe farfurie, puteți fi siguri de asta, adică nu acolo unde s-ar fi așezat Jos dacă ar fi ales locul acela ; așa că se așeză pe pat și începu să stea de vorbă cu vechiul ei admirator.

— Ce puțin te-ai schimbat... zise, cu o privire de duios interes. Te-aș fi recunoscut dintr-o mie. Ce plăcere, cînd ești printre străini, să mai vezi o dată figura generoasă și cinstită a unui vechi prieten !

Figura generoasă și cinstită, care, ca să spunem adevărul, avea în momentul acela orice altă expresie în afară de generozitate și sinceritate, era, dimpotrivă, foarte tulburată și încurcată. Jos cerceta ciudata și mica încăpere în care își găsise vechea lui dragoste. O rochie atîrna deasupra patului, alta spînzura de-un cui bătut în ușă ; pălăria acoperea jumătate din oglindă, pe care, de asemenea, stătea și cea mai drăgălașă pereche de pantofiori auriți ; un roman franțuzesc zăcea pe măsuța de lîngă pat, alături de-o lumînare, nu de ceară curată, bineînțeles. Becky se gîndise s-o ascundă și pe asta sub cuvertură, dar ea nu vîrîse acolo decît mica scufă de hîrtie cu care stingea lumînarea cînd se culca.

— Te-aș fi recunoscut oriunde te-aș fi întîlnit, continuă ; o femeie nu uită niciodată anumite lucruri. Iar dumneata ai fost primul bărbat care mi-a atras vreodată privirile !

— Eu am fost acela, e adevărat ? întrebă Jos. Ai milă de sufletul meu, Dumnezeule, nu, nu spune asta !

— Cînd m-am întors cu sora dumitale de la Chriswick, eram aproape o copilă, glăsui Becky. Ce mai face draga de ea ? Oh, ce individ stricat și mizerabil era bărbatul ei ! Și biata și scumpa de ea era, bineînțeles, tare geloasă pe mine. Ca și cum m-aș fi sinchisit cîtuși de puțin de el ! cînd altcineva era cel care... dar nu, să nu vorbim de vremurile acelea vechi. Și își trecu peste gene batista ei cu dantela zdrențuită. Nu-i straniu să găsești în locul acesta, continuă ea, o femeie care a trăit într-o lume cu totul diferită ? Am avut atîtea supărări și am fost atît de nedreptățită, Joseph Sedley ; s-au purtat atît de crud cu mine, încît am fost de multe ori la doi pași de nebunie. N-am puterea să stau liniștită într-un loc, ci trebuie să călătoresc veșnic, fără odihnă și fără pace. Toți prietenii mei m-au trădat... toți ! Nu există în toată lumea asta un singur bărbat cinstit. Am fost cea mai credincioasă soție care-a existat vreodată, deși m-am măritat cu bărbatul meu de necaz, fiindcă eu pe altcineva... dar să lăsăm asta. Am fost credincioasă, dar el m-a călcat în picioare și m-a părăsit. Am fost mama cea mai iubitoare. Am avut doar un singur copil, o singură iubire, speranță și bucurie, pe care îl purtam în inima mea caldă de mamă, un copil care era viața mea toată, rugăciunea mea, binecuvîntarea mea, și ei... ei mi l-au răpit... mi l-au răpit ! și își duse mîna la inimă cu un patetic gest de deznădejde, ascunzîndu-și pentru o clipă fața în pernă.

Sticla de rachiu de sub învelitoarea patului se ciocni de farfuria cu resturile de cîrnat rece. Erau și ele, fără îndoială, mișcate de manifestarea unei atît de mari dureri. Max și Fritz stăteau la ușă, ascultînd înmărmuriți hohotele și suspinele doamnei Becky. Jos, de asemenea, era speriat și foarte impresionat văzîndu-și în starea asta vechea lui dragoste. Și începu, cît ai bate din palme, să-i povestească mica ei istorioară, atît de bine ticluită, de simplă și de firească, încît era cît se poate de convingătoare auzind-o ; și dacă a existat vreodată un înger în haină albă fugit din cer pentru a fi supus infernalelor mașinațiuni și ticăloșii ale diavolilor de aici de pe pămînt, apoi era făptura aceasta fără de prihană, martira aceasta nefericită și neîntinată, care stătea pe pat în fața lui Jos, pe pat, pe sticla cu rachiu.

Și cei doi avură o foarte lungă, amicală și confidențială convorbire, în decursul căreia Jos Sedley fu pus oarecum la curent, dar într-un fel care nu-l sperie cîtuși de puțin și nici nu-i jigni, că inima Rebeccăi învățase să bată pentru prima oară în încîntătoarea lui prezență ; că George Osborne îi făcuse desigur curte, dar zadarnic, ceea ce trezise gelozia Ameliei și dusese la mica lor neînțelegere ; dar că Becky nu-l încurajase niciodată și în nici un fel pe nefericitul ofițer, căci ea nu încetase niciodată să se gîndească la Jos, și asta chiar din prima zi în care îl văzuse, deși, bineînțeles, îndatoririle ei de femeie măritată rămîneau pe primul plan, îndatoriri pe care ea și le respectase totdeauna, și și le va respecta pînă în ziua morții ei, sau pînă cînd binecunoscuta și îngrozitoarea climă în care trăia colonelul Crawley avea s-o elibereze de un jug pe care cruzimea lui o făcuse să-l urască.

Jos plecă, convins că Becky era cea mai virtuoasă, după cum era și una din cele mai fermecătoare femei și urzind în mintea lui tot felul de planuri binevoitoare pentru a o ajuta. Persecuțiile acestea trebuiau să ia sfîrșit ; ea trebuia să se reîntoarcă în societatea a cărei podoabă era. Are să vadă el ce-i de făcut. Trebuia să părăsească camera aceea și să-și închirieze o locuință tihnită. Amelia trebuia să se ducă s-o vadă și să se împrietenească din nou cu ea. Are să aibă el grijă de lucrul ăsta și are să se sfătuiască și cu maiorul. Ea vărsă sincere lacrimi de recunoștință cînd se despărți de Jos și îi strînse mîna cînd galantul și rotofeiul *gentleman* se aplecă să i-o sărute pe a ei.

Așa că Becky îl conduse pe domnul Sedley din mica ei mansardă cu atîta curtenie și cu atîta grație, ca și cum ar fi fost vorba de un palat ale cărui onoruri le făcea ; și după ce acest greoi *gentleman* dispăru pe scări în jos, Max și Fritz ieșiră din vizuina lor, fumîndu-și pipele, și ea se distră de minune parodiindu-l în fața lor pe Jos, în timp ce molfăia din pîinea și cîrnatul cel rece și trăgea cîte-o dușcă din rachiul ei favorit.

Jos apăru plin de gravitate la locuința lui Dobbin, împărtășindu-i și lui emoționanta istorisire pe care abia o aflase, fără să mai pomenească și de aventura din seara trecută de la masa de joc. Și cei doi *gentlemen* stătură multă vreme de vorbă și se sfătuiră asupra celor mai bune mijloace prin care ar fi putut veni în ajutorul doamnei Becky, și asta în vremea în care ea își termina micul ei *déjeuner à la fourchette* [1] pe care i-l întrerupsese Jos.

[1] Gustare frugală (fr.).

Cum se făcea că Becky poposise în orășelul acesta ? Cum se făcea că n-avea nici un prieten și călătorea singură ? Copiii de școală învață chiar în prima lor carte de latină că drumul Avernului[1] e foarte ușor de coborît. Să trecem peste această din urmă parte a vieții sale. Rebecca nu era mai păcătoasă acuma decît fusese în zilele ei cele mai înfloritoare, numai că-i pălise puținel norocul.

Cît despre doamna Amelia, ea era o femeie cu o fire atît de blajină și de naivă, că imediat ce auzea despre cineva că e nenorocit, inima i se înduioșa pe dată, fiind alături de cel năpăstuit ; și cum nu păcătuise niciodată nici cu gîndul și nici cu fapta, ea nu simțea repulsia aceea față de viciu care caracterizează pe moraliștii deosebit de pricepuți în materie. Dacă ea copleșea cu bunăvoință și complimente pe toți cei din jurul ei, dacă cerea iertare tuturor slujitorilor că i-a stingherit sunîndu-i, dacă cerea scuze unui băiat de prăvălie care-i arăta o bucată de mătase, sau saluta pe-un măturător de stradă, complimentîndu-l în același timp asupra curățeniei de pe strada respectivă, și aproape că era în stare de oricare din aceste prostii, e sigur că faptul de-a se gîndi la o veche cunoștință pe care a lovit-o nenorocirea trebuia să-i înmoaie inima ; ea n-ar fi putut îndura ideea că cineva, și fără nici un fel de vină, e nefericit. O lume pusă sub o legislație după modelul ei n-ar fi fost un loc prea recomandabil de locuit ; dar nu există multe femei de felul acesta, cel puțin nu printre cele care au un rol în conducerea lumii

[1] Lacul Avernus din Italia, care emana vapori de sulf, era socotit în antichitate locul pe unde se cobora în infern.

acesteia. Această doamnă, cred, ar fi desființat toate închisorile de pe lume, pedepsele, cătușele, bicele, sărăcia, bolile și foametea ; era o creatură atît de inimoasă, încît — trebuie s-o mărturisim — era în stare să uite chiar și o jignire de moarte.

Cînd maiorul află de la Jos despre aventura sentimentală a acestuia din urmă, trebuie să recunoaștem că el nu fu tot atît de impresionat ca *gentleman*-ul din Bengal. Ci, dimpotrivă, tulburarea lui era cauzată de-un sentiment cu totul opus ; Dobbin făcu uz de o scurtă, dar improprie expresie cu privire la o biată femeie ajunsă la strîmtoare, întrebînd pur și simplu : „Iar a ieșit la lumină destrăbălata aia mică ?“ El nu avusese niciodată nici cea mai mică simpatie față de ea ; și nici un fel de încredere ; și asta chiar din primul moment, cînd ochii ei verzi l-au privit și apoi l-au ocolit.

— Diavolul ăsta mic stîrnește numai nenorociri oriunde s-ar afla, spuse cu îndrăzneală maiorul. Cine știe ce fel de viață a dus și ce învîrte pe-aici și de ce e singură ? Să nu-mi vorbești mie de persecuții și de dușmani ; o femeie cinstită e înconjurată totdeauna de prietene, și nu se desparte niciodată de familia ei. De ce și-a părăsit bărbatul ? Poate să fi fost el o secătură și un stricat, așa cum spui tu. Toată viața lui a fost așa. Îmi aduc bine aminte de escrocul acela și de felul în care obișnuia să-l trișeze și să-l jumulească pe bietul George. Mi se pare, de altfel, că a fost un scandal în toată regula cînd s-a despărțit de nevastă-sa. Parcă mi-a ajuns și mie la ureche ceva în privința asta... exclamă maiorul Dobbin, care nu da de obicei atenție palavrelor, și pe care Jos încercă în zadar să-l convingă că doamna Becky era, în

toate privințele, o femeie nedreptățită și plină de virtuți.

— Bine, bine; s-o întrebăm și pe doamna George, își dădu cu părerea iscusitul diplomat, care era maiorul. Să mergem s-o consultăm și *pe ea*. Cred, în tot cazul, că ești de acord că *ea* e un judecător drept și că știe ce este de făcut în asemenea chestiuni.

— Hm! Ți-ai și găsit pe cine! răspunse Jos, care se întîmpla să nu fie în termeni de prea mare amiciție cu sora lui.

— De ce vorbești așa? Pe Dumnezeul meu, domnule, ea e cea mai cumsecade femeie pe care-am întîlnit-o vreodată! sări maiorul. Eu zic să mergem numaidecît și s-o întrebăm dacă trebuie sau nu s-o vizităm pe doamna Crawley, iar eu mă voi supune verdictului ei.

Adevărul este că acest nesuferit și viclean maior era convins, în sinea lui, că avea să cîștige. Își aducea aminte că Emmy fusese pe vremuri grozav de geloasă, și pe bună dreptate, pe Rebecca, și că nu-i pomenea niciodată numele fără să se înfioare. O femeie geloasă, își spunea Dobbin, nu iartă niciodată. Și așa se făcu că cei doi trecură strada la doamna Osborne, pe care-o găsiră cîntînd, cu multă mulțumire, bucata muzicală pe care i-o preda *madame* Strumpff.

După ce numita doamnă plecă, Jos deschise discuția cu obișnuita lui beție de cuvinte.

— Amelia, draga mea, glăsui el, mi s-a întîmplat cea mai extraordinară... da, jur pe Dumnezeu, cea mai extraordinară aventură... o veche prietenă... da, o foarte bună și veche prietenă de-a ta, pot spune că din vremuri de demult, a sosit

tocmai în localitate, și mi-ar face plăcere să te duci s-o vezi!

— S-o văd... răspunse Amelia. Care prietenă? Domnule maior Dobbin, nu-mi rupe foarfecele, te rog!

Maiorul le tot învîrtea împrejurul lănțișorului cu care erau legate, așa cum atîrnau, de obicei, de mijlocul stăpînei lor, punîndu-și prin asta în mare primejdie ochii.

— E o femeie pe care eu personal o detest din toată inima, spuse maiorul, cu artag, și pe care nici dumneata n-ai vreun motiv special s-o iubești.

— E Rebecca, sînt sigură că-i Rebecca! zise Amelia, roșind și tulburîndu-se foarte.

— Ai dreptate; ai întotdeauna dreptate, răspunse Dobbin.

Bruxelles, Waterloo, timpuri de demult, tare de demult, dureri, necazuri, amintiri se năpustiră iarăși în blajina inimă a Ameliei, unde iscară o tulburare de nespus.

— N-am s-o văd, continuă Emmy. N-am să pot!

— Ți-am spus doar, i se adresă Dobbin lui Jos.

— E foarte nenorocită și... nici nu știi ce nenorocită e, stărui Jos. E foarte săracă și absolut singură pe lume; și a fost bolnavă... extrem de bolnavă, iar escrocul acela de bărbat al ei a părăsit-o.

— Ah! exclamă Amelia.

— N-are pe nimeni pe lume, continuă Jos, nu fără dibăcie, și credea că se poate bizui pe tine. E așa de nenorocită, Emmy! Era cît pe-aci să înnebunească de durere. Povestirea ei m-a impresionat nemaipomenit de mult, pe cuvîntul și pe cinstea mea că m-a impresionat, și pot să vă spun că niciodată n-a răbdat cineva mai cu seni-

nătate asemenea crudă prigoană! Familia ei s-a purtat cu multă cruzime față de ea.

— Biata femeie... rosti Amelia.

— Și dacă nu-și poate găsi nici o prietenă, spunea că n-are s-o mai ducă mult timp, continuă Jos, cu o voce slabă și tremurătoare. Doamne sfinte! știi c-a încercat să se sinucidă? Are totdeauna la îndemînă o doză de laudanum... am văzut sticla în camera ei... o cămăruță îngrozitor de nenorocită, la un hotel de mîna a treia, „Elefantul", tocmai la mansardă. Am văzut-o cu ochii mei.

Asta nu păru s-o impresioneze pe Emmy. Prinse chiar să zîmbească. Poate că și-l închipuia pe Jos cum urca gîfîind scările.

— E pur și simplu doborîtă de durere, reluă el. E înspăimîntător să auzi cîte a putut îndura femeia asta. Avea un băiețel de vîrsta lui George.

— Da, da, parcă-mi amintesc... observă Emmy. Și pe urmă?

— Cel mai frumos copil ce s-a văzut vreodată, spuse Jos, care era foarte gras și ușor impresionabil și fusese tare mișcat de istorisirea înșirată de Becky. Un înger, în toată puterea cuvîntului, care își adora mama. Scelerații i l-au smuls din brațe în timp ce micuțul urla, și nu i-au mai dat niciodată voie să-l vadă.

— Dragă Joseph, strigă Emmy, sărind în sus ca arsă, să mergem la ea numaidecît! și alergă alături în dormitor, își puse în mare grabă pălăria, ieși cu șalul pe braț și-i porunci lui Dobbin s-o urmeze.

Maiorul o însoți și-i puse șalul pe umri — era un cașmir alb, pe care i-l adusese chiar el din India. Dobbin văzu că nu mai era nimic de făcut

decît s-o asculte; și Amelia îl luă de braț și porniră.

— La numărul 92, sus, după patru rînduri de scări, zise Jos, poate nu tocmai bucuros să le mai urce încă o dată, și se așeză la fereastra dormitorului lui, care domina piața în care se găsea hotelul „Elefant", și urmări cum perechea taie piața.

Fu mare noroc că-i văzu și Becky de la mansarda ei; căci ea și cu cei doi studenți mai flecăreau și mai rîdeau încă acolo sus și făceau fel de fel de glume pe socoteala înfățișării bunicului Rebeccăi — la a cărui sosire și plecare asistaseră și tinerii aceia — dar doamna Crawley avu timp să-i expedieze și să-și pună odăița în ordine mai înainte ca patronul hotelului „Elefant" — care știa că doamna Osborne se bucura de mare favoare la luminata curte și-i arătă, ca urmare, un deosebit respect — să-i conducă pe scări pînă sus la mansardă, îmbărbătîndu-i pe *mylady* și pe *Herr maior*, în timp ce urcau.

— Scumpă doamnă, scumpă doamnă! strigă hotelierul, bătînd la ușa Rebeccăi; în ajun îi spunea *madame* și era departe de a se purta politicos cu ea.

— Cine-i? întrebă Becky, scoțîndu-și capul afară, și dădu un țipăt ușurel: în fața ochilor ei stăteau Emmy, tremurînd toată, și Dobbin, maiorul cel înalt, cu bastonul lui.

Acesta era numai ochi și urechi și privea cu mult interes scena; dar Emmy se repezi cu brațele deschise către Rebecca; și în acel moment o iertă, și o îmbrățișă, și o sărută din toată inima. Ah, biată păcătoasă, cînd au mai fost buzele tale atinse vreodată de-o sărutare așa de curată?

CAPITOLUL LXVI

AMANTIUM IRAE[1]

Firea generoasă și bună a Ameliei păru că o mișcă chiar și pe o nemernică așa de înrăită ca Becky. Ea răspunse la mîngîierile și la cuvintele binevoitoare ale Ameliei prin ceva care semăna foarte mult cu recunoștință și cu emoție care, dacă nu era de lungă durată, era cel puțin pentru moment sinceră. Povestea în legătură cu copilul, „smuls din brațele ei în timp ce urla", era o lovitură foarte dibace. Prin această sfîșietoare nenorocire își recîștigă Becky prietena, și putem fi siguri că tocmai acesta fu cel dintîi subiect pe care biata, naiva și mica noastră Emmy începu să-l dezbată cu proaspăt regăsita ei cunoștință.

— Și va să zică ți-au răpit copilul iubit ? izbucni prostuța noastră. Ah, Rebecca, biata și scumpa mea prietenă, ce chinuri trebuie să înduri ! Eu știu ce înseamnă să-ți pierzi băiatul, și sînt cu tot sufletul alături de mamele cărora li s-a întîmplat una ca asta. Dar roagă-te lui Dumnezeu, și are să-ți fie înapoiat, așa după cum providența cea milostivă, cea peste măsură de milostivă, mi l-a dat înapoi și pe-al meu !

— Copilul, copilul meu ? Oh, da, am suferit îngrozitor de mult... mărturisi Becky, poate că nu fără oarecare mustrări de conștiință.

Faptul că era silită să înceapă chiar din primul moment cu minciuni drept răspuns la o asemenea încredere și sinceritate o făcea să nu se simtă nicidecum la îndemînă. Dar, din nenorocire, așa

[1] Supărările îndrăgostiților (lat.).

se întîmplă totdeauna cînd o apuci pe drumul unor astfel de înșelăciuni. Cînd ești obligat să scornești o minciună, ca să zicem așa, trebuie să scornești numaidecît o a doua, care s-o întărească pe cea dintîi, și în felul acesta maldărul de minciuni pe care îl pui în circulație crește în mod inevitabil, după cum sporește în fiecare zi și primejdia de-a fi dat de gol.

— Am suferit îngrozitor, continuă Becky (sper să nu se așeze pe sticlă), cînd mi l-au luat ; credeam c-am să mor ; dar, din fericire, am avut o congestie cerebrală, în timpul căreia doctorul mă și condamnase, dar... dar m-am refăcut... și... și iată-mă săracă și fără nici un prieten.

— Cîți ani are ? întrebă Emmy.

— Unsprezece, răspunse Becky.

— Unsprezece ?! se miră cealaltă. Cum, doar s-a născut în același an cu George, care are...

— Ai dreptate ! strigă Becky, care, de fapt, nu mai știa nimic în legătură cu vîrsta micului Rawdon. Durerea m-a făcut să uit atîtea lucruri, draga mea Amelia ! M-am schimbat foarte mult ; uneori sînt aproape nebună. Avea unsprezece ani cînd mi l-au luat. Dumnezeu să binecuvînteze fața lui cea scumpă... de atunci nu l-am mai văzut niciodată !

— Era blond, sau brun ? întrebă acea absurdă și micuță Emmy. Arată-mi o șuviță din părul lui !

Rebeccăi îi veni aproape să rîdă de atîta candoare.

— Nu acuma, draga mea... altă dată, cînd are să-mi sosească bagajul de la Leipzig, de unde am venit, și am să-ți mai arăt și un mic portret de-al lui, pe care l-am făcut în zile mai fericite !

— Săraca de tine, săraca de tine ! spuse Emmy. Cît de recunoscătoare, cît de recunoscătoare trebuie să fiu atuncea eu !

(Deși eu mă îndoiesc că acest exercițiu de pietate cu care ne-a deprins sexul frumos în copilăria noastră, să fim adică recunoscători din pricină că sîntem mai fericiți ca alții, ar fi un exercițiu foarte conform cu principiile religiei.)

Apoi ea începu să se gîndească, după cum îi era obiceiul, că fiul ei e cel mai frumos, cel mai bun și cel mai isteț băiat din toată lumea.

— Ai să-l vezi pe Georgy al meu, spuse Emmy, socotind că nimic n-ar putea-o mîngîia mai mult pe Becky decît lucrul acesta.

Și cele două femei continuară să sporovăiască pe tonul acesta un ceas și mai bine, în care timp Becky avu prilejul să-i servească noii sale prietene o amplă și completă versiune a istoriei vieții sale particulare. Îi spuse că mariajul cu Rawdon Crawley fusese privit totdeauna de membrii familiei cu sentimente de totală ostilitate ; că *lady* Jane, cumnata ei (o femeie tare vicleană), îl ațîțase pe Rawdon împotrivă-i ; că el legase anumite prietenii dubioase, care îl înstrăinaseră de ea ; dar că îndurase totul — sărăcia, lipsa de considerație, răceala din partea ființei celei mai iubite — îndurase totul de dragul copilului ; și cum că, în cele din urmă și din pricina celei mai îngrozitoare jigniri, fusese silită să ceară separarea de soț, atunci cînd mizerabilul, nemaiavînd nici un fel de scrupul, îi ceru să-și jertfească onoarea pentru ca el să poată obține un post cu ajutorul unui om atotputernic și foarte sus pus, dar cu desăvîrșire imoral, marchizul de Steyne, e adevărat ! Ce monstru îngrozitor !

Becky povesti această parte a vieții sale — bogată în evenimente — cu cea mai desăvîrșită gingășie feminină, jucînd la perfecție rolul virtuții ultragiate. Silită, din pricina acestei jigniri, să părăsească acoperămîntul soțului ei, lașul a urmărit-o cu răzbunarea, răpindu-i copilul. Și așa s-a făcut, spuse Becky, că a ajuns o vagaboandă, săracă, fără nici un sprijin, fără prieteni, o biată femeie nenorocită.

Emmy, așa cum își pot cu ușurință închipui toți cei care îi cunosc firea, dădu întru totul crezare acestei povestiri, relatată cu lux de amănunte. Ea se cutremură de indignare auzind în ce fel se purtaseră mizerabilul de Rawdon și desfrînatul de Steyne. Iar ochii îi scăpărau de indignare la fiecare cuvînt prin care Becky descria persecuțiile pe care le suferise din partea aristocratelor sale rubedenii și felul în care o părăsise bărbatul. (Becky nu-l ocăra. Ea vorbea mai degrabă cu părere de rău decît cu mînie. Atîta numai că îl iubise peste măsură de mult ; și nu era oare el tatăl băiatului ei ?) Iar în ceea ce privește scena despărțirii de copil, în timp ce Becky povestea, Emmy se ascunse aproape cu totul în batistă, așa încît desăvîrșita și micuța tragediană trebuie să fi fost încîntată văzînd efectul pe care jocul ei îl producea asupra auditoriului.

În timp ce doamnele erau cufundate în conversație, permanenta escortă a Ameliei, maiorul (care, firește, nu dorea să le tulbure convorbirea și care se plictisi să tot patruleze pe podeaua scîrțîitoare a îngustului coridor al cărui tavan îl ștergea cu vîrful pălăriei), coborî la parterul hotelului, în salonul cel mare, pe care-l frecventau toți clienții „Elefantului", și de unde pornea și scara. Încăperea respectivă e veșnic înecată în fum de tutun

și stropită din belșug cu bere. Pe o masă murdară zac zeci de sfeșnice la fel de murdare, cu luminări de seu pentru locatari, ale căror chei stau atîrnate, la șir, deasupra luminărilor. Emmy trecuse roșind prin camera aceea în care erau adunați tot felul de oameni: vînzători de mănuși din Tirol și negustori de pînzeturi de pe malul Dunării, cu boccelele lor alături; studenți care-și împrospătau forțele cu pîine cu unt și cu mezeluri; trîntori care jucau cărți sau domino pe mese murdare și năclăite de bere; saltimbanci care-și potoleau setea între numerele spectacolelor pe care le dădeau; într-un cuvînt, întregul *fumum* și *strepitus* [1] al unui han german în zi de bîlci. Chelnerul aduse și maiorului o stacană de bere, ca un lucru de la sine înțeles; și maiorul își scoase o țigară de foi și-și amăgi vremea cu această plantă vătămătoare și cu un ziar, pînă ce aveau să-l reclame iarăși îndatoririle lui cavalerești.

Max și Fritz coborîră și ei numaidecît, cu șepcile pe-o ureche, cu pintenii zdrăngănind, cu pipele lor splendide împodobite cu pajuri și cu fel de fel de ciucuri, își agățară cheia la numărul 90 și cerură o porție de pîine cu unt și bere. Cei doi se așezară lîngă maior și atacară o conversație din care maiorul nu se putu reține să nu asculte o bună parte. Vorbiră mai cu seamă despre *Fuchs* [2] și *Philister* [3] și despre duelurile și chiolhanurile de la Universitatea din vecinătate, „Schoppenhausen", din care vestit centru de cultură tocmai sosiseră și ei în *Eilwagen* [4], împreună cu Becky, după cît

[1] Fumul și zgomotul (lat.).
[2] Denumire dată în Germania studenților din anul I.
[3] Burtă-verde, filistin (germ.).
[4] Diligență (germ.).

se părea, pentru a fi de față la serbările nupțiale din Pumpernickel.

— Mica englezoaică pare a fi *en bays de gonnaisance* [1], glăsui Max, care știa franțuzește, către camaradul său Fritz. După ce-a plecat bunicul cel gras, a venit o compatrioată drăguță. Le-am auzit pe amîndouă flecărind și smiorcăindu-se în camera femeiuștii noastre.

— Trebuie să luăm cîteva bilete pentru concertul ei, zise Fritz. Ai ceva parale, Max?

— Fii serios! răspunse acesta. Concertul e un concert *in nubibus* [2]. Hans pretinde că ea a anunțat unul și la Leipzig; și băieții au cumpărat o mulțime de bilete. Dar ea a șters-o fără să cînte. Spunea ieri în diligență că i s-a îmbolnăvit pianistul la Dresda. Și credința mea e că habar n-are să cînte; vocea ei scîrțîie la fel ca și a ta. Oh, tu, cel mai vestit băutor de bere!

— Scîrțîie al naibii! Tot o aud pe fereastră încercînd o *schrecklich* [3] baladă englezească, intitulată *De rose upon de Balgony!* [4]

— Cîntecul și băutura nu fac casă bună, observă Fritz cel cu nasul roșu, care prefera, evident, cea de-a doua distincție. Nu, să nu cumperi nici măcar un singur bilet. Aseară a cîștigat o mulțime de bani la „*trente-et-quarante*". Am văzut-o cu ochii mei; a pus pe un băiețel englez să joace pentru ea. O să cheltuim și noi bani acolo sau la teatru, sau o s-o tratăm cu vin franțuzesc și coniac la „Aurelius Garden", dar de bilete nici nu poate fi vorba! N-am dreptate? Ei, mai luăm o stacană de bere?

[1] Printre cunoștințe (în franceză incorectă).
[2] În nori (lat.).
[3] Groaznică (germ.).
[4] *Trandafirul de pe balcon* (în engleză incorectă).

Și după ce își înecară rînd pe rînd mustățile lor blonde în băutura aceea leșinată, începură să și le răsucească și apoi porniră să se grozăvească prin bîlci.

Maiorul, care-i văzuse punînd cheia de la numărul 90 în cuiul ei și auzise și conversația celor doi filfizoni universitari, înțelese că vorbeau despre Becky. „Mica drăcoaică se ține iar de vechile șotii", își spuse și zîmbi la amintirea vremurilor vechi, cînd fusese și el martor la deznădăjduitul ei flirt cu Jos și la caraghiosul sfîrșit al acelei aventuri. El și cu George rîseseră deseori de întîmplarea asta pînă tîrziu de tot, cînd la cîteva săptămîni după căsătoria lui George, fu și acesta prins în mrejele micuței Circe[1], cu care avu o legătură pe care e aproape sigur că prietenul său o bănuia, dar prefera s-o ignoreze. William era mult prea jignit și timid ca să cerceteze acest rușinos mister, deși o dată, și cu mustrări de conștiință, bineînțeles, George făcuse aluzie la aventura aceasta. Era în dimineața bătăliei de la Waterloo, în timp ce prietenii stăteau împreună în fața companiilor lor puse în linie de bătaie, cercetînd pîlcurile negre ale francezilor care acopereau înălțimile din față, pe cînd ploaia se cernea necontenit. „M-am vîrît într-o încurcătură idioată cu o femeie, spuse George. Îmi pare bine că am primit ordinul de plecare. Dacă mă curăț, sper că Emmy n-are să afle niciodată despre povestea asta. De-ar fi dat Dumnezeu să n-o fi început niciodată!" Lui William îi plăcea să se gîndească — și deseori o mîngîiase pe biata văduvă a lui George cu această povestire — că Osborne, după ce și-a părăsit soția

[1] În *Odiseea* ea este frumoasa vrăjitoare care transformă în fiare pe cei ce-i calcă pămîntul.

și după atacul de la Quatre-Bras, din prima zi, i-a vorbit cu multă seriozitate și dragoste camaradului său despre tatăl și despre soția sa. Asupra lucrurilor acestora William stăruise de asemenea cu multă tărie în convorbirea pe care-o avusese cu bătrînul Osborne; și putuse, în felul acesta, împăca pe tată cu memoria fiului său tocmai către sfîrșitul vieții bătrînului.

„Așadar, diavolul ăsta își țese și-acuma intrigile, își spuse William. Aș vrea să fie la o sută de mile depărtare de-aici! Aduce nenorocire oriunde se arată." Și își continuă prorocirile acestea și seria aceasta de gînduri supărătoare stînd cu capul în mîini și cu *Pumpernickel Gazette* de săptămîna trecută necitită sub nas, cînd cineva îl bătu ușor pe umăr cu o umbrelă și, cînd își ridică privirea, dădu cu ochii de doamna Amelia.

Femeia aceasta avea o specialitate în a-l tiraniza pe maiorul Dobbin (căci pînă și omul cel mai neajutorat va domina și el pe cineva), poruncindu-i cînd să plece, cînd să vină, trimițîndu-l sau să-i aducă sau să-i ducă ceva, ca și cum ar fi fost un cîine de Newfoundland. Și maiorului îi plăcea, ca să zicem așa, să sară și în apă cînd ea spunea: „Hai, Dobbin!" și să pășească în urma ei ducîndu-i geanta în gură. Istorisirea aceasta nu și-a atins cîtuși de puțin scopul dacă cititorul n-a priceput pînă acum că maiorul era un papă-lapte.

— De ce nu m-ai așteptat, domnule, să mă întovărășești la coborîtul scărilor? întrebă ea, clătinînd ușurel din cap și făcînd cea mai batjocoritoare reverență.

— Nu puteam sta pe coridor, răspunse el cu o privire comic de rugătoare și, încîntat să-i dea brațul și s-o scoată din locul acela îngrozitor și din fumăraia aceea, ar fi fost în stare să plece

fără să-și aducă aminte de chelner, dacă tînărul n-ar fi alergat după el, și nu l-ar fi oprit pe pragul hotelului, cerîndu-i să plătească berea, pe care nici n-o consumase măcar.

Emmy începu să rîdă și-i spuse că-i un zăpăcit care vrea s-o ia din loc fără să plătească ; și adevărul este că făcu și cîteva glume care se potriveau de minune cu întîmplarea și cu berea blondă. Ea era foarte însuflețită și bine dispusă și străbătu nespus de vioaie piața. Dorea să-l vadă numaidecît pe Jos. Maiorul rîdea de impetuoasa afecțiune pe care o manifesta doamna Amelia : căci de obicei momentele cînd ea dorea să-și vadă „numaidecît" fratele nu erau prea dese.

Îl găsiră pe civil în salonul lui de la primul etaj ; se plimbase tot timpul prin cameră, rozîndu-și unghiile și uitîndu-se de partea cealaltă a pieței, la hotelul „Elefant", de cel puțin o sută de ori de-un ceas încoace, în timp ce maiorul bătea darabana pe mesele murdare din salonul comun de la parter. În ceea ce îl privea pe Jos, era și el tot atît de nerăbdător s-o vadă pe doamna Osborne.

— Ei ? întrebă el.

— Biata și draga de ea, cît a mai pătimit ! glăsui Emmy.

— Doamne-Dumnezeule ! Ai dreptate ! răspunse Jos, dînd din cap, așa că obrajii îi tremurau ca o gelatină.

— Ar putea sta în camera lui Payne, care poate să doarmă și sus, continuă Emmy.

Payne era o taciturnă și tînără englezoaică, slujitoarea personală a doamnei Osborne și căreia valetul — după cum îi era datoria — îi făcea curte și pe care Georgy obișnuia s-o „amuze" îngrozind-o cu povești despre hoții nemți și despre

strigoi. Ea își trecea în mare parte timpul bombănind, servindu-și stăpîna și dîndu-și pe față intenția de-a se reîntoarce chiar în dimineața următoare în satul ei natal din Clapham.

— Ar putea locui în camera lui Payne, spuse Emmy.

— Cum adică, nu cumva vrei să spui că ai de gînd s-o aduci pe femeia aceea aici *în casă ?* sări ca ars maiorul.

— Firește că avem, răspunse Amelia cu aerul cel mai nevinovat din lume. Nu te înfuria și nu distruge mobilierul, domnule maior Dobbin. Firește că avem de gînd s-o aducem aici.

— Firește, dragul meu, întări și Jos.

— Biata nenorocită, după cîte-a îndurat... continuă Emmy. Oroarea aceea de bancher care dă faliment și o ia la sănătoasa ; soțul ei — mizerabilul acela păcătos — care-o părăsește și îi ia și copilul (aici ea își încleștă pumnii mici și și-i proiectă înainte într-o atitudine foarte amenințătoare, așa că maiorul fu încîntat să vadă o amazoană așa de cutezătoare), sărăcuța de ea ! cu totul singură și forțată să dea lecții de canto ca să-și cîștige pîinea... și să n-o aducem aici !

— Ia lecții de canto, draga mea doamnă George, exclamă maiorul, dar n-o aduce în casă ! Nu fă una ca asta, te implor !

— Ei, asta-i ! zise Jos.

— Dumneata, care-ai fost întotdeauna bun și blînd... care obișnuiai să fii, în orice caz ! Mă uimești, domnule maior William ! exclamă Amelia. Ei bine, cînd trebuie să-i vii în ajutor dacă nu atunci cînd e în starea asta de plîns ? Acuma e momentul să-i facem și noi un bine. Cea mai veche prietenă pe care-am avut-o vreodată, și să nu...

— Nu ți-a fost întotdeauna prietenă, Amelia ! zise maiorul, căci era peste măsură de mînios.

Aluzia asta era mult prea mult pentru Emmy, care, țintuindu-l pe maior drept în față, cu cruzime aproape, îi strigă :

— Să-ți fie rușine, domnule maior Dobbin ! și după ce îl lovi în felul acesta, ieși din cameră cu un aer cît se poate de majestuos și închise cu putere ușa în urma ei și a demnității ultragiate.

„Să facă aluzie la una ca *asta* ! își zise după ce trînti bine ușa. Ah, cîtă cruzime din partea lui, să-mi aducă aminte de asemenea lucru... și își ridică privirea spre portretul lui George, care atîrna în camera ei, ca de obicei, cu portretul băiatului dedesubt. Cîtă cruzime din partea lui ! Dacă eu am uitat, era oare nevoie să-mi aducă el aminte ? Nu ! Și doar din gura lui am aflat cît de oarbă și de neîntemeiată era gelozia mea și că tu erai nevinovat... oh, da, erai cu totul nevinovat, sfîntul meu din ceruri !"

Măsură odaia în lung și în lat tremurînd de indignare. Se duse și se sprijini de tăblia scrinului deasupra căruia atîrna portretul lui George și se uită și se răsuită la el. Ochii lui păreau că o privesc cu o mustrare din ce în ce mai adîncă. Și vechile și dragile amintiri ale acelui scurt început de iubire o năpădiră din nou. Rana pe care anii abia o cicatrizaseră sîngera iarăși, și, vai, cît de dureros ! Ea nu putea îndura mustrările soțului ei, care stătea acolo în fața-i. Și nu putea fi nimic adevărat. Nimic, absolut nimic.

Bietul Dobbin ; bietul și bunul William ! Cuvîntul acela nefericit dărîmase opera atîtor ani, îndelungatul și trudnicul edificiu de o viață întreagă, clădit din dragoste și statornicie, dar înălțat pe

temelii mult prea ascunse și misterioase, în care zăceau îngropate pasiuni, lupte fără de număr, sacrificii neștiute, un singur și neînsemnat cuvînt fu rostit, și minunatul palat al speranței se prăbuși, un singur cuvînt, și pasărea pe care toată viața lui încercase s-o ademenească își luă zborul !

Deși pricepuse, din privirile Ameliei, că se produsese o criză teribilă, totuși William continuă să-l roage pe Jos Sedley, și în termenii cei mai energici, să se păzească de Rebecca ; și să-l implore cu înfocare, cu frenezie aproape, să nu care cumva s-o primească în casă. Îi ceru domnului Sedley să culeagă cel puțin cîteva informații asupra ei și îi povesti cum aflase că ea se înhăitase cu niște cartofori și niște oameni cu reputație îndoielnică ; îi arătă tot răul pe care-l făcuse ea pe vremuri ; cum, împreună cu Crawley, îl ruinase pe bietul George ; și cum se despărțise de bărbatul ei, după propria ei mărturisire, și probabil pentru motive serioase. Ce tovarășă primejdioasă ar fi fost ea pentru sora lui, care nu cunoștea nimic din fața cea adevărată a vieții. William îl imploră pe Jos, cu toată elocvența de care era în stare și cu mult mai multă energie decît era obișnuit să cheltuiască acest blajin *gentleman*, să o îndepărteze pe Rebecca de sub acoperișul casei lui.

Dacă el ar fi fost mai puțin violent, sau ceva mai dibaci, ar fi reușit să se facă ascultat de Jos ; dar civilul era oarecum gelos de aerele de superioritate pe care maiorul și le lua față de el, așa își închipuia Jos (păreri pe care le împărtășise și domnului Kirsch, valetul, ale cărui note de cheltuieli i le controlase tot timpul acestei călătorii maiorul Dobbin și care fu întru totul de partea stăpînului său), așa că începu un furtunos discurs

în legătură cu competenţa lui în a-şi apăra onoarea, cu dorinţa lui ca Dobbin să nu se amestece în ceea ce nu-l priveşte şi, în fine, cu intenţia de-a nu mai îndura de-acum înainte jugul maiorului, cînd convorbirea — cam lungă şi cam vijelioasă — luă sfîrşit în modul cel mai nevinovat cu putinţă prin sosirea doamnei Becky adică, urmată de un hamal de la hotelul „Elefant“, încărcat cu foarte sărăcăciosul ei bagaj.

Ea îşi salută gazda cu multă şi respectuoasă afecţiune şi destul de sec, deşi amical, pe maiorul Dobbin, care, după cum o înştiinţă numaidecît instinctul ei, îi era duşman şi o vorbise de rău ; iar mişcarea şi zarva iscate de sosirea Rebeccăi o scoaseră şi pe Amelia din cameră. Emmy se repezi şi-şi îmbrăţişă musafira cu cea mai mare căldură, pe cînd maiorului nu-i dădu nici un fel de atenţie, în afară de o privire mînioasă, cea mai nedreaptă şi mai dispreţuitoare privire care apăruse poate vreodată pe faţa acelei biete şi micuţe femei de cînd se ştia pe lume. Dar în adîncul sufletului Amelia nutrea anumite simţăminte care-o îmboldeau să fie supărată pe el. Iar Dobbin, indignat mai mult de nedreptate decît de înfrîngere, plecă, făcîndu-i o închinăciune la fel de semeaţă ca şi reverenţa ucigătoare cu care micuţa femeie găsi de cuviinţă să-şi ia rămas bun de la el.

După ce maiorul îi părăsi, Emmy se arătă deosebit de vioaie şi de iubitoare faţă de Rebecca şi, forfotind prin camere, îşi instală musafira în încăperea pe care i-o destinase, cu o nerăbdare şi o agerime rar întîlnite la blajina şi mica noastră prietenă. Dar cînd e vorba să se comită o nedreptate, mai ales de către oamenii slabi de înger, e mai bine să fie făcută repede de tot ; iar Emmy îşi spunea că prin purtarea ei dădea dovadă de

credinţă, respect şi veneraţie faţă de memoria răposatului căpitan Osborne.

Georgy veni şi el la ora mesei, după ce fusese la serbări, si găsi tot patru tacîmuri, ca de obicei ; dar locul maiorului Dobbin era ocupat de o doamnă.

— Ei ! Dar unde-i Dobbin ? întrebă tînărul *gentleman*, fără să se sinchisească de modul în care se exprimă, aşa cum făcea de obicei.

— Mi se pare că maiorul Dobbin mănîncă în oraş, răspunse mama, şi trăgîndu-şi copilul spre ea, îl sărută de cîteva ori, îi îndepărtă părul de pe frunte şi îl prezentă doamnei Crawley. Băiatul meu, Rebecca, zise doamna Osborne, ca şi cum ar fi spus : „Mai are oare pereche pe lume ?“

Becky se uită la el extaziată şi îi strînse foarte afectuos mîna.

— Dragul de el, spuse, ce bine seamănă cu... Emoţia o împiedică însă să-şi termine fraza.

Dar Amelia înţelese, ca şi cum Becky şi-ar fi dus gîndul pînă la capăt, că biata femeie se gîndea la copilul ei adorat. Tovărăşia prietenei sale alină pînă în cele din urmă durerea doamnei Crawley, căci mîncă cu cea mai mare poftă.

În timpul mesei, Rebecca avu prilejul să vorbească de mai multe ori, în vreme ce Georgy era numai ochi şi urechi. La desert, Emmy se duse să supravegheze anumite treburi domestice ; Jos stătea în fotoliul lui încăpător şi moţăia deasupra revistei *Galignani ;* Georgy şi noua-sosită stăteau unul lîngă celălalt ; el continuase s-o cerceteze de mai multe ori, ca şi cum o cunoştea, şi, în cele din urmă, punînd pe masă spărgătorul de nuci, spuse :

— Aş vrea să vă întreb ceva.

— Ei, ce-i ? întrebă Becky rîzînd.

— Dumneavoastră sînteţi doamna aceea mascată pe care am văzut-o la „Rouge et noir"?

— Sst ! ştrengarule ! răspunse Becky, luîndu-i mîna şi sărutîndu-i-o. A fost şi unchiul tău pe-acolo, şi mama nu trebuie să afle nimic.

— Ah, nu, nici gînd ! glăsui băiatul.

— După cum vezi ne-am şi împrietenit, spuse Becky Ameliei, care se întorcea chiar atunci în sufragerie, şi trebuie să recunoaştem că doamna Osborne îşi adusese în casă o tovarăşă cît se poate de potrivită şi binevoitoare.

William, în culmea indignării, deşi nu era încă la curent cu toată trădarea care i se îngrămădea deasupra capului, hoinări furios prin oraş, pînă ce se întîlni cu secretarul legaţiei noastre, Tapeworm, care-l invită să ia masa cu el. Şi în timp ce puneau la cale meniul, maiorul găsi prilejul să-l întrebe pe secretar dacă ştie ceva despre o anumită doamnă Rawdon Crawley, care, avea el impresia, stîrnise oarecare vîlvă la Londra ; şi atunci Tapeworm — care era la curent, fireşte, cu toate cancanurile din Londra şi care, în afară de asta, se mai înrudea şi cu *lady* Gaunt — deşertă în urechile uluitului maior asemenea lucruri despre Becky şi despre soţul ei, încît îl lăsă pur şi simplu cu gura căscată pe cel care întrebase şi care, mulţi ani mai tîrziu, exact la aceeaşi masă, îi puse la îndemînă toate amănuntele acestei întîmplări scriitorului acestor rînduri, care avu plăcerea să asculte ceea ce istorisea el. Tufto, Steyne, familia Crawley şi toată istoria lor, tot ceea ce era în legătură cu Becky şi cu viaţa ei anterioară fu trecut prin ciurul amintirii de causticul diplomat. El ştia tot, şi chiar mai mult decît atîta, despre toată lumea : Tapeworm făcu, într-un cuvînt, cele mai uluitoare revelaţii cinstitului nostru maior. Iar cînd Dobbin îi aduse la cunoştinţă că doamna Osborne şi domnul Sedley o poftiseră la ei în casă pe doamna Crawley, Tapeworm izbucni într-un hohot de rîs care îl ofensă pe maior, întrebîndu-l dacă n-ar face mai bine să se adreseze închisorii şi să ia în casă în locul ei pe unul sau doi dintre *gentleman*-ii aceia raşi în cap şi cu jachete galbene care măturau străzile din Pumpernickel, legaţi cu lanţuri doi cîte doi, şi care să ţină loc de preceptori pungaşului aceluia mic de Georgy.

Lucrurile acestea îl uimiră peste măsură de mult şi îl îngroziră pe maior. În dimineaţa aceea rămăseseră înţeleşi (mai înainte de întîlnirea cu Rebecca) ca Amelia să meargă seara la balul curţii. Acolo ar fi fost locul cel mai potrivit ca să stea de vorbă cu ea. Maiorul se duse acasă, îşi îmbrăcă uniforma şi apăru la curte, în speranţa de a o întîlni. Dar Amelia nu veni. Cînd maiorul se întoarse acasă, toate luminile de la locuinţa lui Sedley erau stinse. N-o putea vedea pînă a doua zi dimineaţă. Nu ştiu cum o fi putut dormi, cu taina aceea îngrozitoare alături de el.

În dimineaţa următoare, la cea mai timpurie oră pe care o îngăduia buna-cuviinţă, îşi trimise servitorul peste drum cu un bilet, anunţînd-o pe doamna Osborne că dorea, în mod cu totul deosebit, să-i vorbească. I se răspunse că doamna Osborne se simţea foarte prost şi că nu putea părăsi camera.

Nici Amelia nu închisese ochii toată noaptea. Se gîndise stăruitor la un lucru care-i chinuise sufletul de sute de ori pînă atunci. De sute de ori pe punctul de a ceda, Amelia se dăduse de tot

atîtea ori înapoi din fața unui sacrificiu care simțea că o depășește. Nu putea s-o facă, în ciuda afecțiunii și a statornicici de care William dăduse dovadă, în ciuda considerației, a respectului și a recunoștinței pe care le avea pentru el, căci ce însemnătate au binefacerile ? Ce însemnătate are constanța sau meritul ? O șuviță din bucla unei fete, un fir de păr dintr-o mustață ar face ca balanța să încline cît ai bate din palme împotriva lor. Toate aceste simțăminte nu valorau nici pentru Emmy mai mult decît pentru alte femei. Cunoștea prea bine lucrurile acestea ; căutase să le facă să tragă mai greu în cumpănă, dar nu putea ; și nemiloasa micuță doamnă găsise un pretext și luă hotărîrea să se elibereze.

Cînd, în sfîrșit, după-amiază, maiorul căpătă încuviințarea de-a o vedea pe Amelia, în locul primirii calde și afectuoase cu care fusese obișnuit de-atît amar de vreme, fu întîmpinat de-o ușoară plecăciune și de-o mînă înmănușată, retrasă chiar în momentul în care fusese întinsă.

Rebecca era și ea în cameră și veni în întîmpinarea lui cu zîmbetul pe buze și cu mîna întinsă. Dobbin se dădu înapoi, cam încurcat.

— Vă... vă cer iertare, doamnă, zise el. Trebuie să vă spun însă că n-am venit aici în calitate de prieten al dumneavoastră.

— Ei, la naiba ! Să lăsăm poveștile astea ! exclamă Jos alarmat și dorind să evite o scenă.

— Mă întreb, ce are de spus domnul maior Dobbin împotriva Rebeccăi ? glăsui Amelia cu o voce slabă, limpede și cu o undă de tremur în ea, dar cu o lumină foarte hotărîtă în privire.

— *Nu* vreau povești de felul ăsta în casa mea ! interveni Jos. Ascultă, nu admit asta nici în ruptul capului ! Și, Dobbin, domnule, oprește-te, te

rog, aici ! și se uită de jur împrejur, tremurînd tot ; roșu ca sfecla, gîfîi puternic de cîteva ori, apoi se îndreptă spre ușa care dădea în camera lui.

— Dragă prietene, zise Rebecca, cu o suavitate îngerească, de ce nu vrei să asculți ce are de spus domnul maior Dobbin împotriva mea ?

— *Nu* vreau să ascult, înțelege o dată ! țipă Jos cu o voce pițigăiată și, adunîndu-și halatul în jurul corpului, părăsi încăperea.

— Am rămas acuma numai două femei, rosti Amelia. Așa că poți vorbi, domnule !

— Felul acesta de a te purta cu mine nu ți se potrivește de loc, Amelia, răspunse cu semeție maiorul, și nici nu cred că m-am făcut prea des vinovat de asprime față de femei. Nu simt nici o plăcere să-mi îndeplinesc datoria pentru care am venit.

— Te rog grăbește-te, dacă nu-i cu supărare, domnule maior Dobbin, spuse Amelia, din ce în ce mai îndîrjită.

Expresia figurii lui Dobbin, în timp ce ea îi vorbea pe tonul acesta poruncitor, era departe de-a fi binevoitoare.

— Am venit să spun — și cum ești și dumneata de față, doamnă Crawley, pot s-o spun și în prezența dumitale — că eu cred că dumneata... că dumneata nu trebuie să faci parte din familia prietenilor mei. O femeie despărțită de soțul ei, care nu călătorește sub propriul său nume, care frecventează localurile de joc...

— M-am dus la bal ! strigă Becky.

— ... nu este o prietenă potrivită pentru doamna Osborne și pentru fiul ei, continuă Dobbin. Și pot să adaug că există aici oameni care te cunosc și care declară că sînt la curent cu fapte privind

purtarea dumitale, despre care nici nu vreau să vorbesc în fața... în fața doamnei Osborne !

— Felul dumitale de-a vorbi este o formă foarte blajină și curtenitoare a calomniei, domnule maior Dobbin, zise Rebecca. Dumneata mă lași sub povara unei învinovățiri care, la urma urmei, rămîne neformulată. Și despre ce este vorba ? Despre vreo necuviință față de soțul meu ? Desfid pe oricine să dovedească lucrul acesta, te desfid și pe dumneata ! Cinstea mea e tot atît de nepătată ca și a celui mai crud dușman care m-a defăimat vreodată. Dumneata mă acuzi pentru că sînt săracă, părăsită și nenorocită ? Da, m-am făcut vinovată de aceste păcate, și sînt în fiecare zi pedepsită din pricina lor. Lasă-mă să plec, Emmy ! N-am decît să-mi închipui că nici nu te-am întîlnit și nu voi fi mai nenorocită azi decît am fost ieri. N-am decît să-mi închipui că s-a luminat de ziuă și că sărmana călătoare a pornit iarăși la drum. Îți amintești cîntecul pe care obișnuiam să-l cîntăm de demult, demult de tot, în zilele fericite ale tinereții noastre ? De-atunci am fost veșnic pribeagă... o biată făptură părăsită, disprețuită pentru că eram săracă și insultată fiindcă sînt singură. Lasă-mă să plec ; căci să rămîn aici ar însemna să-i stric planurile acestui *gentleman*.

— Într-adevăr, așa este, doamnă, zise maiorul. Dacă am vreo autoritate în casa asta...

— Autoritate, nici un fel ! izbucni Amelia. Rebecca, tu rămîi doar la mine. *Eu* nu te voi părăsi pentru că ai fost persecutată și nici nu te voi insulta pentru că... pentru că așa vrea domnul maior Dobbin. Vino, draga mea ! Și cele două femei se îndreptară spre ușă.

William o deschise. Dar în timp ce ele ieșeau, Dobbin luă mîna Ameliei și spuse :

— Vrei să rămîi un moment să stăm de vorbă ?

— Vrea să-ți mai spună cine știe ce despre mine, interveni Becky, luîndu-și un aer de martiră.

În loc de răspuns, Amelia strînse mîna Rebeccăi.

— Pe onoarea mea că nu despre dumneata vreau să-i vorbesc, rosti maiorul. Întoarce-te, Amelia, și ea se întoarse.

Dobbin făcu doamnei Crawley o plecăciune în timp ce închidea ușa în urma ei. Amelia îl privea în timp ce se sprijinea de geam : fața și buzele îi erau complet albe.

— Am fost un zăpăcit cînd am spus cele ce am spus, începu maiorul, după o pauză. Și am întrebuințat în mod greșit cuvîntul autoritate.

— Da, spuse Amelia, și dinții îi clănțăneau de enervare.

— Cel puțin am dreptul să cer să fiu ascultat, continuă Dobbin.

— Dai dovadă de generozitate reamintindu-mi obligațiile pe care le am față de dumneata.

— Vreau să spun drepturile care mi-au fost lăsate de tatăl lui George, adause Dobbin.

— Da, și i-ai insultat memoria. Ai făcut aceasta ieri. Știi bine că ai făcut-o. Și nu te voi ierta niciodată. Niciodată ! spuse Amelia. Și rosti fiecare propozițiune tremurînd de emoție.

— Cred că nu vrei să spui asta, Amelia ? zise William cu tristețe. Cred că nu vrei să spui că aceste cuvinte rostite fără să mă gîndesc pot sta în cumpănă alături de devotamentul dovedit timp de o viață întreagă ? Cred că memoria lui George nu a fost jignită în felul cum m-am referit la ea ; și dacă am ajuns să ne facem reproșuri, eu cel puțin nu merit nici unul din partea văduvei sale și din partea mamei fiului său. Gîndește-te mai pe urmă, cînd vei fi liniștită și cînd conștiința

dumitale va înceta să mă învinovățească. A încetat chiar acum să mă mai învinovățească.

Amelia își lăsă capul în jos.

— Nu vorbele mele de ieri te supără. Acesta nu-i decît un pretext, Amelia, sau dacă greșesc, înseamnă că te-am iubit și ți-am purtat de grijă în zadar cincisprezece ani de zile. Oare nu am învățat în tot acest răstimp să-ți cunosc sentimentele și să-ți citesc gîndurile? Eu știu de ce este în stare inima dumitale; ea se poate agăța cu fidelitate de-o aducere-aminte și îndrăgi o închipuire, dar nu poate pricepe valoarea unui atașament care să-l poată egala pe al meu, atașament la care mi-ar fi răspuns orice femeie mai generoasă ca dumneata. Nu, dumneata nu ești demnă de dragostea pe care ți-am închinat-o și mi-am dat chiar de la început seama că țelul spre care ținteam nu merita atîta strădanie; că eram un nebun îndrăgostit de-o fantomă și că-mi risipeam tot elanul și toată înflăcărarea mea în schimbul micii și slabei dumitale rămășițe de iubire. Nu-mi mai continuu lupta, mă retrag. Dumneata nu ai nici un fel de vină. Ești o ființă plină de bunăvoință și ai făcut tot ce ți-a stat în putință, dar nu puteai... nu puteai atinge înălțimea sentimentului pe care l-am avut eu față de dumneata și pe care un suflet mai nobil decît al dumitale ar fi fost mîndru să-l împărtășească. La revedere, Amelia! Mi-am dat seama de lupta care s-a dat în sufletul dumitale. Să se curme odată, căci ne-a obosit pe amîndoi!

Amelia rămase înlemnită și tăcută, în timp ce William sfărîma dintr-o singură mișcare lanțul cu care îl ținea atît de strîns legat și își afirma independența și superioritatea. El i se prosternase atît de multă vreme la picioare, încît biata micuță doamnă se obișnuise să calce peste el. Nu dorea să se mărite cu el, dar voia să-l păstreze. Nu voia să-i dea nimic, dar el trebuia să-i dea totul. Acesta este un tîrg nu arareori întîlnit în dragoste.

Ieșirea lui William o doborîse cu totul. Asaltul *ei* slăbise de multă vreme și bătea oarecum în retragere.

— Trebuie să înțeleg oare din asta că... că pleci... pleci, William? întrebă.

El rîse cu tristețe.

— Am mai plecat și altă dată, zise, și m-am întors după doisprezece ani. Eram tineri pe-atunci, Amelia. La revedere. Mi-am risipit destui ani din viață în jocul acesta!

În timpul acestei convorbiri, ușa dinspre camera doamnei Osborne se crăpase puțin; adevărul este că Becky apucase clanța ușii și apăsase pe ea exact în clipa în care o lăsase Dobbin din mînă; și Becky auzi fiecare cuvînt din discuția ce avu loc între cei doi. „Ce inimă nobilă are omul acesta, își zise, și cu cîtă neobrăzare se joacă femeia aceasta cu sufletul lui!" Rebecca îl admira pe Dobbin; nu-i purta nici un fel de pică pentru atitudinea pe care o luase împotriva ei, căci era un joc cinstit, cu cărțile pe față. „Ah, își spuse Rebecca, dacă aș fi avut și eu parte de un soț ca ăsta, de un om cu asemenea inimă și cu asemenea minte! Nu m-aș fi uitat că are picioare mari"; și năpustindu-se în camera ei, stătu puțin pe gînduri, apoi îi scrise un bilețel, îndemnîndu-l să mai rămînă cîteva zile în oraș, să nu se mai gîndească la plecare, pentru că i-ar putea fi de folos în legătură cu A.

Despărțirea se înfăptuise. Bietul William se îndreptă încă o dată spre ușă și ieși; și mica văduvă,

autoarea acestei opere, își impusese voința, cîștigase bătălia și era lăsată să se bucure cît mai mult de victorie. Pizmuiți-i, doamnelor, triumful acesta !

La romantica oră a mesei, Georgy își făcu apariția și remarcă iarăși absența „bătrînului Dob“. Ceilalți mîncau în tăcere ; apetitul lui Jos nu scăzuse, dar Emmy nici nu atinsese bucatele.

După masă, Georgy se tolăni pe pernele de lîngă bătrîna fereastră, o fereastră mare, cu trei canaturi, ce ajungeau pînă în tavan, și care dădea spre Market Place, unde se găsea hotelul „Elefant“, în timp ce Amelia era ocupată în camera de alături, cînd văzu semne de agitație în casa maiorului, de cealaltă parte a străzii.

— Ia uite ! strigă el. Asta-i droșca lui Dob, au scos-o afară din curte.

Droșca în chestiune era o trăsură pe care maiorul dăduse șase lire sterline și pe socoteala căreia ei obișnuiau să facă fel de fel de glume.

Emmy tresări ușor, dar nu zise nimic.

— Ia uite ! continuă Georgy. Uite-l pe Francis, care iese cu geamantanele, și pe Kunz, vizitiul cel chior, care traversează piața cu trei cai albi ! Uitați-vă numai la cizmele lui și la jacheta lui galbenă, nu-i caraghios ? Dar ce... văd că pun caii la trăsura lui Dob. Pleacă undeva ?

— Da, răspunse Emmy, pleacă într-o călătorie !

— Pleacă într-o călătorie ! Și cînd se întoarce ?

— Nu... nu se mai întoarce, spuse Emmy.

— Cum nu se mai întoarce ? strigă Georgy sărind ca ars.

— Stai pe loc ! răcni Jos.

— Stai, Georgy, spuse mamă-sa, cu o figură foarte tristă.

Băiatul se opri, bătu cu piciorul în podea, sări în genunchi, cînd sus, cînd jos, pe pernele de lîngă fereastră, și arătă tot felul de semne de neliniște și curiozitate.

Caii fură înhămați. Bagajul urcat sus, Francis își făcu apariția cu sabia, bastonul și umbrela stăpînului său, legate toate laolaltă, și le puse în coșul trăsurii și cu valiza și vechea cutie a tricornului lui, pe care le așeză sub bancă. Valetul scoase apoi vechea și pătata manta albastră, căptușită cu stofă roșie, pe care proprietarul ei o purtase după el toată vremea în acești cincisprezece ani și care *manchen Sturm erlebt*[1], cum glăsuia un cîntec foarte la modă în anul acela. Fusese nouă în campania de la Waterloo și îi acoperise pe George și pe William după noaptea de la Quatre-Bras.

Bătrînul Burcke, proprietarul, ieși și el, apoi Francis, cu mai multe bagaje, cele din urmă, apoi maiorul William ; Burcke voia să-l sărute. Maiorul era adorat de toată lumea cu care avea de-a face și numai cu mare greu putu să scape de această dovadă de dragoste.

— Pe cinstea mea, *vreau* să mă duc și eu ! strigă George.

— Dă-i asta ! îi șopti Becky, foarte mișcată, și puse o hîrtie în mîna băiatului.

El se repezi pe scări în jos și străbătu strada cît ai clipi ; vizitiul în galben tocmai plesnea încetișor din bici.

William se urcase în trăsură, scăpat din îmbrățișările proprietarului. George sări în trăsură și-și aruncă brațele în jurul gîtului maiorului (precum văzură ei pe fereastră) și începu să-i pună fel de fel de întrebări. Apoi se căută în buzunarul hainei și îi înmînă un bilet. William i-l smulse cu nerăb-

[1] Trăise cîteva furtuni (germ.).

dare, îl deschise tremurînd, dar se schimbă numaidecît la față, rupse hîrtia în două și o aruncă afară din trăsură. Îl sărută pe Georgy pe frunte, iar copilul coborî cu pumnii la ochi, ajutat de Francis. Mai zăbovi cu mîna pe portiera trăsurii. *„Fort, Schwager“* [1] Vizitiul în galben plesni cu măiestrie din bici, Francis sări pe capră, și bălanii porniră, în timp ce Dobbin rămăsese cu capul în piept. Și nici nu-și ridică măcar privirea cînd trecură pe sub fereastra Ameliei ; iar Georgy, părăsit de unul singur în stradă, izbucni în hohote de plîns în fața întregii mulțimi de gură cască.

Camerista Ameliei îl auzi plîngînd toată noaptea și îi aduse niște caise zaharisite ca să-l mîngîie. Și suspinele ei se amestecară cu ale lui. Toată lumea săracă, umilă și cinstită, toți oamenii buni care veneau în contact cu Dobbin îl iubeau pe acest blînd și simplu *gentleman*.

Cît despre Emmy... nu și-a îndeplinit oare pînă la capăt datoria ? Ea își avea, drept mîngîiere, portretul căpitanului George.

CAPITOLUL LXVII

ÎN CARE E VORBA DESPRE NAȘTERI, CĂSĂTORII ȘI DECESE

Oricare ar fi fost planul urzit de Becky datorită căruia sincera iubire a lui Dobbin urma să fie încununată de succes, mica femeie socoti că acest

[1] Dă-i drumul, vizitiu ! (germ.).

plan trebuie tăinuit ; și, de fapt, nefiind cîtuși de puțin interesată de bunăstarea aproapelui în aceeași măsură ca de a sa proprie, avea numeroase alte lucruri personale cu care să-și bată capul și care o preocupau mult mai mult decît fericirea pe lumea aceasta a maiorului Dobbin.

Rebecca se pomeni dintr-o dată și pe neașteptate într-o locuință tihnită și îmbelșugată, înconjurată de prieteni, de amabilitate și de lume binevoitoare și sinceră, așa cum nu mai întîlnise de multă vreme ; și rătăcitoare cum era, prin forța lucrurilor și datorită și firii sale, existau totuși momente cînd odihna era foarte bine venită. Așa după cum și celui mai oțelit arab, care-a străbătut vreodată deșertul pe un dromader, îi place să se odihnească uneori sub curmalii de lîngă marginea apei, sau să cerceteze orașele, să se plimbe prin bazaruri, să se răcorească în băile publice și să-și spună rugăciunile în moschei înainte de-a porni iarăși după pradă, tot astfel sălașul și pilaful lui Jos îi făceau mare plăcere acestei mici ismaelite. Ea își legă fugarul, își atîrnă armele în cui și începu să se încălzească la flacăra acestui foc îmbietor. Popasul, în viața ei rătăcitoare și fără de odihnă, era ca un balsam nespus de alinător.

Așa că era încîntată și încercă din toată puterea să fie pe plac tuturor ; noi știm cu cîtă măiestrie și cu cît succes practica ea arta de-a fermeca pe ceilalți. În ceea ce îl privea pe Jos, ea găsise mijloacele de a-i recîștiga o foarte mare parte din bunăvoința chiar în acea scurtă întrevedere din mansarda hotelului „Elefant“. În decurs de o săptămînă, civilul deveni sclavul ei prea-supus și fanaticul ei admirator. El nu se mai ducea să se culce după-amiază, așa cum obișnuia pe cînd se afla

în tovărăşia prea puţin voioasei Amelia. Ci se plimba cu Becky în trăsura lui deschisă. Dădea mici serate şi născocea serbări în cinstea ei.

Tapeworm, însărcinatul cu afaceri, care o defăimase cu atîta cruzime, venea să ia masa cu Jos şi prezenta apoi în fiecare zi omagiile sale Rebeccăi. Biata Emmy, care nu fusese niciodată prea vorbăreaţă şi era morocănoasă şi mai tăcută ca oricînd acuma, după plecarea lui Dobbin, fu dată cu totul uitării cînd îşi făcu apariţia forţa aceasta superioară. Ministrul plenipotenţiar francez era tot atît de încîntat de ea ca şi rivalul său englez. Doamnele germane, care n-au fost niciodată deosebit de năzuroase în privinţa chestiunilor de morală, şi mai cu seamă cînd era vorba de englezi, erau încîntate de isteţimea şi spiritul fermecătoarei prietene a doamnei Osborne ; şi, cu toate că ea nu ceru să fie prezentată la curte, augustele personaje auziră totuşi despre farmecele ei şi se arătară foarte dornice s-o cunoască. Iar cînd se află că e din viţă nobilă, făcînd parte dintr-o veche familie engleză, că soţul său era un colonel din gardă, *excellenz* şi guvernator al unei insule, despărţit de soţia sa doar din pricina unuia din fleacurile acelea care sînt de mică importanţă într-o ţară unde *Werther* este încă citit, iar *Wahlverwandtschaften* [1] al lui Goethe trece drept o edificatoare carte morală, nimeni nu se gîndi să-i refuze intrarea în cea mai înaltă societate a micului ducat, iar doamnele se arătară chiar mai zeloase să-i spună *du* şi să-i jure prietenie veşnică decît făcuseră atunci cînd îi acordaseră

[1] Referire la romanul lui Goethe *Afinităţile elective*, în care autorul pledează pentru libertatea sentimentelor şi împotriva constrîngerii şi prejudecăţilor care barează calea liberei lor manifestări.

Ameliei această nepreţuită favoare. Dragostea şi libertatea sînt interpretate de aceşti nemţi plini de sinceritate într-un fel pe care cinstiţii cetăţeni din Yorkshire şi din Sommersetshire nu-l prea înţeleg, iar o doamnă poate, în anumite oraşe filozofice şi civilizate, să divorţeze de respectivii ei soţi ori de cîte ori are chef şi să-şi păstreze totuşi în societate onoarea neştirbită. Casa lui Jos, de cînd avea şi el o casă a lui, nu fusese niciodată aşa de plăcută ca acuma, de cînd era şi Becky acolo. Ea cînta din gură şi la pian, rîdea, discuta în două sau trei limbi ; era punctul de atracţie al acelei case, deşi îl făcu pe Jos să creadă că numai neîntrecutele lui însuşiri de om de lume, cît şi felul său spiritual de a fi erau ceea ce strîngea toată societatea din partea locului în juru-i.

Cît despre Emmy, care se pomeni că nu este cîtuşi de puţin stăpîna propriei sale case, afară de momentele în care trebuiau achitate notele de plată, Becky găsi foarte repede mijlocul de-a o linişti şi mulţumi. Îi vorbea toată vremea despre maiorul Dobbin, pe care Amelia îl trimisese la plimbare ; şi nu-şi făcea nici un scrupul să-şi arate toată admiraţia ei pentru acest excelent şi nobil *gentleman* şi nici să-i spună Ameliei că se purtase foarte crud cu el. Emmy îşi scuza purtarea, demonstrîndu-i că-i fusese dictată de cele mai înalte principii religioase ; că o femeie o dată cununată etc., şi cu un înger ca acela cu care avusese ea norocul să se mărite, era măritată pentru totdeauna ; dar ea nu avea nimic împotrivă să o audă pe Becky ridicîndu-l în slăvi pe maior ori de cîte ori avea chef să facă acest lucru ; şi adevărul este că Becky aducea vorba despre Dobbin de cîteva zeci de ori pe zi.

Iar pentru a cîştiga favoarea lui Georgy şi a slujitorilor, mijloace erau destule şi foarte la îndemînă. Camerista Ameliei, după cum am spus, trecuse cu totul de partea generosului maior. Deşi la început n-o putu suferi pe Becky, socotind că doamna Crawley era cauza îndepărtării lui din preajma stăpînei sale, ea se împăcă în cele din urmă cu Rebecca din pricină că aceasta deveni cea mai înfocată admiratoare şi apărătoare a lui William. Şi în timpul conclavelor acelora nocturne pe care le aveau cele două doamne după recepţiile lor, şi în vreme ce camerista le peria părul, aşa cum numea ea buclele blonde ale uneia ca şi cosiţele mătăsoase şi brune ale celeilalte, această fată punea întotdeauna cîte-un cuvînt bun pentru acel iubit şi generos *gentleman*, maiorul Dobbin. Pledoaria ei n-o supăra pe Amelia, după cum n-o supăra nici admiraţia pe care o avea pentru el Rebecca. Ea îl puse pe Georgy să-i scrie cît mai des, stăruind să-i transmită, într-un post-scriptum, cele mai bune urări din partea mamei. Şi în vreme ce se uita, serile, la portretul soţului ei, acesta n-o mai mustra, şi poate că ea îl dojenea, acum, că William plecase.

Emmy nu se simţi din cale-afară de fericită după eroicul său sacrificiu. Era foarte *distraite* [1], nervoasă, tăcută şi prost dispusă. Familia n-o văzuse niciodată aşa de arţăgoasă. Era palidă la faţă şi mai toată vremea suferindă. Încerca din cînd în cînd să cînte anumite melodii (*Einsam bin ich, nicht alleine* [2] era unul din ele, acel duios cîntec de dragoste al lui Weber [3], cu care odinioară, pe vremea cînd dumneata abia te născuseşi, doamnele tinere dovedeau că şi cei ce-au trăit înaintea dumitale ştiau ce e dragostea şi cîntecul), nişte melodii, spuneam, care-i plăceau maiorului; şi în timp ce le fredona în semiîntunericul salonului, ea se oprea în mijlocul cîntecului şi se ducea în încăperea de alături, şi acolo, fără îndoială, se refugia lîngă portretul soţului ei.

Mai rămăseseră încă nişte cărţi, după plecarea lui Dobbin, însemnate cu numele său; un dicţionar german, de pildă, cu: „William Dobbin din regimentul al...-lea“, pe prima pagină; un ghid cu iniţialele lui şi unul sau două alte volume. Emmy le luă şi le puse pe scrin, acolo unde îşi ţinea cutia de lucru, mapa de scris, *Biblia* şi cartea de rugăciuni, dedesubtul portretelor celor doi George. Şi fiindcă în graba plecării maiorul îşi uitase mănuşile, e lucru dovedit că Georgy, cotrobăind după cîtva timp prin biroul mamei sale, le găsi împăturite cu grijă şi puse în ceea ce se numeşte sertarul secret.

Şi cum societatea o obosea şi de fiece dată cînd ieşea în lume se plictisea de moarte, plăcerea cea mai mare a Ameliei era, în serile de vară, să facă lungi plimbări cu Georgy (în timpul cărora Rebecca era lăsată în tovărăşia domnului Joseph), şi atunci mama şi fiul obişnuiau să vorbească despre maior într-un fel care îl făcea pînă şi pe băiat să zîmbească. Ea îi spunea că era convinsă că maiorul William e cel mai bun om din lume; cel mai blînd şi mai binevoitor, cel mai brav şi cel mai modest. Şi îi repeta la nesfîrşit că tot ceea ce posedau ei pe lume se datora grijii binevoitoare pe care le-o purtase acest prieten; că el a fost alături de ei tot timpul cît au durat sărăcia şi nenorocirile lor, că a vegheat asupra lor cînd

[1] Neatentă (fr.).
[2] Sînt însingurată, dar nu singură (germ.).
[3] *Karl Maria von Weber* (1786—1826), compozitor german.

nimeni nu se sinchisea de ceea ce li se întîmpla, că toţi camarazii lui îl admirau, deşi el nu vorbea niciodată despre faptele sale de arme ; că tatăl lui Georgy se încredea în el mai mult decît în toţi ceilalţi oameni, şi că bunul William ţinuse întotdeauna la el.

— Şi tatăl tău îmi spunea deseori, povestea ea, că, pe vremea cînd era băieţel, William a fost acela care i-a luat apărarea împotriva unui tiran de la şcoala unde învăţau, şi prietenia lor n-a încetat niciodată de-atunci şi pînă în ziua în care a căzut iubitul tău tată.

— L-o fi omorît oare Dobbin pe omul care l-a ucis pe tata ? întrebă Georgy. Sînt sigur că l-a omorît sau că l-ar fi omorît dacă l-ar fi prins, nu-i aşa, mamă ? Cînd am să fiu în armată, nu-i aşa c-am să-i urăsc şi eu pe francezi ? Sigur că da !

În asemenea convorbiri îşi treceau mama şi copilul o bună parte din timp. Şi neîndemînatica femeie i se destăinuia fiului ei. Iar el ţinea tot aşa mult la maior ca orice om care îl cunoştea bine.

În treacăt fie zis, doamna Becky, pentru a nu rămîne în urmă în ceea ce priveşte sentimentele, îşi făcuse rost de o miniatură pe care şi-o atîrnă în camera ei, spre mirarea şi amuzamentul celorlalţi şi spre desfătarea originalului, care nu era altcineva decît prietenul nostru Jos. La început, după ce îi onoră pe cei doi Sedley cu vizita ei, micuţa femeie, care sosise cu un nemaipomenit de slăbuţ şi jerpelit bagaj, simţindu-se pesemne ruşinată de micimea geamantanelor şi cutiilor de carton, aducea deseori vorba, şi cu mare respect, de cuferele rămase la Leipzig şi pe care trebuia să le primească negreşit. Cînd un călător îţi vorbeşte veşnic despre splendoarea bagajului său, pe care se întîmplă să nu-l aibă cu el, păzeşte-te, fiule, de asemenea călător ! Căci este, pariez zece contra unu, un impostor.

Nici Jos şi nici Emmy nu cunoşteau însă această importanţă maximă. Li se părea că n-are nici o însemnătate faptul că Becky poseda o bogată colecţie de haine în cufere nevăzute ; dar cum provizia actuală era tare sărăcăcioasă, Emmy o înzestră cu fel de fel de lucruri din propria-i garderobă, iar mai apoi o duse la cea mai bună croitoreasă din oraş, unde îi comandă tot ce-i trebuia.

Adio, gulere zdrenţăroase, bineînţeles, adio, rochii de mătase atîrnîndu-i jalnic pe umăr ! Becky îşi schimbă îmbrăcămintea o dată cu poziţia socială, borcanul cu fard fu dat deoparte, iar celălalt excitant, cu care de asemenea se obişnuise în ultima vreme, fu înlăturat şi el, sau folosit, cel puţin, numai în particular, în afară de serile acelea de vară cînd Emmy şi băiatul nefiind de faţă, ci duşi ca de obicei la plimbare, se lăsa convinsă de Jos să guste puţin coniac. Dar dacă ea nu se deda acestui viciu, lacheul nu-şi puse nici o oprelişte ; pungaşul acela de Kirsch nu se putea stăpîni cînd vedea o sticlă şi nici nu-şi dădea seama de cantitatea băută cînd îşi punea mintea cu vreuna. Se mira el însuşi uneori de viteza cu care scădea coniacul domnului Sedley. Ei, ei, ăsta e un subiect delicat. Şi e foarte probabil că Becky nu se mai lăsa pradă acestei voluptăţi aşa cum făcea înainte de a intra în familia asta de oameni cumsecade.

În sfîrşit, mult trîmbiţatele cutii sosiră de la Leipzig ; erau trei la număr şi departe de a arăta mari sau elegante şi nici nu păru că Becky ar scoate la iveală, de aci, rochii deosebit de frumoase sau podoabe. Dintr-una, însă, care conţinea o mul-

ţime de hîrtii de-ale ei (exact cutia în care scotocise Rawdon Crawley în sălbatica lui vînătoare după banii ascunşi de Becky), scoase, cu multă bucurie, un tablou pe care îl atîrnă în camera ei, încăpere în care îl pofti numaidecît pe Jos. Tabloul desenat în creion înfăţişa un *gentleman*, faţa acestuia bucurîndu-se de avantajul de a fi pictată în trandafiriu. El călărea pe un elefant, care ieşea dintr-un pîlc de cocotieri, crescuţi lîngă o pagodă ; întreaga scenă avea un aer oriental.

— Doamne sfinte, ăsta e chiar portretul meu ! exclamă Jos.

Era într-adevăr el, în floarea tinereţii şi a frumuseţii, îmbrăcat într-o jachetă de nankin, aşa cum se purta prin 1804. Recunoscuse vechiul tablou care împodobea una din încăperile din Russell Square.

— L-am cumpărat... rosti Becky cu glasul tremurînd de emoţie. Mă dusesem să văd dacă pot fi de vreun folos bunilor mei prieteni. Nu m-am despărţit niciodată de tabloul acesta... şi nu mă voi despărţi de el niciodată.

— Adevărat ? exclamă Jos, cu o privire plină de extaz şi satisfacţie. Adevărat că ţii la el de dragul meu ?

— Ştii prea bine că da, răspunse Becky. Dar ce să mai vorbim, să ne mai gîndim, să mai privim înapoi ! Acum e prea tîrziu !

Convorbirea din seara aceea îi merse lui Jos drept la inimă. După ce se întoarse de la plimbare, Emmy se duse numaidecît să se culce, fiind obosită şi simţindu-se prost. Jos şi frumoasa lui invitată avură un fermecător *tête-à-tête*, iar sora lui, care stătea trează în camera de alături, putu s-o audă pe Rebecca cîntîndu-i lui Jos vechile melodii din 1815. În noaptea aceea Jos nu închise

ochii, lucru nemaipomenit pentru el, întocmai, de altfel, ca şi Amelia.

Era luna iunie, şi, prin urmare, la Londra sezonul era în toi ; Jos, care citea imcomparabila gazetă *Galignani* (cel mai bun prieten al unui exilat), obişnuia să le onoreze în fiecare zi la micul dejun pe doamne cu anumite extrase din respectiva foaie. Şi puteai găsi săptămînal, în ziarul acesta, cîte-o îmbelşugată cronică militară, care îl interesa în mod special pe Jos, ca pe unul care mirosise viaţa militară. Cu unul din aceste prilejuri el citi : „Sosirea regimentului al ...-lea. Gravesend, 20 iunie. «Ramchunder», vas aparţinînd Companiei Indiilor Orientale, a intrat în port azi-dimineaţă, avînd la bord 14 ofiţeri şi 132 soldaţi, făcînd parte din acest brav regiment. Ei au lipsit timp de şaisprezece ani din Anglia, îmbarcîndu-se pentru Indii imediat după bătălia de la Waterloo, în care glorioasă acţiune au luat şi ei parte activă, distingîndu-se după aceea în războiul din Burma. Colonelul veteran *sir* Michael O'Dowd, cavaler-comandor al Ordinului «Bath», cu doamna şi sora au debarcat chiar ieri, împreună cu căpitanii Posky, Stubble, Macraw, Malony ; locotenenţii Smith, Jones Thompson, F. Thomson ; sublocotenenţii Hicks şi Grady ; fanfara, care-i aştepta pe chei, a intonat imnul naţional, iar mulţimea i-a ovaţionat îndelung pe vitejii veterani, în timp ce aceştia se îndreptau spre hotelul «Wayte», unde avu loc un somptuos banchet dat în cinstea apărătorilor bătrînei Anglii. În timpul ospăţului despre care e de prisos să mai spunem că a fost servit în cel mai ales stil al lui Wayte — ovaţiile continuau cu atîta entuziasm, încît *lady* O'Dowd şi colonelul au ieşit în balcon şi au în-

chinat în cinstea compatrioţilor lor un pahar din cel mai bun Bordeaux al lui Wayte !"

Cu un al doilea prilej, Jos mai citi un scurt anunţ — maiorul Dobbin se prezentase la regimentul al ...-lea la Chatham ; şi după aceea dările de seamă oficiale despre prezentarea la curte a colonelului Michael O'Dowd, cavaler-comandor al Ordinului «Bath», a *lady*-ei O'Dowd (de către doamna Molloy Malony de Ballymalony) şi a domnişoarei Glorvina O'Dowd (de către *lady* O'Dowd). Şi aproape numaidecît după asta, numele lui Dobbin apăru printre locotenent-colonei, deoarece bătrînul mareşal Tiptoff murise în timpul călătoriei regimentului al ...-lea de la Madras spre Anglia, iar suveranul binevoi să-l înainteze pe colonelul Michael O'Dowd la gradul de general-maior imediat ce acesta se întoarse în Anglia, cu menţiunea ca el să rămînă şi în viitor comandantul distinsului regiment în fruntea căruia stătuse atîta timp.

Amelia fusese pusă la curent cu unele din aceste schimbări. Corespondenţa dintre George şi tutorele lui nu încetase nici un moment. William îi scrisese chiar şi ei o dată sau de două ori, dar în termeni atît de indiferenţi şi reci, încît biata femeie simţea la rîndul ei că nu mai avea nici o putere asupra lui şi că, aşa după cum îi spusese, era liber. O părăsise, şi ea se simţea nenorocită. Amintirea serviciilor lui fără de număr şi marea şi afectuoasa lui grijă i se înfăţişau acuma în altă lumină şi o frămîntau zi şi noapte. Şi potrivit unui vechi obicei, Amelia se lăsa chinuită de aceste amintiri ; îşi dădea seama de curăţenia şi de frumuseţea afecţiunii cu care se jucase şi se mustra că dăduse cu piciorul unei asemenea comori.

Într-adevăr, se sfîrşise totul. William ajunsese la capătul răbdării. N-o mai iubea, îşi spunea, aşa cum o iubise pînă atunci, şi n-are s-o mai poată iubi niciodată. Acea consideraţie pe care i-o arătase neclintit atîţia ani nu poate fi smulsă, zdrobită şi ştearsă în aşa fel ca să nu mai arate nici o cicatrice. Acea mică nesocotită îi ucisese dragostea. „Nu, se gîndea neîncetat William, eu sînt acela care m-am amăgit singur şi m-am încăpăţînat în a mă hrăni cu iluzii ; dacă Amelia ar fi fost demnă de dragostea mea, mi-ar fi răspuns de multă vreme şi cu aceeaşi măsură. A fost o nemaipomenită greşeală din parte-mi. Dar nu-i alcătuită oare toată viaţa noastră din asemenea greşeli ? Şi presupunînd că aş fi cîştigat-o, oare nu m-ar fi dezamăgit chiar a doua zi după victorie ? De ce să mă plîng sau să mă ruşinez de înfrîngere ?"

Cu cît stăruia mai mult asupra acestei îndelungate perioade a vieţii lui, cu atît îşi dădea mai limpede seama de decepţia suferită. „Am să mă înham iarăşi la căruţă, îşi spunea, şi am să-mi fac datoria acolo unde i-a plăcut cerului să-mi hărăzească locul. Am să controlez dacă-s lustruiţi cum trebuie nasturii recruţilor şi dacă sergenţii nu greşesc comenzile. Voi mînca la popotă şi voi asculta pe medicul scoţian povestindu-şi isprăvile. Iar cînd am să îmbătrînesc şi am să mă ramolesc, am să ies la pensie, iar bătrînele mele surori or să mă cicălească tot timpul. Am *«geliebt und gelebt* [1]*»*, cum spunea fata din *Wallenstein* [2]. S-a terminat cu mine. Achită notele de plată, Francis, şi dă-mi o ţigară ; şi vezi ce se joacă astă-seară

[1] Am iubit şi am trăit (germ.).
[2] Trilogie dramatică de Schiller.

la teatru ; mîine plecăm cu «Batavia».“ El ţinu discursul acesta, din care Francis nu auzi însă decît ultimele două rînduri, în vreme ce măsura cînd în sus, cînd în jos strada Boompjes din Rotterdam. „Batavia“ aştepta în rada portului. Şi Dobbin putea zări puntea de cart pe care stătuse el şi cu Emmy în timpul fericitei lui călătorii. Ce voia oare să-i spună acea micuţă doamnă Crawley ? La dracu ! Mîine va trece marea şi se va înapoia în Anglia, acasă, şi la datorie !

O dată cu sfîrşitul lunii iunie, toată mica societate din preajma curţii din Pumpernickel obişnuia să se despartă, potrivit obiceiului nemţesc, apucînd care încotro spre nenumăratele localităţi balneare, unde beau ape minerale, călăreau pe măgari şi jucau la *redoutes*[1], dacă aveau bani şi plăcere ; se năpusteau cu sutele să se îndoape la *tables d'hôtes* şi trîndăveau toată vara. Diplomaţii englezi se duseră la Töplitz şi la Kissingen, iar rivalii lor francezi, după ce-şi închiseră *la chancellerie*, alergară la scumpul lor Boulevard de Gand. Augusta familie domnitoare se duse parte la băi, parte se retrase la castelele de vînătoare. Toată lumea pleca, toată lumea cu pretenţii de distincţie, şi, fireşte, o dată cu ei, şi doctorul von Glauber, medicul curţii, şi cu baroneasa lui. Sezonul băilor era perioada cea mai productivă din toată practica doctorului — el îmbina afacerile cu plăcerile, localitatea pe care o prefera fiind Ostanda, foarte mult frecventată de germani şi unde doctorul se curarisea atît pe sine, cît şi pe soţia sa cu ceea ce numea el o „bălăcire“ în mare.

[1] Localuri de petrecere (fr.).

Interesantul său pacient, Jos, însemna pentru doctor o adevărată vacă de muls, şi el îl convinse cu uşurinţă pe civil că, atît în interesul propriei sale sănătăţi, cît şi în acela al încîntătoarei lui surori, care se simţea într-adevăr foarte prost, ar fi bine să-şi petreacă vara în acel dezgustător port la mare. Ameliei nu-i prea păsa unde merge, George sări în sus de bucurie la gîndul unei schimbări. Cît despre Becky, ea urma, ca un lucru de la sine înţeles, să ocupe cel de al patrulea loc din eleganta caleaşcă pe care o cumpărase domnul Jos, cei doi servitori stînd pe capră. Rebecca ar fi putut avea anumite neplăceri dinspre partea prietenilor cu care s-ar fi întîlnit la Ostanda şi care ar fi putut povesti istorii urîte pe socoteala ei, dar puţin îi păsa ! Era destul de tare să ţină piept tuturor. Aruncase în vremea asta în sufletul lui Jos o ancoră atît de solidă, încît ar fi rezistat şi la cea mai puternică furtună. Întîmplarea aceea cu tabloul îl dăduse gata. Becky îşi luă elefantul şi îl puse în cutiuţa pe care o căpătase în dar cu atîţia ani în urmă de la Amelia. Emmy, de asemenea, pleca şi ea cu larii ei — cele două portrete — şi, în cele din urmă, societatea fu găzduită într-o locuinţă nemaipomenit de scumpă şi de incomodă la Ostanda.

Amelia îşi începu cura de băi de mare şi trase tot folosul pe care îl putea trage ; şi cu toate că zeci de persoane dintre cunoştinţele Rebeccăi treceau pe lîngă ea şi-i întorceau spatele, totuşi doamna Osborne, care se plimba însoţită de prietena sa, dar nu cunoştea pe nimeni, nu-şi dădea seama de tratamentul la care era supusă amica pe care şi-o alesese în mod atît de judicios drept tovarăşă, întrucît Becky nu socoti niciodată de cu-

viință să-i povestească ceea ce se petrecea chiar sub ochii ei inocenți.

Cu toate acestea, parte din cunoscuții doamnei Rawdon Crawley o recunoscură destul de bucuros, cu mai multă bucurie, poate, decît ar fi dorit. Printre aceștia erau maiorul Loder (în disponibilitate) și căpitanul Rook (fost în corpul de carabinieri), care puteau fi văzuți în fiecare zi pe dig, fumînd și uitîndu-se la femei, și care fură numaidecît invitați la primitoarea masă și în alesul cerc al domnului Joseph Sedley. De fapt, ei nici nu mai țineau seama dacă au fost sau nu invitați ; și fie că Becky era sau nu acasă, se plimbau prin salonul doamnei Osborne, pe care îl parfumau cu hainele și cu mustățile lor, îi spuneau lui Jos „crai bătrîn“ și-i luau cu asalt masa de prînz, pălăvrăgind și chefuind acolo ceasuri întregi.

— Ce-au vrut să spună ăștia, mamă ? întrebă Georgy, căruia nu-i plăceau de loc respectivii *gentlemen*. L-am auzit ieri pe maior spunîndu-i doamnei Crawley, „Nu, nu, Becky, n-ai să ți-l păstrezi pe craiul ăsta bătrîn numai pentru tine ! Trebuie să ne pice și nouă un oscior, că de nu, la naiba, dau totul pe față !“ Ce voia să spună maiorul, mamă ?

— Maior ! Să nu-i mai spui *ăstuia* maior ! răspunse Emmy. Și habar n-am ce voia să spună !

Prezența lui Loder și a prietenului lui îi inspira micii doamne o groază și o aversiune de nedescris. O copleșeau cu complimente de bețivani ; cînd erau la masă, o priveau galeș, iar căpitanul îi făcea declarații care o îmbolnăveau de spaimă, așa că nu se arăta niciodată în fața lui fără să-l aibă pe George alături.

Rebecca, să fim drepți cu ea, nu lăsa niciodată pe vreunul din bărbații aceștia să rămînă singur

cu Amelia ; maiorul, fiind și el liber, se jura că are s-o cucerească. Perechea asta de potlogari se lupta pentru nevinovata creatură, mizînd pe ea chiar la masa ei ; și cu toate că Amelia nu cunoștea planurile acestor escroci cu privire la propria sa persoană, se simțea totuși îngrozită și stînjenită cînd cei doi erau de față și dorea din toată inima să evadeze.

Începu să-l roage, să-l implore pe Jos să plece. Dar el nici nu voia s-audă. Se urnea cu greu din loc, era apoi legat și de doctorul său și poate și de alte sfori nevăzute. În ceea ce o privea pe Becky, ea nu era nerăbdătoare să se întoarcă în Anglia.

În cele din urmă, Amelia luă o hotărîre mare — făcu marele salt. Scrise o scrisoare unui prieten de-al ei care se găsea pe celălalt țărm al mării. O scrisoare despre care nu suflă nimănui nici o vorbă și pe care o duse la poștă chiar ea, pitind-o sub șal ; și nu observă nimeni nimic, numai că arăta mai îmbujorată la față și mai agitată cînd se întîlni cu Georgy, și îl sărută și stătu multă vreme aplecată asupra lui în seara aceea. Nu mai ieși din cameră după ce se întoarse de la plimbare. Becky bănui că maiorul Loder și căpitanul trebuie să fie cei care o umpleau de groază.

„Nu trebuie să mai rămînă mult timp aici, își spunea Becky. Prostuța asta trebuie să plece numaidecît. Ea se mai miorlăie și-acum după neghiobul acela de bărbatu-său, mort (și merita) de cincisprezece ani. N-are să se mărite cu nici unul din indivizii ăștia. Loder e prea ordinar. Nu, ea are să se mărite cu bastonul de bambus, am să pun treaba asta la cale chiar acum !“

Așa că Becky îi duse Ameliei o ceașcă de ceai în cameră și o găsi pe numita *lady* în tovărășia

portretelor, într-o stare de adîncă melancolie și nervozitate. Îi puse ceașca de ceai pe masă.

— Mulțumesc, zise Amelia.

— Ascultă, Amelia, spuse Becky, măsurînd camera în lung și în lat și examinîndu-și prietena cu un soi de disprețuitoare bunăvoință. Vreau să-ți vorbesc. Trebuie să pleci de-aici, și cît mai departe de obrăzniciile acestor indivizi. Nu vreau să te tulburi din pricina lor ; și dacă rămîi, or să te insulte. Îți spun că nu sînt decît niște ticăloși, niște oameni care ar merita să fie trimiși la galeră. N-are nici o importanță cum de se face că-i cunosc. Eu cunosc pe toată lumea. Jos nu te poate apăra, e prea slab pentru asta, și are el însuși nevoie de sprijinul cuiva. Tu nu ești în stare să te descurci în viață mai mult decît un copil de țîță. Trebuie să te măriți, iar de nu, și tu și copilul tău o să vă duceți de rîpă. Ai nevoie de un bărbat, cap sec ce ești ! și unul din cei mai aleși *gentleman* pe care i-am văzut vreodată ți s-a oferit de-o sută de ori, și tu l-ai respins ca o prostuță mică ce ești, fără inimă și nerecunoscătoare !

— Am încercat... am încercat tot ce-am putut, zău c-am încercat, Rebecca... răspunse, cu un glas rugător, Amelia. Dar nu puteam să-l uit pe... Și își termină fraza uitîndu-se la portret.

— Nu puteai să-l uiți pe *el*, strigă Rebecca, pe șarlatanul acela egoist, pe mitocanul acela de filfizon ordinar, pe gogomanul acela crescut în puf, care n-avea nici spirit, nici maniere, nici simțire și care nu poate fi comparat cu prietenul tău cu baston de bambus, așa cum nu poți fi tu comparată cu regina Elizabeth ! Ei bine, omul acesta se săturase de tine și ar fi lăsat totul baltă dacă Dobbin acesta nu l-ar fi silit să-și țină cuvîntul. Mi-a mărturisit asta chiar el. Nu i-a păsat niciodată de

tine. Obișnuia să rîdă de tine în fața mea, și asta tot timpul ; și a început să-mi facă curte numai la o săptămînă după ce se însurase cu tine.

— Nu-i adevărat ! Nu-i adevărat ! Rebecca ! strigă Amelia, uimită.

— Privește numai, proastă ce ești ! răspunse Becky, cu buna ei dispoziție provocatoare, și scoțîndu-și de la cingătoare o hîrtiuță, o desfăcu și o aruncă în poala Ameliei : Cunoști scrisul, cred, și scrisoarea mi-e adresată mie. Voia să fug cu el... și mi-a dat-o sub nasul tău, cu o zi înainte de a fi împușcat, soartă pe deplin meritată ! repetă Becky.

Emmy nu auzea nimic ; privea fix scrisoarea. Era scrisoarea aceea pe care o pusese George în buchet și i-o dăduse Rebeccăi în seara balului de la ducesa de Richmond. Și era exact ceea ce spunea Becky : descreieratul acela îi cerea să fugă cu el.

Capul Ameliei căzu în piept, și, cu toate că în decursul acestei istorii nu vom mai spune de multe ori că a plîns, de astă dată, ea se puse pe treabă. Își înclină capul, își duse mîinile la ochi, și se lăsă pradă emoțiilor în timp ce Becky stătea și o privea. Cine își va da osteneala să analizeze lacrimile acestea va putea spune oare dacă plîngea de bucurie sau de amărăciune ? Era într-adevăr foarte mîhnită din pricină că idolul i se prăbușise în țărînă și i se sfărîmase la picioare, se simțea indignată că iubirea îi fusese disprețuită în felul acesta, sau era mulțumită că în sfîrșit piedica pe care sfiala o ridicase între sufletul ei și o nouă și adevărată dragoste fusese înlăturată ? „Nimic nu mă mai împiedică acum, se gîndea ea. Ah, vreau, vreau, numai dacă mă va ierta !“ Și eu cred că sentimentul acesta le copleșea pe toate celelalte care frămîntau această blîndă inimioară.

Adevărul este că Amelia nu plînse așa de mult cît se aștepta Becky, care o alintă și o sărută, semn rar de simpatie din partea acestei doamne. Se purta cu Emmy ca și cum ar fi fost un copil și o mîngîie pe cap.

— Și acum să luăm pana și cerneala și să-i scriem să vină chiar în minutul ăsta ! zise ea.

— I-am... i-am scris azi-dimineață, glăsui Emmy, îmbujorîndu-se peste măsură de tare.

Becky izbucni în rîs :

— *„Un biglietto* — cîntă ea asemenea Rosinei [1] — *eccolo quà !* [2] și toată casa răsuna de cîntecul ei pătrunzător.

La două dimineți după această mică scenă, deși ziua era ploioasă și furtunoasă, iar Amelia nu închisese ochii toată noaptea, ascultînd mugetul vîntului și rugîndu-se pentru toți cei ce călătoreau pe uscat sau pe apă, se sculă totuși devreme și stărui să facă o mică plimbare cu George pe dig, pe care îl măsură în lung și în lat în timp ce ploaia îi bătea în față și se tot uita spre apus, dincolo de linia neagră a mării, peste valurile umflate care veneau și se rostogoleau, bătînd malurile, albe de spumă. Nici unul din ei nu vorbi mult, și numai băiatul scotea din cînd în cînd cîte-un cuvînt, cu un ton înțelegător și protector.

— Sper că n-are să vină pe-o vreme ca asta, zise Emmy.

— Pun rămășag pe zece la unu că vine ! răspunse băiatul. Ia uite, mamă, fumul vaporului !

Ăsta era cu siguranță semnalul.

---

[1] Personaj din *Bărbierul din Sevilla*, comedie de Beaumarchais, care a dat libretul operei bufe cu același nume de Rossini.

[2] Un bilet, uite-l aici ! (It.)

Dar cu toate că vaporul venea, se putea ca el să nu fie pe bord ; poate că nu primise scrisoarea ; poate că nu vrea să vină. Temeri fără de număr năvăleau una după alta în inima asta mică, asemeni talazurilor care loveau în dig.

După dîra de fum, se ivi, în cele din urmă, și vaporul. George, care avea la el un elegant telescop, începu să examineze vasul cu multă îndemînare. Și făcu niște foarte potrivite comentarii nautice asupra felului în care se apropia vaporul de țărm, cînd afundîndu-se, cînd înălțîndu-se pe creasta valurilor. În vîrful unui catarg înalt de pe chei fu înălțat, zbătîndu-se în vînt, semnalul care indica apropierea unui vas englezesc. Pot să vă asigur că inima doamnei Amelia se zbătea la fel și ea.

Emmy începu să se uite la rîndul ei prin lentilă, peste umărul lui George, dar nu fu în stare să deslușească nimic. Nu vedea decît o pată neagră, legănîndu-se cînd în sus, cînd în jos, pe dinaintea ochilor ei.

George luă din nou telescopul și descoperi iarăși vasul.

— Ia te uită cum taie valurile ! zise. Uite, un val îi trece chiar acum peste proră. Și nu sînt decît doi oameni pe punte, alături de cîrmaci. Unul stă jos și un... un individ cu... manta și cu o... ura ! e Dob, pe legea mea că-i Dob !

Începu să bată cu palma în telescop și o strînse pe mamă-sa în brațe. Cît despre această doamnă, ca să spunem ce făcea, ne vom folosi de cuvintele unui foarte iubit poet : Δακρυόεν γελάσασα [1]. Era sigură că-i William. Nu putea fi altcineva. Și tot ceea ce spusese în legătură cu speranța ei, că nu

---

[1] Rîdea printre lacrimi (gr.) (*Iliada*, Cartea a VI-a).

va veni pe-o asemenea vreme, nu era decît ipocrizie. Bineînţeles că avea să vină ; ce putea face altceva decît să vină ? Ea ştia că va veni.

Vasul se apropia din ce în ce mai repede ; şi în vreme ce se duceau să-l întîmpine la cheiul de debarcare, genunchii Ameliei tremurau aşa de tare, că abia se mai putea ţine pe picioare. Ar fi vrut să se prosterne acolo pe mal şi să mulţumească cerului. Oh, îşi spunea, toată viaţa va mulţumi cerului !

Era o vreme aşa de păcătoasă, că nici un gură-cască nu se găsea pe ţărm cînd, în cele din urmă, vasul ancoră la chei ; pentru controlul celor cîţiva pasageri de pe vapor nu se afla la faţa locului decît un singur comisar. Pungaşul acela mic de George fugise şi el de acolo ; şi în timp ce domnul cu mantaua aceea veche şi căptuşită cu stofă roşie coborî pe ţărm, mai că nu era nimeni de faţă să vadă scena, care, pe scurt, se petrecu în modul următor :

O doamnă cu pălărie albă, udă leoarcă de ploaie şi înfăşurată într-un şal, cu mîinile micuţe întinse înainte, ieşi în întîmpinarea călătorului, şi în clipa următoare dispăru cu totul, învăluită de vechea lui manta, şi îi sărută cu tot elanul de care era capabilă, o mînă ; în timp ce bărbatul era cred ocupat s-o strîngă la piept (pînă la care abia de ajungea capul doamnei), ţinînd-o să nu cadă. Ea murmura ceva ca „...iertare... scumpul meu William... iubitul, iubitul, iubitul meu prieten... sărută-mă, sărută-mă, sărută-mă“ şi aşa mai departe, continuînd să şuşotească pe acelaşi ton sub manta, în felul cel mai absurd cu putinţă.

Cînd Emmy ieşi de-acolo, ţinea încă una din mîinile lui William strînsă în mîinile ei şi i se uita drept în faţă. Faţa lui exprima tristeţe, duioşie,

iubire şi milă. Ea înţelese mustrarea şi îşi plecă privirile în pămînt.

— Era timpul să mă chemi, dragă Amelia.

— N-ai să mai pleci niciodată, William ?

— Nu, niciodată, răspunse el şi strînse încă o dată la piept făptura ei mică şi dragă.

Cînd ieşiră din incinta vămii, Georgy se năpusti asupra lor cu telescopul în mînă şi îi ură lui William bun venit, hohotind de rîs ; apoi începu să ţopăie în jurul perechii şi făcu fel de fel de nebunii în timp ce se îndreptau spre casă. Jos nu se sculase încă ; Becky nu era nici ea nicăieri (deşi îi privea prin crăpăturile storurilor) ; Georgy alergă să vadă de micul dejun. Emmy, care-şi lăsase şalul şi pălăria pe coridor în mîinile domnişoarei Payne, descopca acuma mantaua lui William şi, în ceea ce ne priveşte, ne vom duce şi noi, dacă nu vă este cu supărare, împreună cu Georgy, să vedem ce-i cu micul dejun al colonelului. Corabia ajunsese în port ; colonelul cîştigase preţul strădaniei sale de o viaţă. În sfîrşit, pasărea intrase în colivie. Iat-o ciripind, stînd cu capul pe umărul lui, guruindu-i la piept şi bătînd molatic din aripi. Asta era ceea ce îşi dorise el în fiecare zi şi în fiecare ceas din ultimii optsprezece ani. Acesta era visul pentru care suferise. Aici este punctul culminant, sfîrşitul, ultima pagină a volumului al treilea. La revedere, colonele ! Dumnezeu să te binecuvînteze, credinciosule William ! Adio, scumpă Amelia ! Înmugureşte din nou, gingaşă iederă, în jurul vigurosului şi vechiului stejar de care te-ai agăţat.

Poate doar din pricina remuşcării faţă de această bună şi simplă fiinţă, care fusese cel dintîi om ce-i luase vreodată apărarea în viaţă, poate din

pricina aversiunii faţă de asemenea scene sentimentale, adevărul este că Rebecca, mulţumită de contribuţia pe care-o avusese în tranzacţia respectivă, nu se mai arătă niciodată în faţa colonelului Dobbin şi a doamnei cu care se căsători. Anumite afaceri personale, zise ea, o chemau de urgenţă la Bruges, unde, de altfel, se şi duse ; şi numai Georgy şi cu unchiul său Jos luară parte la ceremonia căsătoriei. Cînd totul se termină, iar Georgy se mută la părinţii lui, doamna Becky se reîntoarse (numai pentru cîteva zile) să-l consoleze pe stingheritul burlac, Joseph Sedley. El prefera să trăiască pe continent, după cum pretindea, şi refuză să locuiască laolaltă cu sora şi cu soţul ei.

Emmy era foarte fericită, în inima ei, cînd se gîndea că-i scrisese lui William mai înainte de a fi citit sau cunoscut scrisoarea aceea a lui George.

— Eu ştiam totul, zise William, dar puteam întrebuinţa asemenea armă împotriva memoriei bietului băiat ? Asta a fost ceea ce m-a făcut să sufăr atîta cînd tu...

— Să nu mai vorbim niciodată de ziua aceea ! exclamă Emmy, atît de smerită şi de umilă, încît William schimbă subiectul şi începu să-i povestească despre Glorvina şi despre scumpa şi bătrîna Peggy O'Dowd, la care se găsea cînd primise scrisoarea prin care-l chema.

— Dacă nu m-ai fi chemat, adăugă el rîzînd, cine ştie ce nume ar fi purtat acuma Glorvina ?

Acum se numeşte Glorvina Posky şi e soţia maiorului Posky, cu care se căsătorise după moartea primei lui soţii, întrucît era ferm hotărîtă să nu se mărite cu cineva dinafara regimentului. *Lady* O'Dowd, de asemenea, e atît de strîns legată de regiment, încît pretinde că, dacă i s-ar întîmpla ceva lui Mick, ea s-ar reîntoarce şi s-ar mărita cu

unul din ofiţerii acelui regiment. Dar generalul-maior este perfect sănătos şi trăieşte în mare strălucire la O'Dowdstown, înconjurat de o grămadă de cîini de vînătoare, şi, cu excepţia, poate, a vecinului său, Hoggarty de Castle Hoggarty, el este cel mai de vază personaj din tot ţinutul. Înălţimea-sa doamna dansează şi acuma cîte-o gigă şi nu s-a lăsat pînă nu l-a dat gata, la ultimul bal al lordului locotenent, pe maestrul de călărie. Amîndoi, şi ea şi Glorvina, spuneau că Dobbin nu se purtase tocmai cum trebuie, dar intervenind Posky, Glorvina se consolă, şi un splendid turban adus de la Paris potoli şi furia *lady*-ei O'Dowd.

După ce colonelul Dobbin părăsi armata, ceea ce făcu imediat după căsătorie, luă în arendă o mică şi ademenitoare proprietate în Hamsphire, nu departe de Queen's Crawley, unde, după reforma electorală [1], locuiau acuma în mod permanent *sir* Pitt şi familia lui. Nu mai putea fi vorba de-a deveni *pair* al Angliei, cele două scaune din Parlament ale baronetului fiind pierdute, catastrofă care îi ruinase şi averea şi mintea, ba chiar şi sănătatea, şi *sir* Pitt profetiza acum grabnica prăbuşire a imperiului.

Lady Jane şi doamna Dobbin se împrieteniră la toartă, şi între castel şi Evergreens, reşedinţa colonelului (luată cu chirie de la prietenul său, maiorul Ponto, care era plecat în străinătate cu familia) era un veşnic du-te-vino de trăsuri. Înălţimea-sa *lady* Jane fu naşa copilei doamnei Dobbin, care primi numele distinsei *lady*, botezată fiind de cu-

[1] *Bill of Reform* (1832) reformă a sistemului electoral prevăzînd o redistribuire a reprezentării în Parlamentul englez. Au fost luate un număr de mandate aparţinînd „burgurilor putrede" în favoarea noilor centre industriale.

cernicul James Crawley, care urmă tatălui său la parohie; și o prietenie destul de strînsă se închegă între cei doi flăcăi, George și Rawdon, care vînau împreună în timpul vacanțelor, urmînd amîndoi la același colegiu din Cambridge, și se certau între ei din pricina fiicei *lady*-ei Jane, de care erau, firește, și unul și altul îndrăgostiți. O căsătorie între George și numita domnișoară era un plan mai vechi și foarte pe placul celor două mame, deși eu am auzit că domnișoara Crawley înclina spre vărul ei.

Numele doamnei Rawdon nu era pomenit niciodată în aceste două familii. Existau motive pentru ca să se păstreze cea mai mare tăcere în ceea ce o privea, căci oriunde călătorea domnul Joseph Sedley, se ducea și ea; omul acesta îndrăgostit părea a fi cu totul sclavul ei. Avocații colonelului îl înștiințară că Jos Sedley își asigurase viața pentru o mare sumă de bani, de unde se deducea că își retrăsese o mare parte din capital pentru a plăti datorii. El obținu și o prelungire de concediu de la Compania Indiilor Orientale, adevărul fiind că o ducea din ce în ce mai prost cu sănătatea.

Aflînd știrea în legătură cu asigurarea, Amelia, foarte speriată, îl rugă stăruitor pe soțul ei să se ducă la Bruxelles, unde se găsea atunci Jos, și să se intereseze de starea afacerilor lui. Colonelul plecă de-acasă în silă (căci era adîncit în redactarea *Istoriei Pundjabului*[1], care îl preocupă încă și acum, și era foarte alarmat de sănătatea fetiței lui, pe care o idolatriza și care avusese tocmai atunci vărsat de vînt) și se duse la Bruxelles, unde

[1] *Pundjab* — provincie din nord-vestul fostelor Indii engleze, denumită astfel după cele cinci rîuri care o străbat.

îl găsi pe Jos locuind într-unul din cele mai mari hoteluri. Doamna Crawley, care își avea trăsura personală, dădea dineuri și trăia pe picior mare, ocupa o altă serie de camere în același hotel.

Colonelul, firește, nu dorea să dea ochi cu respectiva doamnă și nici nu socoti măcar de cuviință să o anunțe și pe ea de sosirea lui la Bruxelles, ci numai pe Jos, și aceasta în mod confidențial, printr-un bilet trimis cu valetul său. Jos îl rugă pe colonel să vină să-l vadă chiar în seara aceea, deoarece doamna Crawley va fi la o *soirée*, iar ei vor putea fi *singuri*. Colonelul își găsi cumnatul într-o stare foarte jalnică în ceea ce privește sănătatea și peste măsură de speriat de Rebecca, deși se grăbi să-i ridice osanale. Îl îngrijise cu un devotament extraordinar tot timpul cît suferise de o sumedenie de boli nemaiauzite. Fusese pentru el ca o fiică.

— Numai că, pentru Dumnezeu, veniți și voi aici și... treceți să mă vedeți și pe mine uneori... se plîngea nenorocitul.

La care fața colonelului se întunecă.

— Nu putem, Jos, răspunse el. Avînd în vedere situația, Amelia nu te poate vizita!

— Îți jur... îți jur pe *Biblie*, strigă Jos, dînd să sărute cartea, că e nevinovată ca un copil, că e neprihănită ca soția ta!

— Se poate, zise colonelul, posomorît, dar Emmy nu poate veni la tine. Fii bărbat, Jos; rupe legătura asta rușinoasă și vino acasă lîngă familia ta! Noi am auzit că și afacerile ți s-au cam încurcat!

— Încurcat! exclamă Jos. Cine-a scornit asemenea calomnii? Toți banii mei sînt plasați cît se poate de bine. Doamna Crawley... adică vreau să zic... sînt plasați cu o dobîndă foarte bună!

— Aşadar, n-ai datorii? De ce ţi-ai asigurat viaţa?

— Mă gîndeam... un mic dar pentru ea... în caz că mi s-ar întîmpla cine ştie ce, şi tu ştii că sănătatea mea e foarte gingaşă... un semn de mică recunoştinţă; am de gînd să vă las toată averea mea vouă, aşa că pot cheltui venitul, sigur că pot! exclamă neajutoratul cumnat al lui William.

Colonelul îl imploră pe Jos să părăsească numaidecît localitatea, să se înapoieze în India, unde doamna Crawley nu avea să-l urmeze; să facă orice, numai să rupă legătura asta, care putea avea cele mai fatale consecinţe pentru el.

Jos începu să plîngă şi să-şi frîngă mîinile. Se va reîntoarce în India. Va face orice, numai să-i mai dea puţin răgaz; şi să nu-i spună nimic doamnei Crawley.

— Ea m-ar ucide dacă ar şti. Tu nu ştii ce teribilă femeie e asta! mărturisi nenorocitul.

— Atunci de ce nu vii acuma cu mine? zise Dobbin drept răspuns.

Dar Jos n-avea curajul s-o facă. Are să-l vadă pe Dobbin mîine dimineaţă, şi el nu trebuie să sufle nici un cuvînt că fusese acolo. Acuma îl roagă să plece. Becky poate să se întoarcă dintr-un moment în altul! Dobbin îl părăsi, plin de negre presimţiri.

Şi nu-l mai văzu niciodată pe Jos. Trei luni mai tîrziu, Joseph Sedley muri la Aix-la-Chapelle. Se dovedi că întreaga lui avere fusese tocată cu felurite speculaţii de bursă şi nu mai rămăseseră din ea decît unele participaţii fără nici un fel de valoare în felurite societăţi-fantomă. Toată averea lui consta în cele două mii de lire, în schimbul cărora îi fusese asigurată viaţa şi care fură lăsate în părţi egale „iubitei sale surori, Amelia,

soţia colonelului... etc. şi prietenei şi nepreţuitei lui îngrijitoare în timpul suferinţei, Rebecca, soţia locotenent-colonelului Rawdon Crawley, cavaler al Ordinului «Bath»", care era numită executoare testamentară.

Avocatul societăţii de asigurări se jură că acesta era cazul cel mai suspect pe care-l întîlnise pînă atunci; vorbi de trimiterea unei comisii la Aix ca să ancheteze asupra morţii lui Jos Sedley, şi firma refuză achitarea poliţei. Dar doamna, sau mai bine zis *lady* Crawley, cum se intitula ea singură, veni numaidecît în capitală (se înţelese cu avocaţii săi, domnii Burke, Thurtell şi Hayes de la Thavies Inn) şi somă societatea să onoreze poliţa respectivă. Avocaţii cerură cercetarea cazului, declarînd că numita doamnă era obiectul unei conspiraţii infame, care o urmărise tot timpul vieţii şi, în cele din urmă, avură cîştig de cauză. Banii fură plătiţi, reputaţia Rebeccăi rămase neatinsă, dar colonelul Dobbin trimise înapoi partea din moştenire societăţii de asigurare şi refuză categoric să aibă vreo legătură cu Rebecca.

Ea nu deveni niciodată *lady* Crawley, deşi continua să se intituleze în felul acesta. Excelenţa-sa colonelul Rawdon Crawley muri de friguri galbene la Coventry Island, iubit şi deplîns de toată lumea, numai cu şase săptămîni înainte de moartea fratelui său, *sir* Pitt. În consecinţă, averea trecu asupra actualului *sir* Rawdon Crawley, baronet.

El refuză, de asemenea, să-şi vadă mama, căreia îi constitui însă o pensie generoasă şi care, în afară de asta, pare a fi foarte bogată. Baronetul locuieşte tot timpul la Queen's Crawley, împreună cu *lady* Jane şi fiica ei; în timp ce Rebecca, *lady* Crawley, se împarte în mod obişnuit între Bath şi Cheltenham, unde este socotită, de-o serie

întreagă de oameni foarte cumsecade, drept femeia cea mai persecutată din lume. Își are însă dușmanii ei. Cine nu și-i are ? Iar răspunsul pe care-l dă ea acestor dușmani e însăși viața pe care o duce. Se ocupă cu opere de caritate. Se duce regulat la biserică, și niciodată fără să fie însoțită de un lacheu. Numele ei figurează pe toate listele de binefacere. Vînzătoarea de portocale care a fost abandonată, spălătoreasa ajunsă în mizerie, nenorocitul de plăcintar, toți aceștia găsesc în ea o adevărată și generoasă prietenă. Ea conduce totdeauna un anumit număr de standuri la bazaruri organizate în folosul acestor ființe nefericite. Emmy, copiii ei și colonelul, venind o dată la Londra, se pomeniră față în față cu ea la unul din bazarurile acestea. Ea își lăsă ochii în pămînt cu smerenie și zîmbi cînd ei se grăbiră s-o ocolească. Emmy se ghemui la brațul lui George (un tînăr și chipeș *gentleman* la vremea aceea), iar colonelul o apucă repede de mînă pe mica lui Jane, pe care o iubea mai mult decît orice pe lume, mult mai mult decît *Istoria Pundjabului.*

„O iubește mai mult decît pe mine“, își spune oftînd Emmy. Dar el nu i-a spus Ameliei niciodată vreun cuvînt care să nu fie blînd și binevoitor ; sau să afle că are nevoie de ceva și să nu-i facă pe plac.

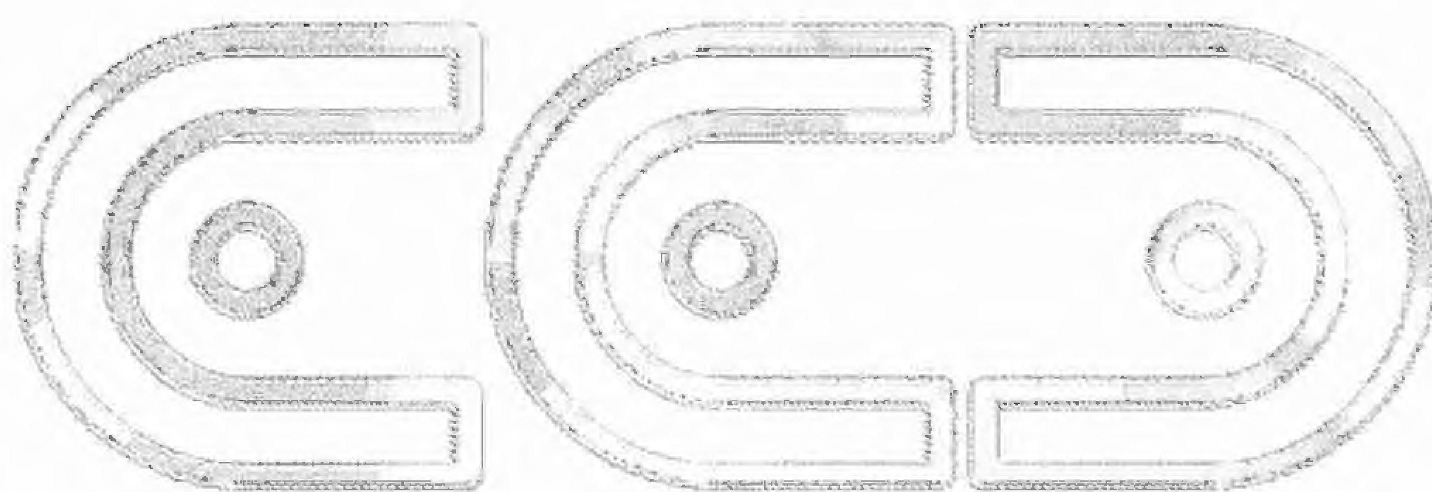
Ah ! *Vanitas vanitatum !* [1] Care din noi se poate socoti fericit pe lumea aceasta ? Care din noi și-a împlinit vreodată visul ? Iar dacă și l-a împlinit, nu mai dorește nimic altceva ? Haideți, copii, să închidem cutia cu păpuși, căci reprezentația noastră s-a terminat.

---

[1] Deșertăciunea deșertăciunilor ! (Lat.)

CUPRINS

Scanare și prelucrare digitală

de

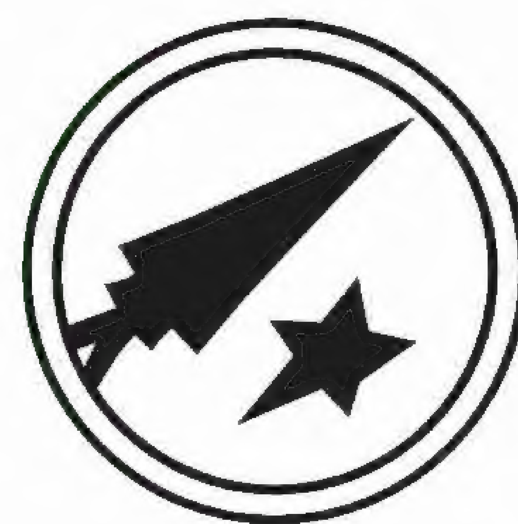
Anonim

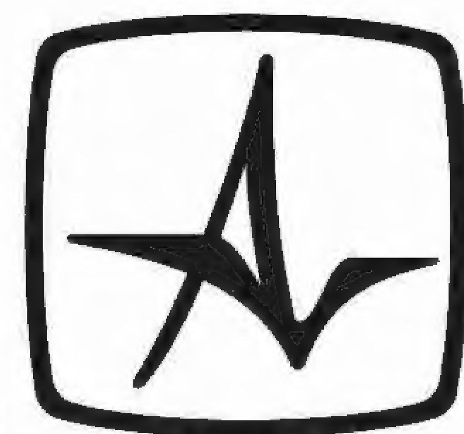

și

CAT Graur

Antwerpen

2024